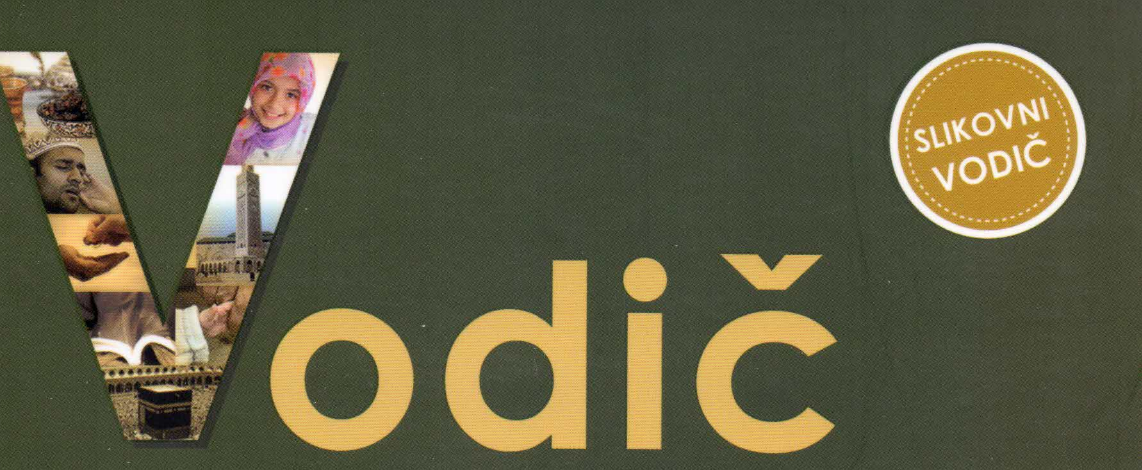

Vodič novom muslimanu

Pojednostavljeni prikaz propisa vjere i šerijatskih pojašnjenja (naputa) značajnih za svakog novog muslimana

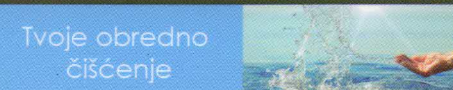
Fehd Salim Bahumam

NEW MUSLIM GUIDE

بوسني

Tvoje vjerovanje

Tvoje obredno čišćenje

Tvoj namaz

Tvoj post

Tvoj zekat

Tvoj hadždž

Tvoji poslovni i materijalni odnosi

Tvoja hrana i piće

Tvoja odjeća

Tvoja odjeća

Tvoj ahlak – pravila lijepog ponašanje u islamu

Tvoj novi život

9 660000 013205

ISBN. 978-603-01-0640-0

Vodič novom muslimanu

Ovaj ilustrirani vodič predstavlja Vama, novom sljedbeniku islama, prvi korak i temeljnu fazu u saznavanju i učenju islama veličanstvenoga – najveće Allahove blagodati čovjeku. U njemu ćete pronaći napute za većinu životnih dilema s kojima ćete se susretati i odgovore na važna i nužna pitanja, te će Vam pomoći da na jednostavan i olakšan način komunicirate i sarađujete sa životnom okolinom i ljudima u njoj, a sve na osnovu konkretnih i shvatljivih informacija i argumenata Kur'ana i Sunneta te prakse Allahovog poslanika Muhammeda, Allah mu mir i spas podario.

Knjiga koju držite u rukama je jezgrovit i sažet vodič, jednostavan, ugodan i primamljiv za čitanje, a u isto vrijeme praktičan i lahak priručnik s kojim se možete brzo konsultirati u svakom trenutku kada se ukaže potreba za informacijom, vjerskim propisom ili odgovorom na pitanje koje Vas "muči".

www.newmuslim-guide.com

Vodič novom muslimanu

Pojednostavljeni prikaz propisa vjere i šerijatskih pojašnjenja (naputa) značajnih za svakog novog muslimana općenito u životu

Fehd Salim Bahamam

دليل المسلم الجديد

بوسني

King Fahd National Library Cataloging-in-Publication Data

Bahammam, Fahd Salim

The new muslim guide. / Fahd Salim Bahammam ; Larabi

Ben Rezzouk - Riyadh , 1433

252 p ; 18.5X20.5 cm

ISBN: 978-603-01-0640-0

(Bosnian Language text)

1-Islamic preaching I-Larab Ben

Rezzouk(translator) Il-Title

210.7 dc 1433/7227

L.D. no. 1433/7227

ISBN: 978-603-01-0640-0

Prvo izdanje

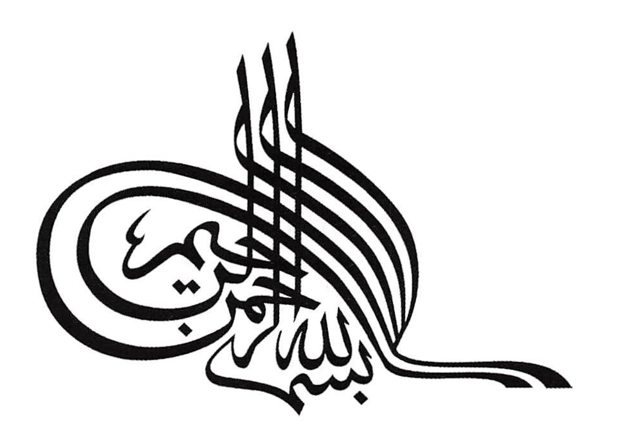
1432 po H./2011 god.

Mu'esessetu'd-delili'l-mu'asir

Za izdavalaštvo i distribuciju u dobrotvorne svrhe

Možete kontaktirati
Ed-Delilu'l-mu'asir

Kraljevina Saudijska Arabija, Rijad
Tel. + 966 144 86 000
+ 966 144 82 181

بسم الله الرحمن الرحيم

Valorizacija i redaktura

Prof. dr. Ali Muhjiddin El-Kerre Dagi

generalni sekretar Svjetske unije islamskih učenjaka

Prof. dr. Abdu'l-Fettah Mahmud Idris

Predsjdnik odsijeka komparativnog prava pri Šerijatsko-pravnom fakultetu Univerziteta El-Azher

Prof. dr. Muhammed Džebr El-Elfi

Stručnjak u Međunarodnom vijeću islamskog prava pri Organizaciji islamske konferencije

Dr. Jusuf b. Abdullah Eš-Šubejli

profesor komparativnog prava na Visokom sudačkom institutu pri Islamskom univerzitetu Imam Muhammed b. Sa'ud

Autor	Fehd Salim Bahmam
Prevod	Ismet Purdić
direktor projekta	Halid Ahmed El-Ahmedi
Lektor	Abdulmedžid Nezo
Urednik i koordinator	Elvir Čolaković
fotografije	DPI STUDIO
Dizajn i izdavač	Ed-Delil El-Mu'asir za digitalizaciju informacija
Distribucija	Dar Sema'l-kutub za izdavalaštvo i distribuciju
Elektonska distribucija	Ed-Delil El-Mu'asir za digitalizaciju informacija

Predgovor izdavača

Svekoliki statistički izvještaji slažu se da je islam vjera koja se najbrže širi, po oba promatračka parametra; *horizontalno* – po broju dnevnih preobraćenika u islam i vertikalno – po načinu njihovog prihvatanja islama koji u cijelosti mijenja životne navike novih muslimana.

Razlog tome, naravno, skriva se u činjenici da je islam Allahova vjera oduvijek i ostat će tako zauvijek, koja nije u sukobu s razumom, te pogoduje duši i ljudskoj naravi.

Tako značajno širenje i prihvatanje islama, uz gore navedenu činjenicu, pospješuje i vrijedan trud i aktivnosti islamskih centara i muslimanskih misionara (*daija*) diljem svijeta, specijaliziranih za poziv nemuslimana u islam putem savremenih tehničkih pomagala i modernih naučnih metoda.

Međutim, taj znameniti trud i hvale dostojne aktivnosti fokusirane su najčešće i većim svojim dijelom samo na poziv i uputu nemuslimana u islam, ne nudeći jasan put i konkretne ciljeve koje novi sljedbenik islama treba da ostvari na putu Upute, počev od izgovaranja šehadeta pa nadalje. Time se pred novim izabranikom islama nalazi mnoštvo neobrađenih tema i oblasti koje on treba savladati i naučiti u domenu vjerovanja i islamske prakse, a s ciljem ostvarenja upute u cijelosti, u svim segmentima života.

Izdavačka kuća "Semau'l-kutub" ima čast da predstavi knjigu ***Vodič novom muslimanu*** što u suštini predstavlja pionirski poduhvat edicije koja objedinjuje dvije izuzetno važne značajke: naučnu utemeljenost i stručno umijeće izdavalaštva, namijenjenu novim sljedbenicima islama bez obzira u kojoj državi svijeta živjeli, na različitim, živim jezicima kojim oni govore.

Knjiga koju predstavljamo cijenjenom čitaocu zapravo je fundament po čijim osnova su kreirani svi drugi pomoćni proizvodi poput internet portala, društvenih virtualnih mreža, edukativnih video-klipova, asistentskih programa za mobilne telefone, koji zajedno imaju za cilj da olakšaju i budu na usluzi novom muslimanu – prihvatiocu Allahove vjere gdje god da bio.

Na kraju, Allaha Uzvišenog molimo za iskrenost i dosljednost u riječima i djelu.

Izdavač

Vodič sadrži

Uvodne naznake

Sadržaj	Stranica
Najveći Božiji dar čovjeku	22
Kako se, onda, zahvaliti na toj blagodati?	23
Svrha čovjekovog postojanja	23
Islam je internacionalna vjera	24
Iz tog razloga, islam poštuje običaje i tradiciju svih naroda	24
Cijela Zemljska kugla je pogodna za ibadet – pokornost Allahu	24
U islamu nema posrednika između čovjeka i Boga	25
Pojavom islama čovjek dobiva svoj stvarni položaj	25
Islam je razum muslimana učinio slobodnim, pozivajući ga da misli i zaključuje	26
Islam je vjera usklađena za život	27
Upravljanje zemaljskim dobrima	27
Uspostavljanje komunikacije s ljudima	27
Vjera nauke i izučavanja	27

Sadržaj	Stranica
Učenje propisa islama	28
Šerijatske norme – ahkamun šer'ijje	29
Vadžib ili farz (obavezno, naređeno), Haram (zabranjeno), Sunnet ili mustehab (pohvalno), Mekruh (pokuđeno), Mubah (dopušteno)	29
Pet stubova islama (ruknovi islama)	29
Kako ću upoznati propise vjere?	31
Korisno je da posjećuješ pouzdane internet stranice koje pojašnjavaju	31
Islam je vjera umjerenosti	32
Vjera obuhvata sve segmente života	33
Bitna je stvarnost islama, a ne stanje nekih muslimana	34
Pet esencijalnih životnih vrijednosti	35
Vjera	35
Tijelo	36
Razum	36
Potomstvo	36
Imovina (privatno vlasništvo)	37

1 Tvoje vjerovanje

Sadržaj	Stranica
Dva šehadeta – značenje i šta podrazumijevaju	40
Ešhedu en la ilahe illellah	40
Zašto La ilahe illellah?	40
Značenje šehadeta: La ilahe illellah - da nema boga osim Allaha	40
Ruknovi – temelji šehadeta La ilahe illellah.	41
Šehadet enne Muahmmeden resulullah – priznavanje da je Muhammed Allahov poslanik	42
Upoznati vjerovjesnika Muhammeda, Allah mu mir i spas darovao	42
Rođenje Vjerovjesnika	42
Život i sazrijevanje Vjerovjesnika	42
Period poslanstva	43
Početak vjerovjesničke da'we – pozivanja u islam	43
Poslanička Hidžra – iseljenje	44
Širenje islama	44
Preseljenje Allahovog Poslanika na bolji svijet	45
Značenje šehadeta: Enne Muhammeden resulullah (i svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik)	46
Smatrati istinitim sve što je govorio Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao	46
Poslušnost Allahovom Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao	46
Da Allahu robujemo i pokornost činimo u skladu sa praksom Njegovog Poslanika	47
Zabrana inoviranja (unošenja novotarija/ bid'ata) u vjeri	48
Šest ruknova vjerovanja – temelji vjerovanja (imana)	49
Šta znači vjerovati u Allaha Uzvišenog	49
Vjerovanje da Allah Uzvišeni postoji	49
Prirodnost čovjeka potvrđuje postojanje Allaha	49
Dokazi o postojanju Allaha Svevišnjeg su jasni i tako brojni da ih je nemoguće sabrati	49
Vjerovanje da je Allah gospodar svega - rububijjet	50
Arapski mušrici – idolopoklonici iz vremena Allahovog Poslanika priznavali su gospodarstvo – rububijjet Allaha Uzvišenog	50
Vjerovanje u rububijjet – Allahovo gospodarstvo uliva smiraj u srca	50
Vjerovanje da je samo Allah bog - uluhijjet	51
Važnost vjerovanja da je samo Allah bog – priznavanje osobine božanstvenosti (uluhijjet) samo Allahu	52
Šta znači pojam ibadet – robovanje?	53
Ibadet je moguć u svim životnim poljima	53
Ibadet – mudrost radi koje smo stvoreni	53
Ruknovi ibadeta – temelji pokornosti Allahu Uzvišenom	54
Uvjeti ispravnosti ibadeta – pokornosti Allahu Uzvišenom	55
Činjenje ibadeta iskreno radi Allaha Uzvišenog, ne pridružujući Mu supranika u tome.	55

Sadržaj	Stranica
Usklađenost ibadeta sa sunnetom – praksom Allahovog Poslanika i na način kako je to on, Allah mu mir i spas darovao, činio.	57
Širk – pripisivanje Bogu sudruga ili smatrati nekoga Njemu ravnim	58
Veliki širk	58
Mali širk	58
Da li se molba upućena ljudima i traženje od njih smatra širkom?	59
Vjerovanje u Allahova lijepa imena i savršene atribute	61
Neka Allahova imena	61
Plodovi vjerovanja u Allahova lijepa imena i savršene atribute	62
Najveći stupanj imana – vjerovanja	62
Plodovi vjerovanja u Allaha Uzvišenog	63
Vjerovanje u meleke	64
Šta znači vjerovati u meleke	64
Šta podrazumijeva vjerovanje u meleke?	64
Plodovi vjerovanja u meleke	65
Vjerovanje u Allahove objavljene Knjige (kitabe)	66
Šta podrazumijeva vjerovanje u Allahove Knjige	66
Šta sve obuhvata vjerovanje u Allahove Knjige – kitabe?	66
Odlike i specifičnosti Kur'ana	67
Kakve su naše obaveze prema Kur'anu?	68
Naš stav prema sadržaju ranijih objava	69
Plodovi vjerovanja u Allahove Knjige – kitabe	70
Vjerovanje u poslanike	71
Potreba čovječanstva za Božanskom poslanicom	71

Sadržaj	Stranica
Vjerovanje u poslanike je jedan od temelja imana – vjerovanja	71
Šta znači vjerovati u poslanike	72
Šta sve obuhvata vjerovanje u poslanike?	72
Vjerovanje da su njima objavljene poslanice uistinu od Allaha Uzvišenog	72
Vjerovanje u sve poslanike i vjerovjesnike	72
Prihvatanje autentičnih predaja o događajima iz života poslanika	72
Postupanje po šerijatu poslanika koji nam je poslat od Allaha Uzvišenog	72
Osobine i odlike poslanika	73
Nadnaravnosti i čuda – mu'džize Allahovih poslanika	74
Vjerovanje muslimana po pitanju Isaa, Allah mu mir i spas darovao:	74
Da je on jedan od velikih poslanika, uvršten u najodabraniji poslanički red Ulu-l-azmi (Poslanički prvaci i odabranici, Nosioci velikih misija),	74
Da je Isa, Allah mu mir i spas darovao, čovjek kao i drugi ljudi	74
Da je on Isa, sin Merjemin, a njegova majka Merjem dobra, istinoljubiva	74
Da između Isaa i Muhammeda, Allah im mir i spas darovao, nema poslanika, pa je Isa	74
Vjerujemo u mu'džize - nadnaravna djela i čuda koja je Allah Uzvišeni pokazao preko Isaa	75
Vjerovanje svakog čovjeka bit će krnjavo sve dok ne povjeruje da je Isa, Allah mu mir i spas darovao	75
Vjerujemo da Isa, Allah mu mir i spas darovao, nije ubijen, niti je razapet, već ga je Allah Silni uzdigao na nebo kada su Jevreji namjerili njegovo smaknuće	75
Vjerovanje u Muhammeda, Allah mu mir i spas darovao, kao vjerovjesnika i poslanika	76

Sadržaj	Stranica
Odlike i specifičnosti Muhammedove objavljene poslanice	77
Muhammedova objavljena poslanica je posljednja Božija objava koja je zapečatila ranije objavljene poslanice	77
Ona je dokinula i derogirala prethodne objave i poslanice	77
Muhammedova Božanska poslanica je općeg karaktera, namijenjena ljudima i džinima	77
Plodovi vjerovanja u poslanike	78
Vjerovanje u Sudnji dan	79
Šta znači vjerovati u Sudnji dan:	79
Zašto Kur'an ističe vjerovanje u Sudnji dan?	79
Šta sve obuhvata vjerovanje u Sudnji dan?	80
Oživljenje mrtvih u njihovim grobovima	80

Sadržaj	Stranica
Vjerovanje u mjerenje djela (mizan) i ispitivanje (hisab)	81
Džennet i Džehennem:	81
Kaburski azab (patnja) ili uživanje:	82
Plodovi vjerovanja u Sudnji dan:	83
Vjerovanje u kader – Allahovu odredbu	84
Šta znači vjerovanje u kader?	84
Šta sve obuhvata vjerovanje u kader – Božiju odredbu?	84
Čovjek ima izbor, moć (mogućnost) i htijenje:	85
Opravdavanje kaderom – Allahovom odredbom	86
Plodovi vjerovanja u kader – Božije određenje	87

2 Tvoje obredno čišćenje

Sadržaj	Stranica
Šta je čistoća – taharet	90
Kakvo se čišćenje traži za namaz?	90
Kako se postiže čistoća – taharet	91
Osnovno polazište šerijatskog tretiranja stvari jeste da su one dopuštene (mubah) i čiste (tahir)	91
Šerijatski nečiste (s)tvari:	91
Odstranjivanje nečisti	91
Adabi – pravila ponašanja pri obavljanju nužde i način čišćenja	92
Hades – stanje fiktivne nečistoće koje zahtijeva obredoslovno čišćenje	93
Hades mali - stanje male fiktivne nečistoće i abdest	93

Sadržaj	Stranica
Kako se abdesti – postiže šerijatsko obredsolovno čišćenje	94
Veliki hades – stanje velike fiktivne nečistoće i gusul – šerijatsko obredno kupanje	96
Šta obavezuje gusul:	96
Kako će se očistiti musliman od džunupluka i stanja velike fiktivne nečistoće?	97
Kako se čistiti prilikom nemogućnosti korištenja vode?	97
Potiranje (mesh) po čarapama pri abdestu	97

3 Tvoj namaz

Sadržaj	Stranica
Mjesto obavljanja namaza	100
Namaz je na najvišem stupnju vrijednosti	100
Vrijednosti namaza	101
Ko je obavezan obavljati namaz?	102
Namasku šartovi – uvjeti za namaz	103
Taharet – čistoća od stvarne i fiktivne nečistoće	103
Propisno odijevanje	103
Stidni dijelovi tijela (avret) dijele se na tri vrste:	103
Okretanje u pravcu kible (Ka'be)	104
Nastupanje namaskog vremena	104
Pet dnevnih namaza i vremena u kojima se obavljaju	105
Mjesto obavljanja namaza	106
Način obavljanja namaza	109
Odluka ili namjera (nijjet)	109
Namaz se obavlja stojeći, a počinje sa izgovorom tekbira	109
Izgovorit će početnu dovu (duau-l-istiftah)	109
Iza toga se uči sura El-Fatiha, najvrjednija sura u Kur'anu.	109
Šta će uraditi osoba koja ne zna napamet suru El-Fatihu i namaske dove i zikrove?	110
Pojašnjenje značenja ajeta sure El-Fatiha:	111
Ruku' se čini tako što se klanjač pregiba toliko da leđa budu u blagom nagibu ka kibli	112
Zatim će učiniti sedždu spuštajući na tlo čelo i nos, šake, koljena i vrhove stopala	115

Sadržaj	Stranica
Na zadnjem rekatu u namaza, poslije druge sedžde, klanjač će sjesti na zadnje sjedenje (et-tešehhudu-l-ehir).	115
Kako ću obaviti namaz	116
Sastavni dijelovi namaza – ruknovi i obavezne namaske radnje – vadžibi	120
Namaski sunneti – pohvalne radnje u namazu	120
Sehvi-sedžda (sedžda zbog zaborava i greške u namazu)	120
Šta će pokvariti namaz?	122
Namaski mekruhi – pokuđene radnje u namazu:	122
Šta su to dobrovoljni ili preporučeni namazi?	123
Vremena u kojima je zabranjeno obavljanje dobrovoljnih namaza:	124
Obavljanje namaza u džematu - zajednički	125
Šta znači slijediti imama u namazu – i'timam ili iktida'?	125
Kako odrediti imama?	125
Gdje imam stoji u namazu?	125
Kako dovršiti propušteno od namaza ako smo zakasnili u džemat (prispijevanje u džemat)?	126
Kako se računa prispijeće na rekat u namazu?	126
Ezan	127
Način učenja (oglašavanja) ezana i ikameta:	127

Sadržaj	Stranica
Ponavljanje iza mujezina	128
Skrušenost (el-hušu') u namazu	129
Sredstva koja pospješuju skrušenost u namazu:Prayer	129
Džuma-namaz	131
Vrijednost petka	131
Ko je obavezan obaviti džuma-namaz	131

Sadržaj	Stranica
Način obavljanja džuma-namaz i propisi o ovom namazu	132
Ko ima ispriku da ne prisustvuje džuma-namazu	132
Da li je radna/poslovna obaveza i boravak na radnom mjestu dovoljna isprika za propuštanje džuma-namaza?	134
Namaz putnika	134
Namaz bolesnika	135

4 Tvoj post

Sadržaj	Stranica
Ramazanski post	138
Značenje i definicija posta	138
Vrijednost i odlike mjeseca ramazana	138
Mudrost i koristi posta	138
Vrijednost posta	140
Šta će pokvariti post (muftirat)	141
Jelo i piće. Uzvišeni je rekao	141
Stvari koje zamjenjuju hranu u cijelosti ili djelimično	141
Spolni odnos . Svojevoljno izbacivanje sperme putem samozadovoljavanja	141
Izazvano povraćanje za razliku od nagonskog kojim ne možemo vladati	141
Pojava krvi mjesečnice (hajza) ili krvi poslijeporođajnog odljeva krvi (nifasa)	141
Koga je Allah oslobodio posta	142
Bolesnik kojem bi post dodatno otežao	142
Nemoćna	142

Sadržaj	Stranica
Putnik tokom putovanja	142
Žena u mjesečnom ciklusu	142
Trudnica i porodilja	142
Kakav je šerijatski tretman osobe koja namjerno prekine post u ramazanu?	143
Dobrovoljni post	143
Dan ašure	143
Dan Arefata	143
Šest dana u mjesecu ševvalu	143
Ramazanski bajram	144
Propisana djela na dan Bajrama	145
Obavljanje bajram-namaza, a to je namaz kojeg potvrđuju šerijatski tekstovi	145
Sadekatu-l-fitr (milostinja radi okončanja posta)	146
Podržavanje i pravljenje ambijenta radosti i veselja	147
Propisano je učenje tekbira s nastupom noći pred Bajram	147

5 Tvoj zekat

Sadržaj	Stranica
Svrha i cilj zekata	150
Koja imovina podliježe zekatu	151
Zlato i srebro koje ne koristi kao nakit ili ukrasno-odjevni predmet	151
Novac u bilo kojoj valuti	151
Trgovačka roba	152

Sadržaj	Stranica
Poljoprivredni usjevi (žitarice, voće i mohunaste plodovi)	152
Stoka (kamile, krave, ovce i koze)	152
Kome se daje zekat	153
Kategorije kojima se daje zekat	153

6 Tvoj hadždž

Sadržaj	Stranica
Značaj Mekke i Mesdžidu-l-harama (Svete džamije)	156
Poimanje i definicija hadždža	158
Vrijeme hadždžda	158
Ko je obavezan obaviti hadždž	158
Vrste mogućnosti u pogledu odlaska na hadždž	159
Uvjetovanje mahrema za odlazak žene na hadždž	160
Vrijednosti hadždža	160
Ovdje ćemo posebno istaći neke ciljeve i koristi hadždža:	161

Sadržaj	Stranica
Umra	163
Kurban-bajram	164
Propisana djela na dan Kurban-bajrama	164
Kurban je žrtva (kamila, krava, ovca ili koza)	164
Uvjeti koje treba ispunjavati kurban	165
Kako se dijeli kurbansko meso	165
Posjeta Medine – grada Allahovog Poslanika	166
Medina	166
Šta je propisano posjetiti u Medini	166

7 Tvoji poslovni i materijalni odnosi

Sadržaj	Stranica
Allah Svevišnji je naredio čovjeku da se trudi u sticanju opskrbe na zemlji	170
Polazna šerijatska osnova/princip u pogledu poslovno-materijalnih odnosa	170
Izvorno zabranjene stvari	170
Primjeri izvorno zabranjenih stvari	170
Zabranjene stvari i radnje zbog posljedičnog ishoda	171
Lihvarstvo (kamatno poslovanje)	171
Zatezna kamata	171
Kreditna kamata	171
Šerijatski tretman kamate	172
Kazna za kamatu	172
Pogubnost kamate za pojedinca i društvo	173
Urušavanje raspodjele bogatstva i formiranje velikih socijalnih razlika između bogatih i siromašnih	173
Pojava rasipništva i nerazmišljanje o štednji i racionalnoj potrošnji	173
Kamata doprinosi tome da imućnici, zbog lahkog profita na kamati	173
Kamata odnosi blagoslov imovine i izaziva ekonomske krize	173
Kakav je šerijatski tretman ako nemusliman prihvati islam, a prije toga se obavezao kreditnim ugovorom?	174
Obmana i neupućenost na mahanu robe	175
Primjeri prodaje u kojima postoji vid obmane i neupućenosti u nedostatke predmeta ugovora	175

Sadržaj	Stranica
U kojim prilikama neupućenost u osobine robe utiče na kupoprodajni ugovor?	175
Nepravda i bespravna zarada/ uzurpacija tuđe imovine ili prava	176
Prisila	176
Prevara i obmana s ciljem bespravnog sticanja koristi	176
Pravna dovijanja s ciljem bespravnog uzimanja tuđe imovine	176
Mito	177
Šta će uraditi osoba koja je prije prihvatanja islama bespravno uzela tuđeg imetka	177
Kockanje i igre na sreću	178
Šta je kockanje ili igra na sreću?	178
Šerijatski tretman kockanja i igara na sreću	178
Štetne posljedice kockanja i igara na sreću	178
Uzrokuje neprijateljstvo i mržnju među ljudima, jer su učesnici	178
Kockanje odnosi novac	179
Konstantno učešće u kockanju i igrama na sreću ima za posljedicu ovisnost o kocki	179
Vrste kockanja i igara na sreću	179
Islamska etika u poslovanju	180
Emanet – povjerenje	180
Sidk – iskrenost, istinoljubivost	181
Temeljitost i predan rad	181

8 Tvoja hrana i piće

Sadržaj	Stranica
Polazna osnova (princip izvornosti) u šerijatskom tretiranju jela i pića	184
Žitarice i drugi poljoprivredni plodovi	184
Vino i alkohol	185
Čuvanje razuma	185
Šerijatski tretman alkohola	185
Droga	186
Plodovi mora	186
Kopnene životinje	187
Koje su životinje dopuštene muslimanima za jelo?	187
Po islamu zabranjeno je jesti sljedeće životinje:	187
Šerijatski način klanja životinja	188
Vrste mesa Meso u restoranima i trgovačkim radnjama	188
Lov po pravilima Šerijata	189
Da bi ulovljena životinja šerijatski bila dopuštena za jelo	189
Islamski bonton prilikom jela i pića	190

9 Tvoja odjeća

Sadržaj	Stranica
Odjeća u islamu	194
Odjeća udovoljava više ljudskih potreba:	194
Što se tiče šerijatskog normiranja u pogledu odjeće i odijevanja važi princip izvorne dopustivosti.	195
Zabranjena odjeća	195
Odjeća koja odaje ili ne pokriva stidna mjesta	195
Odjeća kojom se oponaša suprotni spol	195
Odjeća koja je stvojstvena nemuslimanima i oponašanje nemuslimana	196
Odjeća kojom se pokazuje oholost i gordost	196
Odjeća od prave, prirodne svile i ona u kojoj ima zlata, zabranjena je po islamu za muškarce, a ne za žene	197
Odjeća pretjeranog raskoša čija kupovina spada u rasipništvo	197

10 Tvoja porodica

Sadržaj	Stranica
Položaj porodice u islamu	200
Islam potvrđuje i poziva braku i formiranju porodice	200
Islam svakom pojedincu u porodici pruža puno poštovanje	200
Islam uliva i princip uvažavanja očeva i majki	201
Poziva i na čuvanje prava sinova i kćeri	201
Propisuje svakom muslimanu održavanje rodbinskih veza, a to znači	201
Položaj žene u islamu	201
Primjeri prava vezanih za uvažavanje i čast žene	201
Nema prostora za sukob spolova:	203
Vrste žena u odnosu na muškarca:	203
Da žena bude supruga	203
Da mu bude od onih koje su mu zabranjene	204
Da mu je žena strana	206
Ograničenja veze muškarca i strane žene	206
Obaranje pogleda	206
Ophođenje s obzirom i na lijep način	207
Zabrana osamljivanja	207
Hidžab (pokrivanje)	207
Granice hidžaba	208
Ograničenja hidžaba	208

Sadržaj	Stranica
Brak u islamu	209
Uvjeti koje islam postavlja ženi-supruzi	209
Uvjeti islama za supruga	210
Prava muža i žene	211
Prava žene	211
Izdržavanje i stan	211
Lijep odnos	212
Pravdanje i podnošenje	212
Noćenje	213
Braniti je jer je ona tvoja čast	213
Da ne kazuje bračne tajne	213
Nije dozvoljeno iskazivanje neprijateljstva prema supruzi i prekoračenje granica	213
Podučavanje i savjetovanje žene	213
Pridržavanje uvjeta supruge	214
Prava muža	215
Obaveza pokoravanja	215
Omogućavanje mužu bračne postelje	215
Zabrana ulaska onom za koga muž nije zadovoljan da ulazi u kuću	215
Neizlaženje iz kuće osim uz dozvolu muža	215
Suprugino služenje muža	215
Razvod	216
Islam podstiče da bračni ugovor bude trajni i da se bračna zajednica učvrsti među supružnicima sve dok ih smrt rastavi	216

Sadržaj	Stranica
Postavio je i mnoge zakone i ograničenja za razvod, kojim se on stavlja pod kontrolu	216
Prava roditelja	217
Dobročinstvo prema roditeljima se smatra jednim od najboljih dobrih djela i djelom za koje će se imati najveća nagrada kod Allaha	217
Poslušnost njima u onome što nije grijeh prema Allahu	218
Dobročinstvo prema njima, naročito kada ostare	218
Roditelji nevjernici	218

Sadržaj	Stranica
Prava potomaka	219
Izabrati dobru suprugu koja će biti dobra majka je najveći	219
Nazvati ih lijepim imenima jer će to biti znak raspoznavanja potomaka.	219
Da ih lijepo odgoji i poduči ih vjerskim osnovama i omili im ih	219
Dozvoljeno mu je da ih ne upotpuni, ali mu nije dozvoljeno da ih u cijelosti zanemari	219
Pravednost među djecom, muškom i ženskom, kao što Poslanik	219

11 Tvoj ahlak – pravila lijepog ponašanja

Sadržaj	Stranica
Položaj ahlaka u islamu	222
To je jedan od najbitnijih ciljeva poslanstva Muhammeda	222
Ahlak je temeljni dio vjere i uvjerenja	222
Ahlak je vezan za sve vrste ibadeta - robovanja	222
Velika nagrada i obilne blagodati koje je Allah pripravio za lijep ahlak	223
Odlike ahlaka u islamu	224
Lijep ahlak nije odlika određene kategorije ljudi	224
Ahlak sa nemuslimanima	224
Lijep ahlak nije namijenjen samo prema čovjeku	225
Ahlak sa životinjama	225

Sadržaj	Stranica
Ahlak kao čuvar okoline	225
Lijep ahlak je u svim porama života	226
Lijep ahlak u svim situacijama	227
Ahlak u ratu	227
Crtice iz života Vjerovjesnika, Allah mu mir i spas darovao, i njegov ahlak	228
Poniznost	228
Milost	229
Milost prema djeci	229
Njegova milost prema ženama	229
Njegova milost prema nemoćnim	230
Njegova milost prema životinjama	231
Pravda	231
Dobročinstvo i plemenitost	232

12 Tvoj novi život

Sadržaj	Stranica
Kako se prihvata islam – ulazak u islam	236
Čovjek postaje musliman ako svjesno	236
Kupanje novog muslimana	236
Pokajanje – tevba	237
Pokajanje (arp. et-tevba)	237
Uvjeti ispravnog (kod Allaha prihvaćenog) pokajanja	237
Odstupanje od grijeha	237
Žaljenje zbog ranije počinjenih grijeha	237
Čvrsta odluka o neponavljanju grijeha	237
Koraci ka ostvarenju ambicije	237
Šta poslije pokajanja	238
Slast – užitak vjerovanja (imana)	238
Zahvala Allahu na daru upute i pokajanja	239
Postojanost u vjeri i strpljivo podnošenje svih prepreka na tom putu	239
Ulaganje truda na širenju islamskog svjetla mudrošću i lijepim savjetom	239
Pozivanje u islam – da'wa	240
Vrijednost i važnost pozivanja u islam	240
Pozivanje u Allahovu vjeru je put uspjeha	240
Riječi daije – pozivača u islam su najbolje izrečene riječi	240
Pozivanje u islam je znak izvršavanja Allahovog imperativa	240
Da'wa – islamsko misionarstvo je zanimanje vjerovjesnika	240
Islamsko misionarstvo – da'wa je dobročinstvo čija vrijednost stalno raste a nagrada se uvećava	240

Sadržaj	Stranica
Nagrada koja se daje daiji – pozivaču u islam vrjednija je od svakog dunjalučkog blaga	241
Karakteristike ispravnog poziva u islam	241
Pozivanje utemeljeno na znanju i jasnim činjenicama	241
Mudrost u pozivanju	241
Pozivanje bližnjih	242
Prelazak djece u islam	244
Svako dijete se rodi u prirodnoj vjeri – islamu	244
No, kada ćemo djecu nemuslimana tretirati kao muslimane na dunjaluku?	245
Da li je preporučeno mijenjati ime nakon prihvatanja islama?	246
Ime se mijenja u sljedećim situacijama:	246
Urođena potreba za higijenom – sunenu-l-fitre	248
Obrezivanje je hirurško otklanjanje kožice	248
Brijanje pubesa je uklanjanje dlaka brijanjem	248
Potkresivanje brkova za one osobe koje puste brkove	248
Puštanje ili uzgajanje brade je u islamu pohvalan čin	249
Sječenje noktiju po potrebi je obaveza muslimana	249
Čupanje dlačica ili njihovo odstranjivanje na drugi način	249

Uvod

Od srca Vam čestitamo na Allahovoj blagodati i podršci u prihvatanju Upute i spasu od tmina i izlasku na Svjetlo. Neka Vam je ugodan izbor veličanstvene vjere islama.

Najiskrenije čestitke na Vašoj hrabrosti i objektivnosti u potrazi za Istinom, koja Vas je podstakla da donesete najvažniju odluku u životu i prihvatite islam.

Prilikom kupovine novog uređaja ili učlanjenja u klub, asocijaciju ili zajednicu, svaki pojedinac potrudi se da pročita pravila i upozna se sa pravima i obavezama, te kako da se postavi i ponaša u novoj sredini i okolnostima.

Šta reći onda za osobu kojoj je Allah Uzvišeni milost Svoju ukazao i izveo je iz tmina na Svjetlo, uputio na Pravi put i u okrilje islama? Nema sumnje, takva osoba izgara od želje da sazna i spozna propise vjere kako bi mogla robovati i pokoravati se Allahu Uzvišenom na temeljima znanja, jasno i s punim uvjerenjem. Zatim, da nauči kako se postaviti i ispravno ophoditi spram svih promjena u okolini i životu, skladno propisima islama – vjere prirodnosti i tolerancije.

Islam Vam donosi još jednu radosnu vijest, Poslanikovo obveseljenje, da prilikom učenja i saznavanja propisa vjere ustvari dobijate dar i nasljedstvo Božijih vjerovjesnika i poslanika, jer oni, Allahov im podario mir i spas, ne ostaviše iza sebe imetak, bogatstvo ili neku dunjalučku vrijednost, nego znanje o vjeri. Onaj ko ga prihvati i nauči, uzeo je blagodat i udio veliki iz naslijeđa vjerovjesničkog. (Ebu Davud, 88).

Ovaj ilustrirani vodič predstavlja Vama, novom sljedbeniku islama, prvi korak i temeljnu fazu u saznavanju i učenju islama veličanstvenoga – najveće Allahove blagodati čovjeku. U njemu ćete pronaći napute za većinu životnih dilema s kojima ćete se susretati i odgovore na važna i nužna pitanja, te će Vam pomoći da na jednostavan i olakšan način komunicirate i sarađujete sa životnom okolinom i ljudima u njoj, a sve na osnovu konkretnih i shvatljivih informacija i argumenata Kur'ana i Sunneta te prakse Allahovog poslanika Muhammeda, Allah mu mir i spas podario.

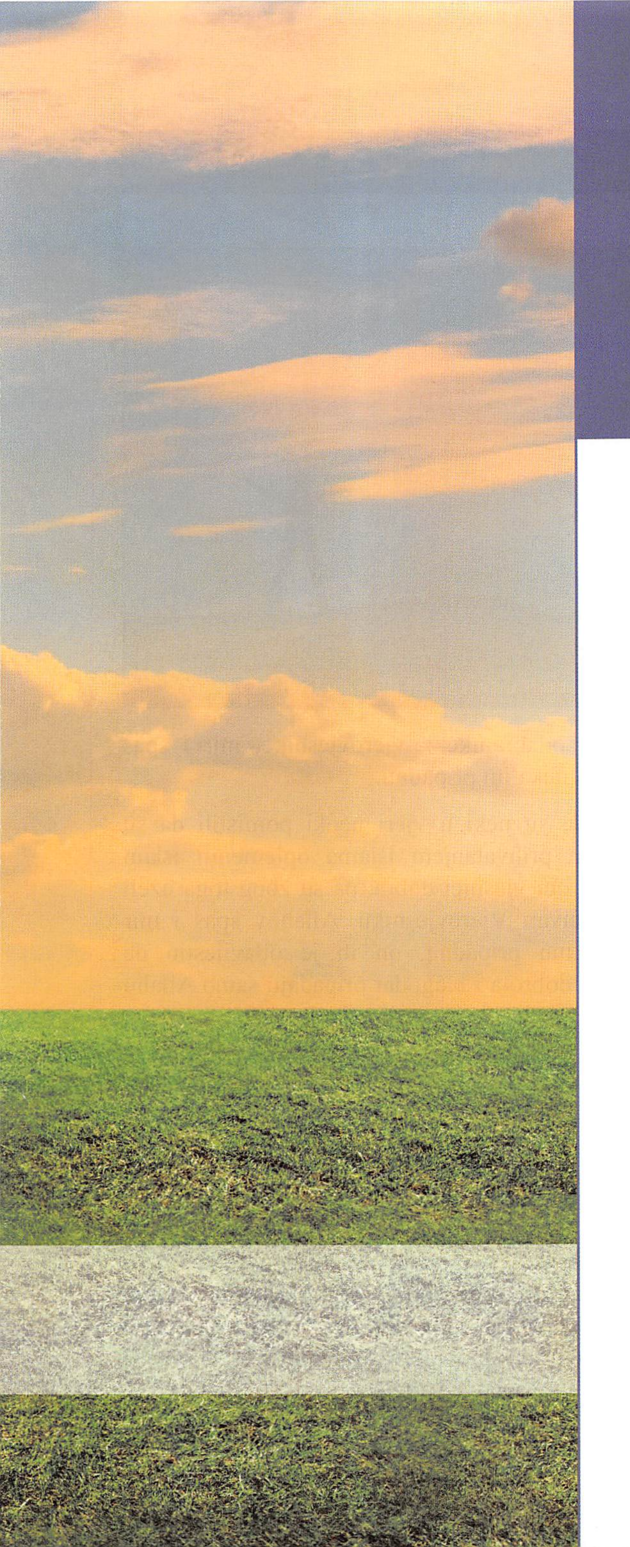
Knjiga koju držite u rukama je jezgrovit i sažet vodič, jednostavan, ugodan i primamljiv za čitanje, a u isto vrijeme praktičan i lahak priručnik s kojim se možete brzo konsultirati u svakom trenutku kada se ukaže potreba za informacijom, vjerskim propisom ili odgovorom na pitanje koje Vas "muči".

Molim Allaha Uzvišenog da poveća Vaš uspjeh i učvrsti Vas na putu islama, da osnaži Vaše srce u pokornosti Njemu Jedinome i predanosti islamu, te da Vas blagoslovi gdje god se nalazili.

Gospodaru naš, okupi nas zajedno u Kući počasti – Džennetu vječnom sa vjerovjesnicima i istinoljubivima.

Autor

Uvodne naznake

Pregled uvodnih naznaka

Najveći Božiji dar čovjeku

Svrha čovjekovog postojanja

Islam je internacionalna vjera

Između čovjeka i Boga nema posrednika

Islam je vjera usklađena za život

Učenje propisa vjera

Šerijatske norme – propisi

Kako naučiti propise vjere?

Islam je vjera umjerenosti

Vjera tretira cjelokupni život čovjeka

Bitna je stvarnost islama, ne stanje muslimana

Pet esencijalnih životnih vrijednosti

> Najveći Božiji dar čovjeku

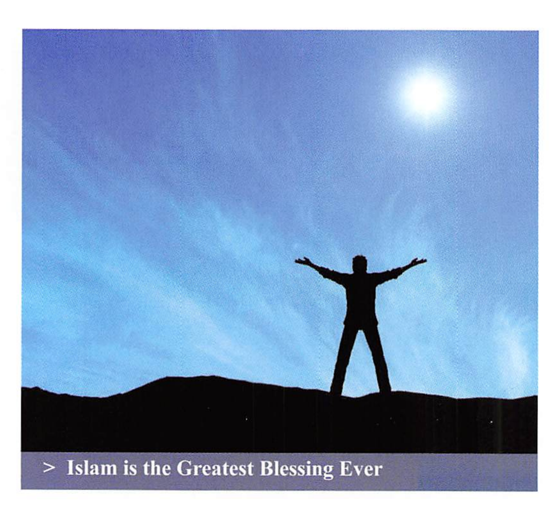
Allah Uzvišeni je podario čovjeku mnogobrojne blagodati koje se ne mogu ni izbrojati. Svi mi uživamo neke od njih. On Svemoćni podario nam je sluh i vid, a nekima je uskratio ova dva vrijedna dara. On Uzvišeni obdario nas je razumom, zdravljem, imetkom, porodom, Štaviše, On nam je potčinio cijeli svemir; Sunce, nebo, Zemlju i sva druga Njegova stvorenja: *Ako vi budete brojali Allahove blagodati, nećete ih nabrojati...* (En-Nahl, 18.).

Sve te blagodati nestaju sa završetkom našeg kratkog zemaljskog života, osim jedne blagodati koja na dunjaluku donosi sreću i smirenost i prenosi svoj uticaj na ahiret – život poslije smrti. To je blagodat upute u islam; najveći dar kojeg Allah Svemilosni daje Svojim pokornim robovima.

Iz tog razloga Allah Uzvišeni je blagodat Upute u znak počasti istoj, pored svih drugih Njegovih blagodati ljudima, pripisao Sebi. Svevišnji je objavio: *Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.* (El-Ma'ida, 3.).

Ima li veće blagodati od Allahove blagodati čovjeku kojom ga izvodi iz tmina na Svjetlo i upućuje ga na vjeru s kojom je On Uzvišeni zadovoljan, kako bi čovjek ostvario cilj radi kojeg je stvoren – da obožava i pokorava se Allahu, i tako zaslužio sreću na ovome svijetu i veliku nagradu na ahiretu.

Koliko je samo velika Allahova blagodat i dobrota prema nama kada nas je odabrao da budemo članovi najboljeg Ummeta koji se pojavio među ljudima, da širimo riječ šehadeta: La ilahe illellah, s kojom je Allah Uzvišeni slao

> Islam is the Greatest Blessing Ever

Svoje odabranike – vjerovjesnike, mir i spas Božiji neka im pripadnu.

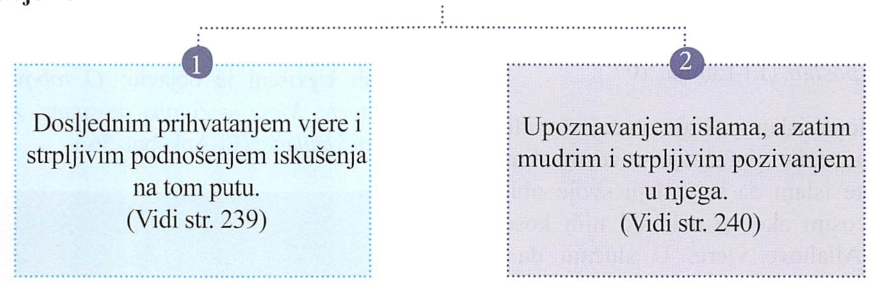
Kada su neki u vjeri neuki pomislili da su svojim prihvatanjem islama oplemenili islam jer su oni vlasnici dobra, pa su zbog toga uzeli prebacivati Vjerovjesniku, Allahov spas i mir neka mu pripadnu, on ih je obavijestio da svaka dobrota i blagodat pripadaju samo Allahu Svevišnjem što im je uputu darovao i u pravu vjeru ih uputio. U vezi toga, Allah Uzvišeni je objavio: *Oni ti prebacuju što su primili islam. Reci: "Ne prebacujte mi što ste islam primili; naprotiv, Allah je vama milost podario time što vas je u pravu vjeru uputio, ako iskreno govorite."* (El-Hudžurat, 17.).

Allahove blagodati prema čovjeku su neizmjerne, ali samo jednu blagodat Allah Uzvišeni izdvaja i na nju nas podsjeća, a to je blagodat islama: upute u pokornost Njemu i spoznaje Njegove jednoće.

Da bi ova blagodat potrajala i postala dijelom nas potrebno je da na njoj stalno zahvaljujemo. Uzvišeni je rekao: *Ako budete zahvalni, Ja ću vam, zacijelo, još više dati.* (Ibrahim, 7.).

Kako se, onda, zahvaliti na toj blagodati?

Uz dva uvjeta:

> Svrha čovjekovog postojanja

Veliki broj intelektualaca i običnih ljudi podjednako stoje zbunjeni pred najvažnijim pitanjem života:

Zašto postojimo?

Koja je svrha čovjeka u životu?

Kur'an Časni je precizno i konkretno odredio cilj i svrhu postojanja čovjeka na Zemlji, o čemu govore riječi Uzvišenog: *Džine i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju.* (Ez-Zarijat, 56.). Ibadet – pokoravanje, klanjanje Allahu Svevišnjem je svrha našeg postojanja na Zemlji. Sve drugo su samo sredstva, potrebe i stvari koje upotpunjavaju ovu svrhu i cilj.

Ovdje treba naznačiti da u islamskom konceptu razumijevanja vjere *ibadet* – pokornost i klanjanje Bogu ne znači asketizam, odricanje i odbacivanje života, njegovih ljepota i užitaka. Naprotiv, *ibadet* u islamu – pokornost i klanjanje Bogu, pored namaza, posta, zekata, podrazumijeva i sve druge čovjekove radnje, djela, riječi, životne izbore, odnose sa drugima, pa čak i čovjekovu zabavu i seksualno uživanje ako je to vjerom dopušten čin krunisan dobrom namjerom – *nijjetom.* U kontekstu toga Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Prilaskom vašim ženama vi činite *sadaku* (milostinja, dobro djelo)." (Muslim, 1006); – što znači da musliman i prilikom uživanja sa svojom suprugom zaslužuje nagradu i čini dobro djelo.

Na takav način ibadet – pokornost i klanjanje Bogu, pored toga što je svrha i cilj života, postaje zbilja i stvarnost života. Musliman kroz razne životne situacije prelazi iz jednog ibadeta u drugi, upravo onako kako se i navodi u kur'anskom ajetu: Reci: *"Klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su posvećeni Allahu,* Gospodaru svjetova!" (El-En'am, 162.)

> Islam je internacionalna vjera

Islam je objavljen na dar svim ljudima, kao uputa i milost narodima, bez obzira na njihovo porijeklo, kulturu ili narodnost, o čemu Kur'an Časni kaže: *A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali.* (El-Enbija, 107.)

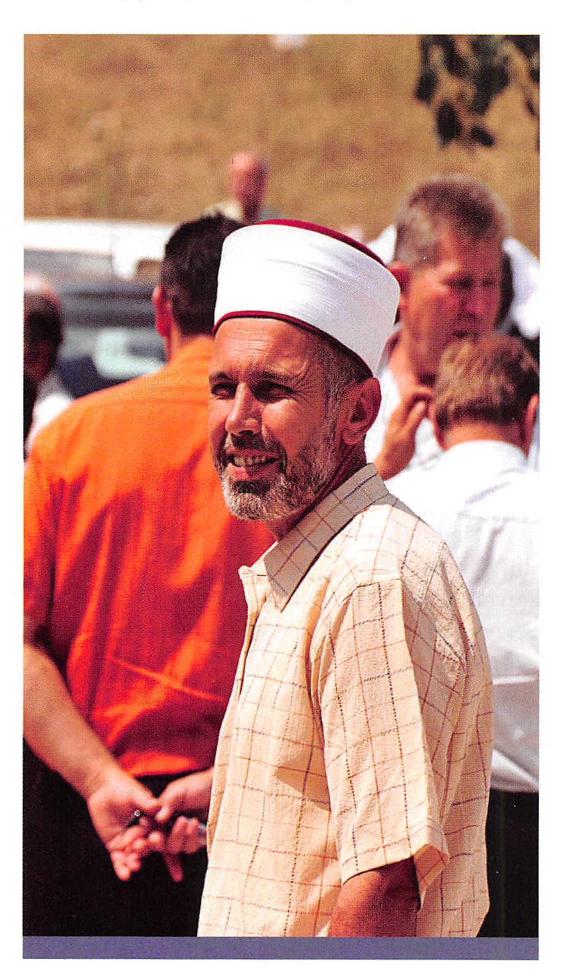
Iz tog razloga, islam poštuje običaje i tradiciju svih naroda, te ne obavezuje nove muslimane koji prihvate islam da mijenjaju svoje običaje i tradiciju, osim ako se neki od njih kose sa propisima Allahove vjere. U slučaju da dio običaja nisu u skladu sa islamskim načelima, obaveza je iste uskladiti sa vjerom, jer samo Allah Svevišnji posjeduje apsolutno pravo da naređuje i zabranjuje, jer On je Sveznajući *(El-Alim)* i o svemu Obaviješteni *(El-Habir)*, a naše vjerovanje u Njega podrazumijeva potpunu pokornost i predanost Njegovim naredbama.

Potrebno je istaći da običaji muslimana koji nemaju nikakve veze sa islamom i šerijatskim zakonodavstvom, ne preporučuju se novim muslimanima da ih prihvataju i prakticiraju. Takvi običaji spadaju u red dopuštene ljudske prakse i tradicionalnog naslijeđa.

Cijela Zemljska kugla je pogodna za *ibadet* – pokornost Allahu

Islam smatra da je svako mjesto na Zemlji pogodno za život i primjereno za *ibadet*– pokornost i predanost Allahu Uzvišenom. Ne postoji mjesto, grad ili država u koju bi se muslimani trebali iseliti radi prakticiranja vjere. Suština ovog pitanja vezana je samo za mogućnost ili dopustivost činjenja *ibadeta* – pokoravanja Allahu Svevišnjem.

Muslimanu nije obavezna *hidžra* – iseljenje iz jednog mjesta u drugo, osim ako u mjestu boravka biva sputavan i sprječavan u *ibadetu* – pokoravanju Allahu. Tamo gdje mu se zabranjuje prakticiranje vjere, iselit će se u mjesto gdje slobodno može činiti *ibadet* - pokazivati pokornost Allahu Uzvišenom. Allah Uzvišeni je objavio: *O robovi Moji koji vjerujete, Moja je Zemlja prostrana, zato se samo Meni klanjajte!* (El-Ankebut, 56.).

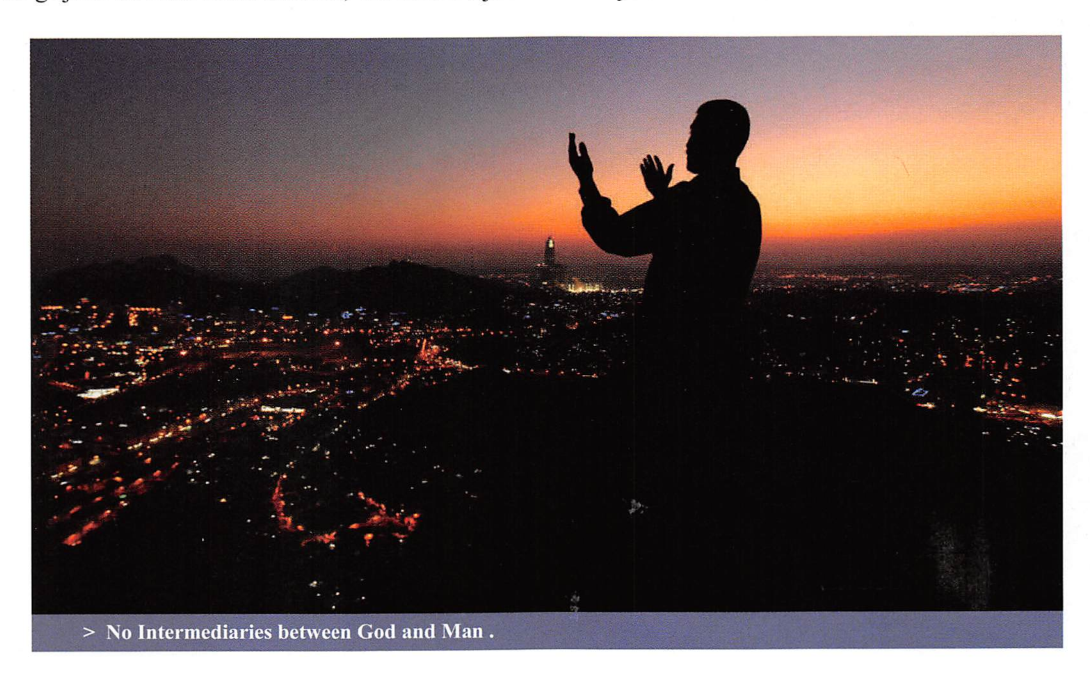

> U islamu nema posrednika između čovjeka i Boga

Mnoge religije privilegovale su određene pojedince nad drugima u odnosu prema Bogu. Vjerske obrede i ispravnost vjerovanja običnih ljudi uvjetovali su voljom i odobravanjem tih privilegovanih pojedinaca. Oni se, po naukovanju tih religija, smatraju posrednicima između običnih ljudi i Boga. Data im je ovlast praštanja grijeha, a u nekim religijama lažno zagovaraju čak da poznaju i *gajb* – skriveno i budućnost. Osporavati ovatkve tvrdnje i dovoditi u pitanje privilegovanost sveštenstva, po njihovom religijskom učenju, znak je jasne propasti i zablude.

Pojavom islama čovjek dobiva svoj stvarni položaj, ugled i počast. Dokinuta su uvjerenja da je spas i sreća čovječanstva, ispravnost pokajanja za grijehe ili neki oblik *ibadeta*, obredoslovlja i pokornosti Bogu, vezan za određenog pojedinca ili skupinu odabranih, ma koliko neko od njih bio dobronamjeran, koristan i pobožan.

Svi vjerski obredi muslimana ne izlaze iz okvira relacije roba i njegovog Gospodara, u koje se niko ne može uplitati ili imati neki vid učešća. Allah Uzvišeni je u blizini Svojih pokornih robova; čuje njihove molbe i pozive, odaziva im se, zna za njihove *ibadete* i dobročinstva i za iste ih nagrađuje. Niko od ljudi nema pravo da izdaje oproštajnice i prihvata pokajanja grješnika. Kad vjernik prizna svoj grijeh i izrazi iskreno kajanje, Allah Svemilosni mu oprosti i usliša pokajanje. Niko od ljudi ne posjeduje nadnaravnu moć, niti uticaj u svemiru, sve odredbe i uticaj pripadaju isključivo Allahu Svemoćnom.

> No Intermediaries between God and Man .

Islam je razum muslimana učinio slobodnim, pozivajući ga da misli i zaključuje, a u slučaju razilaženja da za sudiju uzme Kur'an i autentičnu praksu Allahovog Poslanika, Allah mu spas i mir darovao. Niko od ljudi ne posjeduje apsolutnu istinu, niti je autoritet kojeg je obavezno slijediti u svakoj situaciji i u svemu što govori, izuzev Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, jer on ne govori po hiru svome, već po Objavi koja mu se dostavlja od Allaha Uzvišenog. O tome se u Kur'anu navodi: On ne govori po hiru svome – to je samo Objava koja mu se obznanjuje. (En-Nedžm, 3.-4.).

Ima li veće blagodati od vjere koju nam je Allah Svemilosni darovao? To je vjera koja pogoduje ljudskoj prirodi. Ona čovjeka oplemenjuje i čini ga dostojanstvenim – vlasnikom samoga sebe, oslobođenim od bilo kakvog oblika potčinjenosti i poniznosti pred nekim drugim mimo Allaha Svevišnjega.

> Islam je vjera usklađena za život

Islam je vjera koja uspostavlja ravnotežu između ovozemnog života - dunjaluka i života poslije smrti – ahireta. Život na dunjaluku je žitnica u kojoj musliman uzgaja raznovrsna dobra djela u svim sferama životne zbilje, da bi plodove tog truda ubirao još za života na ovom svijetu i na ahiretu. Sijanje i uzgajanje dobročinstva na dunjaluku zahtijeva optimističan odnos prema životu, s naglašenom dozom ambicije i odgovornosti, a to se odnosi na sljedeće:

Upravljanje zemaljskim dobrima

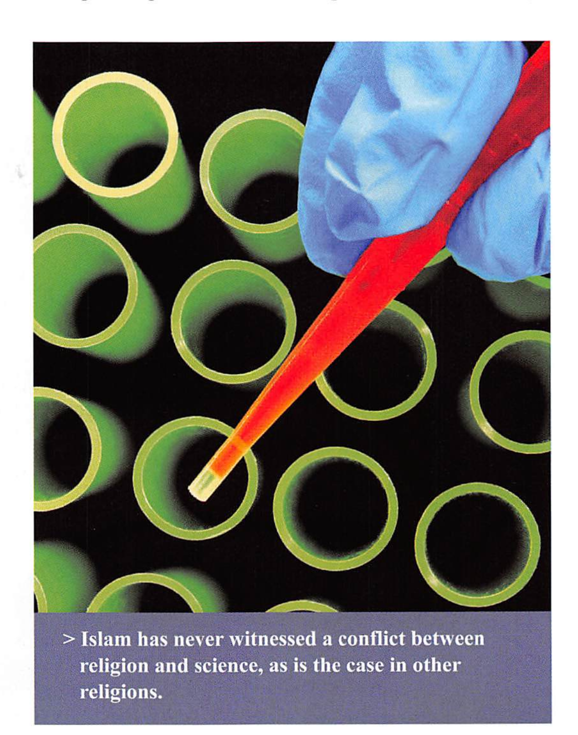
Allah Uzvišeni je objavio: *On vas od zemlje stvara i daje vam da živite na njoj!* (Hud, 61.). Allah Svemogući nas je stvorio od zemlje, a potom nam naredio da živimo na Zemlji, koristimo njena dobra i unaprjeđujemo život na njoj civilizacijskim i materijalnim vrijednostima koje će služiti čovječanstvu. Ovo se naravno ne kosi sa *Šerijatom* – islamskim pravnim sistemom jer islam je fleksibilna i lahka vjera. Iskorištavanje zemaljskim dobara i unaprjeđenje života na Zemlji je jedan od ciljeva islamskog zakonodavstva – Šerijata, što je uvršteno u *ibadet* – obredoslovlje i vid pokornosti Allahu, pa čak i u najtežim prilikama i vanrednom stanju. Otuda Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, napućuje muslimane da oplemenjuju život na Zemlji bez imalo sumnje, te preporučuje: "Ako neki musliman ima mladicu palme u ruci a Sudnji dan već nastupa, pa se koleba šta da uradi, neka požuri i zasadi je, bude li mogao, kako bi mu se i to ubrojalo u sadaku (dobro djelo, milostinju)." (Ahmed u El-Musnedu, 2712).

Uspostavljanje komunikacije s ljudima

Islam poziva muslimane da učestvuju sa drugima, bez obzira na njihovo kulturno i religijsko opredjeljenje, u izgradnji društva, civilizacije, preporodu, uspostavljanju komunikacije i dobrih odnosa na najvišim razinama moralnosti, etike i kulture. S druge strane, islam naglašava da podvajanje i izbjegavanje drugih nisu metode reformatora i islamskog misionarstva – *da'we*. Iz tog razloga je Allahov Poslanik, Allah mu spas i mir darovao, okarakterizirao boljim muslimanom onoga koji se druži s ljudima i strpljivo podnosi njihove uvrede i greške, od muslimana koji izbjegava ljude i od njih se otuđuje. (Ibn Madže, 4032).

Vjera nauke i izučavanja

Nije slučajno da su prve riječi Kur'ana objavljene vjerovjesniku Muhammedu, Allah mu spas i mir darovao, bile: *Uči, čitaj!*, što je neosporna potvrda da islam potencira izučavanje

> Islam has never witnessed a conflict between religion and science, as is the case in other religions.

svih vrsta znanosti koje koriste čovječanstvu, do te mjere da je put znanosti i izučavanja jedan od puteva koji muslimana vode do Dženneta. Allahov Poslanik, Allah mu spas i mir podario, rekao je: "Ko se zaputi na put radi sticanja znanja, Allah mu tim izlaskom olakšava put do Dženneta." (Ibn Hibban, 84).

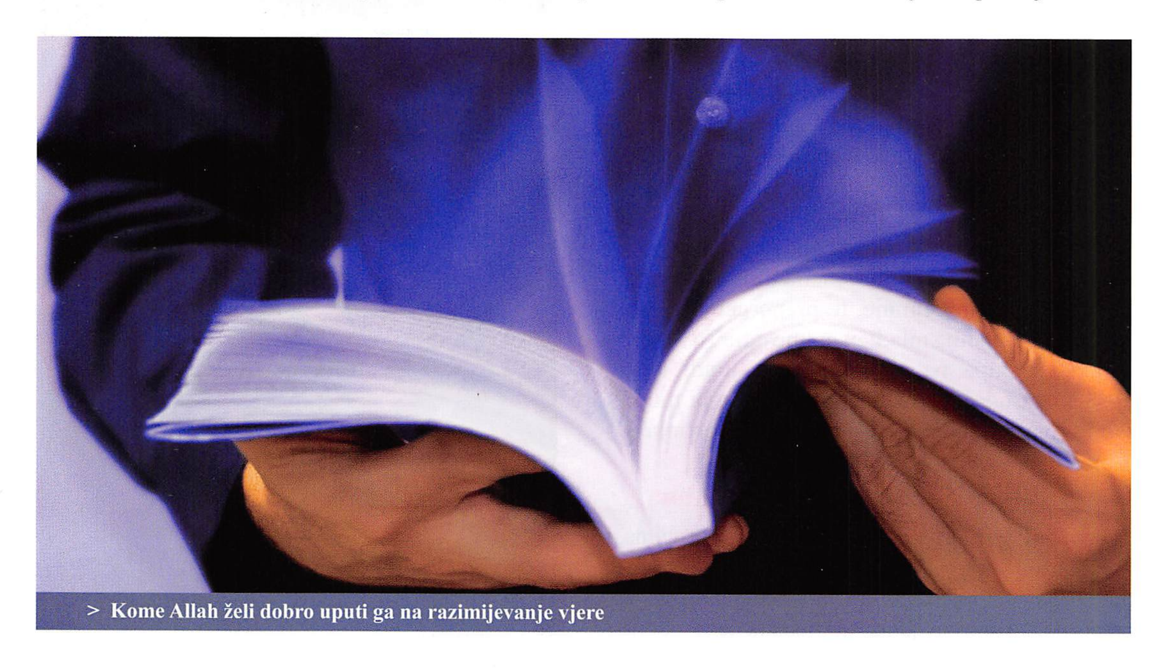
Sukob vjere i nauke zabilježen u historiji nekih religija, u islamu je napoznanica. Naprotiv, islam je uvijek bio svjetlo naukovanja i oslonac naučnika, pozivajući k peru – učenju i podučavanju sve dok nauka doprinosi dobrobiti čovječanstva.

Islam je u pozivanju na znanje otišao tako daleko da je uzdigao stepen učenjaka i učitelja ljudi dobru na najčasnije položaje, što potvrđuje i izjava Allahovog Poslanika, Allah mu spas i mir darovao, gdje je rekao: "Sva stvorenja mole za dobro onoga koji ljude podučava dobru." (Et-Tirmizi, 2685).

> Učenje propisa islama

Musliman je obavezan da nauči propise vjere za sve životne prilike: propise obredoslovlja – ibadeta, međuljudskih odnosa, materijalnih i moralnih prava i obaveze, kako bi svoju pokornost Bogu uspostavio na znanju i čvrstom uvjerenju. U tom smislu Allahov Poslanik, Allah mu spas i mir darovao, rekao je: "Kome Allah želi dobro, poduči ga propisima vjere." (El-Buhari, 71 i Muslim, 1037).

Nužno je naučiti način i propise namaza – svakodnevne molitve, kako se postiže šerijatska čistoća – *taharet*, šta je dopuštena – *mubah*, a šta zabranjeno – *muharrem* od hrane i pića i tome slično. Lijepo je da musliman poznaje i pohvalna – *mustehab* djela u islamu, no znanje o tome ne spada u red obavezujućih spoznaja.

> Kome Allah želi dobro uputi ga na razimijevanje vjere

> Šerijatske norme – ahkamun šer'ijje

Cjelokupno ljudsko djelovanje; fizičke radnje, verbalne izjave i odnosi, u Šerijatu – islamskom zakonodavstvu, imaju pet normativnih stanja.

Vadžib ili farz (obavezno, naređeno):	**to su Božanski imperativi za čije izvršenje slijedi nagrada, a za izostavljanje kazna, kao što su pet dnevnih namaza, post u mjesecu ramazanu itd.**
Haram (zabranjeno):	**sve što je Allah Uzvišeni zabranio, za čije izostavljanje i izbjegavanje slijedi nagrada, a za činjenje kazna. Za primjer harama navest ćemo blud, konzumiranje alkohola i slično.**
Sunnet ili mustehab (pohvalno):	**radnje na čije činjenje islam podstiče, nagrađujući onoga ko ga čini, a za izostavljanje i propuštanje ne slijedi kazna. Primjer sunnet-radnji su susretanje ljudi sa osmijehom na licu, prvi pozdraviti sa selamom, ukloniti neku neprijatnost sa javnog puta i tome slično.**
Mekruh (pokuđeno):	**radnje koje po preporuci islama treba izbjegavati, tako za izbjegavanje istih slijedi nagrada, a za činjenje nije predviđena kazna. Primjer za *mekruh* je igranje prstima tokom namaza.**
Mubah (dopušteno):	**radnje za koje nije vezana šerijatska norma naredbe ili zabrane, poput načelne dopustivosti trgovanja, putovanja, govora i slično.**

> Pet stubova islama (ruknovi islama)

Allahov Vjerovjesnik, Allah mu spas i mir darovao, rekao je: "Islam je sazdan na pet stvari: šehadetu (svjedočenju) da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, obavljanju namaza, izdvajanju zekata (obavezna milostinja), činjenju hadždža (hodočašća Ka'bi) i postu mjeseca ramazana." (El-Buhari, 8 i Muslim, 16).

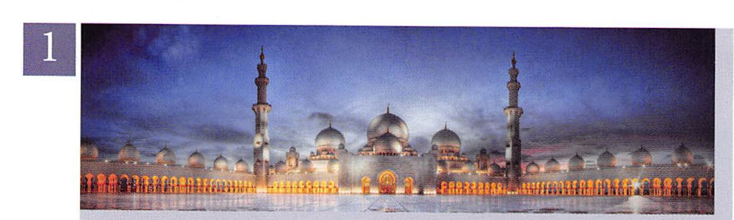
Pet navedenih stubova – *ruknova* predstavljaju osnove vjere i velike postulate islama. Na stranicama koje slijede detaljnije ćemo pojasniti značenja i propise vezane za spomenute stubove vjere.

Prvi stub vjere odnosi se na *iman* (vjerovanje) i *tevhid* (potvrđivanje Allahove jednoće), obrađen u prvom poglavlju pod naslovom: Imanuke – tvoje vjerovanje.

Zatim slijedi namaz kao najvažniji i najčasniji oblik ibadeta – pokornosti Allahu Uzvišenom, o čemu je Vjerovjesnik, Allah mu spas i mir darovao, rekao: "A njegov stub je namaz." (Et-Tirmizi, 2749); – tj. stub islama na kojem je sazdana cijela vjera i na njemu opstoji. Što znači da nema islama bez izvršavanja namaza.

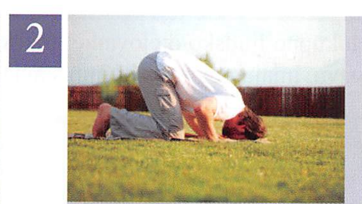
Za ispravnost namaza uvjet je da ga musliman obavlja u stanju potpune čistoće (fizičke i šerijatske), pa će iz tog razloga nakon poglavlja "Tvoje vjerovanje" slijediti poglavlje "Tvoja čistoća", zatim "Tvoj namaz" i tako dalje logičkim slijedom.

1

Šehadet – svjedočenje da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik.

2

Obavljanje namaza.
e prayers

3

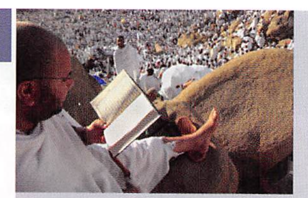
Izdvajanje zekata (obavezna milostinja imućnih).

4

Post u mjesecu ramazanu.

5

Obavljanje hadždža.

Stubovi *(ruknovi)* islama:	
1	***Šehadet*** **– svjedočenje da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik.**
2	**Obavljanje namaza.**
3	**Izdvajanje zekata (obavezna milostinja imućnih).**
4	**Post u mjesecu ramazanu.**
5	**Obavljanje hadždža.**

> Kako ću upoznati propise vjere?

Kada bolest ovlada čovjekom, u potrazi za lijekom on potraži najiskusnijeg i najznanijeg ljekara kako bi mu ukazao na lijek. A potom ne oklijeva u primjeni lijeka ma kakav on bio, jer je život za čovjek plemenita i izuzetno vrijedna blagodat.

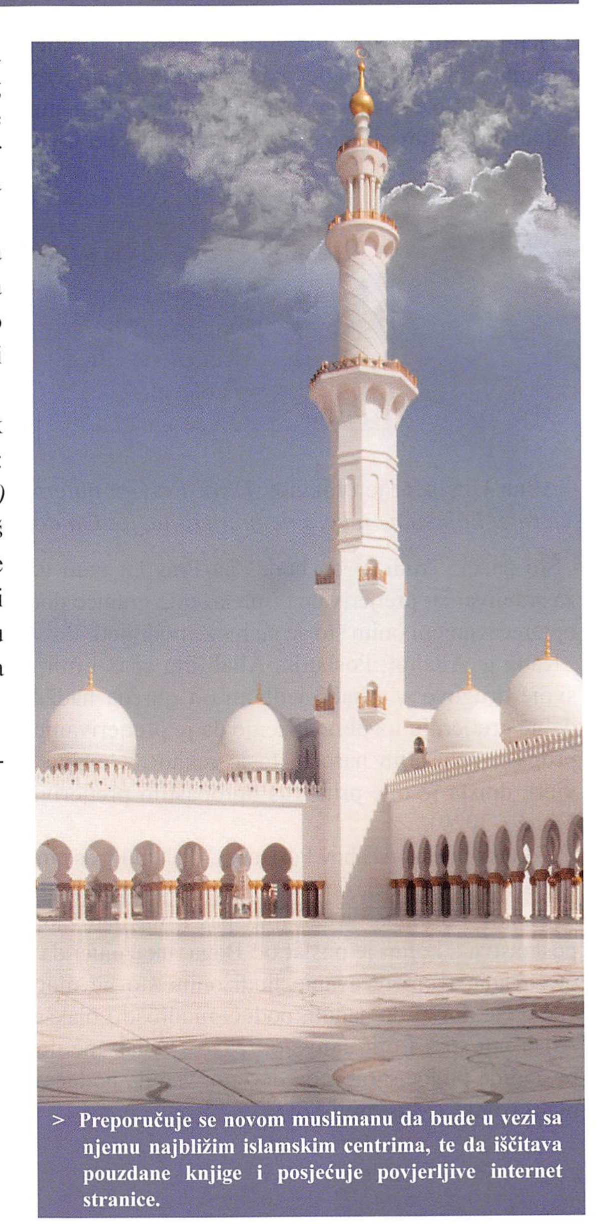
U poređenju s tim, vjera je najdragocjenija stvar u posjedu čovjeka, zato ima za obavezu da je upozna i stalno traga za onim što nije dokučio u vjeri, prihvatajući znanje od pouzdanih i povjerljivih učenjaka.

Čitanje ove knjige predstavlja tvoj novi iskorak na pravome putu u smislu riječi Uzvišenog: *Pitajte one kojima je znanje dato (ehle'z-zikr) ako ne znate.* (En-Nahl, 43). U slučaju da naiđeš na problem ili dilemu, napravi nove iskorake te potraži odgovore u islamskim centrima ili džamijama u tvojoj blizini. Na ovom portalu možeš pronaći adrese i kontakt telefone za uspostavljanje veze. : www.islamicfinder.org

Korisno je da posjećuješ pouzdane internet stranice koje pojašnjavaju i predstavljaju propise vjere.

www.newmuslim-guide.com

www.guide-muslim.com

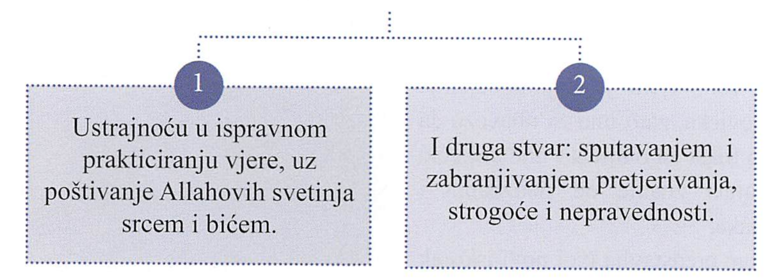

> **Preporučuje se novom muslimanu da bude u vezi sa njemu najbližim islamskim centrima, te da iščitava pouzdane knjige i posjećuje povjerljive internet stranice.**

> Islam je vjera umjerenosti

Islam je doista vjera umjerenosti, čista od pretjerivanja i popustljivosti, strogoće i zastranjenja u krajnostima. To se ogleda u svim oblastima vjere, njenim znakovljima i *ibadetima* – obredima.

Otuda i Božanska potvrda Poslaniku, Allah mu spas i mir darovao, njegovim drugovima – ashabima i svim vjernicima da budu umjereni u vjeri, a to se postiže s dvije stvari:

Allah Uzvišeni je objavio: *Ti idi Pravim putem, kao što ti je naređeno, i nek' tako postupe i vjernici koji su uz tebe, i ne pretjerujte, jer On dobro vidi ono što radite.* (Hud, 112.).

Što znači: Trudi se da budeš na Pravom putu uz istinu bez ikakvog zastranjivanja; pretjerivanja i prelaženja granice dodavanjem obaveza ili opterećavanjem onim što se ne može podnijeti.

Kada je Allahov Poslanik, Allah mu spas i mir darovao, podučavao svoje drugove – ashabe jednom od obreda hadždža upozorio ih je da ne pretjeruju uz obrazloženje da je pretjerivanje u vjeri bio razlog propasti prijašnjih naroda, te je rekao: "Čuvajte se pretjerivanja u vjeri, doista je one prije vas upropastilo pretjerivanje u vjeri." (Ibn Madže, 3029).

U drugoj predaji Allahov Poslanik, Allah mu spas i mir darovao, rekao je: "Činite od dobrih djela onoliko koliko možete podnijeti." (El-Buhari, 1100).

Allahov Poslanik, Allah mu spas i mir darovao, pojasnio je svrhu poslanstva s kojim je poslat od Boga, ukazujući da on nije došao radi otežavanja i opterećavanja ljudi onim što ne mogu podnijeti, već da je poslat da naputi, poduči mudrosti i olakša. On je, Allah mu spas i mir darovao, rekao: "Allah me doista nije poslao da budem grub i da otežam, već da podučavam i olakšavam." (Muslim, 1478).

> Vjera obuhvata sve segmente života

Islam ne predstavlja samo neku duhovnu potrebu koju muslimani zadovoljavaju putem molitve – *dove* i namaza u džamiji.

Niti je opet samo skup uvjerenja i stavova koja vjeruju i prihvataju sljedbenici islama.

Za islam se ne može reći da je samo savršen ekonomski sistem.

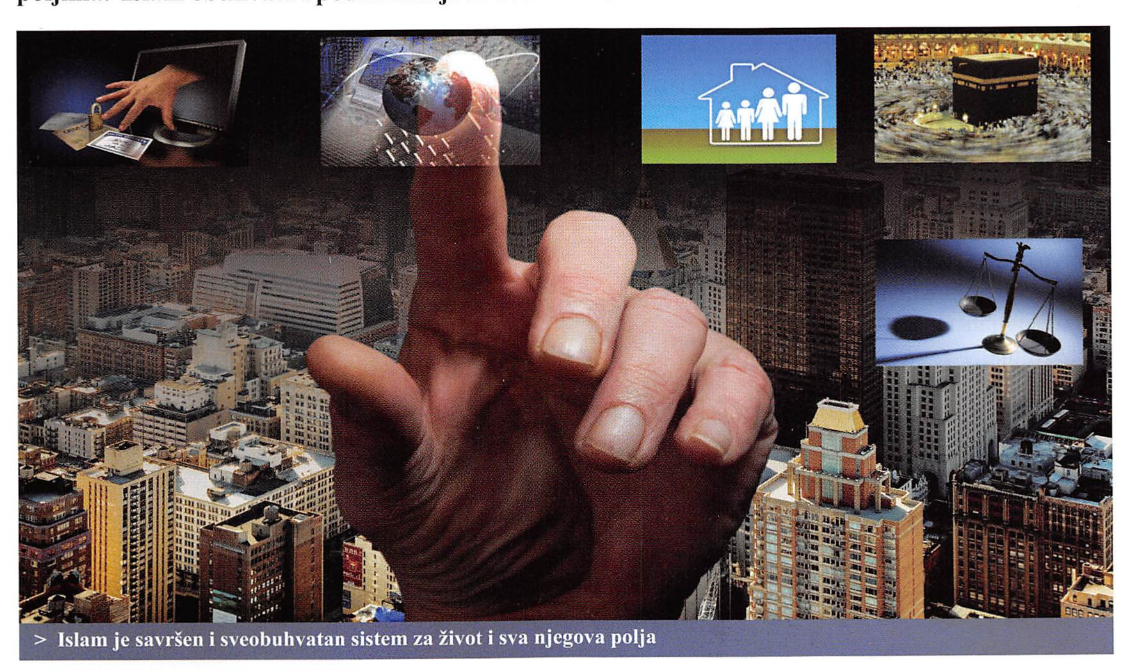
Kao što nije isključivo ograničen na puka pravila i teorije o izgradnji i uređenju društvene zajednice.

Također, islam se ne fokusira samo na moral, etiku i pravila ponašanja u saradnji s drugima.

Naprotiv, islam je savršen, potpun i sveobuhvatan sistem života sa svim njegovim elementima i segmentima, horizontima i poljima. Islam obuhvata i podrazumijeva sve prethodno navedeno i još mnogo drugoga.

Allah Svemilosni je upotpunio blagodat vjere muslimanima i zadovoljan je da nam tako usavršen islam bude vjera. Uzvišeni je rekao: *Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.* (El-Ma'ida, 3.).

Kada je neki *mušrik* – idolopoklonik htio ismijati islam, časnom ashabu (Poslanikovom drugu) Selman el-Farisiju, rekao je: "Vaš drug (misleći na Allahovog Poslanika) uči vas svemu, pa čak i to kako ćete nuždu obavljati?!" Na to mu je ovaj časni ashab odgovorio: "Da, on nas podučava tome." (Muslim, 261), zatim mu je, s ponosom, obrazložio propise islama i pravila ponašanja vezana za ono što je idolopoklonik spomenuo.

> Islam je savršen i sveobuhvatan sistem za život i sva njegova polja

> Bitna je stvarnost islama, a ne stanje nekih muslimana

Ako pronađete ljekara koji je sklon nekoj po zdravlje štetnoj navici ili vidite učitelja koji pokazuje nedolično ponašanje, i pored vašeg čuđenja i osude oba ponašanja, jer su oprečna s znanjem i položajem ljekara i učitelja, vi ipak nećete promijeniti mišljenje o važnosti medicine za ljudski rod i visokom položaju prosvjetarskog poziva u društvu i svakoj civilizaciji.

Zaključit ćete potom da taj ljekar i učitelj ne predstavljaju ništa drugo do loš primjer poslovnih branši kojima pripadaju.

Slično je i sa muslimanima koji prakticiraju nedolična i ružna djela, što u biti nema nikakve veze sa blistavom stvarnošću islama. To je samo pojava i primjer ljudske slabosti, ružnih navika i nekulture koje se, po bilo kom osnovu, ne mogu dovoditi u vezu sa islamom. Upravo onako kao što se nesavjesni ljekar i nepromišljeni učitelj ne mogu stavljati na teret medicine i obrazovanja.

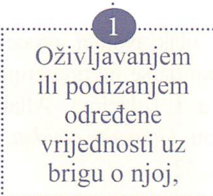

> Pet esencijalnih životnih vrijednosti

To su najveća dobra nužna za čovjeka i njegov častan i dostojanstven život. Svi Božanski vjerozakoni svojim sadržajem naređuju čuvanje i zaštitu tih pet vrijednosti i zabranjuju sve ono što ih ugrožava ili dovodi u pitanje njihovu opstojnost.

Pojavom islama stavljeno je u obavezu čuvanje i briga o esencijalnim životnim vrijednostima kako bi sljedbenik islama živio u sigurnosti i miru na dunjaluku, radeći za dobrobit ovozemnog i ahiretskog života.

Muslimansko društvo živi kao jedan *Ummet* (zajednica), u slozi i međusobnoj uvezanosti poput tvrđave u čijem zdanju je svaki kamen (cigla) povezan s drugim, uzajamno se osnažujući. Ili su poput jednog tijela, kad bolest ovlada jednim dijelom, cijelo tijelo osjeća vrućicu i ne nalazi odmora u snu. Čuvanje esencijalnih životnih vrijednosti se postiže putem dvoga:

2 te otklanjanjem svakog nedostatka ili propusta.

> **Allah Uzvišeni je naredio da se čuva i štiti ljudski život makar to nekada zahtijevalo kršenje neke vjerske zabrane – *harama*.**

1 Vjera

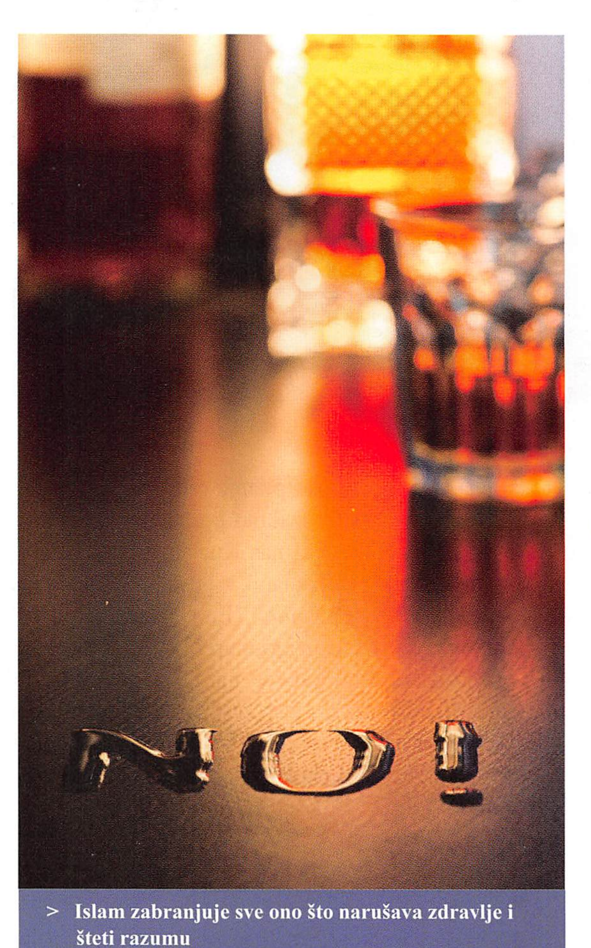
To je najveće društveno pitanje radi kojeg je Allah Uzvišeni stvorio ljude i izabrao poslanike da dostave vjeru i čuvaju je, o čemu nas Kur'an izvještava: Mi smo svakom narodu poslanika poslali: *"Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!"* (En-Nahl, 36.).

Islam je s posebnom pažnjom uredio načine čuvanja i zaštite vjere od bilo kakvog natruna i svega što bi moglo ugroziti čistoću i jasnost vjere od strane *širka* – pripisivanje Allahu sudruga, izmišljotina, grijeha i vjerom zabranjenih djela i stvari.

2 Tijelo

Allah Svevišnji je propisao obaveznim da se čuva ljudski život i njegovo tijelo, makar to nekada podrazumijevalo zapadanje u *haram* – zabranjeno. U nuždi je to opravdano i nema posljedica, o čemu je Svemilosni rekao: *A onome ko bude primoran, ali ne iz želje, tek toliko da glad utoli, njemu grijeh nije. - Allah zaista prašta i milostiv je.* (El-Bekara, 173.).

On Svevišnji je zabranio samoubistvo i nanošenje štete ili ozljeda po tijelu, rekavši u ajetu: *I ne bacajte se rukama svojim u propast.* (El-Bekare, 195.).

> Islam zabranjuje sve ono što narušava zdravlje i šteti razumu

Također je propisao tjelesne kaznene mjere (*hudud*) i druge sankcije kojima se sprječava neprijateljstvo prema drugima bez opravdanog razloga, ma koje vjere oni bili. Uzvišeni je rekao: *O vjernici! Propisuje vam se odmazda za ubijene.* (El-Bekara, 178.).

3 Razum

Propisi islama zabranjuju sve što štetno utiče na razum i svijest, jer se razum uvrštava u skupinu najvećih Allahovih blagodati prema nama. Razumom je čovjek počastvovan i na osnovu razuma čovjek se razlikuje od drugih stvorenja, te od njega zavisi ljudska odgovornost i polaganje računa kako u životu na dunjaluku, tako i na ahiretu.

Iz tog razloga Allah Svevišnji je strogo zabranio konzumiranje bilo koje vrste alkohola i droge, tretirajući ih kao ridžs (nečisto, odvratno, štetno), i djelom šejtanskim. Uzvišeni je rekao: O vjernici, vino i kocka i kumiri i strjelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite da biste postigli što želite. (El-Ma'ide, 90.).

4 Potomstvo

Islam pridaje posebnu pažnju i brigu o potomstvu i formiranju porodice koja će se odgajati i podizati u ambijentu visokih vrijednosti, što je jasno naznačeno u narednim odrednicama i normama Šerijata:

- Islam podstiče na brak, olakšavajući proces ženidbe i udaje, uz preporuku da se ne pretjeruje u svadbenim troškovima i izdacima. Allah Svevišnji je objavio u Kur'anu: *Udavajte neudate i ženite neoženjene...* (En-Nur, 32.).
- Islam je zabranio sve vanbračne seksualne odnose, pa čak i puteve – sredstva koja vode ka

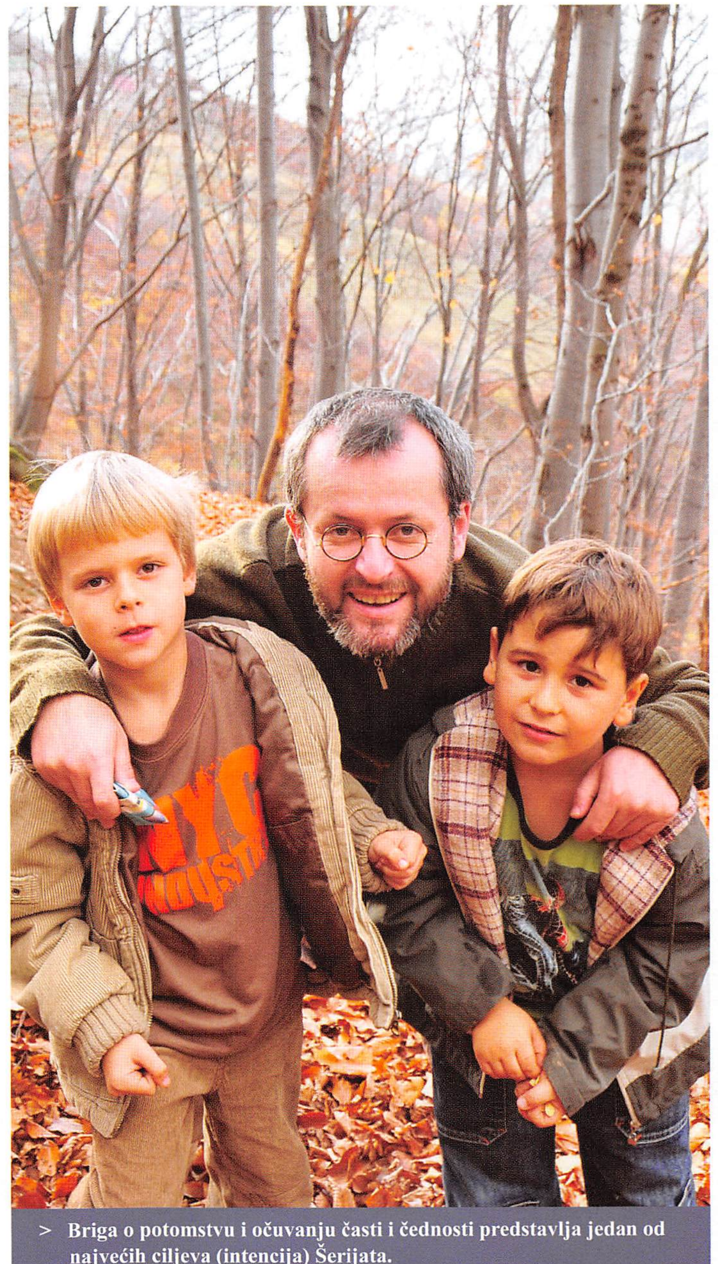
tome. Uzvišeni je rekao: *I što dalje od bluda, jer to je razvrat, kako je to ružan put!* (El-Isra', 32.).

- Vjera zabranjuje potvoru i dovođenje u sumnju nečije časti, porijekla i čednosti, uvrštavajući to u velike grijehe uz fizičku kaznenu sankciju u životu na ovome svijetu – dunjaluku, a na ahiretu – poslije smrti slijedi dodatna stroga kazna.
- Očuvanje časti, bilo muškarca ili žene, je vjerom naređen čin, pa osoba koja bude ubijena u zaštiti svoje časti i časti svoje porodice, po propisima Šerijata, smatra se *šehidom* – svjedokom istine i pravde, koji je žrtvovao svoj život na putu Božijem. (Vidi str. 200).

5 Imovina (privatno vlasništvo)

Štiteći imovinu (privatno vlasništvo) islam je obavezao čovjeka da radi i stiče svoju opskrbu, upućujući ga na dopuštene (halal) poslovne odnose: trgovinu, razmjenu dobara (trampa), međusobnu suradnju itd.

S druge strane, da bi zaštitio imovinu pojedinca, islam je zabranio kamatu, krađu, varanje, pronevjeru, bespravno i neosnovano uzimanje (naplaćivanje) tuđe imovine, a onome ko prekrši neku zabranu, Kur'an strogo prijeti i nagovještava mu tešku kaznu i patnju. (Vidi str. 170).

> **Briga o potomstvu i očuvanju časti i čednosti predstavlja jedan od najvećih ciljeva (intencija) Šerijata.**

Tvoje vjerovanje – iman

1

Sve poslanice koje su vjerovjesnici dostavljali svojim narodima sadržavale su istu poruku da robovanje i pokornost (ibadet) pripadaju samo Allahu Jedinome, Koji nema sudruga, uz negiranje i odbacivanje (*kufr*) lažnih božanstava kojima se neko klanja pored Allaha. Ovo je bit i smisao značenja šehadeta: *La ilahe illellah, Muhammedu resulullah* – da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik. Izgovaranjem ovih riječi osoba pristupa u islam, i prihvata Allahovu vjeru.

Sadržaj odlomka

Dva šehadeta – svjedočenje vjere; značenje šehadeta i šta podrazumijevaju

- Zašto La ilahe illellah?
- Značenje riječi La ilahe illellah
- Ruknovi – temelji na kojima počiva šehadet La ilahe illellah

Šehadet Enne Muahmmeden resulullah

- Upoznati vjerovjesnika Muhammeda, Allah mu spas i mir darovao
- Značenje šehadeta Enne Muahmmeden resulullah

Šest ruknova vjerovanja – temelji vjerovanja (imana)

Šta je to *ibadet?*

Širk – pripisivanje Allahu sudruga

Vjerovanje u Allahova lijepa imena (esma'ullah) i atribute (sifate)

Vjerovanje u meleke

Vjerovanje u objavljene knjige (kitabe)

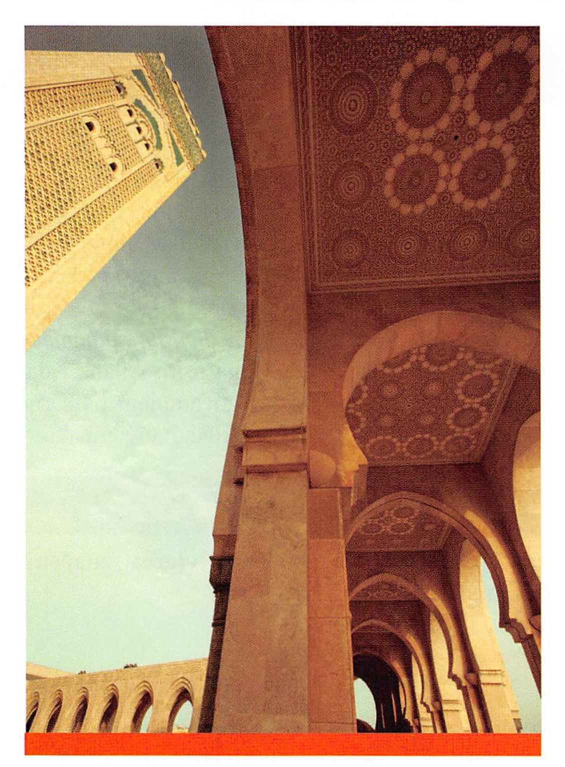
Vjerovanje u poslanike

Vjerovanje u Sudnji dan

Vjerovanje u Allahovu odredbu – kader

> Dva šehadeta – značenje i šta podrazumijevaju

Ešhedu en la ilahe illellah, ve ešhedu enne Muhammeden resulullah (Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i da je Muahmmed Njegov poslanik)

Zašto La ilahe illellah?

- Zato što je izgovor i prihvatanje riječi *La ilahe illellah*, prva obaveza svakog muslimana. Ko želi prihvatiti islam obavezan je da izgovori ove riječi i da čvrsto vjeruje u njih.

- Iz razloga što je iskreno izgovaranje šehadeta u ime Allaha, s čvrstom uvjerenjem u značenje šehadeta, spas od džehennemske vatre, o čemu nas obavještava Allahov Poslanik, Allah mu spas i mir podario: "Allah je doista zabranio vatri onoga ko, iskreno radi Allaha, izgovori *La ilahe illellah* (Nema boga osim Allaha)." (El-Buhari, 415).

- Zbog toga što onaj ko umre sa šehadetom, vjerujući u ono što šehadet podrazumijeva, on je od stanovnika Dženneta, o čemu je Allahov Vjerovjesnik, Allah mu spas i mir darovao, rekao: "Ko umre sa spoznajom da nema boga osim Allaha ući će u Džennet." (Ahmed, 464).

- Iz svega navedenog, obaveza spoznaje o šehadetu: *La ilahe illellah*, spada u red najvažnijih i najvećih obaveza.

Značenje šehadeta: La ilahe illellah - da nema boga osim Allaha

Što znači da ne postoji božanstvo koje ima pravo na pokornost drugih osim Allaha Jedinoga. Time se negira *uluhijjet* – božanstvenost svega drugoga mimo Allaha Svevišnjega, uz potvrđivanje iste samo Njemu Jednome, Koji nema sudruga, ni suparnika.

Ilah – bog ili božanstvo, iz čega proističe da klanjanje ili obožavanje nečega/nekoga pored Allaha znači prihvatanje te stvari/bića za boga i božanstvo mimo Allaha Svevišnjeg. Sva božanstva su *batil* – zabluda i krivi put osim Boga Jednoga, Rabba, Stvoritelja Svevišnjeg i Uzvišenog.

Samo Allah Uzvišeni ima apsolutno i potpuno pravo da Mu se klanjamo i pokoravamo – *ibadet* Mu činimo, i niko drugi pored Njega. Njemu se

klanjaju i pokoravaju srca iz ljubavi, poštovanja, veličanja, straha, iz poniznosti, predavanja Njemu, oslanjanja i pouzdanja u Njega, zbog molbi i potrebe. Samo od Njega Uzvišenog tražimo pomoć i podršku, na Njega se oslanjamo i u Njega pouzdajemo, Njemu se pokoravamo i namaz – molitvu radi Njega obavljamo, žrtve – kurbane u Njegovo ime prinosimo. Svaki oblik *ibadeta* – pokornosti obavezni smo Njemu iskazati, kako je On u Kur'anu i objavio: *A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju.* (El-Bejjine, 5.).

Ko bude robovao Allahu i Njemu se iskreno pokoravao, ostvarujući bit i značenje *La ilahe illellah* – da nema drugog boga osim Allaha, uistinu će doseći stepen prave sreće, zadovoljstva, smirenosti i živjet će lijepim i časnim životom. Ljudska srca se praktično ne mogu smiriti, osjećati sigurnim i neopterećeno osim kroz pokornost i robovanje samo Allahu Uzvišenom, u vezi čega je Svevišnji rekao: *Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život.* (En-Nahl, 97.).

Ruknovi – temelji šehadeta La ilahe illellah.

Ova veličanstvena izjava ima dva rukna – temelja koji se trebaju poznavati radi razumijevanja njihovog značenja i onoga što iz toga proizilazi.

1

Prvi rukn – temelj šehadeta: La ilahe – nema boga; negacija osobine božanstvenosti kod svih stvari i bića, koja pripada samo Allahu, bez obzira da li se to pripisivalo čovjeku, životinji, kipu, nebeskom tijelu ili nečemu drugom.

2

Drugi rukn – temelj šehadeta: Illellah – osim Allaha; što podrazumijeva potvrđivanje osobine božanstvenosti i obaveze pokornosti (ibadeta) samo Allahu Uzvišenom, kroz sve forme ibadeta poput namaza, upućivanja dove – molbe, pouzdanja i oslanjanja na Allaha itd.

Svi oblici *ibadeta* – pokornosti i obredoslovlja čine se radi Allaha, s Njegovim imenom, Njemu Jednome Koji nema sudruga. Činjenje ibadeta nekome drugom pored Allaha, čak i u najmanjem obliku, predstavlja čin *kufra* – nevjerstva.

Allah Uzvišeni je rekao: *A onaj koji se, pored Allaha, moli drugom bogu, bez ikakva dokaza o njemu, pred Gospodarom svojim će račun polagati, i nevjernici ono što žele neće postići.* (El-Mu'minun, 117.).

Značenje šehadeta: *La ilahe illellah* (Nema boga osim Allaha) sa spomenuta dva *rukna* – temelja nalazimo u riječima Svevišnjeg: *Onaj ko ne vjeruje u šejtana (taguta), a vjeruje u Allaha - drži se za najčvršću vezu.* (El-Bekara, 256.)

Riječi Uzvišenog: *Onaj ko ne vjeruje u šejtana* (*taguta* – svako lažno božanstvo)... – predstavlja prvi temelj šehadeta: *La ilahe* (Nema boga...), a završni dio ajeta: *...a vjeruje u Allaha...*, upućuje na drugi temelj šehadeta: ... *illellah* (... osim Allaha).

> Šehadet enne Muahmmeden resulullah – priznavanje da je Muhammed Allahov poslanik

Upoznati vjerovjesnika Muhammeda, Allah mu mir i spas darovao

1 Rođenje Vjerovjesnika

Rođen je u Mekki 570. godine gregorijanske, kao jetim, bez oca, a majku je izgubio u ranom djetinstvu. Potom ga je odgajao djed Abdul-Muttalib, a zatim amidža Ebu Talib do punoljetstva.

2 Život i sazrijevanje Vjerovjesnika

Živio je u plemenu Kurejš 40 godina prije poslanstva (570.-610. god.). Bio je uzor morala i primjer čestitosti i vrhunac odličja. Poznavali su ga po istaknutom nadimku Es-Sadik El-Emin (Iskreni i Povjerljivi). U prvo vrijeme bio je pastir, a zatim trgovac.

Prije poslanstva Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, bio je po vjeri hanifija (pravovjernik, čistovjerac) obožavajući samo Allaha Svevišnjeg po vjerskoj praksi i naslijeđu poslanika Ibrahima, Allah mu mir i spas darovao, odbacujući da se klanja kumirima i slijedi idolopokloničku tradiciju.

Ime našeg Poslanika

Muahmmed ibn Abdullah ibn Abdul-Muttalib ibn Hašim el-Kurešijj.
(Muhammed sin Abdullaha, sin Abdul-Muttaliba, sin Hašima el-Kurejšije).
On je najuglednijeg roda među Arapima, Allah mu mir i spas darovao.

Allahov Poslanik svim ljudima

Allah Svevišnji je izabrao Muhammeda, Allah mu mir i spas darovao, za poslanika svim ljudima bez obzira na njihovo porijeklo i naciju, te je njegovo slijeđenje učinio obaveznim svakom čovjeku pojedinačno. Uzvišeni je rekao: *Reci: "O ljudi, ja sam svima vama Allahov Poslanik."* (El-'Araf, 158.).

3 Period poslanstva

Nakon što je napunio 40 godina, Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, odavao se razmišljanju i činjenju *ibadeta* Allahu Uzvišenom u pećini Hira na Brdu svjetlosti (Džebelu-n-nur) u blizini Mekke. Na tom mjestu je dobio prvu objavu, što je bio početak misije i dostave Kur'ana Časnog, koja je glasila: *Ikre bismi Rabbike-ellezi halak.* (*Uči u ime Gospodara Tvoga, Koji je stvorio...*). Time je naglašeno da sa ovim poslanstvom počinje nova epoha; epoha znanja, izučavanja, svjetla i upute ljudima. U period od 23 godine kur'anske riječi su se nizale i spuštale Muhammedu poslaniku, Allah mu mir i spas darovao.

4 Početak vjerovjesničke da'we – pozivanja u islam

Tri prve godine Allahov Poslanik, Allah mu spas i mir podario, pozivao je u islam tajno, a potom je javno obznanio islamski poziv šireći ga 10 narednih godina u Mekki. U periodu javnog pozivanja Allahov Poslanik, Allah mu spas i mir podario, i njegovi *ashabi* – drugovi, pretrpjeli su bolne patnje, iskušenja, nasilje i pritisak od strane Kurejšija. U isto vrijeme Allahov Poslanik, Allah mu spas i mir podario, predstavljao je islam plemenima koja su dolazila u Mekku radi obreda hadždža. Tako su Medinelije prihvatile poziv islama, pa su se mekkanski muslimani u skupinama počeli iseljavati u Medinu čime je počela velika seoba – *hidžra*.

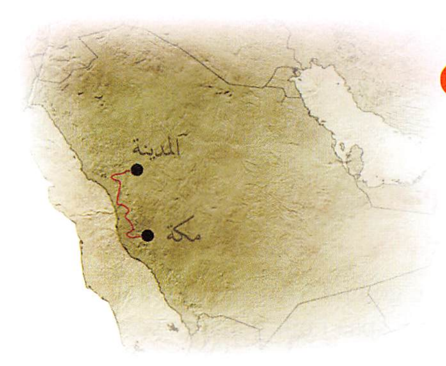

Objavljen mu je Kur'an

Svevišnji je Muhammedu, Allah mu mir i spas darovao, objavio Kur'an, najuzvišeniju poslanicu, u kojem nema nedostatka i nedokučiv je krivotvorenju.

Pečat poslanika i vjerovjesnika

Muhammed, Allah mu mir i spas darovao, odabran je od Allaha Svemogućeg za posljednjeg poslanika kao pečat vjerovjesništvu, tako da iza njega više nema poslanika ni vjerovjesnika, o čemu je Uzvišeni u Kur'anu kazao: ... *nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik.* (El-Ahzab, 40.).

5 Poslanička Hidžra – iseljenje

Allahov Poslanik, Allah mu spas i mir darovao, iselio je u Medinu, koja se tada zvala Jesrib, 622. godine, u 53 godini života, nakon što su se prvaci Kurejša, koje je pozivao u islam, tajno dogovorili da izvrše atentat na njega. U Medini je Allahov Poslanik, Allah mu spas i mir podario, živio 10 godina dostavljajući propise islama, pozivajući na obaveznost namaza, zekata i izvršavanje drugih šerijatskih naloga.

6 Širenje islama

Nakon iseljenja – *Hidžre* u Medinu (622.-632. god.), Allahov Poslanik, Allah mu spas i mir podario, postavio je temelje islamske civilizacije u njoj, jasno zacrtao obilježja muslimanskog društva. Poništio je uspostavljanje prijateljstava/neprijateljstava po osnovu plemenske pripadnosti, podsticao je na širenje znanja, uspostavio je pravdu, sistem moralnih vrijednosti i pravovjerja, bratstvo među svim muslimanima, međusobnu solidarnost i cjelokupni društveni sistem. Neka plemena su pokušala ispriječiti se na putu širenja islama, što je dovelo do brojnih ratnih pohoda. Međutim, Allah Uzvišeni je podržao islam i Svoga Poslanika, Allah mu spas i mir darovao. Nakon toga ljudi su u skupinama počeli prihvatati Allahovu vjeru. Naposljetku su i Mekkelije svojevoljno i s uvjerenjem prihvatili islam kao i većina plemena Arabijskog poluotoka.

7 Preseljenje Allahovog Poslanika na bolji svijet

U mjesecu saferu 11. godine po Hidžri, nakon što je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, dostavio poslanicu, ispunio zadaću poslanstva, a Allah Uzvišeni upotpunio blagodat prema ljudima i usavršio vjeru, Vjerovjesnik islama, Allah mu mir i spas darovao, se razbolio; tijelo je otežalo i vrućica se povećavala. U ponedjeljak, pod svjetlom sunca, u mjesecu rebiu-l-evvelu, 11. godine po Hidžri, što odgovara 8. junu 632. godine gregorijanske, Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, predao je čistu i plemeniti dušu Gospodaru svome. Preselio je na ahiret u 63. godini života, a ukopan je u sobi Aiše, Allah s njom bio zadovoljan, uz Poslanikovu džamiju, Allah mu mir i spas darovao.

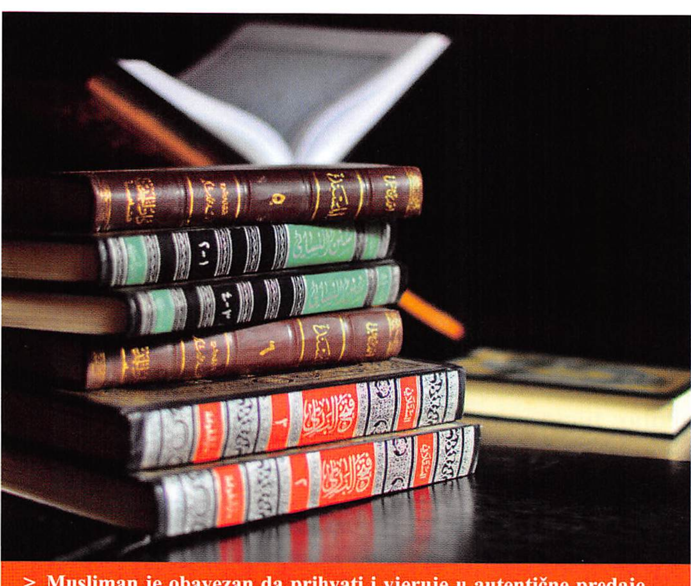
Značenje šehadeta: Enne Muhammeden resulullah (i svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik)

Smatrati istinitim izjave i nagovještaje Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, izvršavanje njegovih naredbi i izbjegavanje svega što je zabranio, te da robujemo i pokoravamo se Allahu Uzvišenom na način kojeg je utemeljio i prakticirao Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, i istome nas podučavao.

Šta podrazmijeva moje vjerovanje da je Muhammed Allahov poslanik?

1 Smatrati istinitim sve što je govorio Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, u bilo kom segmentu života, od čega ćemo napomenuti sljedeće:

- Gajb – skrivene stvari kao što su Sudnji dan, Džennet i njegove ljepote, Džehenemska vatra i patnje u njoj itd.
- Nagovještaji stanja na Sudnjem danu, zbivanja pred Sudnji dan i predznaci koji će mu prethoditi.
- Kazivanja o ranijim narodima i dešavanja između njih i poslanika koji su im dolazili.

> Musliman je obavezan da prihvati i vjeruje u autentične predaje od Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao.

2 Poslušnost Allahovom Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao, u onome što je naredio ili zabranio, a to se ogleda u sljedećem:

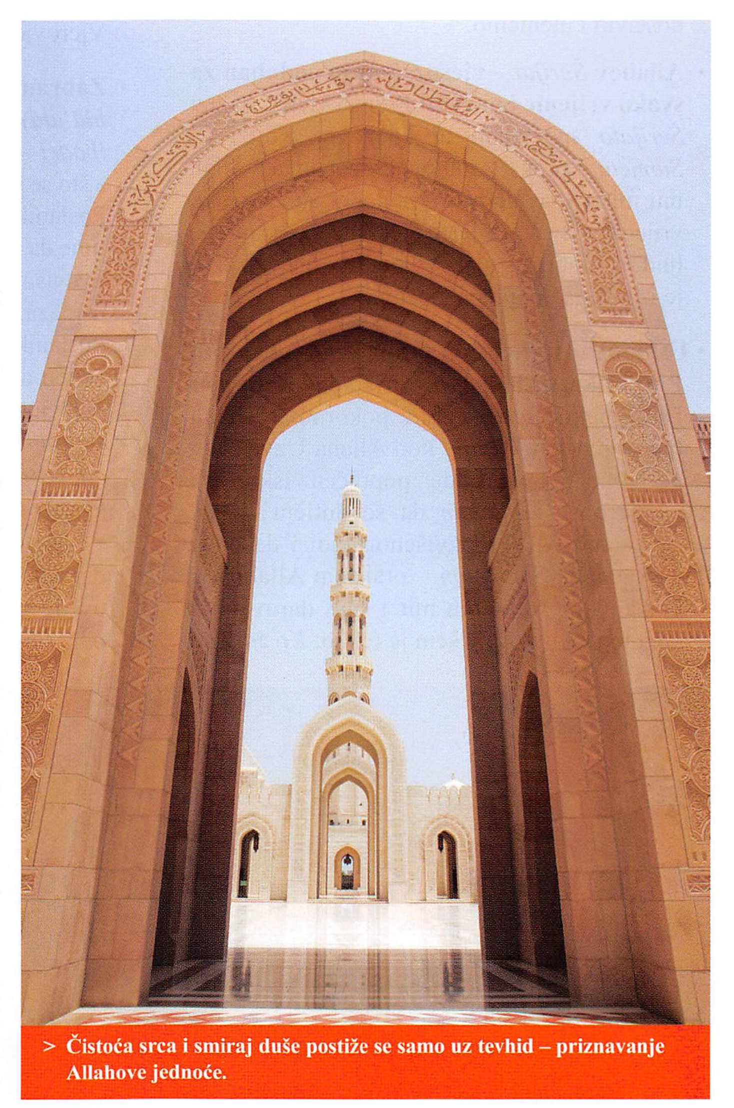
- Izvršavanje zapovijedi Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, s uvjerenjem da on ne govori po svom nahođenju, već da je to dijelom Objave koja mu se dostavlja. Uzvišeni je o pokornosti Poslaniku rekao: *Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu.* (En-Nisa', 80.).
- Izbjegavanje svega što je zabranio Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, bilo da su to neki grijesi, loše ponašanje ili štetni i nekorisni postupci, s vjerom da nam je to zabranio zbog mudrosti i koristi poznate Allahu Uzvišenom i radi našeg interesa, makar to nama ostalo nedokučeno i nepoznato.
- Uvjerenje da poslušnost Allahovom Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao, u onome što je naredio ili zabranio, donosi nam korist, dobro i sreću u životu na ovome svijetu i u životu poslije

smrti – *ahiretu*. Uzvišeni je objavio: *...i pokoravajte se Allahu i Poslaniku da bi vam bila milost ukazana.* (Ali Imran, 132.).

- Vjerovanje da onaj ko krši zapovijedi Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, zaslužuje prijekor i bolnu kaznu, kako je Svevišnji u Kur'anu rekao: *Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju njegovu (Poslanikovu), da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe.* (En-Nur, 63.).

3 Da Allahu robujemo i pokornost činimo u skladu sa praksom Njegovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, a to se ogleda u više stvari koje je potrebno naglasiti:

- **Oponašanje Allahovog Poslanika**, Allah mu mir i spas darovao, u vjerskim i svjetovnim stvarima; uputi, načinu življenja, dobročinstvu, u riječima, djelima, onome što je nekome odobrio ili potvrdio. Njegov *Sunnet* (put, praksa) je naš primjer za slijeđenje i oponašanje, jer se čovjek – rob Božiji približava svome Gospodaru, Allahu Uzvišenom i stiče veći položaj kod Njega Svevišnjeg na osnovu dosljednosti i privrženosti *Sunnetu* – praksi Allahovog Poslanika i njegovoj uputi, Allah mu mir i spas darovao. Uzvišeni je objavio: *Reci: "Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!"* (Ali Imran, 31.).
- ***Šerijat* – vjerozakon je upotpunjen i savršen:** Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, dostavio nam je od

> Čistoća srca i smiraj duše postiže se samo uz tevhid – priznavanje Allahove jednoće.

Boga objavljenju vjeru, a propisi i nalozi vjere – *Šerijat* su savršeni i upotpunjeni, nemaju nikakvog nedostatka. Shodno tome nije dopušteno bilo kome da inovira i uspostavlja novu vrstu ili oblik ibadeta kojeg Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, nije dostavio i utemeljio.

- **Allahov *Šerijat* – vjerozakon je podoban za svako vrijeme i mjesto:** Propisi vjere i nalozi *Šerijata* spomenuti u Allahovoj Knjizi ili *Sunnetu* – praksi Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, podobni su za svako vrijeme i svako mjesto, jer interes i potrebe ljudi najbolje poznaje njihov Stvoritelj Koji ih je iz ničega učinio postojećim.

- **Usklađenost djela sa Sunnetom – praksom Poslanika, Allah mu mir i spas darovao:** Da bi neki *ibadet* – oblik pokornosti Allahu bio prihvaćen – *kabul* kod Allaha Uzvišenog potrebno je da bude popraćen iskrenom namjerom – *nijjetom* da se dotični *ibadet* čini samo Allaha Uzvišenog radi i da bude u skladu sa *Sunnetom* – praksom Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao. U vezi toga Allah Uzvišeni je rekao: *Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, Njemu nikoga ne pridružuje!* (El-Kehf, 110.).

Pojam *dobra djela*, znači: ispravna djela koja su u skladu sa *Sunnetom* – praksom Vjerovjesnika, Allah mu mir i spas darovao.

- **Zabrana inoviranja (unošenja novotarija/ *bid'ata*) u vjeri:** Ko inovira neko djelo ili *ibadet* – oblik pokornosti Allahu Uzvišenom, a što se ne uklapa u praksu – *Sunnet* Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, želeći time da izražava pokornost i poslušnost Allahu Svevišnjem, kao da promijeni način obavljanja namaza, takav se smatra neposlušnim Poslaniku i oponentom njegovim nalozima, i ta će mu djela biti odbačena. Uzvišeni je o tome objavio: *Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju njegovu (Poslanikovu), da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe.* (En-Nur, 63.).

Allagov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ko u ovu našu stvar (vjeru) uvede nešto novo što mu ne pripada, bit će mu odbačeno." (El-Buhari, 2550 i Muslim, 1718).

Šerijatske zabrane inoviranja (novotarija) u vjeri, dodavanja ili oduzimanja u propisanim ibadetima – vjerskim obredima, imaju za cilj da sačuvaju i zaštite vjeru od skrnavljenja i krivotvorenja. Na taj način izbjegava se pojava da vjera bude predmetom ljudskih hirova i prohtjeva. Ali s druge strane, Šerijat usmjerava ljudski potencijal i umne sposobnosti na kreativnost, inoviranje, istraživanje i otkrivanje tajni prirode i svemira što bi moglo donijeti korist životu i čovječanstvu u razvoju i unapređenju sadašnjosti i budućnosti.

Šta znači vjerovati u Allaha Uzvišenog

To je čvrsto uvjerenje da postoji Allah Uzvišeni, priznavajući da je On gospodar svega – *rububijjet*, da je On jedini bog koji se obožava – *uluhijjet* i da On ima najljepša imena - *el-esmau-l-husna* i savršena svojstva – sifate.

O četiri navedene stvari u vezi vjerovanja u Allaha, govorit ćemo detaljnije kako slijedi:

1 Prirodnost čovjeka potvrđuje postojanje Allaha

Prirodnost čovjeka potvrđuje postojanje Allaha

Priznavanje postojanja Allaha Uzvišenog je prirodna ili urođena stvar u svakom čovjeku, tako da ne postoji potreba za velikim dokazivanjem te činjenice. Većina ljudi priznaje i potvrđuje postojanje Boga, bez obzira kojoj religiji pripadali i kakav ideološki pravac zastupali.

U dubini duše, srčano osjećamo da Bog postoji, zato se u tegobama i nedaćama Njemu i obraćamo za pomoć bez razmišljanja, spontano, na osnovu urođenog osjećaja vjere kojeg je Allah Uzvišeni usadio u dušu svakog čovjeka, makar to neki pokušavali prikriti i negirati.

Vidjeli smo ili čuli o tome kako se Uzvišeni odazvao dovama – molbama potrebnika, nevoljnika i onih koji su ga iskreno dozivali, što je uvjerljiv dokaz da Bog doista postoji.

Dokazi o postojanju Allaha Svevišnjeg su jasni i tako brojni da ih je nemoguće sabrati, od toga ćemo spomenuti neke:

- Općeprihvaćena činjenica je da svako stvorenje mora imati stvoritelja, a svaki događaj uzročnika. Mnogobrojna i raznovrsna stvorenja koja poznajemo nužno je da imaju svoga stvoritelja koji ih je izveo u pojavni svijet. Nije li to Allah Svemogući, jer zdrav razum i logika ne prihvataju da stvorenje nastane bez stvoritelja ili da samo sebe stvori?! Besmisleno je da ono što ne postoji proizvede ili stvori sebe – fizički postojeće. O tome je Allah Uzvišeni rekao: *Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili?!* (Et-Tur, 35.).

Pojašnjenje ajeta: Oni nisu postali bez Stvoritelja, niti su oni mogli sami sebe stvoriti, što nužno dovodi do zaključka da ih je stvorio Allah Svemogući.

Čovjek je sâm po sebi jedan od najvećih dokaza Allahovog postojanja, što će lahko zaključiti oni koji razmišljaju, zapažajući blagodati koje je Allah Svemogući podario čovjeku; razum, izoštrena čula, skladnost i savršenost tijela. Uzvišeni je rekao: *Na Zemlji su dokazi za one koji čvrsto vjeruju, a i u vama samima - zar ne vidite? (Ez-Zarijat, 20.-21.).*

- Precizan sistem funkcioniranja svemira sa nebesima, zvijezdama, Zemljom i drvećem na njoj, … neosporni je pokazatelj da cijeli svemir ima samo jednog stvoritelja, a to je Allah Uzvišeni: *To je Allahovo djelo Koji je sve savršeno stvorio.* (En-Neml, 88.).

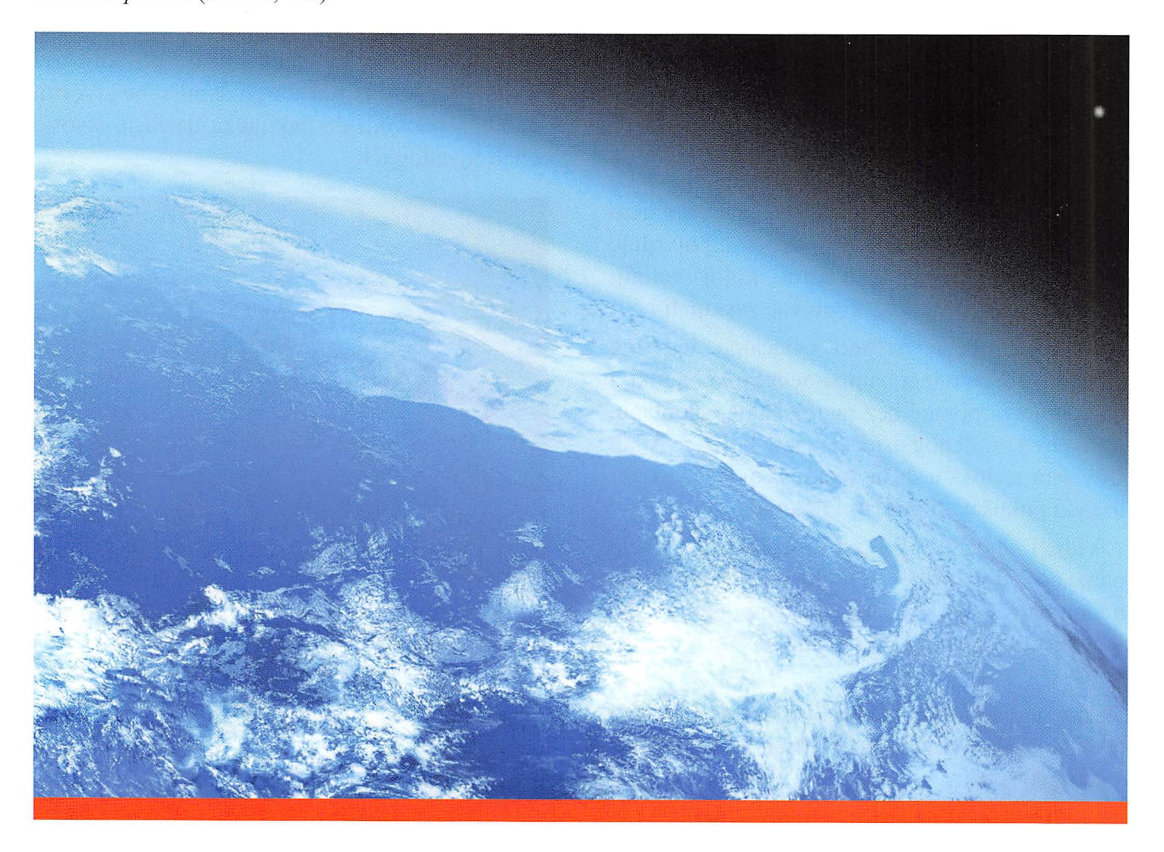
Nebeska tijela; planete i zvijezde plove u kosmosu u preciznim sistemima koji se ne remete, a u isto vrijeme svako nebesko tijelo kruži oko svoje ose, u svojoj kružnoj putanji, ne prelazeći je unutar sistema.

Allah Uzvišeni je rekao: *Nit' Sunce može Mjesec dostići nit' noć dan prestići, svi oni u svemiru plove.* (Ja-Sin, 40.).

2 Vjerovanje da je Allah gospodar svega - *rububijet*

Šta znači vjerovati da je Allah gospodar svega, odnosno priznavati Njegov *rububijjet*?

To znači čvrsto uvjerenje i vjerovanje da je samo Allah Uzvišeni gospodar svega – *Er-Rabb*, Vlasnik – *El-Malik*, Stvoritelj – *El-Halik*, Opskrbitelj *Er-Razik*, Darovatelj života i smrti – *El-Muhji El-Mumit*, On određuje i daje korist i štetu *En-Nafi Ed-Dar*, On svim upravlja i sve određuje, kod Njega su riznice dobra, On je svemoćan – *El-Kadir* i nema sudruga.

Jednom riječju kazano to podrazumijeva priznavanje i očitovanje Allahove jednoće u Njegovim radnjama *(ef'alun)*, čvrsto vjerujući u:

Da je samo Allah Uzvišeni stvoritelj svega postojećeg u svemiru i da pored Njega nema drugog stvoritelja, kako je On Svevišnji i kazao u Kur'anu: *Allah je Stvoritelj svega.* (Ez-Zumer, 62.).

A što se tiče čovjekovog rada, to se ne može nazvati stvarnim stvaranjem jer se odnosi na sklapanje, sastavljanje i transformiranje već postojećeg iz jednog stanja u drugo, a nikako izvođenjem/kreiranjem nove stvari iz nepostojanja – ništice, iz neživog u živo.

Vjerujući da je Allah Uzvišeni opskrbitelj – *Er-Rezzak*, svih stvorenja i da pored Njega nema drugog opskrbitelja, o čemu je On rekao: *Na Zemlji nema nijednog živog bića, a da ga Allah ne hrani.* (Hud, 6)

Vjerujući da je samo Allah Uzvišeni vlasnik – *El-Malik*, svega postojećeg, i da pored Njega nema apsolutnog i suštinskog vlasnika, o čemu je u Kur'anu objavio: *Allahova je vlast na nebesima i na Zemlji i nad onim što je na njima.* (El-Ma'ida, 120.).

Vjerujući da samo Allah određuje i upravlja svime, te da pored Njega ne postoji neko ko određuje i upravlja. Uzvišeni je objavio: *On upravlja svima, od neba do Zemlje, ...* (Es-Sedžda, 5.).

Ako govorimo o čovjekovom određivanju i upravljanju stvarima iz njegovog života, ono se odnosi samo na ono što čovjek posjeduje i u mjeri koliko sežu njegove ograničene mogućnosti, a i nakon toga njegovo određivanje i upravljanje može da urodi plodom ili da podbaci. Međutim, odredbe i upravljanje Stvoritelja Svemogućeg su sveobuhvatne, nikoga i ništa ne izostavljaju, sprovode se i niko im se ne može suprotstaviti ili od njih nekamo umaći.

Na Zemlji nema nijednog živog bića, a da ga Allah ne hrani. (Hud, 6.).

Arapski mušrici – idolopoklonici iz vremena Allahovog Poslanika priznavali su gospodarstvo – *rububijjet* Allaha Uzvišenog

Nevjernici iz doba Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, priznavali su da je Allah Uzvišeni Stvoritelj, Vladar svega, Upravitelj, no to nije bilo dovoljno da budu pripadnici islama, o čemu je Uzvišeni rekao: *A da ih upitaš: "Ko je stvorio nebesa i Zemlju?" - sigurno bi rekli: "Allah!"* (Lukman, 25.).

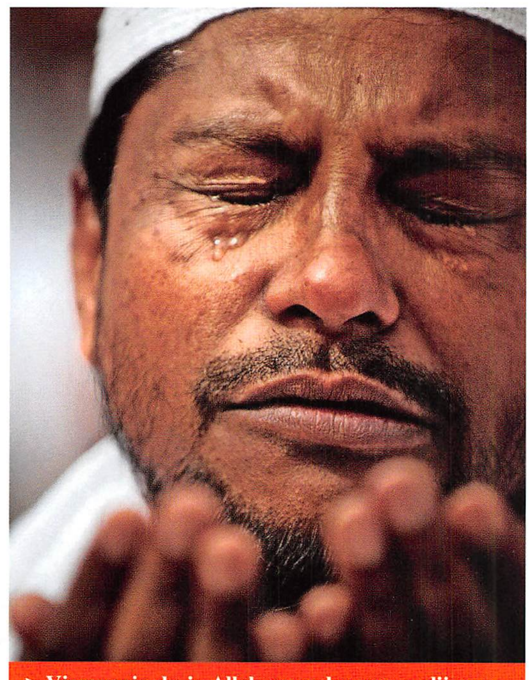
To se može obrazložiti na način da onaj ko priznaje da je Allah Uzvišeni Gospodar svih svjetova, tj. njihov Stvoritelj, Vladar, Opskrbitelj i Uzdržavalac, obavezan je da Mu se pokori i samo Njemu klanja – *ibadet* čini, ne držeći da Mu je neko ravan ili sličan.

Nerazumno je priznati da je Allah Uzvišeni Stvoritelj svega, Upravitelj svemira, Darovatelj života i smrti, a potom neku oblik *ibadeta* – pokornosti i dobročinstva činiti u ime nekoga drugoga. To je najrazvratniji oblik nepravde i najteži grijeh, zato je Lukman savjetujući sina svoga kazao: *"O sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, velika nepravda."* (Lukman, 13.).

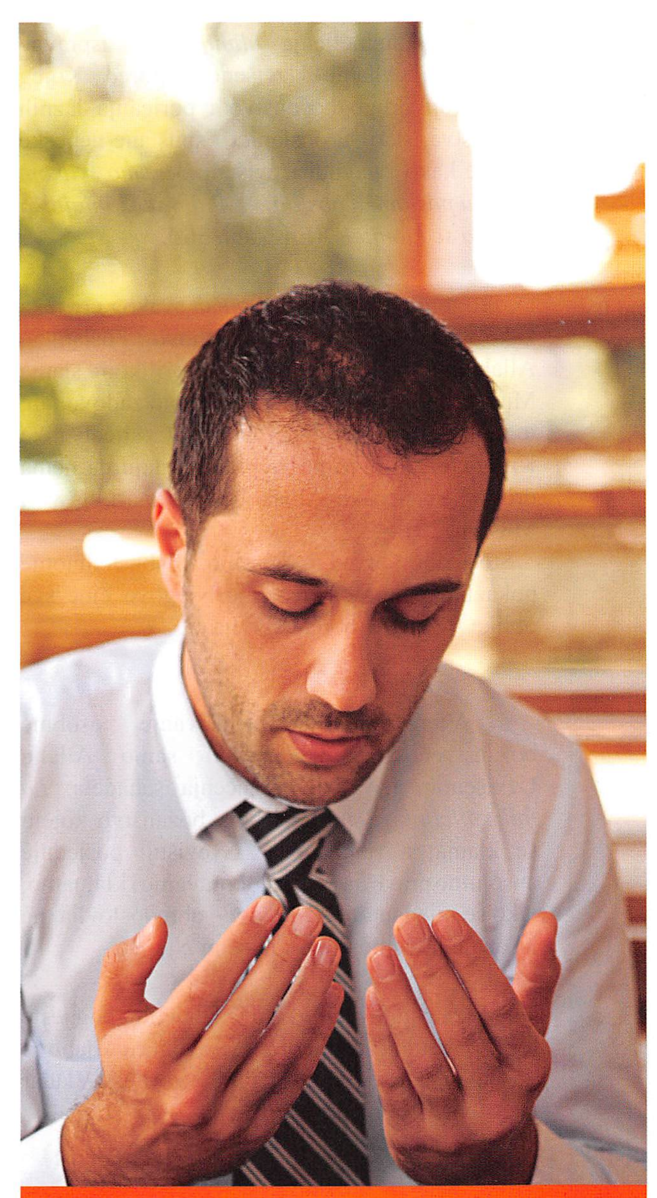
Kada su Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, pitali: "Koji je najveći grijeh kod Allaha?!", on je odgovorio: "Da Allahu, Koji te stvorio, pripišeš sudruga!" (El-Buhari, 4207 i Muslim, 86).

Vjerovanje u *rububijjet* – Allahovo gospodarstvo uliva smiraj u srca

Kada čovjek, bez imalo sumnje, postane uvjeren da nijedno stvorenje ne može umaći Allahovoj odredbi – *kaderu*, - jer Allah Uzvišeni je njihov jedini Gospodar i Vlasnik, Koji upravlja njima kako hoće i u skladu Njegove mudrosti, On je njihov Stvoritelj i sve osim Njega je stvoreno, ovisno o Njemu, On svim upravlja, nema drugog stvoritelja osim Njega, samo ih On opskrbljuje, u svemiru On odredbe čini i ni atom se ne pomjeri bez znanja i dopusta Njegova, - takva spoznaja učini srce čovjeka vezanim samo za Allaha Uzvišenog i ovisnim o Njemu, oslanjajući se na Njega u molbama, radu i svim drugim životnim prilikama. I ne samo to, već čovjek s takvim

> **Vjerovanje da je Allah gospodar svega ulijeva smiraj u srce.**

> **Priznavanje Allahove jednoće – da je samo On bog uz punu predanost – ibadet Njemu predstavlja samu srž šehadeta: *La ilahe illellah*.**

uvjerenjem i spoznajom prihvata sa smirenošću, zadovoljstvom, odlučnošću i voljom sve životne izazove, jer ako se potrudio spram svoje moći u ostvarenju životnih ciljeva, molio Allaha za pomoć i podršku, time je ispunio svoju obavezu. U takvom stanju i odnosu prema životu, čovjek će ostvariti duševni smiraj da ne čezne za onim što je u posjedu drugih, jer u suštini Allah Uzvišeni sve određuje, daje, stvara i odabira šta hoće i kako hoće.

3 Vjerovanje da je samo Allah bog - *uluhijjet*

Šta znači vjerovati da je samo Allah bog, odnosno pripisivanje osobine božanstvenosti (*uluhijjet*) samo Allahu?

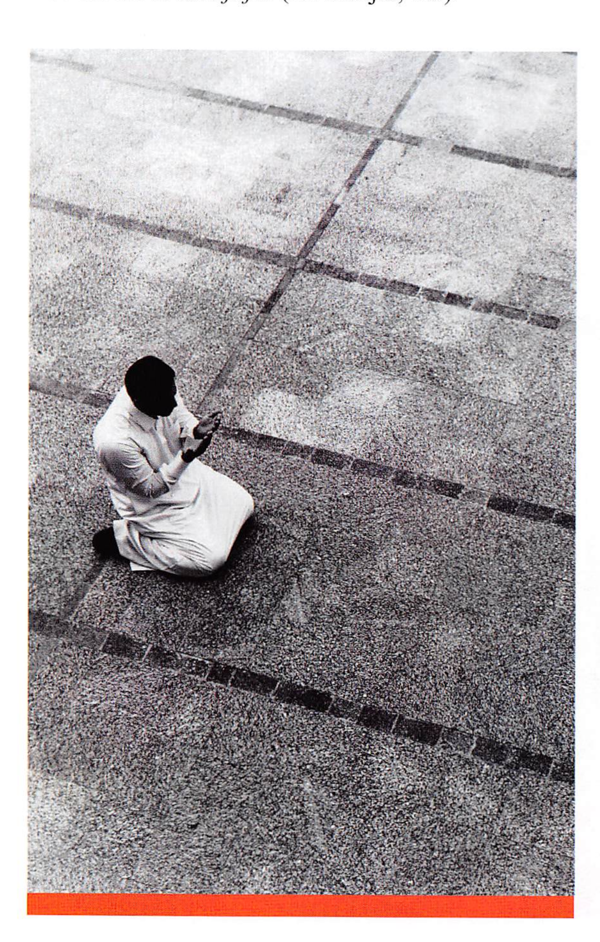
To znači čvrsto vjerovati da samo Allah Uzvišeni ima pravo da Mu se iskazuje svaki oblik pokornosti – *ibadeta*, srčani-umni ili praktični-fizički poput dove, strahopoštovanja, pouzdanja, traženja pomoći, namaza, posta, zekata itd., negirajući pravo bilo kojeg lažnog božanstva na *ibadet*, osim prava Allahovog. Uzvišeni je objavio: *A vaš Bog - jedan je Bog! Nema boga osim Njega, Milostivog, Samilosnog!* (El-Bekara, 163.).

Allah Uzvišeni u navedenom ajetu konstatira da je bog samo Jedan Bog, tj. božanstvo kojem se klanja i pokorava, tako da nije dopušteno, pored Njega, prihvatati nekoga ili nešto za boga, ili se klanjati nekom drugom božanstvu osim Allahu Uzvišenom.

Važnost vjerovanja da je samo Allah bog – priznavanje osobine božanstvenosti (*uluhijjet*) samo Allahu

Priznavanje osobine božanstvenosti (*uluhijjet*) samo Allahu Uzvišenom ogleda se u sljedećem:

1 To je svrha radi koje su stvoreni ljudi i džini, da bi robovali i pokoravali se Allahu Jedinome, ne pripisujući Mu sudruga, o čemu je Uzvišeni u Kur'anu kazao: *Džine i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju.* (Ez-Zarijat, 56.).

2 Zbog utemeljenja *uluhijjeta* – ispravne pokornosti Allahu Uzvišenom pored Kojeg ne postoji drugo božanstvo i poricanja lažnih božanstva, slati su poslanici i spuštane nebeske objave kako i navodi Uzvišeni: *Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!"* (En-Nahl, 36.).

3 To je prva obaveza – *vadžib* svakog čovjeka kako se navodi u oporuci Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, prilikom slanja Mu'az ibn Džebela, Allah s njim bio zadovoljan, u Jemen, rekavši: "Doći ćeš među sljedbenike Knjige, pa ih prvo pozovi da priznaju da nema drugog boga osim Allaha." (El-Buhari, 1389 i Muslim, 19).

Što znači: pozovi ih da samo Allahu Jedinome pokazuju pokornost i u ime Njegovo čine sve oblike *ibadeta* – obredoslovlja.

4 Vjerovanje i pripisivanje osobine božanstvenosti – *uluhijjeta* samo Allahu Uzvišenom je suština značenja šehadeta: *La ilahe illellah*; *ilah* znači bog, božanstvo kojem se klanja, a samo Allah Svevišnji posjeduje apsolutno pravo da Mu se pokoravamo i klanjamo, tako se nijedan oblik *ibadeta* – obredoslovlja ne iskazuje nekome drugome osim Njemu.

5 Priznavanje da je samo Allah jedini bog jeste logički rezultat i posljedica vjerovanja u Allahovo gospodarstvo; da je On jedini Stvoritelj, Vladar svega i sveopći Upravitelj.

> Šta znači pojam ibadet – robovanje?

Ibadet je pojam koji obuhvata sve radnje i riječi, naređene ili pohvaljene od Uzvišenog Allaha, a koje On Svevišnji voli, bez obzira da li su to praktična i fizička djela poput namaza, zekata ili hadždža, ili skrivene, srčane radnje kao što je ljubav prema Allahu, Njegovom Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao, strahopoštovanje prema Svemogućem, pouzdanje u Njega, traženje pomoći i podrške od Njega Silnoga itd.

> Sva ljudska djela uz iskrenu namjeru smatraju se *ibadetom* za koji slijedi Božanska nagrada.

Ibadet je moguć u svim životnim poljima

Ibadet – iskazivanje pokornosti Allahu Uzvišenom ne izostavlja nijednu ljudsku radnju pod uvjetom da je prati iskrena namjera pokoravanja Allahu Uzvišenom i sticanja Njegovog zadovoljstva. *Ibadet* u islamu nije sveden samo na temeljne vjerske obrede kao što su namaz, post i njima slično, već, uz iskrenu namjeru i ispravan cilj, obuhvata sve korisne ljudske radnje za koje će uslijediti Božija nagrada. Na takav način, cijeli život muslimana je *ibadet* – iskazivanje pokornosti Allahu. Primjera radi, ako musliman uzima hranu i piće ili se odmara kako bi time bio spremniji izvršiti obaveze prema Allahu Uzvišenom, to će mu biti uvršteno u čin ibadeta. Ženidba radi očuvanja čednosti i moralnosti, bit će ibadet. S nijetom pokornosti Bogu svaki posao: trgovina, sticanje imetka..., postaju *ibadet*. Sticanje znanja, obrazovanje, istraživanje, inoviranje, otkrivanje naučnih činjenica i zakonitosti, postaju *ibadet*. Briga žene o domaćinstvu, pažnja prema mužu, odgajanje djece, sve su to oblici *ibadeta*. Takav slučaj je sa svakim čovjekovim činom, u bilo kom segmentu života, bit će uvršteni u *ibadet* ako su za dobrobit zajednice učinjeni radi zadovoljstva Allaha Svevišnjeg.

Ibadet – mudrost radi koje smo stvoreni

Allah Uzvišeni u Kur'anu rekao je: *Džine i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju,*

Ja ne tražim od njih opskrbu niti želim da Me hrane, opskrbu daje jedino Allah, Moćni i Jaki! (Ez-Zarijat, 56.-58.).

Svevišnji nas obavještava o mudrosti stvaranja džina i ljudi te da se ona ogleda u njihovom činjenju *ibadeta* Allahu Uzvišenom.

Allah Svemoćni je neovisan o *ibadetima* – pokornosti i predanosti ljudi koju Mu iskazuju, nego ljudi ovise o *ibadetu* Allahu, jer imaju stalnu potrebu za Njim Svevišnjim.

Ako čovjek zanemari cilj radi kojeg je stvoren, te se prepusti strastima i užicima dunjalučkim, zaboravljajući Božansku mudrost svoga boravka na Zemlji, postat će obično stvorenje koje se ničim ne odlikuje i ne razlikuje od ostalih stvorenja i životinja na ovoj planeti. I životinje također jedu i zabavljaju se, međutim one neće polagati račun na Sudnjem danu za svoje postupke, za razliku od čovjeka. Uzvišeni je kazao: ... *a oni koji ne vjeruju - koji se naslađuju i žderu kao što stoka ždere - njihovo će prebivalište vatra biti!* (Muhammed, 12.).

Oni su slični životinjama u svom ponašanju i životnim ciljevima pa će zbog toga biti kažnjeni jer su obdareni razumom da razmišljaju, shvataju i zaključuju, dočim je to životinjama uskraćeno pa ne mogu misliti.

Ruknovi ibadeta – temelji pokornosti Allahu Uzvišenom

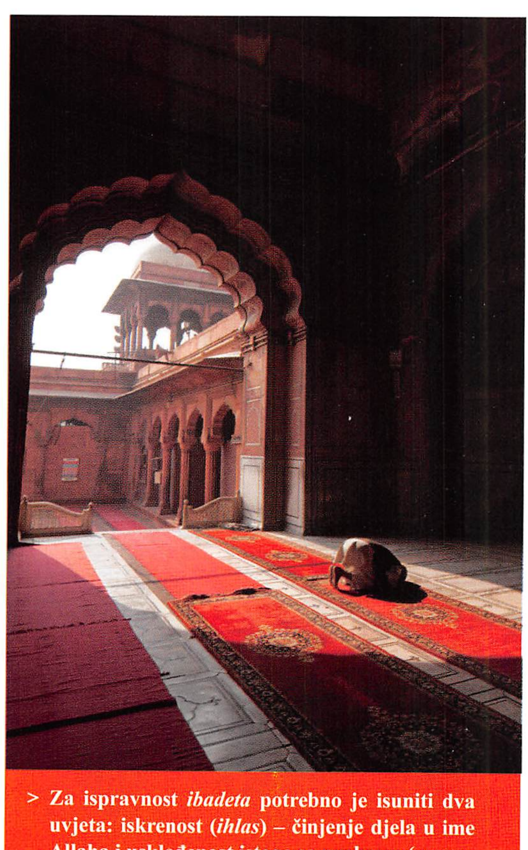
Ibadet kojim je Allah Uzvišeni zadužio ljude stoji na dva važna temelja:

Prvi temelj (*rukn*) ibadeta: Potpuna predanost, poniznost i strahopoštovanje.

Drugi temelj (*rukn*) ibadeta: Izražavanje iskrene i najviše ljubavi prema Allahu Uzvišenom.

Stoga *ibadet* kojim je Allah Uzvišeni obavezao Svoje robove treba da sadrži potpunu predanost, poniznost i strahopoštovanje prema Allahu Svemogućem, uz iskreni i najviši oblik ljubavi prema Njemu, nade u Njegovu milost i želje za Njegovom blizinom.

Otuda, ljubav u kojoj nema poniznosti i strahopoštovanja ne može se nazvati *ibadetom*, kao što je ljubav iskazana prema imetku ili hrani. Također, strah ako ga ne prati ljubav nije od *ibadeta*, npr. strah od zvijeri ili nepravde tiranina. Zato konstatiramo da djelo u kojem se spoji strahopoštovanje i ljubav istodobno, ono poprima epitet *ibadeta*. A *ibadet* se čini i iskazuje samo Allahu Uzvišenom.

> Za ispravnost *ibadeta* potrebno je isuniti dva uvjeta: iskrenost (*ihlas*) – činjenje djela u ime Allaha i usklađenost istoga sa praksom (*sunnetom*) Poslanika.

Uvjeti ispravnosti *ibadeta* – pokornosti Allahu Uzvišenom

Da bi neki čin *ibadeta* bio ispravan i primljen (*kabul*) kod Allaha Uzvišenog, mora ispuniti dva uvjeta:

1. Činjenje *ibadeta* iskreno radi Allaha Uzvišenog, ne pridružujući Mu supranika u tome.

2. Usklađenost *ibadeta* sa *sunnetom* – praksom Allahovog Poslanika i na način kako je to on, Allah mu mir i spas darovao, činio.

Uzvišeni je u kontekstu toga kazao: *Doista onoga ko se bude Allahu pokoravao i uz to dobra djela činio, toga čeka nagrada kod Gospodara njegova, takvi se neće ničega bojati i ni za čim neće tugovati.* (El-Bekara, 112.).

Šta znači: *... onoga ko se bude Allahu pokoravao...*, tj. potvrđivao Allahovu jednoću, svjedočio da je Allah jedini Bog i predano samo Njemu, s iskrenošću, *ibadet* činio.

A riječi: *... i uz to dobra djela činio...*, misli se: slijedio put Šerijata – pridržavao se vjerskih normi i propisa i onoga što je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, utemeljio u *sunnetu* – svojoj praksi.

Kada je riječ o obaveznosti usklađivanja ibadeta sa *sunnetom* – praksom Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, tada se misli na obredoslovne *ibadete*: namaz, post, *zikr* – veličanje i slavljenje Allaha Uzvišenog. Međutim, u općim ibadetima koji nisu vjerom precizirani kao što su običaji ili svakodnevne radnje čovjeka koje uz iskrenu namjeru – *nijjet* prelaze u *ibadet* i donose Božansku nagradu, u njima se ne uvjetuje usklađenost sa *sunnetom* Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, npr. bavljenje sportom radi jačanja tijela u pokoravanju i izvršavanju Allahovih naredbi ili bavljenje trgovinom s *nijjetom* opskrbljivanja porodice, u takvim djelima usklađenost sa *sunnetom* nije obavezna. Dovoljno je da to budu dopuštene radnje u kojima nema grijeha i da se ne kose sa praksom Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao.

> Širk – pripisivanje Bogu sudruga ili smatrati nekoga Njemu ravnim

- *Širk* poništava vjerovanje da je samo Allah jedini Bog. Ako je vjerovanje u *uluhijjet* – pripisivanje osobine božanstvenosti samo Allahu Uzvišenom i činjenje *ibadeta* – izražavanje pokornosti i klanjanja samo Njemu Uzvišenom, najveća vjerska obaveza – *vadžib*, onda je *širk*, s druge strane, najveći grijeh kod Allaha Svevišnjeg kojeg neće oprostiti bez iskrenog pokajanja – *tevbe* o čemu je Uzvišeni kazao: *Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostit će manje grijehove od toga kome On hoće.* (En-Nisa', 48.).

Kada su Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, pitali o najvećem grijehu kod Allaha, on je rekao: "Da Allahu koji te stvorio smatraš nekoga ravnim." (El-Buhari, 4207 i Muslim, 86).

- *Širk* ima za posljedicu poništenje svih ranije učinjenih dobrih djela, o čemu nas u Kur'anu obavještava Svemogući: *A da su oni druge Njemu ravnim smatrali, sigurno bi im propalo ono što su činili.* (El-En'am, 88.).

Ahiretska kazna za *širk* je vječni boravak u džehennemskoj vatri na što upućuju riječi Uzvišenog: *Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će Džehennem biti.* (El-Ma'ida, 72.)

Širk se dijeli na dvije vrste, veliki i mali *širk*

1 **Veliki *širk*:** Činjenje nekog *ibadeta* nekome drugom, u ime nekoga drugoga pored Allaha Uzvišenog. Svako učinjeno djelo s kojim je Allah Uzvišeni zadovoljan predstavlja čin *ibadeta*, pa ako se učini radi nekoga drugog, a ne u ime Allaha Svemogućeg, onda je to *širk* i očit čin nevjerstva.

Primjeri velikog *širka*: Moliti i tražiti pomoć od nekoga drugog pored Allaha Uzvišenog; moliti za ozdravljenje bolesnika, za obilniju opskrbu i slično. Ili se pouzdavati u pomoć nekoga drugog osim Allaha Svemogućeg, činiti sedždu stvorenome pored Stvoritelja itd.

Uzvišeni je u Kur'anu objavio: *Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati!* (Gafir, 60.).

U drugom ajetu, rekao je: *...a u Allaha se pouzdajte, ako ste vjernici!* (El-Ma'ida, 23.).

Također je kazao: *Bolje padajte licem na tle pred Allahom i klanjajte se!* (En-Nedžm, 62.).

Osoba koja učini neki obred *ibadeta* u tuđe ime, pored Allaha Uzvišenog, postala je nevjernik (*kafir*) i idolopoklonik (*mušrik*).

2 **Mali *širk*:** Svako djelo ili riječ koji vode do velikog *širka* ili su sredstva koja približavaju granici velikog *širka*.

Primjer malog *širka*: neznatan dio *rijaluka* – pretvaranja, npr. sporo klanjanje namaza radi ostvarenja efekta pobožnosti pred ljudima, ili

podizanje glasa prilikom učenja Kur'ana ili činjenja zikra da bi drugi primijetili njegovo dobročinstvo i hvalili ga. U vezi malog *širka* Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Najviše čega se bojim za vas je mali *širk*." Prisutni upitaše: "A šta je to mali *širk*, Allahov Poslaniče?" On, Allah mu mir i spas darovao, odgovori: "*Rijaluk* (pretvaranje)." (Ahmed, 23630).

U slučaju da neko ne čini *ibadet* osim radi pokazivanja pred ljudima, a da nije toga ne bi ni klanjao, niti bi postio, po srijedi je onda praksa *munafika* – licemjera koja se kvalificira kao veliki *širk* koji izvodi iz vjere.

Da li se molba upućena ljudima i traženje od njih smatra *širkom*?

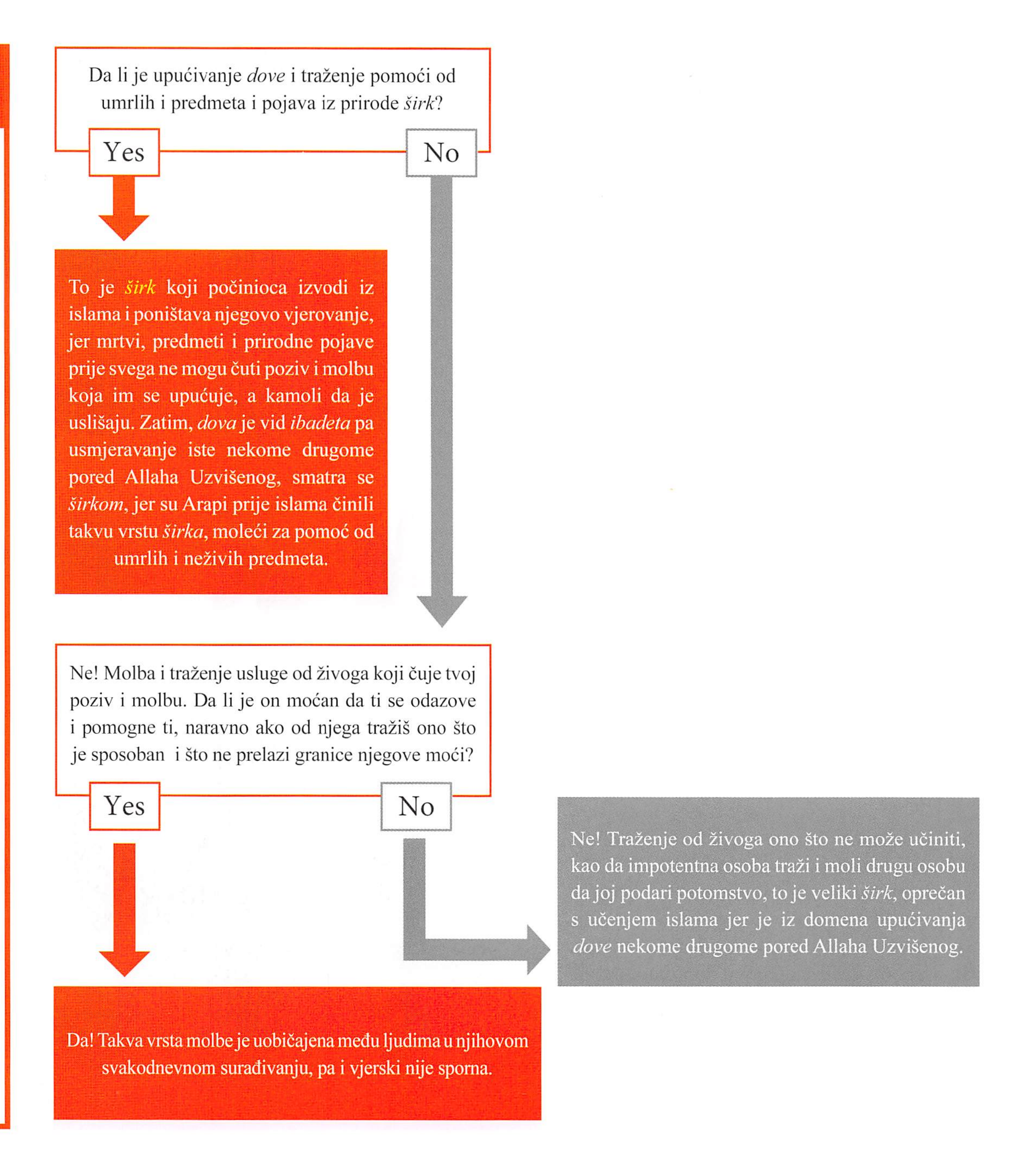
Jedan od ciljeva islama je oslobađanje čovjekovog uma od praznovjerja i zabluda, te izbavljenje samog čovjeka od podčinjenosti i robovanja bilo kome osim Allahu Uzvišenom.

Zbog toga je islam strogo zabranio prizivanje pomoći od umrlih, predmeta ili pojava iz prirode, kao i pokoravanje, izražavanje poniznosti i strahopoštovanja istima, jer su to klasični oblici praznovjerja i *širka*.

Dočim, kada je riječ o molbi ili traženju usluge od živoga, u onome što on može učiniti, primjera radi da pomogne u nečemu, ukaže pomoć osobi koja se davi u vodi, da na molbu svoga brata u vjeri uputi Allahu Uzvišenom *dovu* za njegovo dobro itd, - to je u vjeri dopušteno – *džaiz*.

> Traženje pomoći – usluge od živoga u onome što je moćan učiniti čin je uobičajene svakodnevne komunikacije među ljudima koju vjera ne osporava.

Da li je upućivanje *dove* i traženje pomoći od umrlih i predmeta i pojava iz prirode *širk*?
Yes
No
To je *širk* koji počinioca izvodi iz islama i poništava njegovo vjerovanje, jer mrtvi, predmeti i prirodne pojave prije svega ne mogu čuti poziv i molbu koja im se upućuje, a kamoli da je uslišaju. Zatim, *dova* je vid *ibadeta* pa usmjeravanje iste nekome drugome pored Allaha Uzvišenog, smatra se *širkom*, jer su Arapi prije islama činili takvu vrstu *širka*, moleći za pomoć od umrlih i neživih predmeta.
Ne! Molba i traženje usluge od živoga koji čuje tvoj poziv i molbu. Da li je on moćan da ti se odazove i pomogne ti, naravno ako od njega tražiš ono što je sposoban i što ne prelazi granice njegove moći?
Yes
No
Ne! Traženje od živoga ono što ne može učiniti, kao da impotentna osoba traži i moli drugu osobu da joj podari potomstvo, to je veliki *širk*, oprečan s učenjem islama jer je iz domena upućivanja *dove* nekome drugome pored Allaha Uzvišenog.
Da! Takva vrsta molbe je uobičajena među ljudima u njihovom svakodnevnom surađivanju, pa i vjerski nije sporna.

> Vjerovanje u Allahova lijepa imena i savršene atribute

To podrazumijeva vjerovanje i prihvatanje svega što je Allah Uzvišeni potvrdio za Sebe u Kur'anu ili Sunnetu Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, od imena ili atributa, na način kako to Njemu Svemogućem dolikuje.

Allah Uzvišeni ima najljepša imena i savršene attribute, niko Mu nije sličan u tome, o čemu je On kazao: *Niko nije kao On! On sve čuje i sve vidi.* (Eš-Šura, 11.). Allah Uzvišeni je čist od bilo kakve sličnosti sa nekim od Svojih stvorenja, kako u imenima tako i u atributima.

Neka Allahova imena:

Rekao je Allah Uzvišeni: *Milostivi, Svemilosni* (El-Fatiha, 3.) / *Er-Rahman, Er-Rahim*/

Rekao je Allah Uzvišeni: *On sve čuje i sve vidi.* (Eš-Šura, 11.) / *Es-Semi', El-Besir*/

Rekao je Allah Uzvišeni: *A On je silan i mudar.* (Lukman, 9.) / *El-Aziz, El-Hakim*/

Rekao je Allah Uzvišeni: *Allah je - nema boga osim Njega - Živi i Vječni.* (El-Bekara, 255.) / *Allah, El-Hajj, El-Kajjum*/)

Rekao je Allah Uzvišeni: *Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo.* (El-Fatiha, 2.) / *Allah, Rabbu-l-alemin*/

Plodovi vjerovanja u Allahova lijepa imena i savršene atribute

1 Povećanje spoznaje o Allahu Uzvišenom.
Onaj ko povjeruje u Allahova imena i Njegove atribute povećat će svoju spoznaju o Allahu Svemilosnom. Time će njegovo vjerovanje biti dodatno osnaženo, uvjerenje u Allahovu jednoću ojačano a srce bi se takvom spoznajom trebalo ispuniti još većom ljubavlju i čežnjom prema Allahu, poštovanjem i predanošću Njemu Svemogućem.

2 Zahvaljivanje i veličanje Allaha Uzvišenog Njegovim lijepim imenima, što se inače ubraja u najodabraniji *zikr* – slavljenje Allaha Sveznajućeg, jer je On rekao: *O vjernici, često Allaha spominjite i hvalite.* (El-Ahzab, 41.).

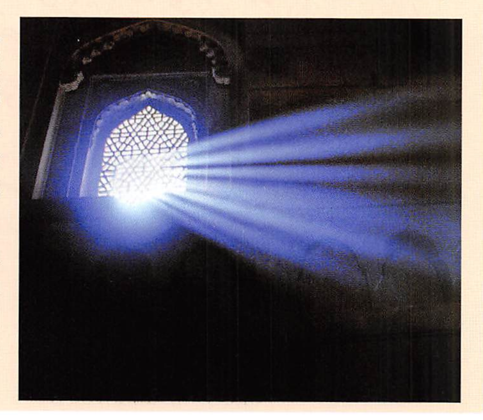
3 Upućivanje dove i traženje pomoći od Allaha Uzvišenog Njegovim lijepim imenima, Svemogući je u Kur'anu kazao: *Allah ima najljepša imena i vi Ga molite njima.* (El- 'Araf, 180.). Naprimjer, da molitelj u dovi kaže: "O Opskrbitelju (Ja Rezzaku), opskrbi me! O Ti koji pokajanja primaš (Ja Tevvabu), primi moje pokajanje! O Milostivi (Ja Rahimu), smiluj mi se!"

Najveći stupanj *imana* – vjerovanja

Iman je podijeljen po stupnjevima, tako da griješenjem i zaboravom na Allaha *iman* – vjerovanje muslimana opada i slabi, dočim se *iman* pokornošću Allahu Uzvišenom i činjenjem *ibadeta*, dobrih djela i pokazivanjem strahopoštovanja prema Allahu Svemogućem, srazmjerno tim djelima povećava i jača.

Najveći stupanj vjerovanja – *imana* u terminologiji Šerijata naziva se *ihsan* (dobročinstvo), a Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas podario, definirao ga je riječima: "Da robuješ – pokoravaš se Allahu kao da Ga vidiš, pa iako ti Njega ne vidiš, On tebe doista vidi!" (El-Buhari, 50 i Muslim, 8).

Zato budi svjestan u svakom stanju: dok sjediš, stojiš, kada se šališ i kad si ozbiljan, da te Allah Uzvišeni vidi i da gleda u tebe. Iz tog razloga, ne čini grijeh kad znaš da te Allah Uzvišeni vidi. Ne dopusti da te savlada strah i beznađe uz spoznaju da je Allah Svemogući uz tebe. Kako se možeš osjećati usamljenim ako dozivaš i moliš Allaha Uzvišenog u svojim dovama i namazu?! Kako ti duša može omiliti grijeh ako si uvjeren da Allah Sveznajući poznaje tvoju skrivenu i javnu stranu života?! Pa čak i kad posrneš i pogriješiš, povratiš se i pokaješ, oprost od Allaha Uzvišenog zamoliš, a On ti oprosti i pokajanje usliša.

Plodovi vjerovanja u Allaha Uzvišenog

1 Allah Uzvišeni otklanja od vjernika sve ružno i štetno. On ih izbavlja iz teškoća, čuva ih od spletki neprijatelja, kako je i objavio: *Allah doista štiti vjernike.* (El-Hadždž, 38.).

2 Vjerovanje je uzrok lijepog i ugodnog života. Uzvišeni je kazao: *Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život.* (En-Nahl, 97.).

3 Vjerovanje oslobađa dušu (psihu) od svih praznovjerja, zabluda i strahova. Ko povjeruje istinski u Allaha Uzvišenog, on se predaje Allahu Svemogućem u svemu, jer On Uzvišeni je Gospodar svjetova, On je jedini Bog pored Kojeg nema drugog boga, tako da vjernik s tim spoznajama ne boji se stvorenja, ne oslanja se i ne ovisi o ljudima, zbog čega postaje slobodan i oslobođen svih praznovjerja i zabluda.

4 Zadobijanje Allahovog zadovoljstva, što predstavlja najveći plod i rezultat vjerovanja, a time se zaslužuje ulazak u Džennet, uspjeh uživanja u vječnoj blagodati i Allahova potpuna milost.

> Vjerovanje u meleke

Šta znači vjerovati u meleke:

Istinsko uvjerenje da meleki postoje, da oni predstavljaju dio *gajba* – skrivenog svijeta koji se razlikuje od svijeta ljudi i svijeta džina. Meleki su časna, plemenita i Bogu pokorna stvorenja koja Mu na primjeren i dostojanstven način robuju. Oni izvršavaju Allahova naređenja bez pogovora, kako im se naredi i nikada grijeh ne čine.

Uzvišeni je kazao: *A meleki su samo robovi poštovani. Oni ne govore dok On ne odobri i postupaju onako kako On naredi.* (El-Enbija', 26.-27.).

Vjerovanje u meleke je jedan od šest temelja *imana* – vjerovanja. Svemogući je objavio: *Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, i vjernici - svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, ...* (El-Bekara, 285.).

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "... Da vjeruješ u Allaha, u Njegove meleke, Njegove poslanike, u Sudnji dan i da vjeruješ u sudbinu: u odredbu dobra i zla." (Muslim, 8).

Šta podrazumijeva vjerovanje u meleke?

1. Vjerovanje u postojanje meleka: vjerujemo da ih je Allah Uzvišeni stvorio, prisutni su u zbiljskom svijetu, stvoreni su od svjetlosti – *nura*, po stvaralačkoj prirodi su usmjereni na poslušnost i pokoravanje Allahu Svemogućem.

2. Vjerovanje u postojanje meleka pojedinačno čija su nam imena obznanjena, kao što je melek Džibril, Allah mu mir i spas podario. A u druge meleke, koje ne poznajemo po imenu, vjerujemo općenito.

3. Vjerovanje u osobine – svojstva meleka koja su nam poznata, na primjer:

- Da su oni dio *gajba* – skrivenog, nevidljivog svijeta, stvoreni su i pokorni Allahu Uzvišenom, nemaju osobina božanstvenosti (*uluhijjet*) niti osobina gospodarstva (*rububijjet*). Oni su u potpunosti pokorni i predani Allahu Svemogućem, izvršavajući ono što im On naredi, o čemu je Uzvišeni kazao: *...koji se onome što im Allah zapovijedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti.* (Et-Tahrim, 6.).

- Meleki su stvoreni od svjetlosti. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Meleki su stvoreni od nura – svjetlosti." (Muslim, 2996).

- Oni imaju i krila, a Allah Svemogući nas obavještava da se međusobno razlikuju po broju krila. U Kur'anu je objavljeno: *Hvaljen neka je Allah, Stvoritelj nebesa i Zemlje, koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicima; On onome što stvara dodaje što hoće, On, uistinu, sve može.* (Fatir, 1.).

4 **Da vjerujemo u djela,** o kojima smo obaviješteni da ih meleki, po Allahovom naređenju, čine, od čega ćemo spomenuti:

- Za dostavljanje objave poslanicima, Allah im mir i spas darovao, zadužen je melek Džibril, Allah mu mir i spas darovao.

- Za uzimanje duša pri smrtnom času zadužen je Melek smrti (*Meleku-l-mevt*) i njegovi pomagači.

- Za zapisivanje i arhiviranje ljudskih djela, dobrih i loših, zaduženi su meleki Plemeniti pisari (*Kiramen katibin*).

Plodovi vjerovanja u meleke

Vjerovanje u meleke donosi mnogobrojne plodove za život vjernika, navest ćemo neke:

1. Spoznaja Allahove veličine, snage i apsolutne moći, jer veličina stvorenja upućuje na veličinu Stvoritelja, što doprinosi da vjernik više veliča i poštuje Allaha Svemogućeg koji je od svjetlosti stvorio meleke sa krilima!

2. Ustrajnost u pokornosti Allahu Uzvišenom, jer onaj ko vjeruje u meleke koji pišu svako čovjekovo djelo, mora pokazati više strahopoštovanja prema Allahu Uzvišenom, izbjegavajući svaki grijeh u tajnosti i na javi.

3. Strpljivost u izvršavanju Allahovih naredbi, te osjećaj smirenosti i neusamljenosti jer vjernik je čvrsto uvjeren da je ovaj prostrani svemirski prostor ispunjen hiljadama i hiljadama meleka koji se klanjaju Allahu Uzvišenom u skladu i savršenstvu, u najljepšem obliku *ibadeta*.

4. Zahvala Allahu Uzvišenom na pažnji prema čovjeku, jer je On Svemogući zadužio neke meleke da čuvaju i štite čovjeka.

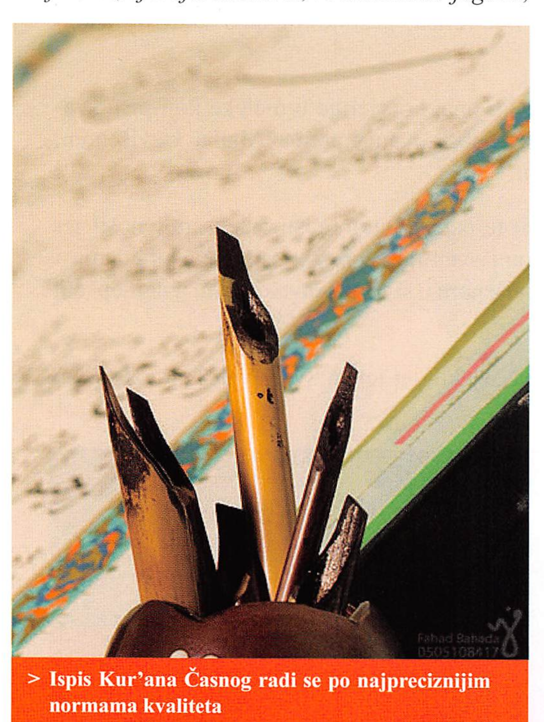
> **Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, obavijestio nas o bremenitosti nebesa zbog onih koji ih nastanjuju. Na nebu ne postoji niti pedalj slobodnog prostora, a da na njemu nije neki melek koji Allahu *ibadet* čini stojeći, u položaju *rukua* ili na sedždi.**

> Vjerovanje u Allahove objavljene Knjige (kitabe)

Šta podrazumijeva vjerovanje u Allahove Knjige:

Čvrsto uvjerenje da je Allah Uzvišeni objavljivao Knjige (*kitabe*) koje je putem Svojih poslanika dostavljao ljudima, te da sadržaj tih knjiga predstavlja Allahov govor (*kelam*) kojeg je izrekao stvarno, onako kako dolikuje Njemu Uzvišenom, a u njima se nalazi istina (*hak*), svjetlo (*nur*) i uputa (*huda*) za spas svim ljudima na dunjaluku i ahiretu.

Vjerovanje u Allahove Knjige je jedan od šest temelja islamskog vjerovanja. Uzvišeni je rekao: *O vjernici, vjerujte u Allaha, i Poslanika Njegova, i u Knjigu koju On Svome Poslaniku objavljuje, i u Knjigu koju je objavio prije.* (En-Nisa', 136.).

> Ispis Kur'ana Časnog radi se po najpreciznijim normama kvaliteta

Vidimo da Allah Uzvišeni naređuje da se vjeruje u Njega, u Njegove poslanike, u Knjigu koju je objavio Svome Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao, a odnosi se na Kur'an, te da se vjeruje u Knjige koje su ranije objavljene, misli se prije objave Kur'ana.

O vjerovanju je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao: "... i da vjeruješ u Allaha, u Njegove meleke, u Njegove Knjige, u Njegove poslanike, da vjeruješ u Sudnji dan i u sudbinu (kader), bilo dobro ili zlo." (Muslim, 8).

Šta sve obuhvata vjerovanje u Allahove Knjige – *kitabe*?

1. Vjerovati da su objavljene od Allaha Uzvišenog.
2. Vjerovati da je njihov sadržaj Allahov govor – *kelamullah*.
3. Vjerovati u sve Knjige koje je Allah Uzvišeni spomenuo, kao što je Kur'an kojeg je objavio Muhammedu, Allah mu mir i spas darovao, zatim *Tevrat* (Tora, Stari zavjet), kojeg je objavio Musau, Allah mu mir i spas darovao, ili *Indžil* (Evanđelje, Biblija, Novi zavjet) kojeg je objavio Isau, Allah mu mir i spas darovao.
4. Vjerovanje u autentične (Kur'anom potvrđene) vijesti i nagovještaje ranijih objava.

Odlike i specifičnosti Kur'ana

Kur'an Časni je Allahov govor, objavljen našem uzoru, vjerovjesniku Muhammedu, Allah mu mir i spas darovao, te zato vjernik poštuje i cijeni ovu Knjigu, pridržava se njenih naputa, izvršava naredbe, razmišlja o njenim porukama i često je čita.

Dovoljan je razlog naše privrženosti Kur'anu da je u njemu naša životna uputa i ključ spasa na ahiretu.

Kur'an Časni je krunisan brojnim odlikama i specifičnostima čime se izdvaja od prethodnih nebeskih objava, navest ćemo neke:

> Muslimani se diljem svijeta natječu u učenju Kur'ana napamet i primjenjivanju njegovih naputa.

1. Kur'an je obuhvatio srž svih Božanskih propisa i naputa ljudima, potvrđujući i argumentirajući poruke prethodnih objava i obavezu pokoravanja - *ibadeta* samo Allahu Uzvišenom.

   Uzvišeni je objavio: *A tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da potvrdi knjige prije nje objavljene i da nad njima bdi.* (El-Ma'ida, 48.).

   Šta to znači: *da potvrdi knjige prije nje objavljene*, tj. kur'anska poruka je podudarna i istovjetna onome što je objavljeno u prethodnim Božijim knjigama; u konstatacijama, vijestima, temeljima vjerovanja i drugome.

   A riječi Uzvišenog *i da nad njima bdi.*, misli se i da Kur'an bude svjedok i nastavak onoga što je dostavljeno u prethodnim Objavama nebeskim.

2. Kur'an obavezuje sve ljude, bez obzira na njihovo porijeklo i jezike kojim govore, da prihvate Kur'an, djeluju po njegovim nalozima, ne osvrćući se na vremensku distancu između njih i perioda objave Kur'ana, dok su ranije objavljene knjige dolazile samo jednom narodu i za određeni vremenski period. Uzvišeni je kazao: *A meni se ovaj Kur'an objavljuje i da njime vas i one do kojih on dopre opominjem.* (El-En'am, 19.).

3. Allah Uzvišeni se zauzeo za čuvanje Kur'ana, tako da originalnost njegovog teksta nikada neće biti krivotvorena i oskrnavljena. O tome je Uzvišeni objavio: *Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!* (El-Hidžr, 9.).

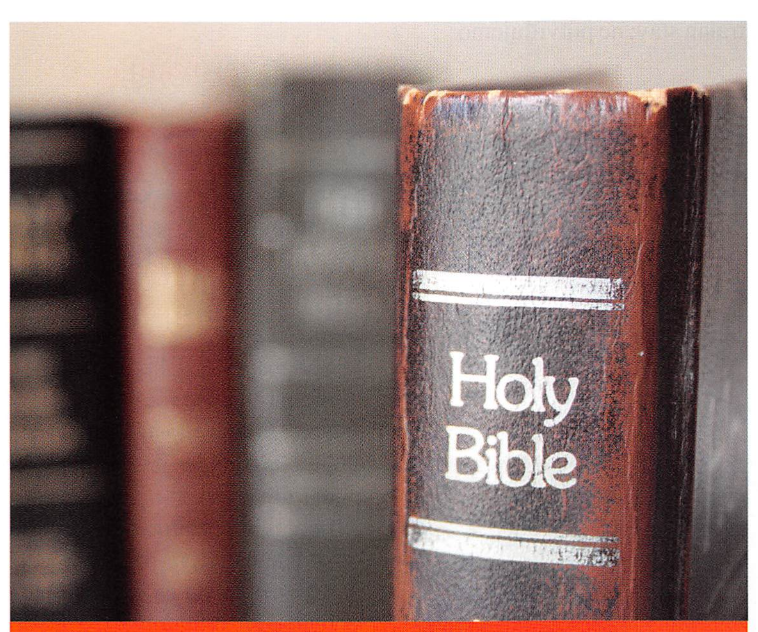
   Iz tog razloga sve o čemu Kur'an kazuje jeste sušta istina u koju moramo vjerovati.

Kakve su naše obaveze prema Kur'anu?

- Obavezni smo voliti Kur'an, uzdizati ga na stepen počasti i uvažavanja, jer to je govor Stvoritelja, a Njegov govor je najbolji i najistinitiji govor.
- Dužni smo čitati Kur'an i izučavati ga, razmišljati o *ajetima* (rečenicama) i *surama* (odlomcima) Kur'ana. Trebamo promišljati kur'anske poruke i savjete, kazivanja i obavještenja, a zatim mjeriti svoju životnu praksu sa kur'anskim smjernicama, kako bi razdvojili istinu od zablude.
- Dužni smo se pridržavati kur'anskih propisa, izvršavati njegove naredbe, slijediti njegovu etiku, te praviti od svega navedenog metodu i šablon za življenje.

Kada su Aišu, Allah s njom bio zadovoljan, upitali kakvo je bilo ponašanje Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, ona je odgovorila: "Njegovo ponašanje je bio sâm Kur'an." (Ahmed, 24601 i Muslim, 746).

To bi značilo: da je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, u svojim djelima, u svim životnim prilikama, bio praktični primjer kur'anskih propisa i naputa, jer on je, Allah mu mir i spas darovao, u potpunosti ostvario dosljednost u slijeđenju i primjeni Kur'ana, pa je otuda za svakog od nas ponaosob predvodnik i lijepi uzor, o čemu Uzvišeni kaže: *Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onome svijetu, i koji često Allaha spominje.* (El-Ahzab, 21.).

> **Musliman vjeruje da su Tevrat i Indžil objavljeni od Allaha Uzvišenog, ali su u velikoj mjeri izmijenjeni i krivotvoreni, tako da iz njih prihvata samo ono što je potvrđeno u Kur'anu i *Sunnetu* – praksi Poslanika.**

Naš stav prema sadržaju ranijih objava

Musliman vjeruje da su Tevrat, koji je objavljen Musau, Allah mu mir i spas darovao, i Indžil, koji je objavljen Isau, Allah mu mir i spas darovao, istina od Allaha Uzvišenog, te da sadrže propise, savjete, vijesti i nagovještaje u koje su utkani uputa i svjetlo za ljude za dobro njihovog života na dunjaluku i ahiretu.

Međutim, Allah Sveznajući obavijestio nas je u Kur'anu da su sljedbenici Knjige – *ehlu-l-kitab*; Jevreji i kršćani krivotvorili i izmijenili sadržaj svojih objava, dodavajući i oduzimajući od njih, čime su izgubile originalnost Allahove riječi.

Tevrat kojeg danas možemo pronaći nije isti onaj Tevrat kakav je spušten Musau, Allah mu mir i spas darovao, jer su ga Jevreji krivotvorili i mijenjali, poigravajući se na taj način sa objavljenim propisima. Allah Uzvišeni je kazao: *Ima Jevreja koji izvrću smisao riječima.* (En-Nisa', 41.).

Isti slučaj je i sa današnjim Indžilom, to nije onaj Indžil koji je objavljen Isau, Allah mu mir i spas darovao, jer su kršćani izmijenili njegov tekst i preinačili mnoge propise. Allah Uzvišeni je o kršćanima kazao: *Neki od njih uvijaju jezike svoje čitajući Knjigu da biste vi pomislili da je to iz Knjige, a to nije iz Knjige, i govore: "To je od Allaha!" - a to nije od Allaha; i o Allahu svjesno govore laži.* (Ali Imran, 78.).

Mi smo zavjet prihvatili i od onih koji govore: "Mi smo kršćani"- ali su i oni dobar dio onoga čime su bili opominjani zaboravili, zato smo među njih neprijateljstvo i mržnju do Sudnjega dana ubacili; a Allah će ih, sigurno, obavijestiti o onome što su radili. (El-Ma'ida, 14.).

Zbog toga, ono što se danas naziva svetom knjigom kod Jevreja i kršćana, predstavljeno kao Tevrat i Indžil, sadrži mnoštvo pogrešnih ideoloških stajališta, lažnih predaja i konstatacija, izmišljenih kazivanja, te ih ne uzimamo za istinu osim ako imaju potvrdu u Kur'anu ili autentičnom Sunnetu, a nedvojbeno odbacujemo ono što poriče Kur'an ili Sunnet, Po pitanju stvari koje nisu tretirane u ova

dva izvora islama, zauzimamo neutralan stav; ne potvrđujemo ih, niti ih negiramo.

I pored toga, musliman poštuje i uvažava prethodne Svete knjige, ne kalja ih i ne potcjenjuje, jer možda sadrže i neznatne ostatke nepatvorenog Božijeg govora.

Plodovi vjerovanja u Allahove Knjige – *kitabe*

Izdvojit ćemo samo neke od mnogobrojnih plodova ili koristi vjerovanja u Allahove Knjige – objave:

1. Spoznaja o Allahovoj pažnji prema Svojim robovima i Njegovoj milosti koju im ukazuje, jer je svakom narodu darovao poslanika i objavio poslanicu da ih izvede na Pravi put, kako bi ostvarili sreću na ovome i na budućem svijetu.

2. Otkrivanje Allahove mudrosti u Njegovim vjerozakonima koje je propisivao svakom narodu po njihovim potrebama, mogućnostima i stanju, Uzvišeni je kazao: *Svima vama smo zakon i pravac propisali.* (El-Ma'ida, 48.).

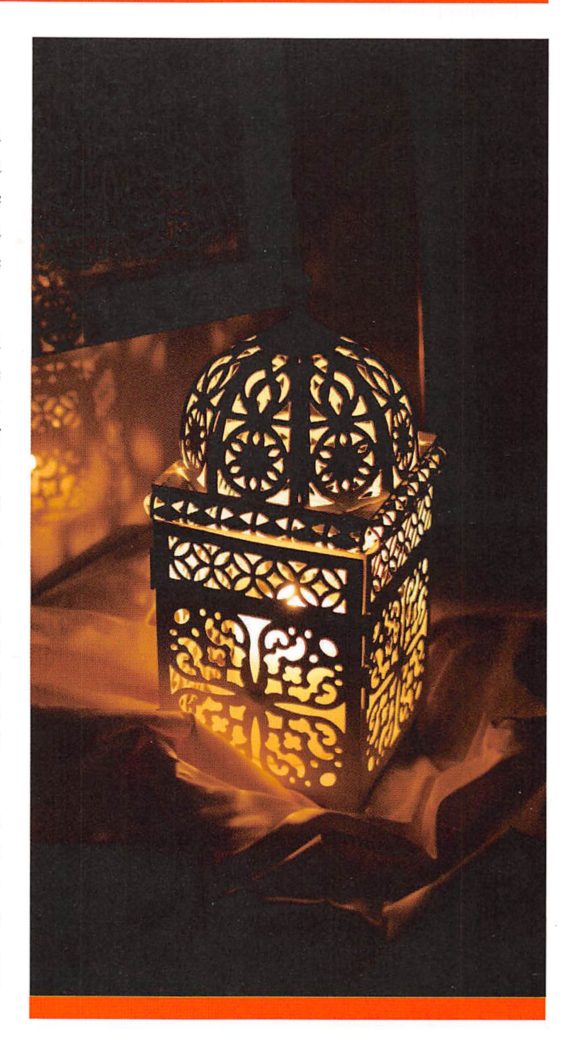
3. Zahvaljivanje na Allahovim blagodatima i Knjigama koje je objavio, jer su one svjetlo i uputa na dunjaluku i ahiretu, što ih čini najvećim blagodatima Božijim na kojima smo obavezni da stalno zahvaljujemo.

> Vjerovanje u poslanike

Potreba čovječanstva za Božanskom poslanicom

Čovječansvo je u potrebi za Božanskom poslanicom koja će mu postaviti norme i pravila ponašanja, te izvesti ljude na pravi put. Božanske poslanice su duša, život i svjetlo ovoga svijeta, pa ostaje li ikakva dobra na ovome svijetu ako mu se oduzme duša, život i svjetlo?!

Tako nalazimo da je Allah Uzvišeni Svoju objavu nazvao dušom (*ruh*), a znamo kada se nečemu oduzme duša, time prestaje i život. Allah Svemogući je kazao: *Na takav način Mi i tebi objavljujemo ruh - ono što ti se objavljuje. Ti nisi znao šta je Knjiga niti si poznavao vjerske propise, ali smo je Mi učinili svjetlom pomoću kojeg upućujemo one robove Naše koje želimo. A Ti, zaista, upućuješ na Pravi put.* (Eš-Šura, 52.).

Razum iako ima mogućnost općeg razaznavanja dobra i zla ipak nije u stanju da to apsolvira do najsitnijih detalja i pojedinačnih situacija, kao što ne može dokučiti i izvršiti obavezu pokoravanja – ibadeta Bogu Uzvišenom osim putem objave i Božanske poslanice.

Možemo zaključiti da se uspjeh i sreća na oba svijeta može ostvariti samo putem Božijih poslanika, ko što ne možemo spoznati apsolutno dobro i zlo osim uz njihovu naputu. Ko okrene leđa poslanicima i poslanicama zapast će u nered, brigu, nesreću u onolikoj mjeri koliko se udaljio od poslanika i zapostavio Božije objave.

Vjerovanje u poslanike je jedan od temelja *imana* – vjerovanja

Vjerovanje i priznavanje poslanika je jedan od šest temelja islamskog vjerovanja, Allah Uzvišeni je objavio: *Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, i vjernici - svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i Knjige Njegove, i poslanike Njegove: "Mi ne izdvajamo nijednog od poslanika Njegovih."* (El-Bekara, 285.).

Citirani ajet stavlja u obavezu da se vjeruje u sve poslanike, Allah im mir i spas darovao, bez izdvajanja ijednog od njih, vjerujući u neke, a poričući poslanstva drugih poslanika kao što je to slučaj kod Jevreja i kršćana.

U pojašnjavanju vjerovanja – *imana*, Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Da vjeruješ u Allaha, u Njegove meleke, u Njegove Knjige, u Njegove poslanike, u Sudnji dan i u određenu subinu, bilo dobro ili zlo." (Muslim, 8).

Šta znači vjerovati u poslanike

To je čvrsto uvjerenje da je Allah Uzvišeni svakom narodu, od njih samih, slao poslanika koji će ih pozivati u *ibadet* – pokornost i robovanje samo Allahu Svemogućem, Koji nema sudruga, vjerujući da su svi poslanici iskreni u govoru, njihova iskrenost je osvjedočena, najpobožniji su, oni su povjerljivi, upućeni i na Pravi put upućuju, dostavili su sve što im je od Allaha Uzvišenog objavljeno, ništa nisu skrili, niti izmjenjivali, dodavali ili oduzimali objavljenom, o čemu je Uzvišeni kazao: *A zar su poslanici bili dužni što drugo već da jasno obznane?* (En-Nahl, 35.).

Šta sve obuhvata vjerovanje u poslanike?

1 Vjerovanje da su njima objavljene poslanice uistinu od Allaha Uzvišenog, te da se sve slažu u pozivanju na *ibadet* – robovanje i pokornost Allahu Uzvišenom bez pripisivanja sudruga Njemu Uzvišenom. On je objavio: *Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!"* (En-Nahl, 36.).

Ponekad su se *šerijat* – praktični vjerozakoni, van domena vjerovanja, dati vjerovjesnicima međusobno razlikovali u halalu i haramu, dopuštenim i zabranjenim stvarima shodno potrebama i stanju određenog naroda, o čemu Allah Uzvišeni kaže: *Svima vama smo zakon i pravac propisali.* (El-Ma'ida, 48.).

2 Vjerovanje u sve poslanike i vjerovjesnike, potvrđujući poslanstvo svakog poslanika pojedinačno kojeg je Allah Uzvišeni spomenuo u objavi, kao što su: Muhammed, Ibrahim, Musa, Isa, Nuh, Allah im mir i spas darovao, dočim poslanstvo drugih vjerovjesnika nepoznatih po imenu potvrđujemo općenito. Onaj ko pronevjeruje i ne prihvati jednog poslanika, time je odbacio sve druge poslanike i našao se u statusu *kufra* – nevjerstva glede Allahovih poslanika.

3 Prihvatanje autentičnih predaja o događajima iz života poslanika, vjerujući u njihove *mu'džize* – nadnaravna djela ili čuda koja im je Allah Uzvišeni darivao radi potvrde poslanstva, navedenih u Kur'anu ili Sunnetu, kao što je razdvajanje mora pred Musaom, Allah mu mir i spas darovao.

4 Postupanje po šerijatu poslanika koji nam je poslat od Allaha Uzvišenog, a u našem slučaju to je posljednji i najčasniji poslanik Muhammed, Allah mu mir i spas darovao.

Osobine i odlike poslanika

1	Oni su obični ljudi, razlikujući se od drugih samo po tome što ih je Allah Uzvišeni izabrao za poslanicu i dostavljanje objave, Uzvišeni je rekao: *I prije tebe smo samo ljude slali kojima smo objavljivali.* (El-Enbija', 7.). Vjerovjesnici nemaju nikakve odlike gospodarstva i božanstvenosti, to su obični ljudi koji su dosegli vrhunac moralnosti i lijepog ponašanja, najplemenitijeg su roda, najrazboritiji i najumniji su među svojim sunarodnjacima, vrsni su i mudri retoričari, pa su time bili najpogodniji za preuzimanje i dostavljanje Allahove objave drugim ljudima. Za dostavu objave čovječanstvu Allah Svemogući je izabrao ljude za poslanike kako bi na jednostavan način mogli biti uzor svojim sunarodnjacima, a samim tim olakšan je i način slijeđenja poslanika u prakticiranju vjere, što ne prelazi ljudske mogućnosti i sposobnosti.
2	Allah Svevišnji je odlikovao poslanike položajem poslanstva i primanjem objave između svih drugih ljudi, o tome je On rekao: *Reci: "Ja sam čovjek kao i vi, meni se objavljuje da je vaš Bog - jedan Bog."* (El-Kehf, 110.). Poslanstvo i vjerovjesništvo nisu stečeni duhovnom čistotom, razboritošću ili pronicljivošću, već je to Božanski izbor i odabir. Allah Uzvišeni je posebno izabrao poslanike ispred svih drugih ljudi, On je objavio: *A Allah dobro zna kome će povjeriti poslanstvo Svoje.* (El-En'am, 124.).
3	Vjerovjesnici su nepogrješivi u dostavljanju objave od Allaha Svevišnjeg. U prenošenju Allahovih naloga nisu pravili greške a isto tako i u izvršavanju i provođenju onoga što im je spuštano od Allaha Svemilosnog.
4	Iskrenost ili istinoljubivost (*sidk*). Poslanici, Allah im mir i spas darovao, bili su iskreni u svojim riječima i na djelima, Svemogući je kazao: *"Eto ostvaruje se prijetnja Milostivog, poslanici su istinu govorili!"* (Ja-sin, 52.).
5	Strpljivost (*sabr*) Oni su pozivali u Allahovu vjeru; donosili radosne vijesti i upozoravali na prijetnju i kaznu Božiju, strpljivo podnoseći raznovrsne uvrede, prijetnje i torture, ne posustajući na Allahovom putu s ciljem dominiranja Njegove riječi, o čemu je Uzvišeni objavio: *Ti izdrži kao što su izdržali odlučni poslanici.* (El-Ahkaf, 35.).

Nadnaravnosti i čuda – *mu'džize* Allahovih poslanika

Allah Svemogući je potpomogao Svoje poslanike i potvrdio njihovo poslanstvo i istinitost poziva raznim okolnostima i mnogobrojnim dokazima, a od toga su i *mu'džize* – nadnaravna djela i čuda koja prevazilaze ljudske mogućnosti da učine slično, a s ciljem potvrde poslanstva i istinitosti vjerovjesničke misije.

Šta znači pojam *mu'džiza*? To su djela koja izlaze van okvira uobičajenih zakonitosti u prirodi, koje Allah Uzvišeni pokazuje preko Svojih vjerovjesnika i poslanika, ostavljajući sve druge ljude nemoćnima da učine tome slično.

Primjeri nekih *mu'džiza:*

- Pretvaranje Musaovog štapa u zmiju.
- Isaovo obavještenje svome narodu o onome što su jeli i što su ostavljali u svojim zalihama.
- Rascjepljenje Mjeseca po nagovještaju Muhammeda, Allah mu mir i spas darovao, pred Mekkelijama.

Vjerovanje muslimana po pitanju Isaa, Allah mu mir i spas darovao:

1. Da je on jedan od velikih poslanika, uvršten u najodabraniji poslanički red *Ulu-l-azmi (Poslanički prvaci i odabranici, Nosioci velikih misija),* a to su: Muhammed, Ibrahim, Nuh, Musa i Isa, Allah im mir i spas darovao. Allah Svevišnji spomenuo ih je u ajetu: *Mi smo od vjerovjesnika zavjet njihov uzeli, i od tebe, i od Nuha, i od Ibrahima, i od Musaa, i od Isaa, sina Merjemina, smo čvrst zavjet uzeli.* (El-Ahzab, 7.).

2. Da je Isa, Allah mu mir i spas darovao, čovjek kao i drugi ljudi, kojem je Allah Uzvišeni Svoje dobro ukazao i izabrao ga za poslanika Israelćanima (*Benu Israil*), darujući mu *mu'džize* – nadnaravna djela i čuda kao i drugim poslanicima, te on nema nikakvog božanskog udjela u sebi: *uluhijjeta* (božanstvenosti) ili *rububijjeta* (gospodarstva), kako i navodi Uzvišeni: *On je bio samo rob koga smo Mi poslanstvom nagradili i primjerom za pouku sinovima Israilovim učinili.* (Ez-Zuhruf, 59.).

   Da Isa, Allah mu mir i spas darovao, nije tražio od svoga naroda da njega i njegovu majku private za dva božanstva pored Allaha Uzvišenog, već im je govorio ono što mu je od Allaha Svemogućeg naređeno: *"Klanjajte se Allahu, i mome i vašem Gospodaru!"* (El-Maida, 117.).

3. Da je on Isa, sin Merjemin, a njegova majka Merjem dobra, istinoljubiva, pobožna i Gospodaru svome pokorna žena, koja je bila djevica, poštena i čedna. Zanijela je Isaom, Allah mu mir i spas darovao, voljom i moću Allahovom, bez muža. Allah je njegovo rođenje učinio trajnom *mu'džizom* – čudom, stvorivši ga bez oca kao što je Adema, Allah mu mir i spas darovao, stvorio i bez oca i bez majke, o čemu je Svemogući kazao: *Isaov slučaj je u Allaha isti kao i slučaj Ademov: od zemlje ga je stvorio, a zatim rekao: "Budi!" - i on bi.* (Ali Imran, 59.).

4. Da između Isaa i Muhammeda, Allah im mir i spas darovao, nema poslanika, pa je Isa, Allah mu mir i spas darovao, obznanio radosnu vijest i nagovijestio dolazak poslanika Muhammeda, Allah mu mir i spas darovao, kako se u Kur'anu navodi: *A kada Isa, sin Merjemin, reče: "O sinovi Israilovi, ja sam vam Allahov poslanik da vam potvrdim prije mene objavljeni Tevrat i da vam donesem radosnu vijest o poslaniku*

čije je ime Ahmed, koji će poslije mene doći" - i kad im je on donio jasne dokaze, oni rekoše: "Ovo je prava vradžbina!" (Es-Saff, 6.).

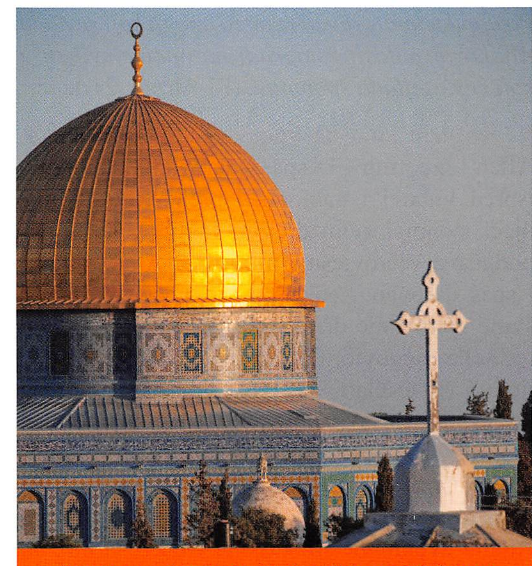
5 Vjerujemo u *mu'džize* - nadnaravna djela i čuda koja je Allah Uzvišeni pokazao preko Isaa, Allah mu mir i spas darovao, kao što je iscjeljenje gubavih i slijepih, oživljavanje mrtvih, obavještavanje ljudi o onome što su jeli i što su u zalihi ostavljali, a sve navedeno je činio uz dozvolu Svemogućeg Koji je time potvrđivao istinitost Isaovog poslanstva i poziva.

6 Vjerovanje svakog čovjeka bit će krnjavo sve dok ne povjeruje da je Isa, Allah mu mir i spas darovao, Božiji rob i poslanik i da je čist od svih mahana, nedostataka i loših djela koja su mu pripisivali Jevreji – koje je Allah Uzvišeni negirao i od njih ga, Allah mu mir i spas darovao, očistio.

Također se ograđujemo od uvjerenja kršćana u vezi Isaa, Allah mu mir i spas darovao, koji su pogriješili u poimanju njegove prirodnosti, Allah mu mir i spas darovao, uzimajući njega i majku njegovu za dva božanstva pored Allaha Uzvišenog, govoreći da je on sin Božiji ili da je *jedan od trojice*, - čist i uzvišen je Gospodar naš od onoga što oni govore.

7 Vjerujemo da Isa, Allah mu mir i spas darovao, nije ubijen, niti je razapet, već ga je Allah Silni uzdigao na nebo kada su Jevreji namjerili njegovo smaknuće. Pri tome je Allah Mudri spustio Isaovu sličnost na drugog čovjeka, pa su ovoga Jevreji ubili i razapeli pod uvjerenjem da je to bio Isa, Allah mu mir i spas darovao. O tome nas obavještava Kur'an: *... i zbog riječi njihovih: "Mi smo ubili Mesiha, Isaa, sina Merjemina, Allahova poslanika!" A nisu ga ni ubili ni raspeli, već im se pričinilo. Oni koji su se o njemu u mišljenju razilazili, oni su sami o tome u sumnji bili; o tome nisu ništa pouzdano znali, samo su nagađali; a sigurno je da ga nisu ubili, već ga je Allah uzdigao Sebi. - A Allah je silan i mudar. I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, kada bude umirao, neće u njega onako kako treba povjerovati, a na Sudnjem danu on će protiv njih svjedočiti.* (En-Nisa', 157.-159.).

Allah Svemogući je uzdigao Isaa, Allah mu mir i spas darovao, na nebo u Svoju blizinu, ali će on ponovno biti spušten na Zemlju pred kraj dunjalučkog vremena, da sprovodi i sudi po *Šerijatu* – vjerozakoniku poslanika Muhammeda, Allah mu mir i spas darovao, a zatim će umrijeti, biti pokopan u zemlju, te će iz nje biti proživljen kao i ostali ljudi, jer je Allah Uzvišeni rekao: *Od zemlje vas stvaramo i u nju vas vraćamo i iz nje ćemo vas po drugi put izvesti.* (Ta-ha, 55.).

> Musliman vjeruje da je Isa, Allah mu mir i spas darovao, jedan od velikih poslanika, ali nije bog, nije ubijen, niti je razapet.

Vjerovanje u Muhammeda, Allah mu mir i spas darovao, kao vjerovjesnika i poslanika

• Vjerujemo da je Muhammed, Allah mu mir i spas darovao, Allahov rob i Njegov poslanik, prvak drevnih i potonjih naroda, kruna i završnica vjerovjesništva iza koje nema vjerovjesnika, dostavio je Božiju poslanicu, ispunio povjerenu obavezu, ukazao na put dobra Ummetu svome i borio se radi Allaha duhom predanog i iskrenog borca.

• Vjerujemo u sve što nam je dostavio, pokoravamo se svemu što je naredio, izbjegavamo sve što je zabranio, te robujemo Allahu Uzvišenom i ibadet Mu činimo u skladu sa *sunnetom* – praksom plemenitog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, povodeći se samo za njim. Svemilosni je objavio: *Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onome svijetu, i koji često Allaha spominje.* (El-Ahzab, 21.).

• Obavezni smo da ljubav prema Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao, stavljamo ispred ljubavi i naklonosti prema roditeljima, djeci svojoj i svim drugim ljudima, kako nas podučava Vjerovjesnik milostivi, Allah mu mir i spas darovao: "Niko od vas neće upotpuniti svoje vjerovanje dok mu ja ne budem draži od roditelja njegovih, djece njegove i svih drugih ljudi." (El-Buhari, 15 i Muslim, 44). Iskrena ljubav prema Allahovom Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao, ogleda se u slijeđenju i dosljednosti njegovom *sunnetu* – praksi, dočim se istinska sreća krije u pokornosti i *ibadetu* Allahu Svemogućem, kako je On i rekao: ... *pa ako mu (poslaniku) budete poslušni, bit ćete na Pravom putu; - a Poslanik je jedino dužan da jasno obznani.*

• Obavezni smo prihvatiti poslanicu koju nam donosi Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, slijediti njegov *sunnet* te istinski poštovati i cijeniti njegovu uputu, Uzvišeni je kazao: *I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.* (En-Nisa', 65.).

• Trebamo se čuvati da u bilo čemu ne postupimo suprotno odredbi Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, jer je suprotstavljanje poslaničkim naputama uzrok smutnje, zablude i bolne kazne, na što nas upozorava Svemogući: *Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju njegovu (Poslanikovu), da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe.* (En-Nur, 63.).

Odlike i specifičnosti Muhammedove objavljene poslanice

Božanska poslanica objavljena Muhammedu, Allah mu mir i spas darovao, odlikuje se i izdvaja od ostalih nebeskih poslanica po sljedećem:

• Muhammedova objavljena poslanica je posljednja Božija objava koja je zapečatila ranije objavljene poslanice, Uzvišeni je rekao: *Muhammed nije roditelj nijednom od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik.* (El-Ahzab, 40.).

• Ona je dokinula i derogirala prethodne objave i poslanice, pa nakon pojave vjerovjesnika Muhammeda, Allah mu mir i spas darovao, Allah Uzvišeni ne priznaje nikakvu drugu vjeru osim da se prihvati i slijedi Muhammed, Allah mu mir i spas darovao. Bez priznavanja njega kao poslanika nije moguće zaslužiti nagradu Dženneta, što ukazuje da je Muhammed, Allah mu mir i spas darovao, najčasniji poslanik, njegov Ummet najbolji ummet, a njegov Šerijat najpotpuniji i najsavršeniji vjerozakonik, Svevišnji je objavio: *A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na onome svijetu nastradati.* (Ali Imran, 85.). U tom kontekstu, Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Tako mi Onoga u čijoj Ruci je moj život, ko god čuje za mene od ljudi, bio to Jevrej ili kršćanin, a zatim umre ne vjerujući u ono sa čime sam poslat, bit će stanovnik Vatre." (Muslim, 153 i Ahmed, 8609).

• Muhammedova Božanska poslanica je općeg karaktera, namijenjena ljudima i džinima, Uzvišeni kaže prenoseći govor džina: *"O narode naš, odazovite se Allahovu glasniku."* (El-Ahkaf, 31.), a na drugom mjestu je rekao: *Mi smo te poslali svim ljudima da radosne vijesti donosiš i da opominješ.* (Sebe', 28.). O istome je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kazao: "Odlikovan sam sa šest stvari koje nisu date drugim poslanicima: Darovan sam sadržajnim govorom, potpomognut sam sa strahom protiv neprijatelja, dopušten mi je ratni plijen, cijela Zemlja mi je učinjena mjestom za molitvu i sredstvom za čišćenje, poslat sam svim stvorenjima i samnom je zapečaćeno vjerovjesništvo." (El-Buhari, 2815 i Muslim, 523).

Plodovi vjerovanja u poslanike

Mnogobrojni su plodovi vjerovanja u poslanike, navest ćemo samo neke:

1 Upoznavanje Allahove milosti ljudima i Njegove pažnje prema Svojim robovima, jer im je slao poslanike da ih izvedu i ukažu na Pravi put, da im pojasne kako da se klanjaju i pokoravaju svome Stvoritelju, s obzirom da ljudski um bez objave to ne može dokučiti i spoznati. O našem poslaniku Muhammedu, Allah mu mir i spas darovao, Uzvišeni je rekao: *A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali.* (El-Enbija', 107.).

2 Zahvaljivanje Allahu Uzvišenom na ovim velikim blagodatima i darovima.

3 Iskazivanje ljubavi, poštovanja i hvale prema Allahovim poslanicima, Allah im mir i spas darovao, imajući u vidu da su oni istinski robovali i pokoravali se Allahu Uzvišenom, dostavljali Božije poslanice ljudima, savjetovali ih i napućivali na put dobra.

4 Slijeđenje poslanica koje su vjerovjesnici dostavljali od Allaha Uzvišenog, a koje su pozivale na obožavanje i pokoravanje Allahu, ne pripisujući Mu sudruga, postupajući po tome i u praktičnom životu, što za posljedicu donosi sreću, dobro i uputu na oba svijeta.

Allah Svevišnji je kazao: *Od Mene će vam uputa dolaziti, i onaj ko bude slijedio uputu Moju neće zalutati i neće nesretan biti. A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti.* (Ta-ha, 123.-124.).

> **El-Mesdžidu-l-Aksa (Daleki hram) ima posebno mjesto kod muslimana. To je druga po redu džamija izgrađena na Zemlji poslije Mesdžidu-l-Harama (Svetog hrama), u njemu je poslanik Muhammed obavio namaz sa drugim poslanicima, Allah im mir i spas darovao.**

> Vjerovanje u Sudnji dan

Šta znači vjerovati u Sudnji dan:

To je čvrsto uvjerenje da će Allah Svemogući proživjeti i izvesti ljude iz njihovih grobova, a zatim će im suditi za njihova djela, nagrađivati i kažnjavati, sve dok stanovnici Dženneta i Džehennema ne zauzmu svoja vječna staništa.

Vjerovanje u Sudnji dan je jedan od šest temelja *imana*, tako da vjerovanje bez njega nije validno i valjano. Uzvišeni je objavio: ... *čestiti su oni koji vjeruju u Allaha i u Sudnji dan.* (El-Bekara, 177.).

Zašto Kur'an ističe vjerovanje u Sudnji dan?

Kur'an Časni u više navrata ističe vjerovanje u Sudnji dan, potvrđujući njegov dolazak i zbivanje na razne načine, kroz mnogobrojne jezičke konstrukcije i različite izražajne stilove, povezujući vjerovanje u Sudnji dan sa vjerovanjem u Allaha Uzvišenog u više ajeta.

To se može razumjeti kroz činjenicu da je vjerovanje u Sudnji dan nužna posljedica vjerovanja u Allaha Svemilosnog i rezultat Allahove apsolutne pravednosti, što ćemo detaljnije pojasniti u nastavku:

Doista Allah Svevišnji ne dopušta nepravdu i ne ostavlja nepravednika bez kazne, niti obespravljenog bez uzimanja svoga prava. On ne ostavlja dobročinitelja bez nagrade, već svakome daje pravo koje mu pripada. Svjedoci smo da u životu ima nepravednika koji prožive cijeli život nanoseći nepravdu drugima, a zatim i umru kao takvi, bez ikakve kazne. S druge strane, također, ima obespravljenih kojima se nepravda nanosi konstantno, pa i umru a ne uzmu svoje pravo i ne dočekaju pravdu. Šta bi to trebalo da znači naročito uz činjenicu da Allah Uzvišeni ne prihvata nepravdu? To bi značilo da je neminovno i nužno postojanje drugog života, pored ovog života kojeg uživamo, odnosno drugi susret ljudi pri kojem će dobri biti nagrađeni, a loši kažnjeni, gdje će svaki pojedinac dobiti pravo koje mu pripada.

> Islam podstiče na izbjegavanje i zaštitu od džehennemske vatre različitim vrstama dobročinstva, pa makar i da udijelimo polovinu hurme.

Šta sve obuhvata vjerovanje u Sudnji dan?

Vjerovanje muslimana u Sudnji dan obuhvata više stvari, od čega navodimo:

1 Oživljenje mrtvih u njihovim grobovima, povratak duša u tijela, pri čemu će ljudi pohrliti ka Gospodaru svjetova, okupiti se i sabrati na jednom jestu, i goli i bosi kao što su stvoreni prvi put.

Vjerovanje u proživljenje pripada skupini uvjerenja koja su potvrđena Kur'anom i Sunnetom, zdravim razumom i nepatvorenom ljudskom prirodom, tako da bez imalo sumnje vjerujemo da će Allah Svemogući oživjeti mrtve iz njihovih grobova, povratiti duše u tijela i da će ljudi nakon oživljenja ustati i izaći pred Gospodara svjetova.

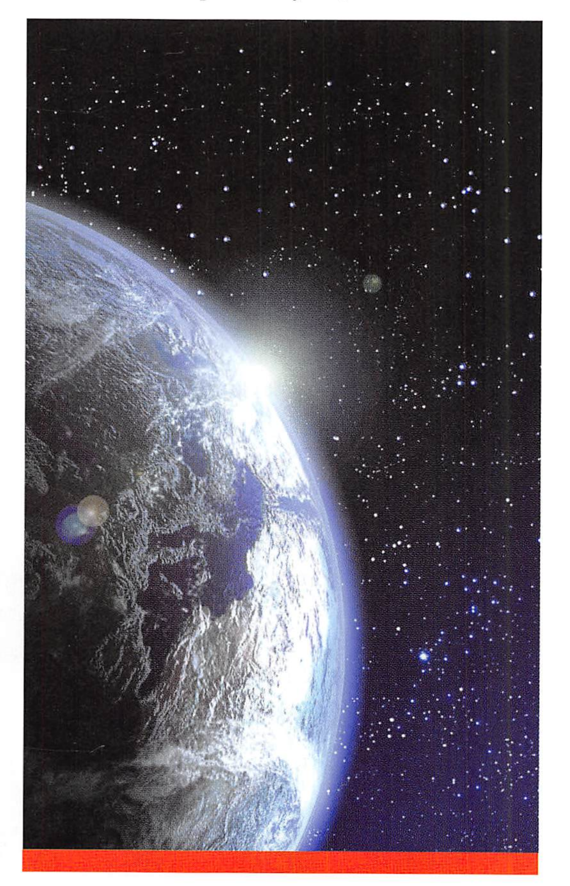
Uzvišeni je rekao: *Vi ćete, poslije toga, pomrijeti, zatim ćete, na onome svijetu, oživljeni biti.* (El-Mu'minun, 15.-16.).

Sve nebeske objave slažu se po pitanju vjerovanja u Sudnji dan što se naravno uklapa u opću mudrost postojanja ljudi; da im je Allah Svemilosni odredio dan u kojem će ih nagrađivati spram izvršenih naredbi i obaveza koje im je prenosio putem poslanika, Allah im mir i spas darovao. Uzvišeni je objavio: *Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti?* (El-Mu'minun, 115.).

Kur'anski dokazi o istinitosti Sudnjeg dana

• Allah Uzvišeni je, bez imalo sumnje u to, s lahkoćom stvorio ljude prvi put, pa ako je to mogao jednom, zašto bi bilo nemoguće da ponovi njihovo stvaranje, o tome je On rekao: *On je Taj koji iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti.* (Er-Rum, 27.). U drugom ajetu, naređujući da se uzvrati onima koji poriču ponovno stvaranje kostiju nakon što istruhnu i prah postanu, Uzvišeni je kazao: *Reci: "Oživit će ih Onaj koji ih je prvi put stvorio!"* (Ja-sin, 79.).

• Vidimo zemlju kad na njoj sve uvehne i mrtvilo njome ovlada, bez ikakva zelenila, pa tek što se kiša na nju spusti, ona ponovo oživi, ozeleni i sva uzbuja. Onaj koji je moćan oživjeti prirodu, zasigurno je moćan oživjeti i ljude. Svemogući je objavio: *Mi s neba spuštamo vodu kao blagoslov, i činimo da, uz pomoć njenu, niču vrtovi i žito*

koje se žanje i visoke palme u kojih su zameci nagomilani jedni iznad drugih, kao hranu robovima, i Mi njome oživljavamo mrtav predjel; takvo će biti i oživljenje. (Kaf, 9.-11.).

- Svaki razuman pojedinac priznaje logiku da onaj ko može učiniti nešto veliko, zasigurno je spremniji i moćniji da napravi nešto manje od toga. Allah Svemogući je iz ničega stvorio nebesa, Zemlju, veličanstveni i zapanjujući svemir sa beskrajem, što nas upućuje da je na još jednostavniji i lakši način spreman i moćan stvoriti i povratiti istruhlu kost koja se u prah pretvorila. Svemogući je objavio: *Zar Onaj koji je stvorio nebesa i Zemlju nije kadar stvoriti njima slične? Jeste, On sve stvara i On je Sveznajući.* (Ja-sin, 81.).

2 Vjerovanje u mjerenje djela (*mizan*) i ispitivanje (*hisab*): Allah Uzvišeni će ispitivati stvorenja o njihovim djelima koja su činili za vrijeme dunjalučkog života. Ko bude vjerovao u Allaha Jedinoga, pokoravajući se Njemu i Poslaniku Njegovom, račun će lahko položiti, dok oni koji su poricali i grijesima se odavali, oni će račun s mukom polagati.

Na Sudnjem danu će se mjeriti djela, dobra djela će biti na jednom tasu vage, a loša djela, na suprotnom tasu. Čija dobra djela pretegnu loša, ući će u Džennet, a u suprotnom, ako loša prevagnu, ući će u Vatru džehennemsku, - Allah Uzvišeni neće nikome nepravdu učiniti.

Uzvišeni je u Kur'anu kazao: *Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terazije postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti; ako nešto bude teško koliko zrno gorušice, Mi ćemo za to kazniti ili nagraditi. A dosta je to što ćemo Mi račune ispitivati.* (El-Enbija', 47.).

3 Džennet i Džehennem: Džennet je vječna kuća uživanja i blagodati koju je Allah Uzvišeni pripremio za odane robove vjernike, koji su bili pokorni Allahu i Njegovom Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao. U Džennetu su pripremljene neizmjerne i neprekidne blagodati i užici za kojima čeznu duše i naslađuju se oči, od svake vrste lijepoga i voljenoga.

Allah Uzvišeni, bodreći vjernike na pokornost i težnju ka Džennetu čija su prostranstva poput širine nebesa i Zemlje, kaže: *I nastojte zaslužiti oprost Gospodara svoga i Džennet prostran kao nebesa i Zemlja, pripremljen za one koji se Allaha boje.* (Ali Imran, 133.).

Džehennem je stanište vječne patnje i kažnjavanja koje je Allah Uzvišeni pripremio za nevjernike koji su poricali Boga, pokazujući neposluh prema Njemu i Njegovom Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao. U Džehennemu su pripremljene razne kazne, bolne patnje i zamke koje ne možemo ni zamisliti.

Svemogući je, upozoravajući sve ljude na Džehennem, obznanio šta je sve pripremio za nevjernike: *Čuvajte se Vatre za nevjernike pripremljene, čije će gorivo biti ljudi i kamenje.* (El-Bekara, 24.).

Gospodaru naš, podari nam Džennet i uputi nas na djela i riječi koja ka njemu vode! I sačuvaj nas od džehennemske vatre; i riječi i djela koja ka njoj približavaju!

4 Kaburski *azab* (patnja) ili uživanje: Vjerujemo da je smrt istina, Uzvišeni je kazao: *Reci: "Melek smrti, koji vam je za to određen, duše će vam uzeti, a poslije ćete se Gospodaru svome vratiti."* (Es-Sedžda, 11.).

Smrt je pojava koju svi svjedočimo, za sumnju nema mjesta, i vjerujemo da je svaka osoba koja je umrla, ubijena ili izgubila život na neki drugi način, okončala svoj život po odredbi Božijoj, bez da joj je time skraćen ili umanjen životni vijek. Allah Svemogući je kazao: ... *i kad dođe njegov kraj, neće ga moći ni za tren jedan ni odložiti ni ubrzati.* (El-'Araf, 34.).

- Onome ko umre nastupio je njegov čas određeni i time odlazi u vječni svijet.

- U mnogim predanjima od Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, potvrđuje se kaburska kazna i patnja grješnicima i nevjernicima, a vjernicima i dobročiniteljima pak uživanje i darivanje. Mi u to čvrsto vjerujemo bez raspravljanja o načinu i kakvoći toga, s obzirom da razum ne može dokučiti bit metafizičkih pojava, jer to je vanpojavni svijet poput Dženneta i Džehennema, a razum prosuđuje i zaključuje samo na osnovu uspoređivanja i primjene zakonitosti iz fizičkog, materijalnog okruženja.

- Kaburska stanja su iz svijeta *gajba* – skrivenog i za ljudska čula i osjetila nedokučivog svijeta. Kada bi to mogli osjetiti čulima izgubila bi se važnost vjerovanja u *gajb*, nestalo bi mudrosti *teklifa* – šerijatske obaveznosti i ljudi se ne bi htjeli ukopavati, o čemu je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao: "Bojim se da se nećete ukopavati, inače bih zamolio Allaha da vam omogući da čujete dio kaburske patnje koju ja čujem." (Muslim, 2868 i En-Nesai', 2058). S obzirom da razlog zbog kojeg ne čujemo kabursku patnju nema veze sa životinjama, one ga čuju i poznat im je.

Plodovi vjerovanja u Sudnji dan:

1 Vjerovanje u Sudnji dan ima snažan uticaj na usmjerenje čovjeka, njegovu usklađenost, bogobojaznost, ustrajnost u činjenju dobrih djela i izbjegavanje samoljubivosti i pretvaranja pred drugima.
Otuda, u mnogim situacijama, nalazimo snažnu vezu između vjerovanja u Sudnji dan i činjenja dobrih djela, kao u riječima Svemogućeg: *Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju...* (Et-Tevba, 18.); Ili u ajetu: *A oni koji u onaj svijet vjeruju - vjeruju i u nju i o molitvama svojim brigu brinu.* (El-En'am, 92.).

2 Upozorenje nemarnima i onima koje su dunjalučki život i blagodati zauzeli i odveli od dobročinstva i iskorištavanja vremena u pokornosti Allahu Uzvišenom, da je život kratak, a da stvarno i vječno uživanje slijedi na ahiretu neprolaznom.
Prilikom pohvale poslanika, Allah im mir i spas darovao, Svemogući u Kur'anu, pored njihovih dobrih djela, navodi jednu zajedničku osobinu koja je sve poslanike podsticala na dobročinstvo i sticanje vrlina, pa veli: *Mi ih posebno obdarismo vrlinom jednom: da im je uvijek bio na umu onaj svijet.* (Sad, 46.).
Tj. Razlog zbog kojeg su činili sva pohvalna i vrijedna djela jeste to što se svaki od njih prisjećao i stalno mislio na vječni, dolazeći svijet – *ahiret*. Svijest o ahiretu davala im je snagu i elan da čine dobro i tako poletno istupaju.
Kada se desilo da neki muslimani nehajno izvršavaju Allahove naredbe i naloge Njegovog Poslanika, Allah mu mir i spasa darovao, On je u znak upozorenja objavio: *Zar vam je draži život na ovome svijetu od onoga svijeta? A uživanje na ovome svijetu, prema onome na onom svijetu, nije ništa.* (Et-Tevba, 38.).
Ako čovjek vjeruje u Sudnji dan, zaključit će da svaka blagodat na dunjaluku nije ni vrijedna poređenja sa blagodatima ahireta, a kamo li da bude vrijedna ijednog poniranja u džehennemsku vatru. S druge strane, bilo koja nedaća na dunjaluku, ako je na putu Božijem, nije ni izbliza mučna u poređenju sa kaznom na ahiretu, niti je prevelika cijena i za jedan čas boravka u Džennetu.

3 Smirenost: jer čovjek uzima samo svoj predodređeni udio; ako ga mimoiđe neka dunjalučka blagodat neće tugovati i jadikovati, nego će predano raditi i truditi se, vjerujući da Allah Svemilosni neće ostaviti nezapaženim trud dobročinitelja. Ako mu neko nepravdu učini ili mu šta uzurpira, makar i neznatno bilo, svjestan je da će to povratiti na Sudnjem danu kada mu bude najpotrebnije. Zato se pitamo: kako može biti potišten i u brizi onaj ko vjeruje da će mu suđeno i propisano doći, bez imalo sumnje, čak i u najtežim prilikama i okolnostima? I kako da tužan bude onaj koji zna da će između njega i njegovog nepravednog parničara sudac biti Najpravedniji sudija – *Ahkemu-l-hakimin*, Allah Uzvišeni?

> Vjerovanje u kader – Allahovu odredbu

Šta znači vjerovanje u *kader*?

To je čvrsto uvjerenje da dobro i zlo određuje i daje Allah Uzvišeni, jer On čini što hoće, ništa se ne dešava bez Njegovog dopuštenja, niti šta može izaći van Njegovog htijenja. Na svijetu ne postoji stvar a da je On nije odredio, ne dešava se i ne pojavljuje bez Njegove odluke. I uz sve to, On Svevišnji naređuje i zabranjuje Svojim robovima, jer ih je učinio slobodnima u izboru, rade po svom htijenju, a ne po prisili. Ljudska djela su u domenu njihove moći i htijenja, a Allah je njihov Stvoritelj i Stvoritelj njihove moći i snage, upućuje milošću Svojom koga On hoće, a u zabludi ostavlja, iz mudrosti Svoje, koga hoće. On ne odgovara za ono što radi, a ljudi će odgovarati za svoja djela.

Vjerovanje u *kader* – Božije određenje je jedan od temelja islamskog vjerovanja – *imana*, kako se navodi u odgovoru Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, kada ga je melek Džibril, Allah mu mir i spas darovao, upitao šta je *iman*, te je on rekao: "Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, u Njegove poslanike, u Sudnji dan i da vjeruješ u kader – odredbu, bilo dobro ili zlo." (Muslim, 8).

Šta sve obuhvata vjerovanje u *kader* – Božiju odredbu?

Vjerovanje u *kader* obuhvata četiri stvari:

- Uvjerenje da Allah Uzvišeni sve zna, općenito i detaljno, te da je znao sva Svoja stvorenja prije nego ih je i stvorio; znao je njihovu opskrbu, dužinu života, riječi i djela, sve njihove pokrete i mirovanja, tajne i javni život, te ko će od njih ući u Džennet, a ko u Džehennem. Uzvišeni je rekao: *On je Allah - nema drugog boga osim Njega - On je poznavalac nevidljivog i vidljivog svijeta.* (El-Hašr, 22.).

- Vjerovanje da je Allah Svemogući zapisao u *Levhi-l-mahfuzu* (Ploči pomno čuvanoj) sve što je Njegovo znanje obuhvatilo, a na to upućuju Njegove riječi objavljene: *Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi.* (El-Hadid, 22.), kao i izjava – hadis Allahovog Poslanka, Allah u mir i spas darovao: "Allah je zapisao sudbinu svih stvorenja pedeset hiljada godina prije nego je stvorio nebesa i Zemlju." (Muslim, 2653).

- Ubjeđenje da se Allahovo htijenje sprovodi i događa, ništa mu se ne može ispriječiti, i da je Njegova moć neograničena pred kojom nema nemogućeg. Sve što se desi, desilo se po Njegovom htijenju i uz Njegovu moć. Što On želi, to se i desi, a što ne želi, ono ne može ni biti. Uzvišeni je rekao: *A vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!* (Et-Tekvir, 29.).

• Vjerovanje da Allah Uzvišeni izvodi, donosi i stvara sve stvari i djela. On je jedini Stvoritelj, a sve mimo Njega je stvoreno. On je Svemoćan, u Kur'anu je kazao: ... *koji je sve stvorio i kako treba uredio.* (El-Furkan, 2.).

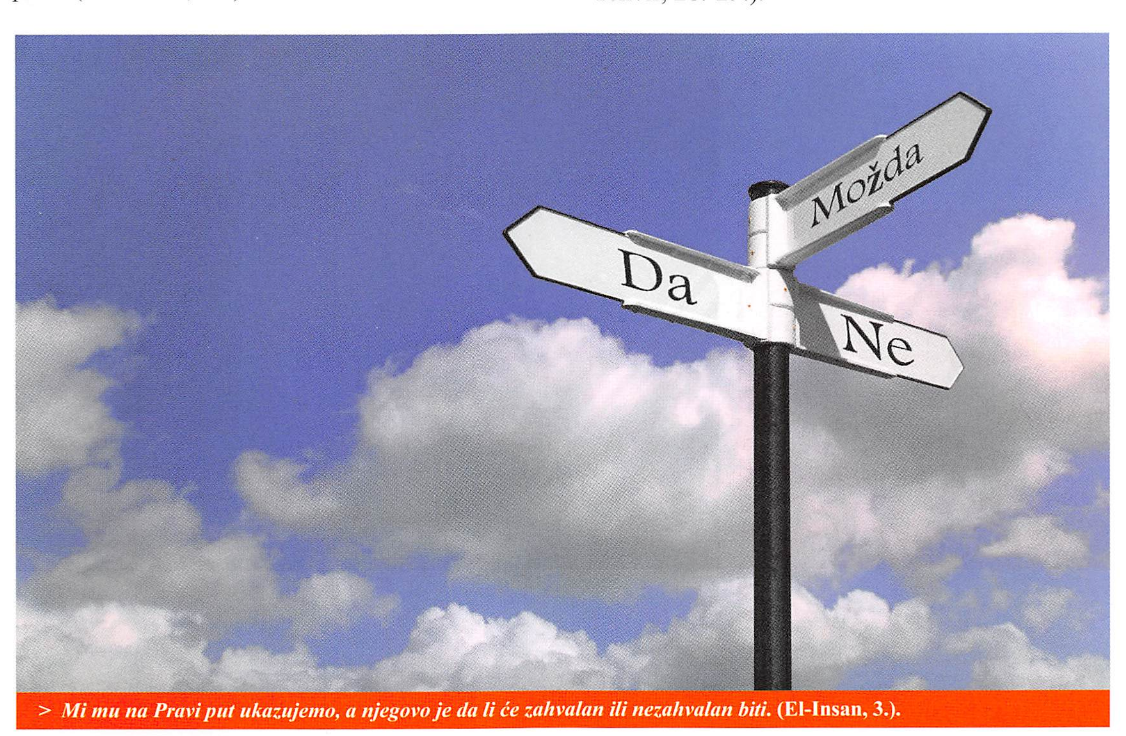
Čovjek ima izbor, moć (mogućnost) i htijenje:

Vjerovanje u *kader* – Allahovu odredbu ne osporava da rob – čovjek ima svoje htijenje u onome što radi i što može da radi, jer Šerijat i činjenično stanje upućuju i dokazuju to.

Što se tiče dokaza iz Šerijata, Uzvišeni je o htijenju čovjeka kazao: *To je neizbježan Dan, pa ko hoće, Gospodaru svome će, kao utočištu, poći.* (En-Nebe', 39.).

A o čovjekovoj moći (mogućnosti), Svevišnji je rekao: *Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih: u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi.* (El-Bekara, 286.). Riječ: mogućnost (*vus'un*) ukazuje na čovjekovu moć (*kudret*).

Kada je riječ o činjeničnom stanju, pa svaki čovjek zna da ima moć ili mogućnost i htijenje putem kojih čini određene stvari i radi ili, pak, odstupa od nečega. Također svaki čovjek može da razluči stvari koje čini po svom izboru, npr. hodanje, od onih na koje ne može da utiče, npr. strah, iznenadni posrtaj itd. U vezi toga, Allah Uzvišeni je objavio: ... *onome od vas koji hoće da je na Pravome putu, a vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!* (Et-Tekvir, 28.-29.).

> *Mi mu na Pravi put ukazujemo, a njegovo je da li će zahvalan ili nezahvalan biti.* **(El-Insan, 3.).**

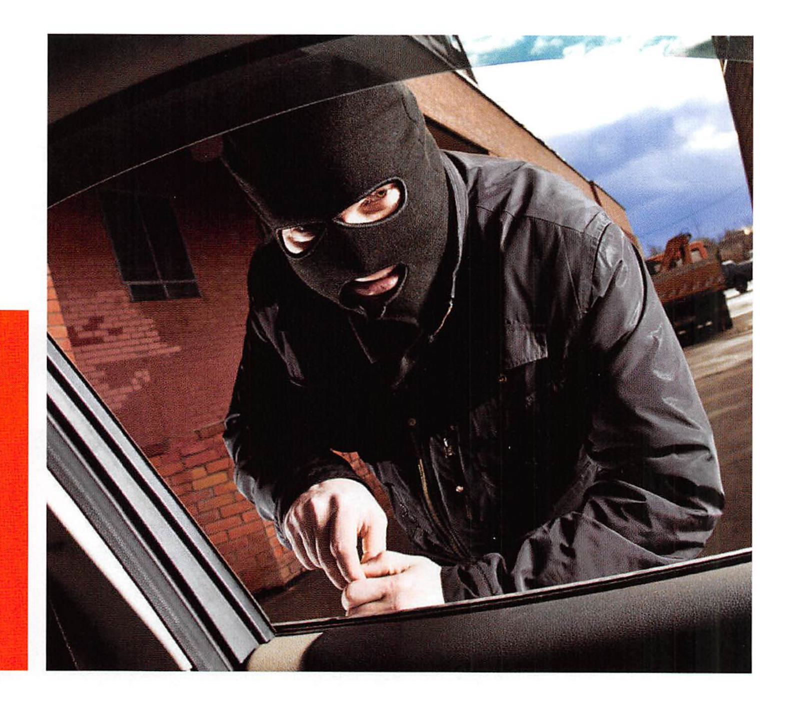
Opravdavanje *kaderom* – Allahovom odredbom

Teklif – šerijatsko obavezivanje, te nagrada i kazna uvjetovani su čovjekovom mogućnošću i njegovom slobodom izbora, tako će dobročinitelj biti nagrađen za svoj izbor Pravoga puta, a grješnik kažnjen za odabir zablude i stranputice.

Iz tog razloga, Allah Uzvišeni ne obavezuje nas osim onim što možemo ispuniti i ne prihvata da neposluh i griješenje opravdavamo *kaderom* – Božijim određenjem.

Tome se može dodati činjenica da čovjek prije nego uradi grijeh ne zna šta je skriveno u Allahovom znanju i šta je On Uzvišeni odredio. Allah Svemogući je čovjeku dao mogućnost djelovanja i slobodu izbora, pojasnivši mu put dobra i put zla, pa kada čovjek učini grijeh, to je njegov lični izbor kojem je dao prednost nad pokornošću, zato će odgovarati i snositi posljedice nepokornosti.

> Kada bi te napao čovjek, nanio ti štetu i opljačkao, a potom se pravdao da mu je to predodređeno Božijom odredbom, sigurno mu to ne bi prihvatio za izgovor, već bi ga kaznio i uzeo svoje pravo od njega, jer je njegov nasrtaj i prestup rezultat njegove slobodne volje i ciljanog htijenja.

Plodovi vjerovanja u *kader* – Božije određenje

Mnogobrojni su i značajni plodovi vjerovanja u *kada-i-kader* (Božije određenje i propisivanje sudbine) u životu čovjeka, navest ćemo neke:

1 *Kader* je jedan od najvećih podsticaja na rad i ulaganje truda u ono sa čime je zadovoljan Allah Uzvišeni od ovodunjalučkih stvari.

Vjernicima je naređeno da uz pouzdavanje u Allaha Svemoćnoga slijede put i zakonitost uzroka i posljedice, vjerujući da uzroci stvari ne donose rezultat osim uz Allahovu dozvolu, jer je On Svemoćni Stvoritelj i uzroka i rezultata.

Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Brini se o onom što ti koristi i traži podršku od Allaha, a nemoj da kloneš. Ako te nešto loše zadesi ne reci: 'Da sam postupio tako i tako, bilo bi onako!', nego kaži: 'Allah je tako odredio i kako je On htio uradio!', jer: 'Da sam!', olakšava šejtansko djelovanje." (Muslim, 2664).

2 Olakšava čovjeku spoznaju samoga sebe, sprječavajući mu oholost i gordost, jer čovjek ne poznaje šta mu je određeno u budućnosti. On samo dočekuje ono što mu kaderom slijedi, priznavajući svoju slabost, ovisnost i stalnu potrebu za Allahom Svemogućim.

Kada čovjeka zadesi neko dobro, on se uzoholi i uzdigne, dočim kada ga pogodi nešto loše on tuguje i jadikuje. Ništa ga ne može zaštititi od oholosti pri dobru, niti odagnati od njega tugu pri lošem, osim čvrstog vjerovanja u Allahovu odredbu – *kader*, pri čemu je svjestan da ono što se desilo davno je određeno i u Allahovom znanju potvrđeno.

3 Vjerovanje u *kader* oslobađa čovjeka od pošasti zavidnosti, tako da vjernik ne zavidi ljudima na dobru koje im je Allah Uzvišeni iz obilja Svoga podario, jer On je Opskrbitelj i Onaj koji sudbinu određuje. Vjernik je svjestan da se prilikom pokazivanja zavidnosti, ustvari time opire Allahovoj odredbi i sudbini.

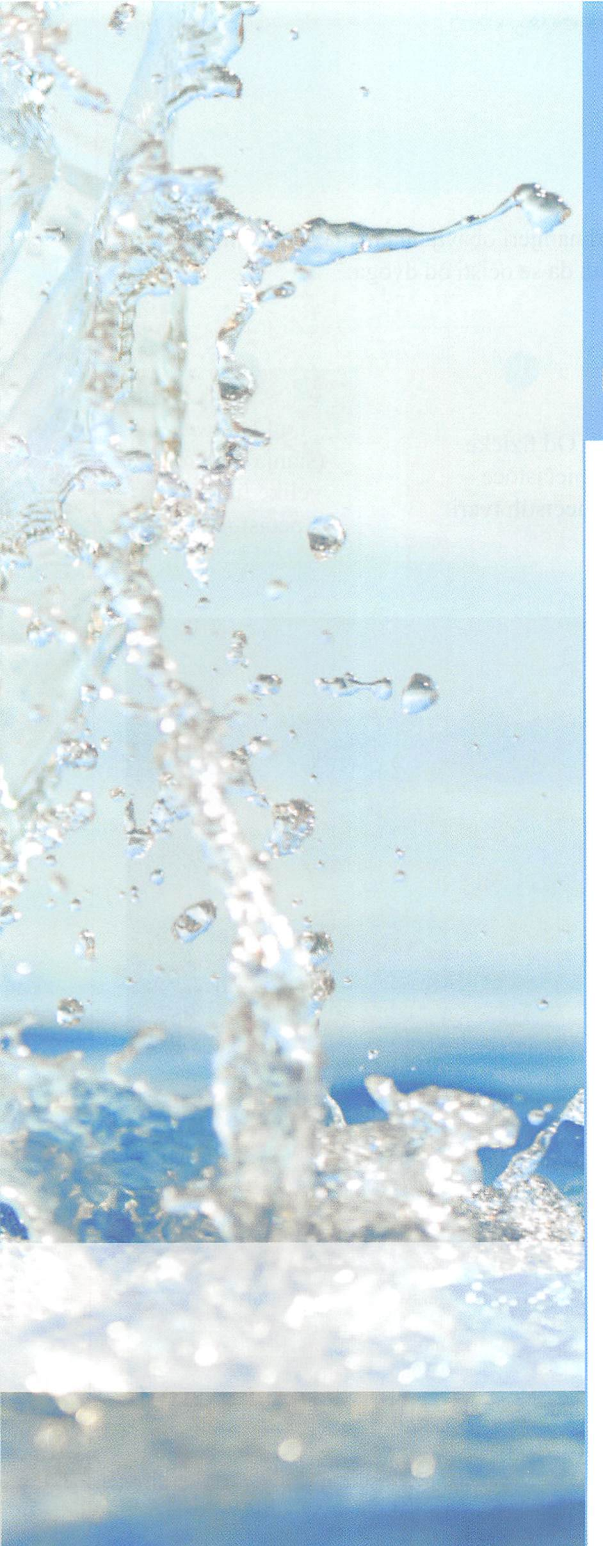
4 Vjerovanje u Božije određenje budi u srcu hrabrost i odvažnost pri susretu sa izazovima i tegobama, te ojačava ambiciju, jer vjernik je čvrsto uvjeren da je čas smrti davno određen, a opskrba svakom zagarantirana, te da nijednog čovjeka neće zadesiti ništa više od onoga što mu je kaderom propisano.

5 Također čvrsto uvjerenje u *kader* donosi u srce vjernika mnogobrojne imanske plodove, pa tako se on uvijek pouzdaje u Allaha Svemoćnog i od Njega podršku očekuje, slijedeći u svom djelovanju zakonitost uzroka i posljedice. Uz to, vjernik ne prestaje pokazivati svoju konstantnu ovisnost o Allahu Milostivom, moleći od Njega pomoć i podršku ustrajavanja na Pravome putu.

6 Iman u Božije određenje budi u srcu vjernika sigurnost i spokoj, jer vjernik zna da ono što ga je zadesilo, nije ga moglo mimoići, a ono što ga je zaobišlo, nije mu sudbinom bilo dodijeljeno.

Tvoje obredno čišćenje – taharet

2

Allah Uzvišeni obavezao je muslimana da očisti svoju nutrinu i srce od *širka* – idolatrije i svih drugih duhovnosrčanih bolesti poput oholosti, mržnje, zavidnosti i tome slično. U isto vrijeme, On ga obavezuje da očisti i drži čistim svoje tijelo od svih neugodnosti i onoga što vjera smatra nečistim – *nedžis*. Kada musliman ostvari potpunu, duhovnu i tjelesnu čistoću onda zaslužuje Allahovu ljubav – *mehabbet*, o čemu je Svevišnji kazao: *Allah zaista voli one koji se često kaju i voli one koji se mnogo čiste.* (El-Bekara, 222.).

Sadržaj odlomka:

Šta je čistoća – *taharet*

Kako se postiže čistoća – *taharet*

- Odstranjivanje nečisti
- *Adabi* – pravila ponašanja pri obavljanju nužde i način čišćenja

***Hades* – stanje fiktivne nečistoće koje zahtijeva obredoslovno čišćenje**

- *Hades* mali (stanje male fiktivne nečistoće) koji se otklanja abdestom

Kako se abdestiti

- Otklanjanje stanja male fiktivne nečistoće – *hades* mali
- *Hades* veliki (Stanje velike fiktivne nečistoće) koji se otklanja *gusulom* – obredoslovnim kupanjem
- Kako se musliman čisti od džunupluka ili stanja velike fiktivne nečistoće
- Mesh po mestvama i čarapama
- Kako se čistiti prilikom nemogućnosti korištenja vode

> Šta je čistoća – taharet

Taharet u osnovi znači čistoća, bistrina i uređenost.

Allah Uzvišeni naredio je muslimanu da održava čistim svoje unutarnje i vanjsko stanje. Svoju vanjštinu će održavati čistom tako što će izbjegavati javne grijehe, ružne i pokuđene stvari i nečiste tvari. Unutrašnje stanje će biti čisto kada oslobodi srce od *širka* – pripisivanja Bogu sudruga, i drugih mahana kao što su oholost, zavidnost, mržnja, lukavstvo i slično. Kada musliman ispoštuje navedene obaveze, zadobit će Allahovu ljubav kako je Uzvišeni i obećao: *Allah zaista voli one koji se često kaju i voli one koji se mnogo čiste.* (El-Bekara, 222.).

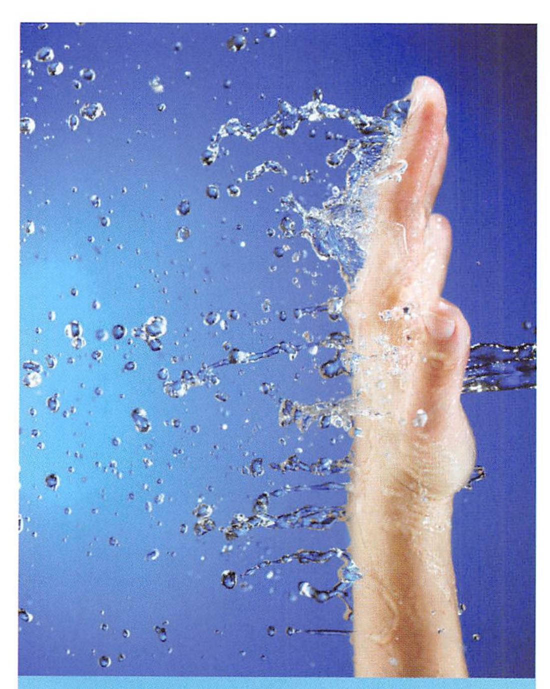
Za obavljanje namaza Allah Uzvišeni naređuje vjernicima da se očiste, jer to je pokorno dozivanje i susret između roba i Njegovog Gospodara. Ako se čovjek posebno priprema, dotjeruje i oblači za susret sa uvaženom ličnošću: kraljem, predsjednikom, šta onda kazati za onoga koji se želi susresti sa Vladarom svih vladara, Allahom Svevišnjim.

Kakvo se čišćenje traži za namaz?

Svevišnji Gospodar zahtijeva od muslimana posebnu vrstu šerijatskog obredoslovnog čišćenja prilikom namjere obavljanja namaza, doticanja – držanja Kur'ana, prilikom *tavafa* – počasnog kruženja oko Ka'be, dok u drugim prilikama takvu vrstu čišćenja čini pohvalnom kao što je u situaciji čitanja Kur'ana bez doticanja istog, upućivanja dove, polaska na počinak i tome slično.

Pri namjeri obavljanja namaza musliman je dužan da se očisti od dvoga:

1. Od fizičke nečistoće – nečistih tvari
2. i od *hadesa* (stanja male ili velike fiktivne nečistoće).

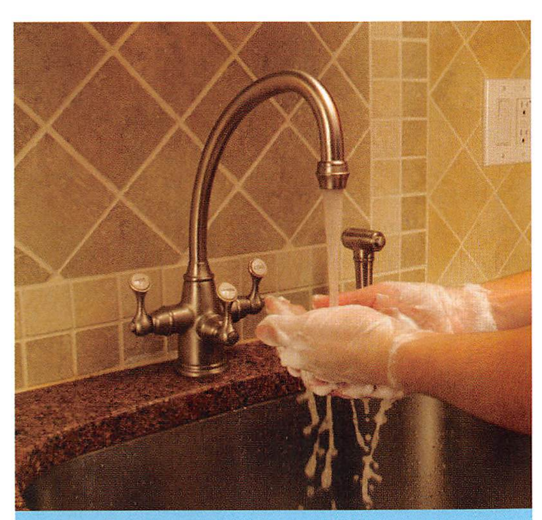
> Allah Uzvišeni obavezao je muslimana da očisti svoju nutrinu od *širka* i svih drugih duhovnosrčanih bolesti, i da drži čistim svoje tijelo od svih neprijatnosti i grijeha.

> Kako se postiže čistoća – taharet

- Nečisto (*nedžase* ili *nedžis*) to su fizičke stvari/tvari koje je Šerijat okarakterizirao osobinom neprijatnosti i prljavosti, koje se pri namjeri obavljanja nekog ibadeta moraju ukloniti i očistiti.

- Osnovno polazište šerijatskog tretiranja stvari jeste da su one dopuštene (*mubah*) i čiste (*tahir*), a da je stanje nečistoće osobina koja ih usputno može zadesiti. Na osnovu toga, ako posumnjamo u čistoću odjeće i ne uspijemo se uvjeriti u prisustvo nečiste tvari na njoj, po osnovnom polazištu smatrat ćemo odjeću čistom.

- Kada želimo obaviti namaz, potrebno je ispuniti uvjet čistoće, odnosno da na našem tijelu, odjeći i na mjestu gdje ćemo obaviti namaz ne bude prisutna neka šerijatski nečista tvar.

> Dovoljno je u otklanjanju nečisti da se odstrani njena fizička tvar bilo kojim čistećim sredstvom.

Šerijatski nečiste (s)tvari:

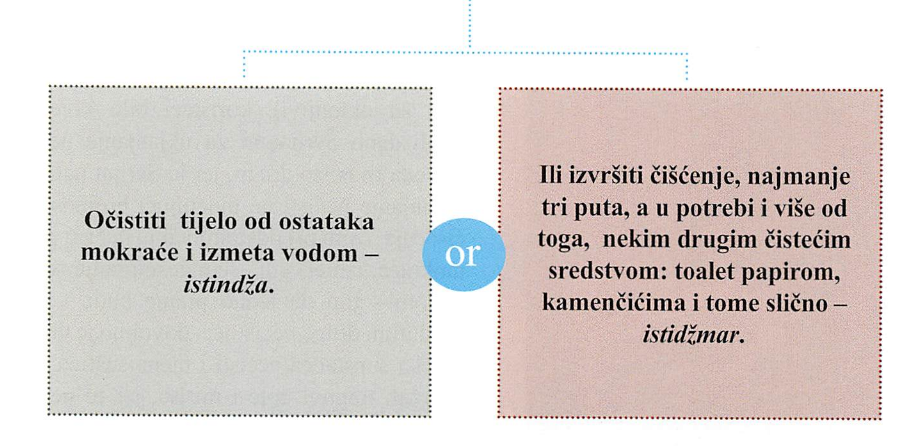
1	Izmet i mokraća čovjeka
2	Krv, osim ako se radi o izuzetno neznatnoj količini.
3	Izmet i mokraća svih životinja koje su zabranjene (*haram*) muslimanima za jelo. (vidi str. 187).
4	Pas i svinja.
5	Uginule životinje – krepalina ili lešina (misli se na sve životinje, pa i one *halal* – dopuštene za jelo koje nisu usmrćene – priklane na vjerom-propisan način. (Vidi str. 188). A što se tiče čovječijeg leša, u pogledu čistoće, i uginulih riba i kukaca, oni se smatraju čistim, pa se ribe i kukci bez šerijatskog klanja mogu jesti.

Odstranjivanje nečisti

Prilikom čišćenja tijela, odjeće ili mjesta na kojem se nalazi neka nečistoća, dovoljno je otkloniti samu fizičku tvar i njenu suštinu (dijelovi i tragovi koji su uklonjivi), koristeći bilo koje sredstvo predviđeno Šerijatom za uklanjanje nečisti, bila to voda ili nešto drugo, jer je Šerijat naredio samo uklanjanje nečisti ne uvjetujući brojnost ili način čišćenja, osim pri odstranjivanju nečisti psa (slina, mokraća, izmet) gdje se nalaže pranje sedam puta vodom s tim da jedno pranje bude i prašinom. Međutim, druge nečistoće, dovoljno je da se ukloni fizička supstanca nečisti i njena suština, makar se zadržali tragovi boje i mirisa, jer to ne osporava ostvarenje čistoće kako je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kazao jednoj ashabijki koja je pitala o čišćenju tragova mjesečnice sa odjeće: "Dovoljno je da opereš krv, a trag koji ostane nema posljedice." (Ebu Davud, 365).

Adabi – pravila ponašanja pri obavljanju nužde i način čišćenja

- Pohvalno je ući u toalet lijevom nogom, učeći dovu: *Bismillahi, Allahumme inni euzu bike mine'l-hubsi ve-l-habaisi.* (S imenom Allahovim. Moj Allahu kod Tebe zaštitu tražim od džina; i muških i ženskih).
- Iz toaleta se izlazi desnom nogom, uz dovu: *Gufraneke!* (Oprost od Tebe tražim, Allahu!).
- Obaveza je prilikom obavljanja nužde sakriti *avret* (stidni dio tijela) od pogleda ljudi.
- Zabranjeno je obavljati nuždu tamo gdje se ljudima može načiniti neprijatnost i šteta.
- Na otvorenom prostoru, zabranjeno je obavljati nuždu u rupe, iz razloga što to mogu biti skrovišta životinja, pa da im se naudi ili da one naude osobi koja obavlja nuždu.
- Prilikom nužde, traži se da leđima ili prsima ne budemo okrenuti u pravcu kible (Ka'be), a na otvorenom prostoru, gdje nema nikakvog fizičkog zaklona, to je obaveza, jer je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao: "Kada odete obaviti nuždu, ne okrećite se prsima, a ni leđima prema kibli, bila to mala ili velika nužda." (El-Buhari, 386 i Muslim, 264).
- Obaveza je čuvati odjeću i tijelo da je ne poprska mokraća ili izmet, a u slučaju da se to desi, potrebno je oprati onečišćeni dio.
- Nakon obavljene nužde, potrebo je učiniti jedno od dvoje:

> Hades – stanje fiktivne nečistoće koje zahtijeva obredoslovno čišćenje

- ***Hades*** je fiktivno stanje nečistoće u kojem se nađe čovjek, a onemogućuje mu obavljanje namaza prije nego izvrši šerijatsko čišćenje. To nije stvarna, fizička nečistoća.
- ***Hades*** je fiktivno stanje nečistoće, a otklanja se *abdestom* (obredoslovno šerijatsko čišćenje) ili *gusulom* (obredoslovno šerijatsko kupanje), pri čemu se koristi čisteća voda. To je obična voda koja se nije pomiješala sa nečistom tvari, pa joj ta nečist promijenila miris, okus ili dodala boju.

Hades **– fiktivno stanje nečistoće, dijeli se na dvije vrste:**

- *Hades* koji obavezuje čovjeka da se abdesti, pri želji ostvarenja stanja čistoće – *tahareta*, i taj se zove mali *hades*.
- *Hades* koji obavezuje čovjeka da se *gusuli* – sapire cijelo tijelo čistećom vodom, pri želji ostvarenja šerijatske čistoće - *tahareta*, i ovaj se naziva veliki *hades*.

Hades mali - stanje male fiktivne nečistoće i abdest

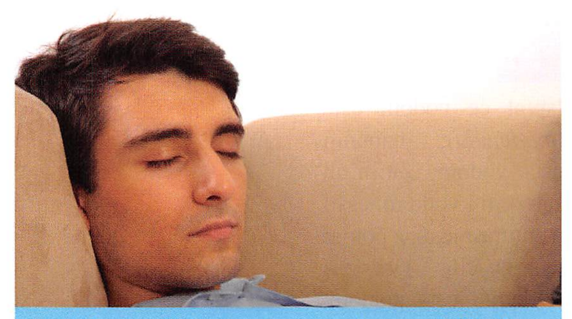
Stanje čistoće – *tahareta* bit će pokvareno i musliman je obavezan abdestiti u sljedećim situacijama:

1. Vršenje male ili velike nužde, te izlazak bilo čega na ta dva otvora, kao što je vjetar i slično. O stvarima koje kvare abdest, Uzvišeni je rekao: ... *ili ako je neko od vas obavio prirodnu potrebu.* (En-Nisa', 43.). A Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, o onome ko sumnja da li je pokvario abdest puštanjem vjetra u namazu, rekao je: "Neka ne napušta namaz sve dok ne čuje glas ili osjeti miris." (El-Buhari, 175 i Muslim, 361).

2. Doticanje spolovila direktno sa strašću, o čemu je Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, rekao: "Ko dotakne svoje spolovilo neka se abdesti." (Ebu Davud, 181).

3. Jedenje devijeg mesa, o čemu su ga pitali njegovi drugovi: "Hoćemo li se abdestiti nakon jedenja devijeg mesa?!", a on im, Allah mu mir i spas darovao, odgovorio: "Hoćete!" (Muslim, 360).

4. Odsutnost razuma zbog nesvjesti, ludila, sna ili opijanja.

> ***Abdest*** **kvari odsutnost razuma zbog sna, ludila ili opijanja.**

> Kako se abdesti – postiže šerijatsko obredsolovno čišćenje

Abdest i čišćenje su među najodabranijim djelima, jer Allah Uzvišeni time briše i prašta grijehe ako rob ima namjeru da postizanjem stanja čistoće zaluži Božiju nagradu. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, u jednom predanju kaže: "Kada se abdesti Allahov rob musliman, pa opere svoje lice, sa lica njegova spadaju svi grijesi koje je očima počinio, odlazeći zajedno sa vodom. Kada opere svoje ruke, sa ruku njegovih spadaju svi grijesi koje je rukama počinio, odlazeći zajedno sa vodom. I kada opere svoje noge, sa njegovih nogu spadaju svi grijesi koje je nogama počinio, odlazeći zajedno sa vodom, sve dok ne bude očišćen od svih grijeha." (Muslim, 244).

Kako ću se abdesiti i otkloniti stanje male fiktivne nečistoće – mali hades

Kada musliman krene abdestiti, potrebno je da srcem i mislima donese odluku o postizanju šerijatske čistoće – *abdesta*. *Nijjet* – odluka ili namjera je uvjet ispravnosti za sva dobra djela o čemu nas obavještava Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao: "Sva djela se vrjednuju po namjerama." (El-Buhari, 1 i Muslim, 1907). Zatim će utvrđenim redoslijedom, bez velikih vremenskih stanki, izvršavati abdeske radnje:

1

Izgovorit će: *Bismillah!* (U ime Allaha)

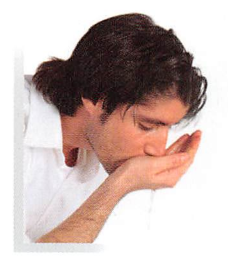
2

Oprat će vodom šake tri puta, što je *mustehab* (pohvalno).

3

Isprat će vodom usta (*madmada*); napuniti usta vodom, zatim ih zatvoriti i vodu miješati u unutrašnjosti, a potom je izbaciti. Obaveza je isprati usta jednom, a tri puta je *mustehab* (pohvalno).

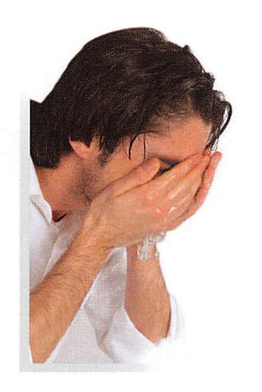
4

Isprat će nos vodom (*istinšak*), a to podrazumijeva ubacivanje vode u nosnice, a potom izbacivanje iste puhanjem kroz nos. Preporučeno je da se *istinšak* izvrši detaljno, osim ako to predstavlja napor ili izaziva bol. *Istinšak* je obavezan jednom, a preporučuje se tri puta.

5

Oprat će lice, a njegove granice su od vrha čela, korijena kose, pa do ispod vilične kosti, a širinom od uha do uha, s tim da uši ne spadaju pod pojam lica. Jedno pranje je obavezno, a preporučuje se pranje lica tri puta.

6

Oprat će ruke, desnu pa lijevu, od vrhova prstiju do iznad lakta. Jedno pranje je obavezno, a tri puta je preporučeno.

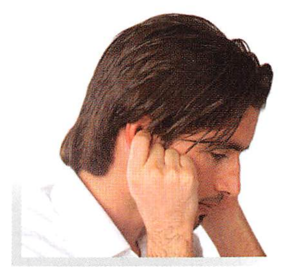
7

Potrat će mokrom rukom po glavi, s vrha čela ka potiljku. Preporučuje se da ruku vrati, ne podižući je, od potiljka ga čelu, suprotno od početnog potiranja. Potiranje se čini samo jednom i ne preporučuje se tri puta kao što je slučaj sa dijelovima tijela koji se peru pri abdestu.

8

Nakon potiranja dijela glave, potrat će uši tako što će kažiprstima potrati unutarnji dio, a palcima vanjski dio ušiju.

9

Na kraju slijedi pranje nogu, desne pa lijeve, do članaka koje također pere. Jedno pranje je obavezno, a tri su pohvalna. Ako se na nogama nalaze čarape, dozvoljeno je potiranja po njima, umjesto pranja, ali uz određene uvjete (vidi str. 97).

Veliki *hades* – stanje velike fiktivne nečistoće i *gusul* – šerijatsko obredno kupanje

Šta obavezuje *gusul*:

To su određene radnje ili situacije u kojima musliman, da bi obavljao namaz, tavafio oko Ka'be i slično, mora izvršiti šerijatsko obredno kupanje jer se nalazi u stanju velikog *hadesa* – velike fiktivne nečistoće.

***Gusul* (šerijatsko obredno kupanje) je obavezan:**

1 Pri izlasku sperme sa strašću bez obzira na koji se način to desilo, u snu ili budnosti.

Sperma (*menijj*) je bjelkasta tekućina koja izlazi iz spolovila pri vrhuncu strasti.

2 Nakon spolnog odnosa pod kojim se podrazumijeva ulazak muškog spolovila u spolni organ žene, pa makar i bez ejakulacije. Za obaveznost gusula pri spolnom odnosu dovoljno je da vrh muškog spolovila uroni u vaginu. Uzvišeni je objavio: *... a ako ste džunubi, onda se okupajte.* (El-Ma'ida, 6.).

3 Nakon mjesečnog ciklusa (*hajza*) i poslije porođajnog odljeva krvi (*nifasa*).

- *Hajz* je uobičajeni mjesečni ciklus odljeva krvi iz maternice. Prosječno traje sedmicu dana, a kod nekih žena i više, ovisno o prirodi žena.

- *Nifas* je krv koja otiče iz maternice uzrokovana porodom, a može trajati više dana.

Šerijat je predvidio olakšice za žene u stanju *hajza* i *nifasa*, te u tom period neće klanjati niti postiti. Po isteku tih stanja, žena će nadoknaditi post, ali ne i namaz. Za vrijeme *hajza* i *nifasa*, muževi treba da znaju, zabranjen je spolni odnos, ali je dopušteno svako drugo bračno naslađivanje. Nakon prestanka oticanja krvi, odnosno stanja *hajza* ili *nifasa*, žena je dužna da se okupa – izvrši *gusul*.

> **Dovoljno je prilikom *gusula* – kupanja da voda spere cijelo tijelo.**

Svevišnji je kazao: *Zato ne općite sa ženama za vrijeme mjesečnog pranja, i ne prilazite im dok se ne okupaju. A kada se okupaju, onda im prilazite onako kako vam je Allah naredio.* (El-Bekara, 222..)

Kako će se očistiti musliman od džunupluka i stanja velike fiktivne nečistoće?

Dovoljno je u ovom slučaju da odluči čišćenje i spere cijelo tijelo vodom.

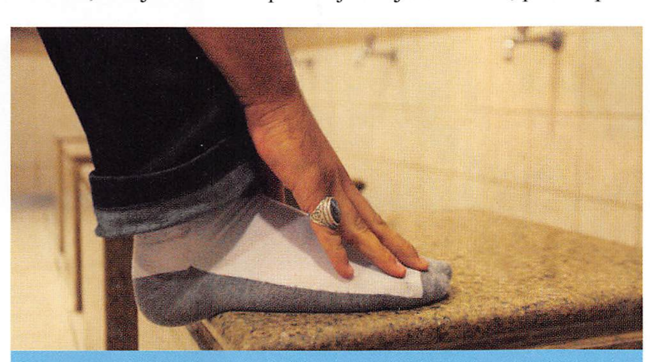
- Međutim, bolje od toga je da izvrši *istidžma* (pranje otvora za obavljanje nužde), a zatim se abdesti, pa nakon toga cijelo tijelo spere vodom. Na ovaj način stiče se veća nagrada zbog slijeđenja *sunneta* – prakse Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, prilikom kupanja.

- Kupanje zbog džunupluka je dovoljno i za abdest, pa nema potrebe da se naknadno abdesti. Naglasit ćemo da je najbolji *gusul* onaj koji u sebi sadrži i abdest kao što je to činio Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao.

Potiranje (*mesh*) po čarapama pri abdestu

Islam je olakšao izvršavanje vjerskih obaveza, te je omogućio muslimanu da vlažnom rukom potare po mestvama, obući ili čarapama prilikom abdesta, ali pod uvjetom da predmet po kojem se potire prekriva cijelo stopalo i da je prethodno obuven na abdest u kojem su stopala oprana vodom. Potiranje je ograničeno vremenski na 24 sata (1 dan) za osobu koja nije na putovanju, a za putnika potiranje se može koristiti 72 sata (3 dana).

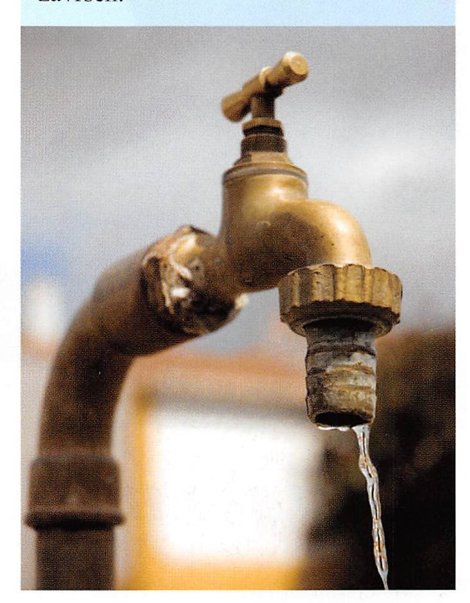
Ako je u pitanju *gusul* zbog džunupluka, potiranje se ne može koristiti, već je obaveza oprati cijelo tijelo vodom, pa i stopala.

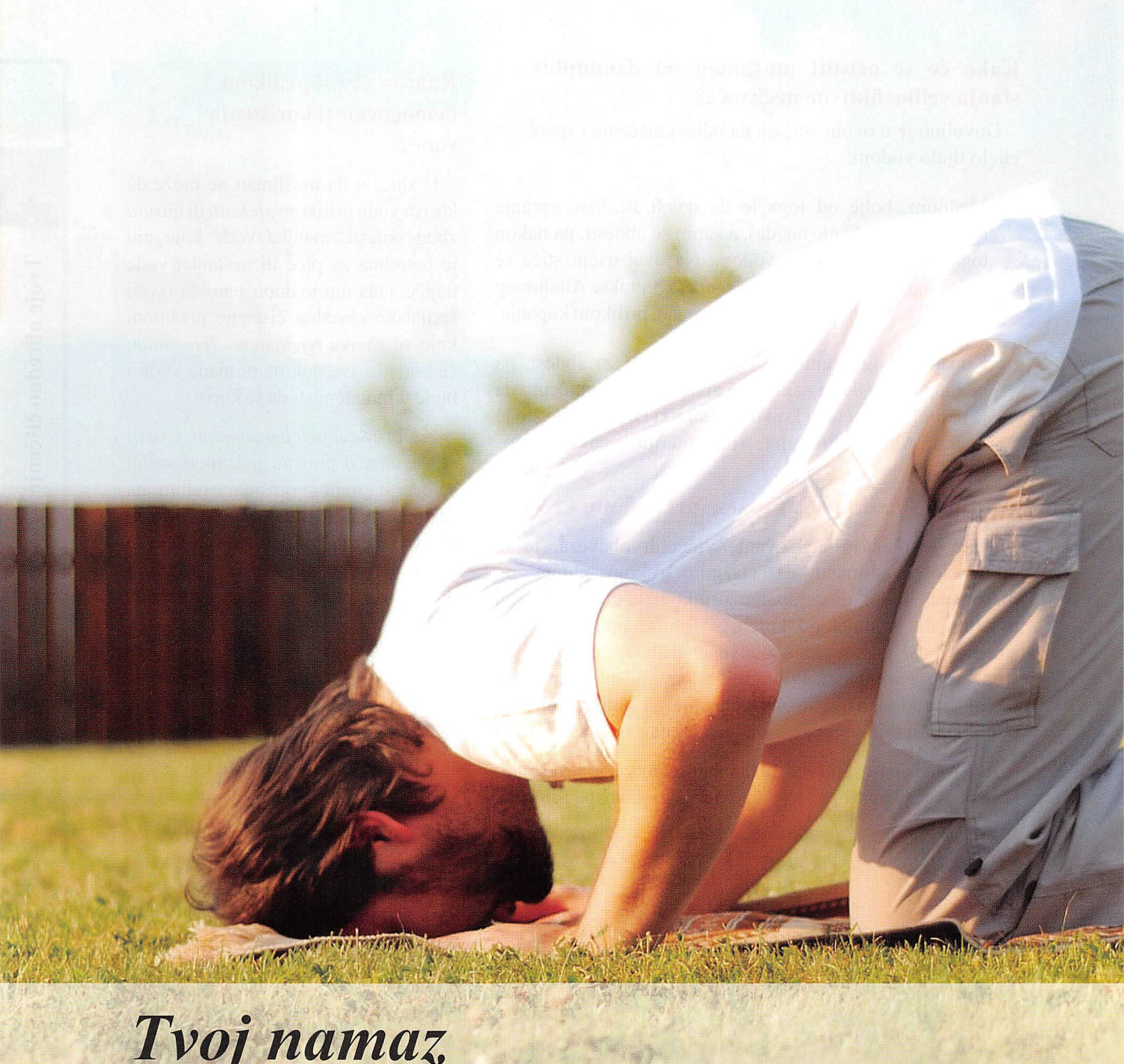

Kako se čistiti prilikom nemogućnosti korištenja vode?

U slučaju da musliman ne može da koristi vodu prilikom *abdesta* ili *gusula* zbog bolesti, manjka vode koja mu je potrebna za piće ili nestanka vode uopće, tada mu je dopušteno da izvrši šerijatsko obredno čišćenje prašinom koje se naziva *tejemmum*. *Tejemmum* će koristiti sve dok ne pronađe vodu i bude u mogućnosti da je koristi.

Način čišćenja *tejemmumom*: Udarit će šakama o prašinu jedanput, zatim će sa tragovima prašine ostalim na šakama potrati lice, pa će lijevim dlanom potrati gornji dio desne šake, a onda desnim dlanom potrat će gornji dio lijeve šake i time je *tejemmum* završen.

Tvoj namaz

Namaz (*salat*) je temelj vjere i svakodnevna veza roba sa njegovim Gospodarom i Stvoriteljem. Iz tog razloga namaz je najveći i najvažniji oblik *ibadeta* (obredoslovlja, pokornosti) Svemogućem. Allah Uzvišeni naredio je muslimanu obavljanje namaza u svakom stanju; kada je kod kuće, na putovanju, u stanju zdravlja i bolesti.

Sadržaj odlomka:

Položaj namaza i njegova vrijednost

Vrijednosti namaza

Pet dnevnih obaveznih namaza i vremena u kojima se obavljaju

Mjesto obavljanja namaza

Opis namaskih radnji

Kako ću obaviti namaz?

Sastavni dijelovi namaza (*ruknovi*) i obavezne namaske radnje (namski *vadžibi*)

- Šta kvari namaz (namski *mufsidi*)?
- Pokuđene stvari u namazu (namaski *mekruhi*)

Koji su to neobavezni, preporučeni namazi (*mustehab* namazi)?

Namaz u džematu

Ezan

Skrušenost u namazu

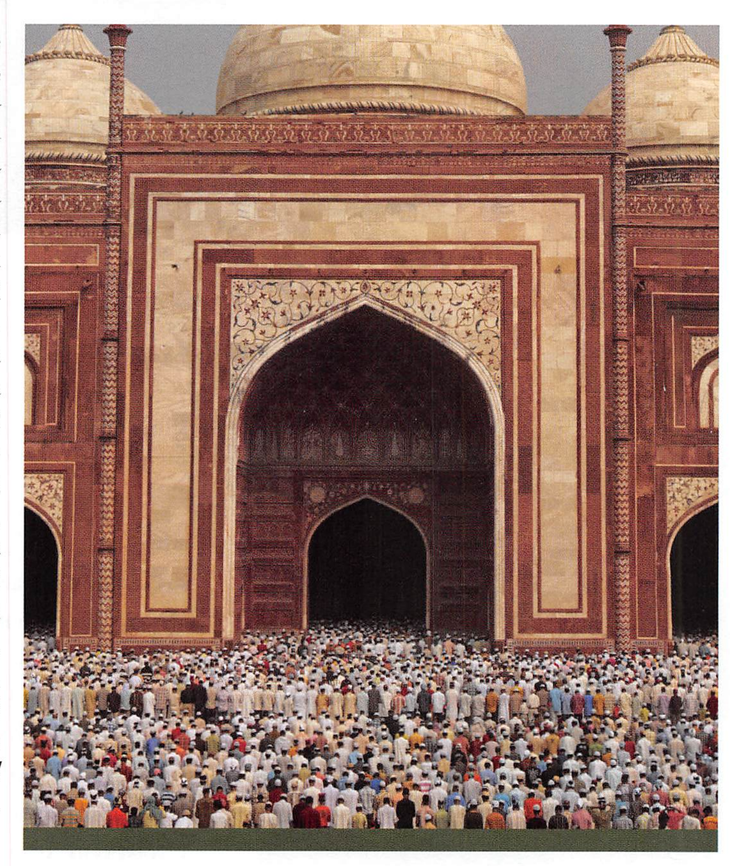
Džuma-namaz

Namaz putnika

Namaz bolesnika

Namaz

Arapska riječ *salat*, kod nas namaz, inače znači: dova, molba, molitva, dozivanje, a suštinski predstavlja stalnu vezu roba sa njegovim Gospodarom i Stvoriteljem, koja sadrži najdublja i najpotpunija značenja pokornosti, predanosti i moljenja. Kroz namaz musliman doziva svoga Gospodara i moli za pomoć i podršku Njegovu. Veličanjem i hvalom Allaha Uzvišenog, on doživljava prosvjetljenje, a prisjećajući se svoje stvarnosti i istine o prolaznosti dunjaluka na kojem živi, musliman osjeća veličinu, moć i milost svoga Stvoritelja, pa ga na taj način namaz usmjerava i podstiče na izvršavanje i dosljednu primjenu Božijih šerijatskih naloga, i udaljava ga od nepravde, grijeha, razvrata i svega nedoličnog, baš onako kako je Svemogući i opisao namaz: *Molitva, zaista, odvraća od razvrata i od svega što je ružno.* (El-Ankebut, 45.).

> Položaj namaza i njegova vrijednost

Namaz je najuzvišeniji tjelesni *ibadet*, a po vrijednosti je najbolji. To je sveobuhvatni *ibadet* u kojem učestvuje srce, razum i jezik. Vrijednost namaza upoznat ćemo bolje kroz ono što slijedi:

Namaz je na najvišem stupnju vrijednosti:

1 Namaz je po redoslijedu drugi temelj islama, kako se navodi u predanju Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao: "Islam je sazdan na pet stvari; svjedočenju da nema boga osim Allah i da je Muhammed Allahov poslanik, obavljanju namaza..." (El-Buhari, 8 i Muslim, 16).

2 Šerijatski dokazi su namaz postavili za granicu između vjerovanja – *imana* i nevjerstva – *kufra*, o čemu svjedoči izjava Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao: "Između čovjeka i njegovog pada u nevjerstvo i idolopoklonstvo je izostavljanje namaza." (Muslim, 82). U drugoj verziji, rekao je: "Razlika između nas i njih (idolopoklonika) je namaz. Ko zanemari namaz, počinio je nevjerstvo." (Et-Tirmizi, 2621 i En-Nesai, 463).

3 Allah Svevišnji je obavezao namaz muslimanu u svim stanjima: na putovanju i kod kuće, u miru i ratu, u zdravlju i bolesti, obavljajući ga onako kako može, o čemu svjedoči ajet: *Redovno molitvu obavljajte.* (El-Bekara, 238.). On je opisao Svoje odane robove riječima: ... *koji molitve svoje na vrijeme obavljaju.* (El-Mu'minun, 9.).

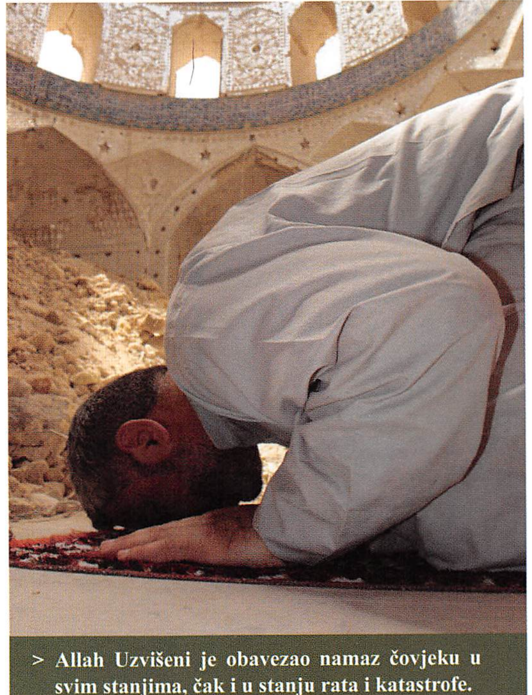
Vrijednosti namaza

U Kur'anu i Sunnetu navode se brojni argumenti u prilog vrijednosti namaza, izdvojit ćemo neke:

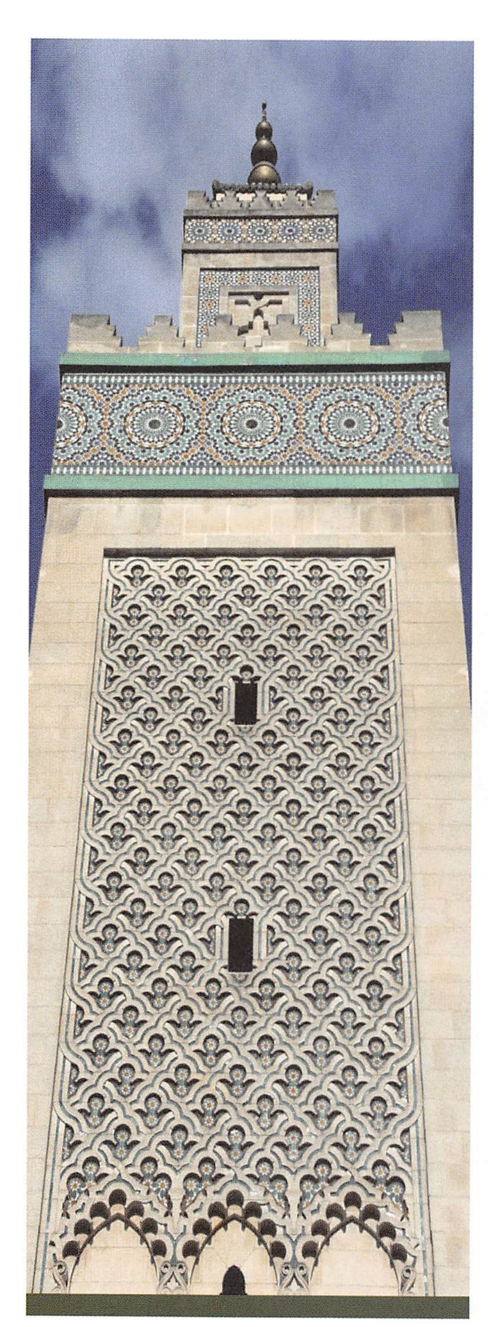
1 Namaz briše grijehe, o čemu nas obavještava Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao: "Pet dnevnih namaza i džuma do džume brišu grijehe koji su počinjeni u vremenu između njih, ako se izostave veliki grijesi." (Muslim, 233 i Et-Tirmizi, 214).

2 Namaz je svjetlo koje muslimanu osvjetljava život, pomažući mu u dobru i udaljavajući ga od zla. Uzvišeni je objavio: *Molitva, zaista, odvraća od razvrata i od svega što je ružno.* (El-Ankebut, 45.), a Njegov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, o vrijednosti namaza je rekao: "Namaz je svjetlo!" (Muslim, 223).

3 Na Sudnjem danu će čovjek prvo odgovarati za svoj namaz, pa ako bude ispravan i priznat – *kabul* kod Allaha Uzvišenog, bit će priznata i prihvaćena i sva druga dobra djela čovjeka. Međutim, ako namaz bude odbačen, bit će odbačena i ostala dobra djela. U predanju od Vjerovjesnika, Allah mu mir i spas darovao, stoji: "Prvo o čemu će biti pitan rob na Sudnjemu danu jeste namaz, pa ako mu namaz bude ispravan, bit će mu ispravna i druga dobra djela. Ako namaz bude odbačen, bit će mu odbačena i sva preostala dobra djela." (Et-Taberani, El-Mu'džemu'l-evsat, 1859).

> Allah Uzvišeni je obavezao namaz čovjeku u svim stanjima, čak i u stanju rata i katastrofe.

Vrijeme provedeno u namazu, dok doziva i moli svoga Gospodara, za vjernika predstavlja najljepše trenutke života, jer u tome nalazi svoj smiraj, odmor i ljepotu izravne veze i komunikacije sa Allahom Milostivim.

Najveći užitak takve vrste osjećao je Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, u svom namazu, govoreći: "A smiraj i užitak mog oka je namazu." (En-Nesai, 3940).

On je svom mujezinu Bilalu, Allah s njim bio zadovoljan, koji je učeći ezan pozivao na namaz, govorio: "Prouči ezan da nas namaz odmori!" (Ebu Davud, 4985).

Kada bi neka briga ili problem opteretio Allahovog Vjerovjesnika, Allah mu mir i spas darovao, on bi hitro ustao na (dobrovoljni) namaz." (Ebu Davud, 1319).

Ko je obavezan obavljati namaz?

Namaz je obavezan svakoj spolno zreloj (punoljetnoj) osobi u islamu, osim ženi u mjesečnom ciklusu (*hajzu*) i u periodu poslijeporođajnom odljevu krvi (*nifas*), koja po prestanku ova dva nije dužna naklanjavati propuštene namaze. (vidi str 96.)

Spolna zrelost (punoljetstvo) u islamu se prepoznaje po pojavi jednog od sljedećih znakova:

Navršetak 15 godina,
Oštra dlakavost pubesa ili
Izbacivanje sperme, bilo u snu ili budnosti,
Pojava mjesečnice kod žene ili začeće.

> Namasku šartovi – uvjeti za namaz

1 *Taharet* – **čistoća od stvarne i fiktivne nečistoće, o čemu smo ranije govorili** **(vidi str 91.)**

2 **Propisno odijevanje:**

Potrebno je da odjeća prekrije stidne dijelove tijela, da bude široka i duga kako ne bi odavala obrise tijela i da ne bude prozirna.

Stidni dijelovi tijela (*avret*) dijele se na tri vrste:

***Avret* (stidni dijelovi tijela)** u namazu kod odrasle, punoljetne žene je cijelo tijelo izuzev lica i šaka.
***Avret* (stidni dijelovi tijela)** kod djece je u predjelu spolovila i anusa.
***Avret* (stidni dijelovi tijela)** kod odraslog punoljetnog muškarca je od pasa do koljena.

Uzvišeni je rekao: *O sinovi Ademovi, lijepo se obucite kad hoćete molitvu obaviti!* (El-'Araf, 31.). Pokrivanje stidnih dijelova tijela ubraja se u najprostiji oblik lijepog oblačenja i uređivanja za namaz.

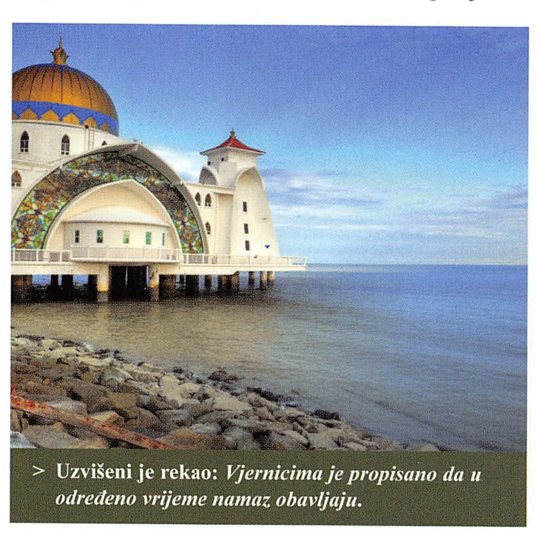
> Muslimanka je dužna da u namazu prekrije cijelo tijelo izuzev lica i šaka.

3 Okretanje u pravcu kible (Ka'be)

Svevišnji je kazao: *I iz svakog mjesta u kome budeš, ti lice svoje Časnom hramu okreni.* (El-Bekara, 149.).

- Kibla muslimana – pravac okretanja u namazu jeste Ka'ba časna koju je podigao i sagradio poslanik Ibrahim, Allah mu mir i spas darovao, poznat po nadimku *Ebu-l-enbija'* (Otac vjerovjesnika). Ka'bu časnu su hodočastili svi vjerovjesnici iza Ibrahima, Allah mu mir i spas darovao, a mi vjerujemo da je to Božiji hram – mesdžid, podignut od kamena koji ne pribavlja korist, niti može nauditi, ali se po Allahovoj zapovijedi okrećemo prema Ka'bi u namazu, tako da se svi muslimani okreću u jednom, istom pravcu pa i zbog toga zaslužuju i dobijaju Božiju nagradu.

- Obaveza muslimana je da se okrene prema Ka'bi u svom namazu ako je vidi, međutim ako je daleko, dovoljno je da se okrene u pravcu grada Mekke. Malo odstupanje od pravca neće imati nikakvu štetnu posljedicu, o čemu je Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, rekao (u Medini): "Prostor između istoka i zapada je pravac kible." (Et-Tirmizi, 342).

> **Uzvišeni je rekao:** ***Vjernicima je propisano da u određeno vrijeme namaz obavljaju.***

- U slučaju da klanjač, zbog bolesti ili nekog drugog opravdanog razloga, ne može da se okrene u pravcu kible u namazu, onda je oslobođen te obaveze analogno oslobađanju i spadanju svih drugih vjerskih obaveza prilikom nemoći, jer je Uzvišeni objavio: *Zato se Allaha bojte koliko god možete.* (Et-Tegabun, 16.).

4 Nastupanje namaskog vremena:

Ovo je uvjet valjanosti namaza, tako da obavljanje namaza prije nastupanja njegovog vremena nije ispravno. A s druge strane, smatra se *haramom* – grijehom odlaganje namaza do isteka i prolaska njegovog predviđenog vremena. Svevišnji je kazao: *Vjernicima je propisano da u određeno vrijeme namaz obavljaju.* (En-Nisa', 103.).

Nakon utvrđivanja nastupa namaskog vremena, treba znati:

- Najbolje je namaz obaviti u njegovo prvo vrijeme, odmah po nastupanju namaskog vremena.

- Obaveza je namaz klanjati u njegovom predviđenom vremenu, jer je zabranjeno – *haram* odlagati namaz izvan toga bez obzira kakav se razlog pojavio.

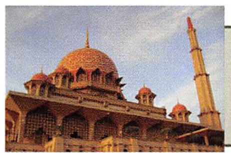
- Ko propusti namaz u njegovom predviđenom vremenu zbog sna ili zaborava, obavezan je požuriti da obavi taj namaz čim ga se prisjeti.

> Pet dnevnih namaza i vremena u kojima se obavljaju

Allah Svevišnji je propisao muslimanu pet namaza u jednom danu i noći. Oni predstavljaju stub njegove vjere i svrstavaju se u najpotvrđenije obaveze koje su mu propisane. Svaki namaz ima jasno precizirano vrijeme u kojem se obavlja.

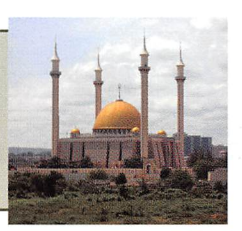
Sabah-namaz: Ima dva obavezna rekata, a može se obaviti u vremenu od zore, koja nastupa s pojavom svjetlosti na horizontu, pa do izlaska sunca.

Podne-namaz: Ima četiri obavezna rekata, a može se obaviti u vremenu kad sunce iz zenita krene ka zapadu pa dok sjena nekog predmeta ne bude duga koliko i sam osjenjeni predmet.

Ikindija-namaz: Ima četiri obavezna rekata, a može se obaviti u vremenu nakon prolaska podnevskog vremena – kada dužina nekog predmeta bude jednaka dužini njegove sjene, pa sve do zalaska sunca. Od muslimana se zahtijeva da obavi ikindija-namaz prije nego oslabe sunčeve zrake a sunce poprimi boju zlata.

Akšam-namaz: Ima tri obavezna rekata, a može se obaviti nakon što sunce u cijelosti zađe za horizont pa sve do nestanka crvenila na nebu koje se pojavljuje po zalasku sunca.

Jacija-namaz: Ima četiri obavezna rekata, a može se obaviti nakon što nestane crvenila na nebu, pa sve do polovine noći. Jacija-namaz se u nuždi može klanjati i do zore.

Musliman se može osloniti na takvim – proračun nastupanja namaskih vremena, te nije obavezan da osobno prati i računa nastupanje nekog namaskog vremena.

> Mjesto obavljanja namaza

Islam nalaže da se namaz obavlja u *džematu* (zajednički), s preporukom da to bude u džamiji, jer predstavlja jedinstven skup i druženje muslimana, što povećava njihovu međusobnu ljubav i bratstvo. Namaz obavljen u džematu vrijedi mnogo puta više od namaza koji se obavi samostalno, o čemu je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kazao: "Namaz koji je obavljen u džematu vrijedi dvadeset i sedam puta više od namaza kojeg čovjek obavi samostalno." (El-Buhari, 619, Muslim, 650 i Ahmed, 5921).

Napomenut ćemo da je namaz ispravan bilo gdje da se obavi, što je jedan od znakova Allahove milosti prema nama koju potvrđuje predanje od Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao: "Cijela zemlja mi je učinjena mjestom za obavljanje namaza, pa koga god od moga ummeta zatekne namasko vrijeme na nekom mjestu, neka tu i obavi namaz." (El-Buhari, 328 i Muslim, 521).

Uvjeti vezani za mjesto u kojem se obavlja namaz

Islam uvjetuje da se namaz obavi na čistom mjestu, bila to zemlja ili nešto drugo. Uzvišeni je objavio: *Ibrahimu i Ismailu smo naredili: "Hram Moj očistite za one koji ga budu obilazili, koji budu tu boravili i koji budu molitvu obavljali."* (El-Bekara, 125.).

Polazišna osnova šerijatskog tretiranja stvari jeste da su sve stvari u osnovi čiste, a da je nečistoća samo trenutačno i prolazno stanje.

Zbog toga, ako ne primjećujemo i nemamo znanja o nečistoći mjesta na kojem želimo klanjati, smatrat ćemo ga šerijatski čistim. Nije preporučeno da se namaz striktno obavlja na određenoj sedžadi ili nekoj prostirci.

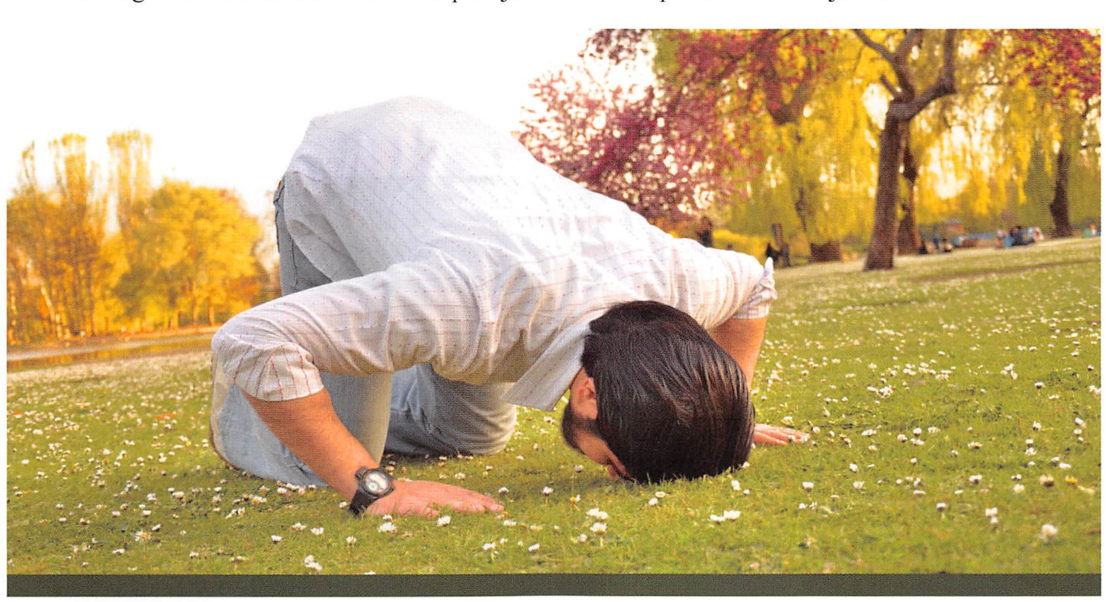
U vezi mjesta na kojem se obavlja namaz potrebno je obratiti pažnju na sljedeće:

1. Da klanjač odabirom mjesta za obavljanje namaza ne pričinjava ljudima nelagodu, smetnju ili štetu, kao da klanja na prolazu, hodniku ili na mjestu u kojem se ne smije zadržavati što bi izazvalo gužvu i ometanje ljudi, a Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, zabranjuje ometanje drugih i nanošenje štete, pa je rekao: "Šteta se otklanja i nije je dopušteno nekome činiti." (Ibn Madže, 2340 i Ahmed, 2865).

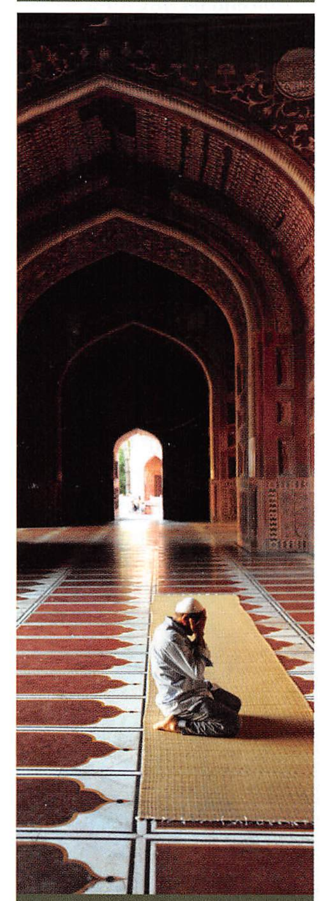
2. Da na mjestu obavljanja namaza ne bude nečega što će ometati i odvlačiti pažnju klanjača, npr: slike, muzika, glasan govor itd.

3. Da se namaz ne obavlja na mjestu u kojem taj časni *ibadet* može biti predmetom ismijavanja i izrugivanja, kao da se klanja u blizini pijanica, mrzitelja vjere i tome slično. Allah Svevišnji je zabranio muslimanima da hule nevjernička božanstva kako ovi ne bi iz neznanja i nepravedno hulili i vrijeđali Allaha Uzvišenog, On je objavio: *Ne grdite one kojima se oni, pored Allaha, klanjaju, da ne bi i oni nepravedno i ne misleći šta govore Allaha grdili.* (El-En'am, 108.).

4. Da se namaz ne klanja na mjestu ili u prostoriji koja je namjenski uređena ili podignuta s ciljem činjenja grijeha i razvrata, kao što su diskoteke, noćni klubovi i njima slično. Na takvim mjestima je pokuđeno obavljati namaz.

>Mjesto za obavljanje namaza

Da li si u mogućnosti da obavljaš namaz u džamiji, zajednički u džematu?

Ne

Da

sigurno! Veoma je naglašen šerijatski poziv muškarcima da obavljaju namaz u džematu, u džamiji, a to je jedno od najvrjednijih i najvećih djela kod Allaha Uzvišenog. Ženama je, također, dopušteno obavljanje namaza u džematu, u džamiji.

Ako nisi u mogućnosti da namaz obavljaš u džamiji, da li je dozvoljeno neko drugo nečisto mjesto, u kojem bi obavio namaz?

Ne

Da

Zabranjeno je obavljati namaz u nečistom prostoru, jer Allah Uzvišeni nalaže čistoću pri obavljanju namaza.

Ako neko drugo mjesto, van džamije, nije nečisto za obavljanje namaza, da li je možda prostor u kojem bi našim namazom pričinjavali ljudima neprijatnost i nelagodu?

Ne

Da

Zabranjeno je ometanje i nanošenje štete drugima, pa makar to bilo i obavljanje namaza. U takvoj situaciji, dužnost je potražiti drugo mjesto za namaz.

Da li na drugom odabranom mjestu za namaz ima nečega što bi moglo ometati klanjača, poput slika, muzike ili glasne priče?

Ne

Da

Obaveza je izbjegavati sve što može omesti klanjača ili ga dekoncentrirati u namazu.

Ne! Ovaj Ummet je odlikovan time što Allah Uzvišeni iz milosti Svoje prihvata namaz roba ispravnim, bez obzira na kojem mjestu Zemljine kugle namaz bio obavljen.

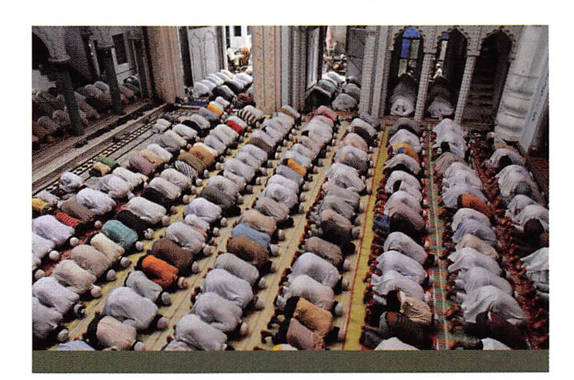
> Način obavljanja namaza

1 **Odluka ili namjera (*nijjet*)**

Odluka za obavljanje određenog namaza je uvjet (*šart*) ispravnosti namaza, a to predstavlja srčanu nakanu činjenja *ibadeta* Allahu Uzvišenom izvršavanjem nastupjelog namaza, akšama recimo ili jacije što je klanjaču jasno i poznato. Nije utemeljeno šerijatski izgovarati *nijjet* jezikom, nego se to odnosi na srčanu odluku i umnu svjesnost. Izgovarati *nijjet* jezikom se smatra pogreškom jer nije zabilježeno i nama prenešeno da je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, niti neko od njegovih časnih drugova – *ashaba* izgovarao namaski *nijjet* jezikom.

2 **Namaz se obavlja stojeći,** a počinje sa izgovorom tekbira: Allahu ekber!, što znači: Allah je najveći, podižući ruke u visini ramena ili malo više, tako da dlanovi budu u pravcu kible.

Tekbir neće biti ispravan ako se izgovore neke druge riječi osim: Allahu ekber!, a ima smisao veličanja, uzdizanja i slavljenja Allaha Svemoćnoga. *Allahu ekber* (Allah je najveći), tj. On je veći od svega što postoji, od dunjaluka i svega što je na njemu, od svih njegovih užitaka, ljepota i dobara. Sve ćemo ostaviti po strani, a okrenut ćemo se Allahu Uzvišenom i Velikom, predano i pokorno, srcem i tijelom, u Njegovo ime namaz obavljajući.

3 **Po izgovaranju tekbira,** klanjač će staviti desnu ruku preko lijeve, u predjelu grudi, postupajući tako uvijek prilikom stajanja u namazu.

4 **Izgovorit će početnu dovu (duau-l-istiftah),** što je inače *mustehab* – preporučeno: *Subhaneke, Allahumme, ve bi hamdike, ve tebareke-smuke, ve te'ale džedduke, ve la ilahe gajruke!* (Slavljen Ti si, moj Allahu, hvala pripada Tebi, uzvišeno ime je Tvoje, veličanstvena vlast je Tvoja i nema drugoga boga osim Tebe!).

5 **Zatim uči euzu:** *Euzu billahi mine-š-šejatni--radžim!* (Utočište i zaklon tražim kod Allaha od šejtana prokletoga.), što znači: Pribježište tražim kod Allaha i za Njega se čvrsto vežem, od zla koje šejtan donosi.

6 **Potom slijedi bismila**: *Bismillahi'r-Rahmani'r-Rahim!* (U ime Allaha, Milostivog, Svemilosnog!), što znači: počinjem s imenom Allahovim, moleći od Njega pomoć i blagoslov.

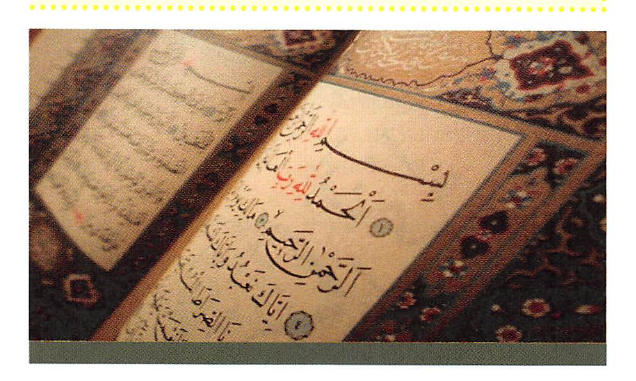
Šta će uraditi osoba koja ne zna napametsuru El-Fatihu i namaske dove i zikrove?

Osoba koja prihvati islam, pa ne zna napamet suru El-Fatihu i namaske dove i zikrove, uradit će sljedeće:

- Potrudit će se da što prije nauči potrebne, obavezne (*vadžib*) dove i zikrove u namazu koji se ne mogu učiti i izgovarati osim na arapskom jeziku, a to su:

Sura El-Fatiha, tekbir: Allahu ekber, Subhane Rabbije-l-Azim, Semi'allahu limen hamideh, Rabbena leke'l-hamd, Subhane Rabbije-l-E'ala, Rabbigfir li, Et-tehijjatu i Salavat na Poslanika, Allah mu mir i spas darovao.

- Prije nego nauči navedeno, novi musliman će ponavljati u svom namazu dove i zikrove koje je ranije naučio ili će ponavljati ajet kojeg je upamtio, što se može argumentirati riječima Uzvišenog: *Allaha se bojte koliko god možete.* (Et-Tegabun, 16.).
- Također će se potruditi da u prvom periodu svoga islama obavlja namaze u džematu kako bi učvrstio svoju volju i navikao se na redovno obavljanje namaza, te iz razloga što imam snosi jedan dio odgovornosti i propusta koje napravi *muktedija* (osoba koja je pristupila u zajednički namaz sa imamom).

7 Iza toga se uči sura El-Fatiha, najvrjednija sura u Kur'anu.

- Zbog vrijednosti ove sure, Allah Uzvišeni podsjeća Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, i napominje da je objavio ovu suru, On kaže: *Mi smo ti objavili sedam ajeta, koji se ponavljaju, i Kur'an veličanstveni ti objavljujemo.* (El-Hidžr, 87.). *Sedam ajeta* je jedno od imena sure El-Fatiha, jer sadrži sedam ajeta.
- Svaki musliman dužan je naučiti ovu suru jer je njeno učenje *rukn* – sastavni dio namaza pri njegovom obavljanju samostalno ili u *džematu* – zajednički kod dnevnih namaza kada imam ne uči naglas.

8 Propisano je da se iza učenja El-Fatihe ili njegog slušanja dok ju je imam učio, izgovori: *Amin!,* što znači: Bože, uslišaj!

9 Na prva dva rekata uz učenje El-Fatihe, uči se neka druga sura (odlomak iz Kur'ana) ili dio ajeta iz neke sure. Na posljednja dva rekata, trećem i četvrtom, propisano je učenje samo El-Fatihe.

- Učenje El-Fatihe i onoga što slijedi iza nje, uči se naglas u sabah-namaza, te na prva dva rekata akšama i jacija-namaza, dok se učenje na podnevnskom i ikindijskom farzu svodi na individualno i tiho, bez puštanja glasa.
- Sva druga učenja u namazu, dove i zikrovi izgovaraju se tiho, bez glasa.

Pojašnjenje značenja ajeta sure El-Fatiha:

El-Hamdu lilllahi, Rabbi-l-'alemin. (Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo.): veličamo i slavimo zbog Njegovih savršenih atributa, djela i vidljivih i skrivenih blagodati kojima nas je obasuo, uz ljubav i poštovanje koje Mu pripadaju.

Er-Rabb (Gospodar) u jeziku je: stvoritelj, vladar, upravitelj i darovatelj blagodati.

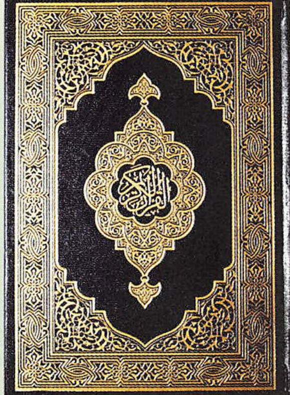
El-'Alemin (svjetovi): pojam koji podrazumijeva sve što postoji mimo Allaha Uzvišenog; svijet meleka, svijet džina, svijet ljudi, svijet životinja i drugo.

Er-Rahmani-r-Rahim. (Svemilosnog, Milostivog.): Dva Allahova lijepa imena; *Er-Rahman* -Darovatelj opće milosti koja ništa nije izostavila, već je ukazana svim stvorenjima i *Er-Rahim* – posebna Allahova milost koju ukazuje samo vjernicima.

Maliki jevmi-d-din. (Vladara Dana sudnjeg.): Gospodara u čijoj vlasti i upravi je Sudnji dan, dan sviđanja računa za učinjena djela radi dodjele nagrade ili kazne. Ovaj ajet podsjeća vjernika na Dan kada će polagati račun za ono što je činio i podstiče ga da se ne štedi u dobročinstvu.

Ijjake ne'abudu, ve ijjake neste'in. (Tebi se klanjamo i od Tebe pomoć tražimo!): Naša pokornost i obredi isključivo su radi Tebe, naš Gospodaru. Ne pripisujemo Ti sudruga u našim ibadetima. Samo od Tebe molimo pomoć i podršku u svemu što činimo. Sve je kod Tebe i od Tebe, i niko drugi pored Tebe ne posjeduje ni trun vlasti ili uprave.

Ihdine-s-sirata-l-mustekim. (Uputi nas na Pravi put): Ukaži nam na Pravi put, pomozi nam da ga upoznamo i učvrsti nas da ustrajemo na njemu do susreta s Tobom. Pravi put - *siratu-l-mustekim* je jasna Allahova vjera islam koji vodi ka Njegovom zadovoljstvu i Džennetu, a kojeg nam je predstavio Allahov poslanik, kruna i pečat vjerovjesnika, Muhammed, Allah mu mir i spas darovao. Sreća i spokoj čovjeka nisu ostvarivi osim u prihvatanju i ustrajnosti na Pravome putu - *siratu-l-mustekimu.*

Sirata-l-lezine en'amte 'alejhim (na Put onih kojima si milost Svoju darovao): podario im uputu i slijeđenje Pravoga puta, iz reda poslanika, vjerovjesnika i dobrih robova Tvojih, koji su spoznali Istinu i dosljedno je slijedili.

Gajri-l-magdubi 'alejhim ve le-d-dalin. (a ne onih koji su protiv sebe srdžbu izazvali, niti onih koji su zalutali!): tj. Udalji nas i sačuvaj puta i djela onih na koje si srdžbu i gnjev Svoj spustio, jer su spoznali Istinu, ali je nisu primjenjivali, što se odnosi na Jevreje i one koji postupaju poput njih. Također, sačuvaj nas pravca kojeg su izabrali zalutali, misli se na kršćane i njima slične koji, zbog neznanja i neukosti, Istinu nisu ni upoznali.

10 Po okončanju učenja na stajanju u namazu, klanjač izgovara tekbir i čini *ruku'* – pregib ili naklon u namazu, podižući ruke u visini ramena ili još više, sa dlanovima okrenutim u pravcu kible, kao kod prvog-početnog tekbira s kojim je stupio u namaz.

11 *Ruku'* se čini tako što se klanjač pregiba toliko da leđa budu u blagom nagibu ka kibli, pri čemu će glava i leđa biti usklađeni u vodoravnoj liniji, šakama će se osloniti na koljena, izgovarajući: *Subhane Rabbije'l-Azim!* (Slavljen neka je Gospodar moj Veličanstveni!) Lijepo je tri puta izgovoriti ovaj zikr, a jedanput je obaveza. Na *ruku'u* se inače veliča i slavi Allah Uzvišeni.

Subhane Rabbije'l-Azim! u širem smislu znači: Ja tvrdim i odbacujem od Allaha Svevišnjega svaku mahanu ili nedostatak. To izgovaram dok *ruku'* činim Allahu Uzvišenom, potvrđujući na taj način svoju pokornost i poniznost Njemu Svemogućem.

12 Sa *ruku'a* se klanjač vraća u prvobitni položaj stajanja, podižući ruke u visini ramena, s dlanovima okrenutim prema kibli što smo prethodno objasnili, izgovarajući: *Semiallahu limen hamideh!* (Allaj čuje onoga koji Ga hvali!), a potom, obavljao namaz samostalno ili u džematu, svi će kazati: *Rabbena ve leke-l-hamd!* (Gospodaru naš, samo Tebi pripada hvala!). Preporučeno je dodati na prethodno: *Hamden kesire, tajjiben, mubareken fihi, mil'e-s-semavati, ve mil'e-l-erdi, ve mil'e ma ši'te min šej'in ba'd!* (Hvala neizmjerna, lijepa i blagoslovljena, u veličini nebesa i veličini Zemlje, i još preko toga, koliko Ti želiš i hoćeš.)

13 Zatim će učiniti sedždu spuštajući na tlo čelo i nos, šake, koljena i vrhove stopala. Preporučeno je da se ruke rašire i odvoje od tijela, da se trbuh odigne od stegna, a listovi butine od podkoljenica, te da se podlaktice podignu od tla.

14 Na sedždi se jednom obavezno izgovara: *Subhane Rabbije'l-e'ala!* (Slavljen neka je moj Gospodar Najuzvišeniji), a pohvalno je reći ovaj zikr bar triput.

Sedžda je najpogodnije i najčasnije mjesto za dovu, tako će klanjač, po okončanju obaveznog zikra na sedždi, moliti od Allaha Uzvišenog dunjalučka i ahiretska dobra, o čemu je Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, rekao: "Rob je najbliži svome Gospodaru dok je na sedždi, zato ne posustajte u dovi dok ste u tom položaju." (Muslim, 482).

Zikr koji izgovaramo na sedždi: *Subhane Rabbije'l-e'ala!* (Slavljen neka je moj Gospodar Najuzvišeniji), znači: Slavim Allaha Najuzvišenijeg i svetim držim Njegovu veličanstvenost i uzvišenost. On je Najuzvišeniji iznad nebesa koja je stvorio i daleko je Svojom uzvišenošću od nedostataka i mahana koje Mu pripisuju. Padajući na sedždu, pripijajući se uz tlo, klanjač se podsjeća na razliku između sebe, koji je malen, ništavan i ponizan, i Gospodara svoga Najuzvišenijeg i Najvećeg. Zato rob iskreno pokazuje pokornost i poniznost pred Vladarom svojim.

15 Iza toga, klanjač izgovara tekbir, podiže se sa sedžde i malo zastane na sjedenju. Sjedit će na lijevoj nozi, kako se preporučuje, a desnu će u stopalu podići, držeći šake na stegnima, odmah do koljena.

- Ovakav način sjedenja, preporučen je uopće u svakom namazu, osim zadnjeg namaskog sjedenja pri čemu će sjesti na lijevi bok, desnu nogu će saviti i ispružiti pored sebe, s podignutim stopalom, pri čemu će lijevu podkoljenicu provući ispod desne savijene noge.

- Osoba koja ne može sjediti na prvom i zadnjem sjedenju u namazu ovako kako smo naveli, zbog bola u koljenima ili nije navikla na ovakav način sjedenja, sjest će u njoj odgovarajući položaj najsličniji ovome što smo opisali.

16 Klanjač će u stanci između dvije sedžde, dok sjedi, izgovoriti sljedeće: *Rabbigfir li, verhamni, vehdini, verzukni, vedžburni ve a'fini!* (Gospodaru moj, oprosti mi, smiluj mi se, uputi me, opskrbi me, popravi nedostatke moje i prijeđi preko loših postupaka mojih!)

17 Potom će učiniti drugu sedždu na isti način kao i prvi put.

18 Sa druge sedžde ustaje na drugi rekat, izgovarajući tekbir: *Allahu ekber!* (Allah je najveći!).

19 Radnje u drugog rekata su iste kao i u prvoga.

20 Kada klanjač obavi drugu sedždu na drugom rekatu, sjest će na prvo sjedenje u namazu (*et-tešehhudu-l-evvel*) i učit će:

Et-tehijjatu lillahi, ves-salavatu, vet-tajjibatu, es-selamu 'alejke ejjuhen-nebijju, ve rahmetullahi, ve berekatuhu. Es-Selamu 'alejna ve 'ala 'ibadillahis-salihin. Ešhedu en la ilahe illellah, ve ešhedu enne Muhammeden 'abduhu ve resuluhu.

(Najljepši pozdravi, počasti i svako dobro pripadaju Allahu! Mir i spas tebi, Vjerovjesniče, milost i blagoslov Božiji! Spas neka pripadne i nama i robovima dobrim Allahovim! Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik.)

21 Potom se ustaje na treći i četvrti rekat, ovisno od koliko se rekata sastoji namaz: od tri ili četiri. Na trećem i četvrtom rekatu, za razliku od prva dva rekata u namazu, uči se samo sura El-Fatiha.

U slučaju da je namaz dvorekatni, kao što je sabah-namaz, prvo sjedenje je ustvari i zadnje pa će ga obaviti kako se u nastavku i opisuje.

22 Na zadnjem rekatu u namaza, poslije druge sedžde, klanjač će sjesti na zadnje sjedenje (*et-tešehhudu-l-ehir*). Zadnje sjedenje u namazu je poput prvoga s tim što se dodatno izgovaraju salavati na Vjerovjesnika, Allah mu mir i spas darovao, koji glasi:

Allahumme, salli 'ala Muhammed, ve 'ala Ali-Muhammed, kema salejte 'ala Ibrahime, ve 'ala Ali-Ibrahim, inneke Hamidu-m-Medžid. Ve barik 'ala Muhammed, ve 'ala Ali-Muhammed kema barekte 'ala Ibrahime, ve 'ala Ali-Ibrahim, inneke Hamidu-m-Medžid!

(Moj Allahu, spas daruj Muhammedu i porodici Muhammedovoj kao što si spas darovao Ibrahimu i porodici Ibrahimovoj, Ti si, doista, hvaljen i slavljen!

Moj Allahu, blagoslov daruj Muhammedu i porodici Muhammedovoj kao što si blagoslov darovao Ibrahimu i porodici Ibrahimovoj, Ti si, doista, hvaljen i slavljen!)

Preporučuje se poslije salavata učenje ove dove: *E'uzu billahi min 'azabi džehennem, ve min 'azabi'l-kabri, ve min fitneti'l-mahja ve'l-memat, ve min fitneti-l-Mesihi-d-dedždžal!*

(Zaštitu kod Allaha tražim od džehennemske patnje, kaburskih muka, od iskušenja u životu i smrti, te od smutnje Dedždžala!)

A potom može moliti i tražiti šta želi.

23 Na kraju, glavom se okrene na desnu stranu, izgovarajući selam: *Es-Selamu 'alejkum ve rahmetullah!* (Allahov mir i milost neka pripadnu vama!), a onda se okrene na lijevu stranu, izgovarajući kao i prethodno.

Namaz se završava sa izgovaranjem selama, kako nas podučava Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao: "U namaz se stupa izgovaranjem tekbira, a izlazi sa izgovaranjem selama." (Ebu Davud, 61 i Et-Tirmizi, 3).

24 Preporučeno je (*mustehab*) da se nakon obavljenog namaza prouči/izgovori:

1. *Estagfirullah* (Oprost molim, Allahu!) – tri puta.

2. Zatim: *Allahumme ente-s-Selamu, ve minke-s-selam, tebarekte ja Ze-l-Dželali ve-l-ikram!*

(Allahu moj, Ti si Spas, od Tebe spas dolazi, uzvišen si, o Vlasniče svake veličine i plemenitosti.)

Allahumme, la mani'a li ma e'atejte, ve la mu'tije li ma mena'te, ve la jenfe'u ze-l-džeddi minke-l-džedd!

(Moj Allahu, niko ne može osporiti ono što Ti podariš, niti neko može dati ono što Ti zabraniš i uživaocima vlasti i ugleda, od odredbe Tvoje, ni vlast, ni ugled ne koriste.)

3. Potom će po 33 puta izgovoriti: *subhanellah* (Slavljen neka je Allah), *elhamdu lillah* (Hvala pripada samo Allahu) i *Allahu ekber* (Allah je najveći), upotpunjujući ovaj zikr sa stotom rečenicom veličanja: *La ilahe illellah, vahdehu, la šerike leh, lehu-l-mulku, ve lehu-l-hamdu, ve huve 'ala kulli šej'in kadir.*

(Nema boga osim Allaha, jedan je, nema sudruga, Njemu pripada svaka vlast i svaka hvala i On je moćan sve učiniti.)

> *Kako ću obaviti namaz (kijam – stajanje, ruku' – pregib i sedždu – padanje ničice u namazu)?*

1

U namaz se stupa stojeći izgovarajući: *Allahu ekber*, dižući ruke u visini ramena ili ušiju.

2

Potom stavlja desnu ruku preko lijeve na prsima i uči El-Fatihu i još nešto iz Kur'ana. Na prvom i drugom rekatu uči isto.

3

Nakon okončanja učenja na stajanju - *kijamu*, podiže ruke i pregiba se na *ruku'* ili naklon u namazu, stavljajući šake na koljena i izgovarajući pri tome tri puta: *Subhane Rabbije-l-Azim*!

4 Sa ruku'a se vraća u prvobitni stojeći položaj, dižući ruke kao kod početnog tekbira, te izgovara, ako je imam i kad samostalno obavlja namaz: *Semi'allahu limen hamideh*!, a svi dodaju, neovisno o načinu obavljanja namaza: *Rabbena ve leke-l-hamd*!

5 Zatim slijedi spuštanje na sedždu, uz izgovaranje tekbira: Allahu ekber, ali bez podizanja ruku. Sedžda se čini spuštanjem sedam dijelova tijela na tlo: čela s nosom, ruke, koljena i stopala, izgovarajući tri puta: *Subhane Rabbije-l-E'ala*!

6 Između dvije sedžde sjedi se na lijevoj nozi, a desna je izbačena pored, savijena u koljenu i podignutog stopala, držeći ruke na vrhovima stegne do koljena, moleći: *Rabbigfir li, verhamni*!, čineći i drugu sedždu poput one prve.

> Kako ću obaviti drugi rekat: tešehhud (sjedenje u namazu) i selam?

7

Sa druge sedžde prvog rekata, klanjač ustaje na drugi rekat kojeg će obaviti kao i prvi, bez ikakve razlike u učenju i radnjama, počev od stajanja u namazu, učenja/recitovanja, ruku'a, podizanja sa ruku'a i sedžde.

8

Po okončanju druge sedžde na drugom rekatu, klanjač će sjesti na prvo namasko sjedenje (*et-tešehhudu-l-evvel*) kao što je sjedio između dvije sedžde, učeći: *Et-tehijjatu lillahi, ves-salavatu, vet-tajjibatu, es-selamu 'alejke ejjuhen-nebijju, ve rahmetullahi, ve berekatuhu. Es-Selamu 'alejna ve 'ala 'ibadillahis-salihin. Ešhedu en la ilahe illellah, ve ešhedu enne Muhammeden 'abduhu ve resuluhu.*

9

Ako namaz ima tri ili četiri rekata, klanjač će ustati potom na treći, pa četvrti rekat, obavljajući svaki od njih kao prva dva, s tim da se poslije učenja sure El-Fatiha ništa više ne uči od sura ili ajeta Kur'ana.

10 Na zadnjem rekatu se poslije sedždi sjeda kao i na prvom sjedenju u namazu i uči se isto uz dodatak salavata: *Allahumme, salli 'ala Muhammed, ve 'ala Ali-Muhammed, kema salejte 'ala Ibrahime, ve 'ala Ali-Ibrahim, inneke Hamidu-m-Medžid. Ve barik 'ala Muahmmed, ve 'ala Ali-Muhammed kema barekte 'ala Ibrahime, ve 'ala Ali-Ibrahim, inneke Hamidu-m-Medžid!*

11 Iza salavata slijedi izgovaranje selama uz okretanje glave na desnu stranu: *Es-Selamu 'alejkum ve rametullah!*, pa onda okretanje glave na lijevu stranu uz izgovaranje: *Es-Selamu 'alejkum ve rametullah!*

>Sastavni dijelovi namaza – ruknovi i obavezne namaske radnje – vadžibi

Namaski ruknovi su sastavni dijelovi namaza bez kojih se namaz ne može zamisliti, a izostavljanje nekog od njih, namjerno ili iz zaborava, kvari namaz.

A to su:

Početni tekbir (*tekbiretu-l-ihram ili iftitahi-tekbir*), *kijam* – stajanje u namazu za one koji to mogu, *kiraet* – učenje sure El-Fatihe, osim u slučaju ako se klanja za imamom, *ruku'* – pregib u namazu i podizanje sa ruku'a, *sedžda* (padanje ničice na tlo) i sjedenje između sedždi, *et-tešehhudu-l-ehir* (*kada-i-ahire*, zadnje sjedenje u namazu) i sjedenje na istom, *sekinet* – smirenost ili skrušenost u namazu i *selam* – izgovaranje selama kao završnica namaza.

Obavezne namaske radnje – *vadžibi*: to su radnje koje klanjač mora izvršiti u namazu, a u slučaju da namjerno izostavi neku od njih, namaz je pokvaren. Međutim, ako se neki namaski vadžib izostavi iz zaborava ili zbunjenosti, propisana je radnja koja će nadomjestiti i popraviti taj propust, a to je *sehvi-sedžda* (sedžda zbog zaborava i greške u namazu) koju ćemo pojasniti u nastavku.

Obavezne namaske radnje – *vadžibi* su:

Svi tekbiri izuzev početnog tekbira kojim se stupa u namaz, izgovoriti: *subhane Rabbije-l-Azim* jedom, *semi'allahu limen hamideh* koje izgovara imam i klanjač koji ne klanja u džematu, zatim reći: *Rabbena leke-l-hamd,* pa *subhane Rabbije-l-E'ala* – jednom na sedždi, kao i *Rabbigfir li* – jednom između dvije sedžde na sjedenju i *et-tešehhudu'l-evvel* - prvo sjedenje u namazu. Ovo su namaski vadžibi koji se pri zaboravu mogu popraviti sa *sehvi-sedždom* (sedždom zbog zaborava i greške u namazu).

Namaski *sunneti* – pohvalne radnje u namazu: Sve što nije uvršteno u namaske ruknove (sastavne dijelove namaza) i namaske vadžibe (obavezne radnje u namazu), bilo od riječi: zikra i dova ili radnji, smatra se *sunnetom* koji upotpunjuju i uljepšavaju namaz pa bi ih trebalo izvršavati, s tim da je namaz ispravan i bez njih.

> Položaj klanjača raste i povećava se njegova nagrada spram njegove prisutnosti i skrušenosti u namazu i izbjegavanju svega što odvlači pažnju od namaskih radnji.

Sehvi-sedžda (sedžda zbog zaborava i greške u namazu)

To su dvije sedžde koje je Allah Uzvišeni propisao radi otklanjanja greške i nedostatka u namazu.

Kada se čini *sehvi-sedžda*?

Sehvi-sedžda se čini u sljedećim situacijama:

1. Ako klanjač u svom namazu, zbog zaborava ili zabune, doda ruku', sedždu, stajanje ili sjedenje, tada mu je propisana *sehvi-sedžda*.
2. Ako izostavi neki namaski *rukn* (sastavni dio namaza), tada će nadomjestiti propušteni rukn, a na kraju namaza će učiniti *sehvi-sedždu*.
3. Ako iz zaborava izostavi neki namaski *vadžib* (obaveznu namasku radnju) npr.: prvo sjedenje, tada će popraviti grešku sa *sehvi-sedždom*.
4. Ako posumnja u broj rekata koje je klanjao, odlučit će se za sigurniji broj, tj. za manji, pa će na kraju namaza učiniti *sehvi-sedždu*.

Način na koji se obavlja *sehvi-sedžda*: Obave se dvije sedžde sa stankom između njih kao i u svakom drugom namazu.

Vrijeme *sehvi-sedžde*:

- *Sehvi-sedžda* se može obaviti u dva termina, na klanjaču je da se odluči za neki od njih: prije selama, a nakon posljednjeg sjedenja u namazu. Kada se obavi *sehvi-sedžda*, onda izgovara selam i završava namaz.
- Drugo vrijeme u kojem se može činiti *sehvi-sedžda* jeste poslije selama i završetka namaza, tako što će klanjač nakon selama na lijevu stranu, učiniti dvije sedžde, a zatim opet izgovoriti selam na desnu, pa na lijevu stranu i time je namaz završen.

> Pokuđeno je poigravanje s licem ili rukama u namazu.

Šta će pokvariti namaz?

1. Namaz će pokvariti izostavljanje *rukna* (sastavnog dijela namaza) ili *šarta* (uvjeta valjanosti namaza) kojeg klanjač može ispuniti, bez obzira desilo se to namjerno ili iz zaborava.
2. Ako se namjerno izostavi neki namaski *vadžib* (obavezna radnja u namazu).
3. U slučaju da klanjač namjerno progovori (govorom koji nije od namaza).
4. Namaz će pokvariti glasno smijanje,
5. te bespotrebni, česti i uzastopni pokreti koji nisu od namaza.

Namaski *mekruhi* – pokuđene radnje u namazu:

To su djela koja umanjuju vrijednost namaza, skrnave skrušenost i formu (ljepotu) tog časnog *ibadeta*. Navest ćemo ih:

1. U namazu je pokuđeno okretanje (bacanje pogleda po strani) u vezi čega je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, rekao: "To je potkradanje kojim šejtan urušava namaz (Allahovog) roba." (El-Buhari, 718).
2. Pokuđeno je igranje rukama, licem, stavljanje ruku na bok (podbočiti se), vezivanje ili uplitanje prstiju i pucketanje prstima.
3. Pokuđeno je stupati u namaz u stanju odsutnosti misli ili usmjerenosti istih na potrebu za toaletom, hranom i slično, jer je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, rekao: "Namaz se ne klanja kad je jelo postavljeno, niti prilikom trpljenja prirodne nužde." (Muslim, 560).

> Šta su to dobrovoljni ili preporučeni namazi?

Muslimanu je propisano u jednom danu i noći obavljanje samo pet obaveznih – *farz* namaza.

Pored toga Šerijat podstiče muslimana da obavlja preporučene namaze jer se njima stiče Allahova ljubav i nadopunjuje eventualni nedostatak u obaveznim (*farz*) namazima.

Dobrovoljni namazi, koji se nazivaju *mustehab-namazi* ili nafila-namazi, su mnogobrojni, izdvojit ćemo najvažnije:

1 Sunnet-namazi koji se obavljaju uz pet dnevnih, obaveznih namaza. Neki ih nazivaju *ratib-namazi* (slijedni namazi), jer ih musliman obavlja uz obavezne namaze i gleda da ih ne izostavlja.

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Svakom muslimanu koji u jednom danu obavi dvanaest rekata dobrovoljnog namaza, pored farza, Allah će mu podići dvorac u džennetu." (Muslim, 728).

Nafile – dobrovoljni namazi su:

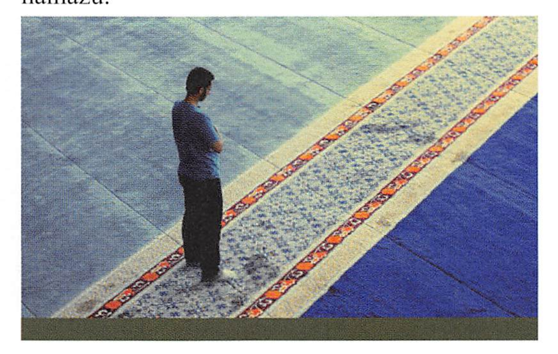
1	Dva rekata prije sabahskog farz-namaza.
2	Četiri rekata prije podnevnskog farz-namaza, koji se obavljaju dva puta po dva rekata. Zatim dva rekata nafile poslije podnevskog farz-namaza.
3	Dva rekata poslije akšamskog farz-namaza.
4	Dva rekata poslije jacijskog farz-namaza.

2 Vitr-namaz: nazvan je po neparnom broju rekata od kojih se sastoji. Uvršten je u najbolje dobrovoljne namaze, jer je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao o njemu: "Klanjate vitr-namaz, o sljedbenici Kur'ana!" (Ibn Madže, 1170).

Najbolje vrijeme za obavljanje vitr-namaza je zadnji dio noći, iako se može klanjati u bilo koje vrijeme od jacija-namaza pa do zore.

Vitr-namaz nema ograničen broj rekata, može to biti i jedan rekat, tri rekata su preporučena, a Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, klanjao je jedanaest rekata vitr-namaza.

Osnovno pravilo u pogledu dobrovoljnih namaza jeste da se oni klanjaju u paru, dva po dva, što je slučaj i sa vitr-namazom, s tim da se po odluci završetka vitr-namaza, na parne rekate dodatno obavi još jedan rekat odvojeno. Propisano je na vitr-namazu, na zadnjem rekatu, poslije obavljenog ruku'a, a prije odlaska na sedždu, da se prouči neka utemeljena dova, podignutih ruku, a nakon nje da klanjač moli što hoće. To je *kunut-dova* koja je propisana na vitr-namazu.

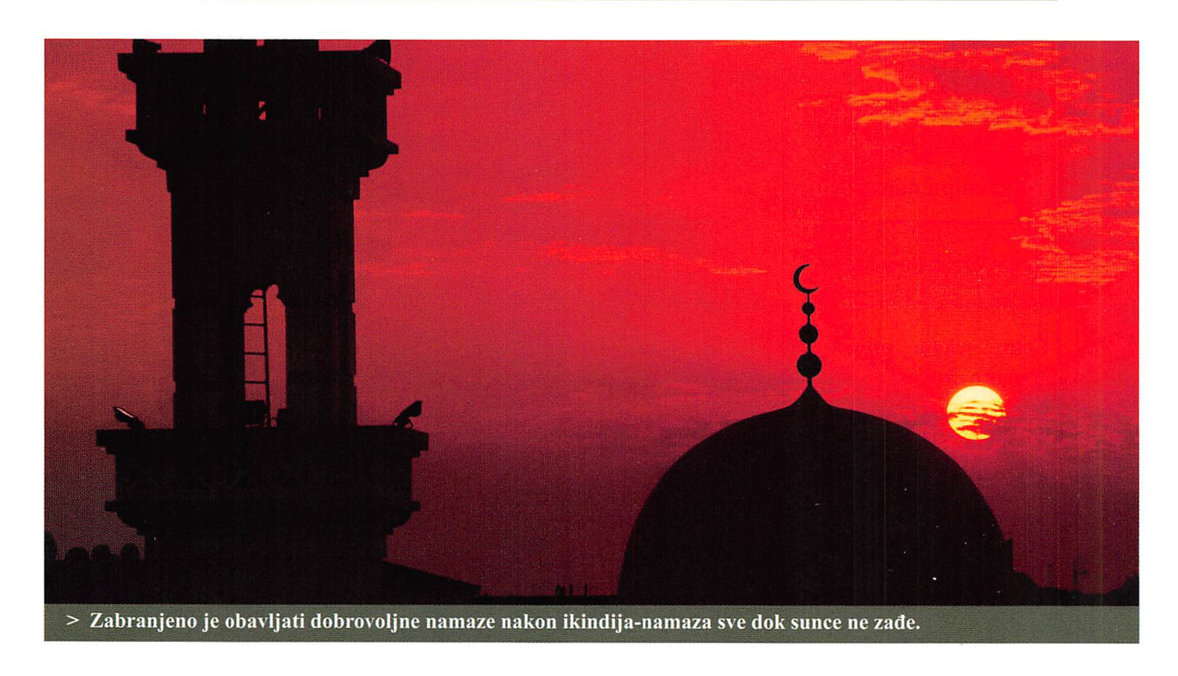

Vremena u kojima je zabranjeno obavljanje dobrovoljnih namaza:

U svakom dijelu dana i noći musliman može obavljati dobrovoljne namaze, izuzimajući neke časove koje su idolopoklonici rezervisali za klanjanje svojim idolima. U zabranjenom vremenu se može obavljati samo propušteni farz-namaz ili nafila koja ima poseban povod za njeno obavljanje kao što je *tehijjetu-l-mesdžd* (namaz za pozdrav i počast džamiji). Ova zabrana se odnosi samo na namaz, dočim se dova i zikr mogu činiti u svakom vremenu.

Časovi u kojima se ne smije obavljati nafila su sljedeći:

1	Nakon obavljenog sabah-namaza pa sve dok sunce ne izađe i jasno odskoči od horizonta u visini koplja na osnovu običnog očnog viđenja – kako je to konkretizirao Šerijat. U zemljama centralnog geografskog predjela to je nekih dvadesetak minuta po izlasku sunca.
2	Kada se sunce u podnevskom vremenu nađe u zenitu (na sredini neba) pa nagne ka zapadu. To je veoma kratak period, a prethodi nastupanju vremena podne-namaza.
3	Nakon obavljene ikindija-namaza pa sve dok sunce ne zađe.

> Zabranjeno je obavljati dobrovoljne namaze nakon ikindija-namaza sve dok sunce ne zađe.

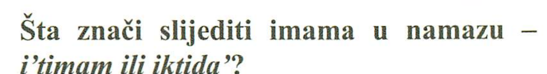
Tvoj namaz

> Obavljanje namaza u džematu - zajednički

Allah Uzvišeni je naredio muškarcima da pet dnevnih namaza obavljaju u džematu. O vrijednosti namaza u džematu zabilježena su brojna predanja od Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao. U jednom od njih se navodi: "Namaz koji je obavljen u džematu vrijedi dvadeset i sedam puta više od namaza kojeg čovjek obavi samostalno." (El-Buhari, 619, Muslim, 650).

Za obavljanje namaza u džematu potrebno je najmanje dvije osobe; imam (osoba koja predvodi zajednički namaz) i muktedija (osoba koja slijedi imama u zajedničkom namazu). Sve što je džemat brojniji, draži je Allahu Uzvišenom.

Šta znači slijediti imama u namazu – *i'timam ili iktida'*?

To je vezivanje svoga namaza za namaz imama koji predvodi zajednički namaz u džematu, slijedeći ga u namaskim radnjama: stajanju, ruku'u, sedždi, slušajući njegovo učenje Kur'ana – *kiraet* i obavljajući sve radnje odmah poslije imama, bez razlike i prestizanja.

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Imam je postavljen da se slijedi, pa kada izgovori tekbir, isto učinite iza njega, a nemojte da izgovarate tekbir prije nego to imam učini. Kada on učini ruku' i vi učinite iza njega, a nemojte da idete na ruku' prije nego to imam učini. Kada imam kaže: *Semiallahu limen hamideh!*, vi recite: *Rabbena ve leke-l-hamd!* Kada se imam spusti na sedždu i vi to učinite iza njega, a nemojte ići na sedždu prije nego to on uradi..." (El-Buhari, 701, Muslim, 414 i Ebu Davud, 603).

Kako odrediti imama?

Za imama će od prisutnih klanjača biti određen onaj koji najviše poznaje Kur'ana napamet, zatim njemu najbliži u znanju i tako redom, kako je i oporučio Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao: "Namaz će u grupi predvoditi onaj koji najbolje poznaje Kur'an. Ako su u poznavanu Kur'ana isti, onda upućeniji u Sunnet (praksu Allahovog Poslanika)." (Muslim, 673).

Gdje imam stoji u namazu?

Imam će istupiti naprije, a muktedije će se poredati u saff iza njega. Prvo se popunjava prvi saff, drugi, treći i tako redom. Ako namaz u džematu obavljaju samo imam i jedan muktedija, on će tada stati sa desne strane imama.

Kako dovršiti propušteno od namaza ako smo zakasnili u džemat (prispijevanje u džemat)?

Ko pristupi namazu u džematu sa zakašnjenjem, slijedit će imama sve do selama, a onda će ustati i samostalno dovršiti preostali dio namaza.

Ono što je klanjao sa imamom računat će prvim dijelom namaza, a samostalno obavlja preostali, zadnji dio namaza.

Kako se računa prispijeće na rekat u namazu?

Namaz je podijeljen na rekate, pa onaj ko prispije da obavi ruku' sa imamom, računa mu se da je prispio na taj rekat.Onaj kome prođe ruku' sa imamom, taj je propustio jedan rekat namaza, bez obzira šta sve drugo sustigao od dova i zikra na tom rekatu.

> Klanjač će se pridružiti džematu bez obzira u kojoj namaskoj radnji pristigao imama.

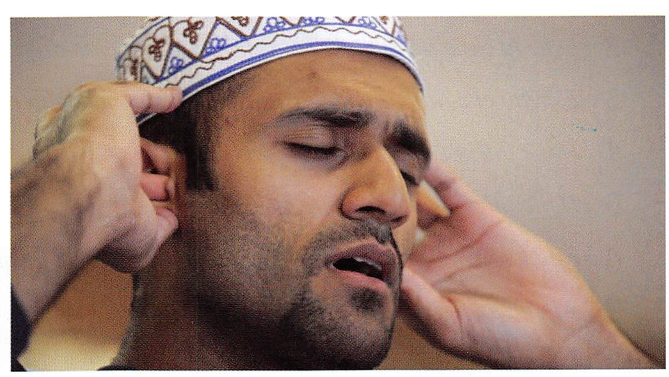
Primjeri kako da postupi muktedija ako ne stigne na prvi dio namaza sa imamom?

Ko uspije obaviti samo jedan rekat sa imamom na sabah-namazu, obavezan je da, nakon što imam završi namaz sa selamom, ustane i samostalno dovrši obavljanje drugog sabahskog rekata, jer ovaj namaz ima dva obavezna rekata.

Ko se priključi akšam-namazu u džematu sa imamom na posljednjem sjedenju, dužnost mu je da poslije imamovog selama na namazu, obavi tri rekata akšama u cijelosti, jer se namazu priključio tek na posljednjem sjedenju, a prispijevanje na rekat se broji kad obavi ruku' sa imamom.

Ko se priključi podne-namazu u džematu na trećem rekatu, dok je imam na ruku'u, računa se da je sa imamom obavio dva rekata (za muktediju su to prvi i drugi rekat). Nakon imamovog selama u namazu, ustat će i dovršiti klanjanje namaza: dva dodatna, zadnja rekata, s obzirom da je podne četverorekatni namaz.

> Ezan

> Ezan je uvršeten među najodabranija djela kod Allaha Uzvišenog

Allah Uzvišeni je propisao muslimanima ezan prilikom pozivanja na namaz i oglašavanja nastupanja određenog namaskog vremena. Ikamet po šerijatskom normiranju ima za cilj da obavijesti klanjače o početku namaza u džematu. U prvo vrijeme islama, muslimanu su se okupljali na namaz bez ikakvog poziva, pa su jedan dan razmatrali ovo pitanje, te su jedni predložili da se na namaz poziva zvonom kao kod kršćana, drugi su imali mišljenje

da to bude rog kao kod tadašnjih Jevreja, pa je Omer, Allah s njim bio zadovoljan, rekao: "Zašto ne bismo slali čovjeka koji bi pozivao na namaz?" Na to je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Bilale, ustani i pozovi na namaz!" (El-Buhari, 579 i Muslim, 377).

Način učenja (oglašavanja) ezana i ikameta:

- Oglašavanje ezana i ikameta je *vadžib* – obaveza za skupinu – *džemat*, ne za osobu koja pojedinačno želi obaviti namaz, pa ako to izostave namjerno, ogriješili su se, ali im je namaz ispravan.
- Propisano je da ezan oglašava – uči osoba lijepog i prodornog glasa s ciljem da se ezan što dalje čuje, kako bi ljudi mogli doći na namaz.
- Postoji više autentičnih verzija ezana i ikameta koje se prenose od Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, a najpoznatija je ova:

Ezan

1. *Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber. (Allah je najveći)*
2. *Ešhedu en la ilahe illellah, ešhedu en la ilahe illellah (Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha)*
3. *Ešhedu ene Muhammede-r-Resulullah, Ešhedu ene Muhammede-r-Resulullah. (Svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik).*
4. *Hajje 'ale-s-salah, hajje 'ale-s-salah (Dođite na namaz)*
5. *Hajje 'ale-l-felah, hajje 'ale-l-felah. (Dođite na spas)*
6. *Allahu ekber, Allahu ekber. (Allah je najveći)*
7. *lLa ilahe illellah. (Nema drugog boga osim Allaha)*

Ikamet

1 *AAllahu ekber, Allahu ekber.*

2 *Ešhedu en la ilahe illellah, (Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha)*

3 *Ešhedu ene Muhammede-r-Resulullah. (Svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik).*

4 *Hajje 'ale-s-salah. (Dođite na namaz)*

5 *Hajje 'ale-l-felah. (Dođite na spas)*

6 *Kad kameti-s-salah, kad kameti-s-salah. (Namaz počinje)*

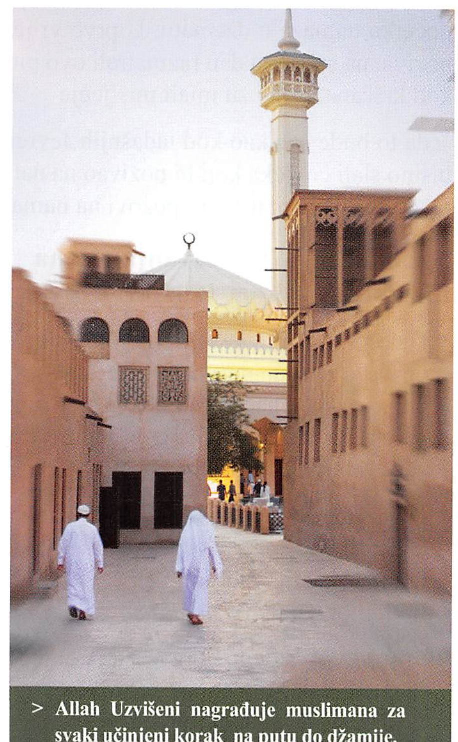
7 *Allahu ekber, Allahu ekber. (Allah je najveći)*

8 *La ilahe illellah. (Nema drugog boga osim Allaha)*

Ponavljanje iza mujezina

Preporučeno – *mustehab* je onome ko čuje ezan da ponavlja riječi koje izgovara mujezin prilikom oglašavanja ezana. Jedina razlika u ponavljanju jeste kada mujezin izgovori riječi: *Hajje 'ale-s-salah* i *Hajje 'ale-l-felah,* umjesto njih će kazati: *La havle, ve la kuvvete illa billah* (Nema promjene, niti snage osim uz Allaha).

Nakon ezana, lijepo je izgovoriti dovu: *Allahumme, Rabbe hazihi-d-da'veti-t-tammeh, ve's-salati-l-kaimeh, ati Muhammeden el-vesilete, ve-l-fedilete, veb'ashu mekamen mahmuden ellezi ve'adteh.* (Moj Allahu, Gospodaru ovog savršenog poziva i nastupajućeg namaza, podari Muhammedu El-vesileh (položaj u džennetu) i svako dobro, i postavi ga na Počasni položaj kojeg si mu obećao.)

> **Allah Uzvišeni nagrađuje muslimana za svaki učinjeni korak na putu do džamije.**

> Skrušenost (el-hušu') u namazu

Skrušenost ili poniznost pred Allahom Uzvišenim je srž i sama suština namaza, a može se definirati kao srčana prisutnost i pribranost pred Allahom Uzvišenim u obavljanju namaza koja polučuje istinsku poniznost i pokornost, uz duševni osjećaj i misaonu pratnju riječi, dova i ajeta koji se izgovaraju u namazu.

> Na sedždi je rob najbliži svome Gospodaru

Namaz se smatra najboljim i najvrjednijim ibadetom, o čemu svjedoče i Allahove riječi u kojima potvrđuje namaz kao osobinu Njegovih odanih robova: *Ono što žele - vjernici će postići, oni koji molitvu svoju ponizno obavljaju.* (El-Mu'minun, 1.-2.).

Ko postigne skrušenost u namazu osjetit će slast ibadeta i imana, zato je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, govorio: "Smiraj moga oka je u namazu." (En-Nesai, 3940). Pojam "smiraj oka" znači: vrhunac sreće, zadovoljstvo, osjećaj opuštenosti i spokoja.

Sredstva koja pospješuju skrušenost u namazu:

Mnogo je sredstava i načina koji pomažu i podstiču skrušenost u namazu, od njih je:

1 Priprema za namaz i formiranje ugodnog ambijenta za klanjanje:

To se postiže ranijim odlaskom u džamiju, obavljanjem *sunneta* – pohvalnih djela koja prethode namazu, oblačenje lijepe i ugodne odjeće, odlazak na namaz smireno i dostojanstveno bez žurbe.

2 Uklanjanje svih zapreka za postizanje skrušenosti i stvari koje odvlače pažnju u namazu:

Tako klanjač neće obavljati namaz tamo gdje su u pravcu kible okačene slike i drugi predmeti koji odvlače pažnju, ili gdje je bučno u tolikoj mjeri da se ne može koncentrirati na namaz. Također neće klanjati namaz trepeći malu ili veliku nuždu, glad ili žeđ ako je sofra za objed već postavljena. Izbjegavanje obavljanja namaza u navedenim prilikama ima za cilj da zaštiti misli klanjača kako bi se mogao u cijelosti predati veličanstvenom djelu, a to je namaz i obraćanje svome Gospodaru.

3 Smirenost u namazu

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, bio je smiren u izvršavanju namaskih radnji, obavljajući ruku' i sedždu na taj način da nakon svakog pokreta zastane toliko da se cijelo tijelo umiri, a svaka kost se vrati na svoje mjesto. Kada bi primijetio klnjača koji ne izvršava namaske radnje na doličan način, naređivao bi mu da to čini smireno, zabranjujući žurno klanjanje koje je usporedio sa nesmotrenim i brzim kljucanjem gavrana.

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, je rekao: "Najgori kradljivac među ljudima je onaj koji krade od svoga namaza." Prisutni su upitali: "O Allahov Poslaniče, kako to krade od svoga namaza?!", a on odgovori: "Tako što ne upotpunjuje svoj ruku' i sedždu." (Ahmed, 22642).

Osoba koja ne ostvari smirenost u namazu, ne može ostvariti ni bogobojaznost, jer potkradanje namaza uništava bogobojaznost, a *gavranovo kljucanje (brzo i nesmotreno obavljanje namaza)* uništava nagradu.

4 Svijest o veličini Onoga pred Koga stajemo u namazu

Klanjač mora biti svjestan veličine Stvoritelja Uzvišenog i svoje osobne slabosti i bezvrjednosti, te da u namazu on izlazi pred Gospodara svoga da Ga ponizno i predano doziva i moli. Istovremeno prisjećat će se nagrade koju je Allah Uzvišeni pripremio za Svoje pokorne robove i Njegove kazne koju je odredio za idolopoklonike i nepokornike, kao i dana kada će sa svojim djelima izaći pred Allaha Uzvišenog na Sudnjem danu.

Postupili tako u svom namazu, vjernik će biti poput onih koje je Allah Uzvišeni opisao u Svojoj Knjizi: ... *a to je, zaista, teško, osim poslušnima, koji su uvjereni da će pred Gospodara svoga stati i da će se Njemu vratiti.* (El-Bekara, 45.-46.).

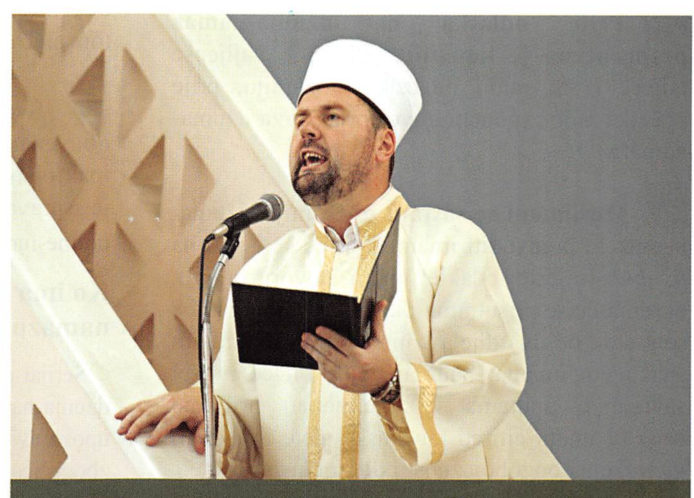
Ako je klanjač svjestan ga da Allah Uzvišeni čuje, da će mu se odazvati i dati ono što moli u namazu, onda će zasigurno osjetiti strahopoštovanje i poniznost u namazu srazmjerno veličini i trajanju tog stanja svijesti.

5 Promišljanje o značenju ajeta, dova i zikra kojeg klanjač uči i izgovara u namazu

Kur'an je objavljen s ciljem prenošenja i primanja poruke: *Knjiga koju ti objavljujemo blagoslovljena je, da bi oni o riječima njezinim razmislili i da bi oni koji su razumom obdareni pouku primili.* (Sad, 29.). Razmišljanje i primanje poruke nije moguće bez znanja o značenju onoga što se čita/uči i izgovara u namazu, bilo da su to kur'anski ajeti, dove ili zikr. Upućenošću u značenja klanjač, s jedne strane, može da razmišlja o svom stanju i položaju u odnosu na poruke ajeta, dova i zikra, a, s druge strane, ima mogućnost da razmišlja o samom sadržaju i naputama izgovorenih ajeta, dova i zikra. A ovo dvoje zajedno donosi mu osjećaj poniznosti i strahopoštovanja, nekada u tolikoj mjeri da mu oči orose suzama i svaki ajet koji prouči na njemu traga ostavi kako se u Kur'anu i opisuje: *I oni koji, kada budu opomenuti dokazima Gospodara svoga, ni gluhi ni slijepi ne ostanu.* (El-Furkan, 73.).

> Džuma-namaz

Allah Svevišnji je petkom, u vrijeme podne-namaza, obavezao muslimane muškarce da se okupe na džuma-namazu, gdje će od imama slušati napute, savjete i duhovne opomene. Džuma-namaz je jedan od najznamenitijih obilježja i simbola islama i najstrožija i najpotvrđenija vjerska dužnosti.

> Za vrijeme hutbe prisutni su obavezni slušati govor imama i zabranjeno im je pridavati svoju pažnju nečemu drugom.

Vrijednost petka

Petak (*jevmu-l-džum'ah*/dan okupljanja/) je najodabraniji i najveličanstveniji dan u sedmici, jer ga je Allah Uzvišeni posebno odabrao, odlikovao i izdvojio od drugih dana, od čega ćemo navesti samo jedan dio:

- Allah Uzvišeni je posebno darovao ummet Muhammedov time što je za njih rezervirao petak kao sedmični vjerski blagdan, o čemu je Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovaorekao: "Allah je omeo zajednice prije nas da odaberu petak (za sedmični blagdan), pa su Jevreji izabrali subotu, a kršćani nedjelju. Pa kada je Allah izveo ovaj ummet, uputio nas je na petak." (Muslim, 856).

- U petak je stvoren Adem, Allah mu mir i spas darovao, i Sudnji dan će biti u petak kako nas obavještava plemeniti Poslanik, Allah mu mir i spas darovao: "Najbolji dan kojeg je sunce obasjalo je petak; u njemu je stvoren Adem, u njemu je uveden u Džennet, u petak je spušten iz Dženneta i nastup Sudnjeg dana neće biti do u petak." (Muslim, 854).

Ko je obavezan obaviti džuma-namaz?

Džuma je obavezna:

1. Muškarcu, a ne ženi.
2. Šerijatskom obavezniku (*mukkellef*), a time spada obaveza sa dječaka koji nije dosegao spolnu zrelost i neuračunljive osobe.
3. Domicilu, što isključuje iz obaveznosti putnika i beduine koji ne stanuju u naseljima i gradovima,
4. zdravoj osobi, tako da džuma-namaz nije obavezna za bolesnika koji ne može doći na namaz.

Način obavljanja džuma-namaz i propisi o ovom namazu

1 **Prije odlaska na džuma-namaz preporučeno je kupanje,** oblačenje najljepše odjeće i što raniji odlazak u džamiju, prije početka *hutbe* (poučni govor prije farza džuma-namaza).

2 **Muslimani se sastaju u džamiji,** džuma-namaz će predvoditi imam koji će se ispeti na *minber* (mjesto odakle imam govori hutbu), okrenut će se prisutnima i kazivati hutbu. Hutba se sastoji od dva dijela koji se odvajaju kratkim sjedanjem imama. Sadržaj hutbe bit će prožet savjetima, uputama i smjernicma, prilikom čega će imam citirati kur'anske ajete i pozivati vjernike na bogobojaznost i dobročinstvo.

3 **Prisuti na džuma-namazu dužni** su pažljivo slušati hutbu, jer je u toku hutne zabranjeno pričati i zanimati se nečim drugim što ometa mogućnost slušanja i praćenja hutbe, makar to bilo poigravanje sa sedžadom, kamenčićima ili nekim predmetom iz prostora gdje se klanja namaz.

4 **Po završetku hutne,** imam silazi sa minbera, oglašava se ikamet i obavlja se zajednički džuma-namaz od dva rekata na kojima imam glasno uči Kur'an (Sura El-Fatiha i neka druga kraća sura ili par ajeta iz duže sure).

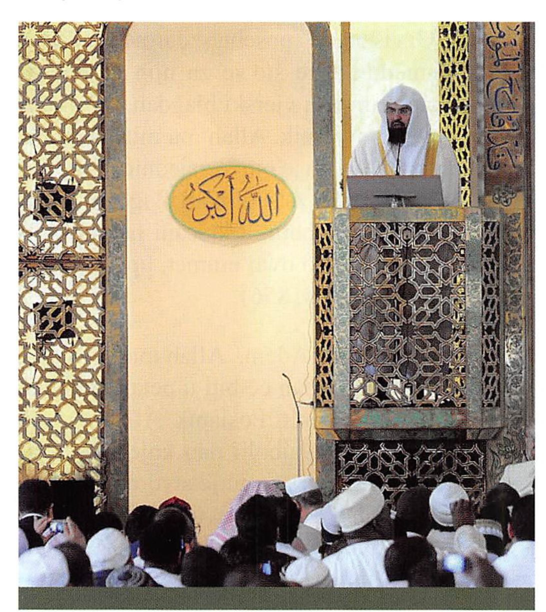
5 **Džuma-namaz** se može obaviti samo uz prisustvo određenog broja ljudi, pa ako neko ne obavi džuma-namaz ili je izostavi iz opravdanog razloga, u tom slučaju će obaviti podne-namaz, jer se džuma-namaz ne može klanjati pojedinačno.

6 **Ko zakasni na džuma-namaz,** pa sa imamom klanja manje od jednog rekata (ne uspije obaviti sa imamom ruku' na drugom rekatu), u tom slučaju će dovršiti namaz kao podne-namaz.

7 **Sve osobe kojima džuma-namaz nije obavezan,** kao što su žene, putnici..., ako ga ipak obave sa skupinom muslimana, namaz im je ispravan, te nisu dužni poslije toga obavljati podne-namaz.

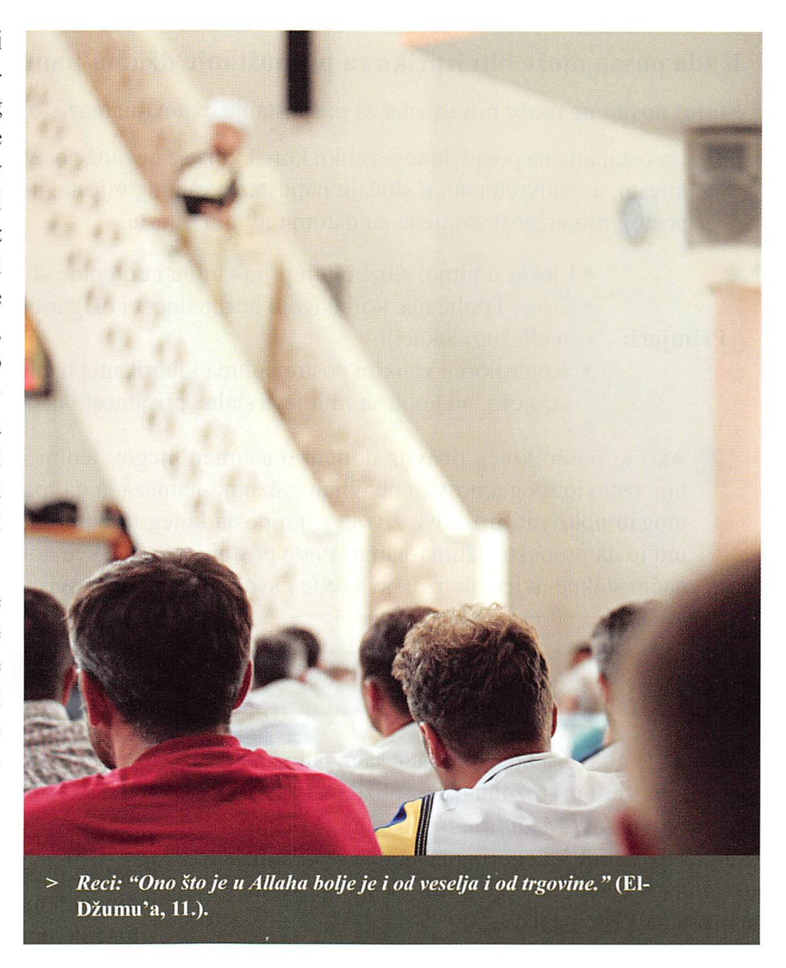
Ko ima ispriku da ne prisustvuje džuma-namazu

Šerijat potvrđuje i naglašava obavezu dolaska na džuma-namaz svima onima koji su njime obavezani, upozoravajući na zapostavljanje džume-namaza zbog sticanja dunjalučkih dobara, Uzvišeni je rekao: *O vjernici, kada se u petak na molitvu pozove, kupoprodaju ostavite i pođite molitvu obaviti; to vam je bolje, neka znate!* (El-Džumu'a, 9.).

Allah Uzvišeni prijeti onome ko propušta džumu-namaz bez opravdanog razloga, da će mu na srce pečat staviti, o čemu Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Ko bez opravdanog razloga izostavi tri džume, Allah će mu na srce pečat staviti." (Ebu Davud, 1052 i Ahmed, 15498). Šta to znači: *na srce pečat staviti;* koprenu navući i učiniti ga nehajnim, neupućenim i neprosvijetljenim kao što su srca licemjera (*munafika*) i velikih grješnika.

Opravdan razlog za izostavljanje džuma-namaza su neuobičajene neprilike i teškoće koje zadese čovjeka, ili strah od nečega što bi moglo da ugrozi život ili nanese veliku materijalnu ili tjelesnu-zdravstvenu štetu.

> ***Reci: "Ono što je u Allaha bolje je i od veselja i od trgovine."*** **(El-Džumu'a, 11.).**

Tvoj namaz

Da li je radna/poslovna obaveza i boravak na radnom mjestu dovoljna isprika za propuštanje džuma-namaza?

U osnovi stalni (svakodnevni) poslovi ne mogu biti isprika za propuštanje džuma-namaza, jer Allah Uzvišeni naređuje nam da ostavimo i odložimo poslove i odazovemo se pozivu na džuma-namaz: *O vjernici, kada se u petak na molitvu pozove, kupoprodaju ostavite i pođite molitvu obaviti!* (El-Džumu'a, 9.).

Musliman je dužan da izabere onaj posao i radno mjesto koji mu neće biti prepreka u izvršavanju vjerskih dužnosti, makar to bili poslovi koji donose manju materijalnu zaradu i dobit.

Allahu Uzvišeni je objavio: *A onome koji se Allaha boji, On će izlaz naći i opskrbit će ga odakle se i ne nada.* (Et-Talak, 2.-3.).

Kada posao može biti isprika za propuštanje džuma-namaz?

Stalni posao ne može biti isprika za propuštanje džuma-namaza, osim u dva slučaja:

1 Da ostajanje na poslu donosi veliku korist koja se ne može ostvariti osim u prisustvu na radnom mjestu, a istovremeno, u slučaju napuštanja radnog mjesta, uslijedit će velika šteta, a uz to ne postoji mogućnost zamjene na datom radnom mjestu.

Primjeri:

- Ljekar u hitnoj službi koji prima hitne i urgentne slučajeve.
- Čuvar i policajac koji čuvaju bezbjednost i osiguravaju materijalne vrijednosti u nadležnoj lokaciji.
- Kontrolori u velikim postrojenjima i fabrikama nadležni za funkcionalnost linija i strojeva, od kojih se zahtijeva stalna prisutnost i nadgledanje.

2 Ako je posao kojeg obavlja dotični musliman njegov jedini izvor opskrbe, a poslodavac mu nije ostavio mogućnost za obavljanje džuma-namaza, a uz to on ne posjeduje imetak kojim bi mogao pokrivati troškove života osim posla kojeg trenutno obavlja. U tom slučaju dopušteno mu je da propušta džuma-namaz zbog postojeće nužde sve dok ne nađe drugi posao ili na neki način stekne uvjete da izdržava sebe i svoju porodicu, neovisno od posla koji radi.

> Namaz bolesnika

Namaz je obaveza koja ne spade sa muslimana sve dok je svjestan i razuman, bez obzira u kakvoj se situaciji našao. Međutim, islam je imao obzira prema različitim kategorijama ljudi i prilikama u kojima se nađu, pa tako bolesnik ima poseban status u pogledu namaza.

Radi boljeg pojašnjenja, iznosimo:

- *Kijam* – stajanje u namazu spada kao obaveza sa bolesnika ako ne može stajati, ili mu stajanje predstavlja opterećenje ili loše utiče na razvoj i prolazak bolesti i bolova. U tom slučaju, bolesnik će namaz obavljati sjedeći. Ako nije u stanju ni da sjedi, onda će obavljati namaz na boku, ležeći, odnosno u onom stanju koje mu odgovara. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Obavljaj namaz stojeći, pa ako ne možeš, onda sjedeći, a ako i to ne možeš, onda ga obavljaj na boku." (El-Buhari, 1066).
- Bolesnik koji ne može učiniti ruku' ili sedždu kako je propisano, onda će ih učiniti blagim naginjanjem tijela ili glave naprijed, koliko situacija omogućava.
- Ako klanjač nije u stanju da sjedi uobičajeno u namazu kako propisi nalažu, sjedit će na stolici ili nečemu sličnom.
- Osobi kojoj predstavlja opterećenje abdest i *taharet* za svaki namaz pojedinačno, dopušteno je da spaja podne i ikindiju, te akšam i jacija-namaz.
- Kome zbog bolesti šteti korištenje vode prilikom uzimanja abdesta, dozvoljeno je uzimati tejemum da bi se obavio namaz

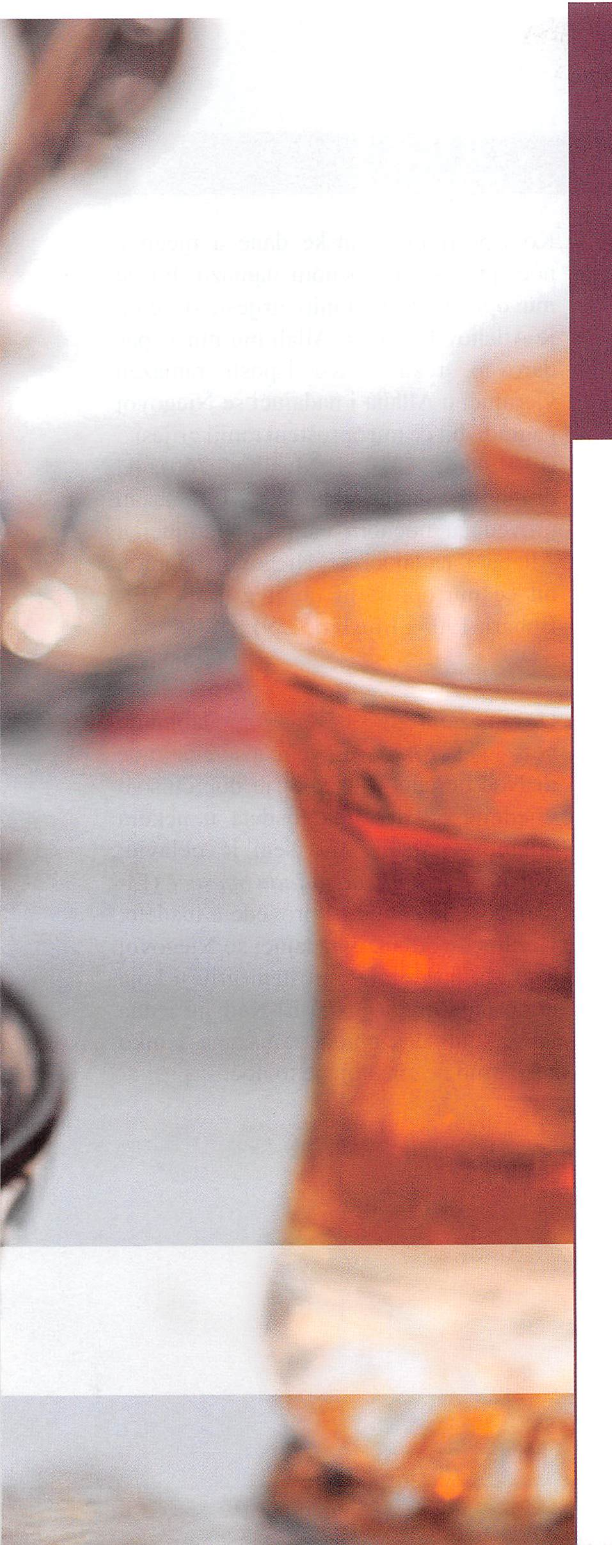
> Namaz putnika

- **Od sunneta – prakse Allahovog Poslanika,** Allah mu mir i spas darovao, je da putnik ili osoba koja privremeno boravi na nekom mjestu, manje od četiri dana, krati četvororekatne farz-namaze na dva rekata. Tako će farz podne, ikindije i jacija-namaza klanjati po dva rekata umjesto četiri uobičajena, osim ako klanja iza imama koji nije putnik, u tom slučaju će slijediti imama i klanjati četiri rekata.
- **Vjerski je utemeljeno** da putnik izostavlja sunnet-namaze (preporučene namaze), osim sunneta sabah-namaza.
- **Putnik ima olakšicu** spajanja podne i ikindija-namaza, zatim akšama i jacija-namaza u bilo koje vrijeme predviđeno za obavljanje namaza koje spaja. Naročito je ovo pogodno u situaciji samog putovanja kao olakšica, milost i izbjegavanje neugodnosti i otežavanja putniku.

Tvoj post

4

Allah Uzvišeni je propisao muslimanima jedan mjesec posta u godini, a to je blagoslovljeni mjesec ramazan. Post u ramazanu je četvrti stub islama, Milostivi je u Kur'anu objavio: *O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se grijeha klonili.* (El-Bekara, 183.).

Sadržaj odlomka

Značenje – definicija posta

Vrijednost i odlike mjeseca ramazana

Mudrost i koristi posta

Vrijednost posta

Šta će pokvariti post

Koga je Allah oslobodio posta

- Bolesnik
- Iznemogla osoba
- Putnik
- Žena u mjesečnom ciklusu (*hajz*) i periodu odljeva krvi nakon porođaja (*nifas*)
- Trudnica i dojilja

Dobrovoljni post

Ramazanski bajram

- Propisana djela na dan Bajrama

Ramazanski post

Značenje i definicija posta

Post u osnovi znači ustezanje, a kao *ibadet* u islamu se definira: Iskazivanje pokornosti Allahu Uzvišenom putem ustezanja od jela, pića, spolnog odnosa i drugih djela/stvari koja kvare post, od zore (vrijeme nastupanja sabah-namaza) do zalaska sunca (vrijeme nastupanja akšam-namaza).

> Vrijednost i odlike mjeseca ramazana

Ramazan je deveti mjesec hidžretskog (muslimanskog) kalendara koji se računa po Mjesečevim (lunarnim) mijenama. To je najodabraniji mjesec u godini, kojeg je Allah Uzvišeni odlikovao mnogim vrijednostima:

1 Allah Uzvišeni ga je odabrao za objavljivanje najveće i najznačajnije objave, Kur'ana Časnog. Uzvišeni je rekao: *U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz Pravoga puta i razlikovanja dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede.* (El-Bekara, 185.).

2 Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Kada nastupi ramazan otvore se džennetske kapije, zatvore se džehennemska vrata i šejtani bivaju okovani." (El-Buhari, 3103 i Muslim, 1079). Svemogući je pripremio ramazan za Svoje robove kako bi se što lakše mogli okrenuti k Njemu, čineći dobra djela i odričući se grijeha.

3 Ko isposti ramazanske dane a njegove noći provede u noćnom namazu, bit će mu oprošteni svi raniji grijesi, o čemu je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao: "Ko isposti ramazan vjerujući u Allaha i nadajući se Njegovoj nagradi, bit će mu oprošteni raniji grijesi." (El-Buhari, 1910 i Muslim, 760). U drugom predanju rekao je: "Ko ramazan provede u noćnom namazu vjerujući u Allaha i nadajući se Njegovoj nagradi, bit će mu oprošteni raniji grijesi." (El-Buhari, 1905 i Muslim, 759).

4 U ramazanu je skrivena najodabranija noć: *Lejlet-l-kadr* (Veličanstvena noć ili Noć odredbe), u kojoj je dobrčinstvo vrjednije od decenija ibadeta u nekom drugom vremenu. Uzvišeni je objavio: *Noć Kadr je bolja od hiljadu mjeseci.* (El-Kadr, 3.). Ko ovu noć provede u ibadetu, vjerujući u Allaha i nadajući se Njegovoj nagradi, bit će mu oprošteni grijesi koje je do tada uradio. Noć El-Kadr je jedna od zadnjih deset noći ramazana i niko zasigurno ne zna koja je to noć.

> Mudrost i koristi posta

Allah Sveznajući je propisao post kao obavezu zbog raznim mudrosti i mnogobrojnih koristi za čovjeka u životu na ovome svijetu i onome budućem. Neke od njih su:

1 Postizanje *takvaluka* – bogobojaznosti ili čestitosti

Post je *ibadet* kojim se rob približava svome Gospodaru tako što radi Njega ostavlja sve, pa i ono što voli i za čim ima potrebu, prevladavajući svoje želje i strasti u ime Boga. Na taj način rob kroti svoju dušu strahopoštovanjem prema Allahu i čuvanjem Allahovog zadovoljstva u svojim djelima, tajnim i javnim, na svakom mjestu i u svakom vremenu. Da bi postigli taj cilj, Allah Uzvišeni je rekao: *O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se grijeha klonili.* (El-Bekara, 183.).

2 Navikavanje duše i tijela na ustezanje od grijeha i neposluha

Ako se postač, radi Allaha, slijedeći Njegovu naredbu, uspije suzdržati od dopuštenih stvari, onda će zasigurno biti spremniji da se suzdrži od grijeha, neposluha i prelaženja preko Allahovih granica – *harama* i padanja u zabludu. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ko ne ostavi lažan govor i postupanje po njemu, takav nema nikakve potrebe da radi Allaha ostavlja hranu i piće." (El-Buhari, 1804). Što znači da onaj ko se ne prođe laži u riječima i praksi, taj nije ostvario cilj, smisao i mudrost posta.

3 Prisjećanje potrebnika i pružanje pomoći istima

Post u sebi nosi vježbu kušanja gladi i neimaštine, te nas tako podsjeća na siromašne, gladne i sve druge potrebnike koji cijeli život kušaju bol, glad i oskudicu. Kroz tu vrste vježbe post nas opomene da ne zaboravimo svoju siromašnu braću vjernike, koji i u ramazanu i van njega kušaju bol gladi i žeđi, podsjećajući nas na obavezu pomoći i podrške njima.

> Postač ima dvije radosti: radost pri iftaru i onu drugu kada se susretne sa svojim Gospodarom.

> Vrijednost posta

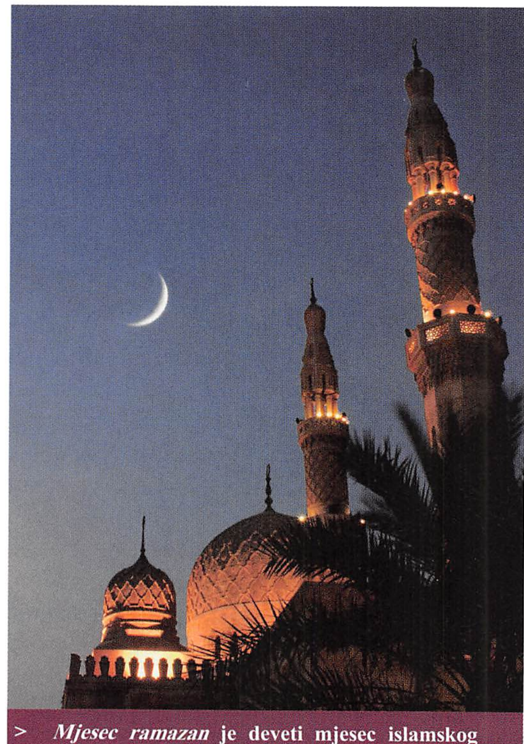
Post ima veliku vrijednost o čemu nas obavještavaju šerijatski izvori, spomenut ćemo neke:

1 Onaj ko isposti ramazan, vjerujući u Allaha, pokoravajući se Njegovom imperativu, držeći za istinu predanja o vrijednosti posta i nadajući se Allahovoj nagradi, bit će mu oprošteni svi ranije učinjeni grijesi kako nas obveseljuje Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, riječima: "Ko isposti ramazan vjerujući u Allaha i nadajući se Njegovoj nagradi, bit će mu oprošteni raniji grijesi." (El-Buhari, 1910 i Muslim, 760).

2 Postač će se posebno obradovati pri susretu sa svojim Gospodarom, kada vidi koliku mu je On nagradu dodijelio zbog posta, kako to kazuje Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao: "Postač ima dvije radosti; radost prilikom iftara i drugu pri susretu sa svojim Gospodarom." (El-Buhari, 1805 i Muslim, 1151).

3 Na Džennetu ima jedna posebna kapija po imenu *Er-Rejjan,* namijenjena za ulazak samo postačima, o čemu Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, kaže: "Na Džennetu ima jedna kapija prozvana Er-Rejjan kroz koju će na Sudnjem danu ulaziti samo postači. Bit će kazano: 'Gdje su postači!', pa će oni pohrliti i niko drugi s njima neće moći ući na tu kapiju. I kada svi uđu, kapija će biti zatvorena tako da niko drugi na nju ne može ući." (El-Buhari, 1797 i Muslim, 1152).

4 Allah Uzvišeni je nagrađivanje za post pripisao izričito Sebi, bez određene mjere, pa neka se raduju postači ljepoti i veličini nagrade koja je pripisana Milostivom, Plemenitom, Dobročinitelju i Darovatelju. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, rekao je u hadisi-kudsijju, prenoseći od Allaha: "Svako djelo sina Ademova ima određenu nagradu osim posta. Post pripada Meni i Ja za njega nagrađujem." (El-Buhari, 1805 i Muslim, 1151).

> ***Mjesec ramazan* je deveti mjesec islamskog kalendara po lunarnom računanju vremena.**

> Šta će pokvariti post (muftirat)

Djela i stvari koje kvare post nazivaju se *muftirat,* a to je sve ono čega se postač treba čuvati i izbjegavati kako time ne bi pokvario svoj post. A to su:

1. Jelo i piće. Uzvišeni je rekao: *Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore.* (El-Bekara, 187.).

Ko iz zaborava pojede nešto ili se napije, post mu je ispravan i nije griješan zbog toga, o čemu je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, rekao: "Ko zaboravi da posti, pa nešto pojede ili se napije, neka upotpuni svoj post, to ga je Allah nahranio i napojio." (El-Buhari, 1831 i Muslim, 1155).

2. Stvari koje zamjenjuju hranu u cijelosti ili djelimično, npr:

- Infuzija, hranljive ili vitaminske injekcije koje tijelu nadomještaju izgubljenu sol, minerale, vitamine i druge hranljive sastojke, pa se zbog toga poistovjećuju i šerijatski tretiraju sa stvarnim jelom i pićem.
- U to spada i primanje (transfuzija) krvi, jer je u krvi konačni produkt ishrane.
- Pušenje također kvari post jer u tijelo unosi nikotin putem uvlačenja dima.

3. Spolni odnos, makar i bez snošaja, ako je vrh muškog spolovila zaronio u vaginu.

4. Svojevoljno izbacivanje sperme putem samozadovoljavanja, zadovoljavanja sa suprugom ili na neki drugi način.

Iz ovoga se izuzima polucija u snu, što neće pokvariti post.

Dopušteno je ljubljenje sa suprugom, poigravanje i slično, ali pod uvjetom da se poznaje granica i ima sposobnost vladanja sobom kako ne bi svjesno pokvario post.

5. Izazvano povraćanje za razliku od nagonskog kojim ne možemo vladati, ono ne kvari post. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, rekao je: "Koga prevlada povraćanje dok posti, nema obavezu napaštanja, ali onaj ko izazove povraćanje, neka naposti." (Et-Tirmizi, 720 i Ebu Davud, 2380).

6. Pojava krvi mjesečnice (*hajza*) ili krvi poslijeporođajnog odljeva krvi (*nifasa*). Kada se pojavi krvi *hajza* ili *nifasa*, makar i pred sami kraj dana, post je time pokvaren. Isti je propis ako je žena u ciklusu, pa se ciklus završi odmah nakon nastupanja zore, ona ne može postiti taj dan, o čemu je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, kazao: "Zar nije tako kad žena ima mjesečnicu da ne može klanjati niti postiti?!" (El-Buhari, 1850).

Što se tiče krvi koja se pojavljuje kod žena uzrokovane nekom bolešću, a ne mjesečnim ciklusom ili porodom, ta krv neće pokvariti post.

> Koga je Allah oslobodio posta

Neke kategorije ljudi Allah Uzvišeni je, iz milosti Svoje i kao oblik olakšice, oslobodio ramazanskog posta, a to su:

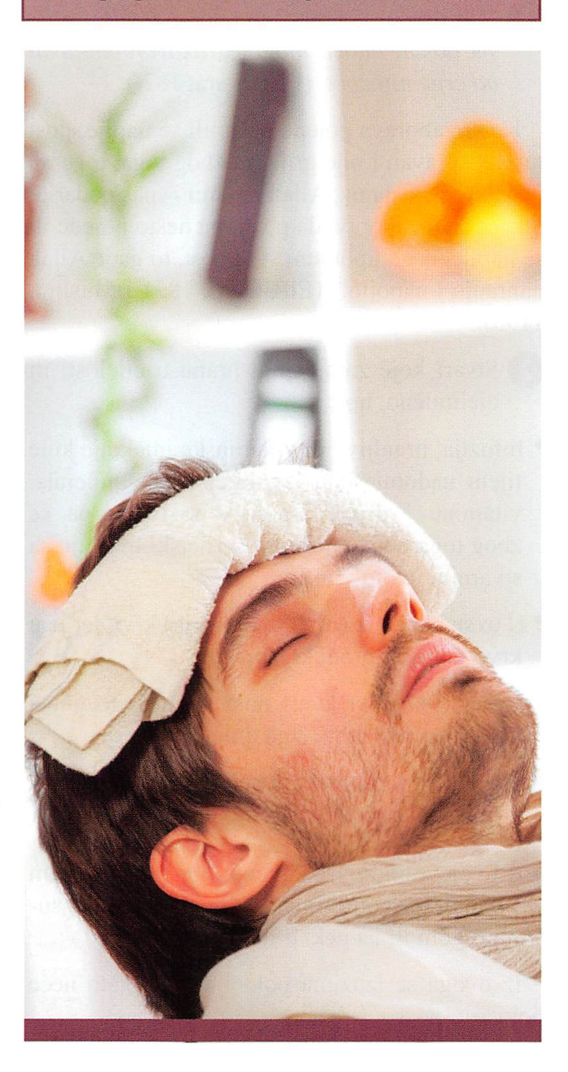
1 **Bolesnik kojem** bi post dodatno otežao i naškodio. Dopušteno mu je da ne posti, s tim što je dužan da nadoknadi propuštene dane poslije mjeseca ramazana.

2 **Nemoćna** i iznemogla osoba koja ne podnosi post zbog starosti ili hronične bolesti koja se ne može izliječiti. Takvima je dopušteno da jedu i piju u ramazanu, s tim što će za svaki dan propuštenog posta nahraniti po jednog siromaha u težini 1,5kg uobičajene hrane u narodu gdje živi.

3 **Putnik tokom** putovanja i ako boravi na nekom mjestu manje od četiri dana. Dopušteno mu je da konzumira hranu i piće, a sve propuštene dane nadoknadit će poslije ramazana. Uzvišeni je objavio: *... a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti - Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate...* (El-Bekara, 185.).

4 **Žena u mjesečnom ciklusu i u periodu poslijeporođajnog odljeva krvi.** U tom stanju njihov post je neispravan, a nadoknadit će ga poslije ramazana (vidi str. 96).

5 **Trudnica i porodilja,** ako se boje da će post naškoditi njima ili djeci, imaju olakšicu da ne poste ali će sve propuštene dane napostiti.

Kakav je šerijatski tretman osobe koja namjerno prekine post u ramazanu?

Onaj ko bez opravdanog razloga prekine post u ramazan dužan je učiniti *tevbu* – pokajanje zbog velikog grijeha kojeg je počinio i pokazivanja neposluha prema Allahu Uzvišenom. Također je dužan napostiti taj dan poslije ramazana, osim onoga ko pokvari post spolnim odnosom, on će napostiti taj dan i dodatno platiti iskupninu – *keffaret* za grijeh koji je počinio. Iskupnina se ogleda u sljedećem; da kupi roba muslimana a potom mu podari slobodu. Islam podstiče i potvrđuje važnost izbavljenja iz položaja ropstva u svakoj mogućoj prilici. Ako nije u mogućnosti da oslobodi roba, kao što je to slučaj danas gdje je robovlasništvo davno nestalo, onda će postiti dva mjeseca uzastopno. Ako mu i post bude otežan, dužan je nahraniti šezdeset siromaha.

> Dobrovoljni post

Allah Uzvišeni je obavezao muslimane da poste jedan mjesec u godini, ali je podstakao i preporučio dobrovoljni post onima koji imaju mogućnost i želju za postizanjem velike nagrade i blagodati. Od preporučenih dana za dobrovoljni post su:

1. Dan ašure, uz dan posta prije ili poslije njega. Dan ašure je deseti dan mjeseca muharrema, prvog mjeseca u hidžretskoj godini. To je dan u kojem je Allah Uzvišeni izbavio Musaa, Allah mu mir i spas podario, od faraona, potopivši faraona i njegovu vojsku. Na taj dan musliman posti s ciljem da zahvali Allahu Uzvišenom za spas Musaa, Allah mu mir i spas darovao, i pokaže svoju dosljednost i pokornost Allahovom Vjerovjesniku, koji je postio na Dan ašure i govorio: "Postite jedan dan prije njega ili jedan dan iza njega." (Ahmed, 2154). Kada su ga pitali za vrijednost posta na Dan ašure, rekao je: "Oprost je za grijehe počinjene u protekloj godini." (Muslim, 1162).

2. Dan Arefata, to je deveti dan mjeseca zu-l-hidždže, dvanaestog mjeseca po hidžretskom - islamskom kalendaru, kada se hadžije (hodočasnici Ka'be i svetih mjesta) okupljaju na svetom arefatskom stajalištu, te mole, dozivaju i predaju se u dovama svome Gospodaru. To je najbolji i najodabraniji dan u godini. Onima koji nisu u obredima hadždža preporučeno je da poste ovaj dan, a kada su pitali Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, o vrijednosti posta na dan Arefata, rekao je: "On donosi oprost za grijehe protekle i naredne godine." (Muslim, 1162).

3. Šest dana u mjesecu ševvalu, desetom mjesecu islamskog kalendara, o kojem je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ko isposti ramazan, a potom doda na to post šest dana u mjesecu ševvalu, vrijednovat će mu se kao da je postio cijelu godinu." (Muslim, 1164).

> Ramazanski bajram

Bajrami ili islamski blagdani su javni simboli i znakovlja islama. Kada je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, doselio u Medinu zatekao je ensarije, domicilne muslimane, kako obilježavaju dva praznika u godini, pa ih je upitao: "Kakvi su ovo dani?", a oni rekoše: "To su praznici koje smo obilježavali u džahilijjetu (predislamsko doba zablude)." Na to im je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario,uzvratio: "Allah vam je zamijenio te dane boljim blagdanima: Ramazanskim i Kurbanskim bajramom." (Ebu Davud, 1134). U drugom predanju Vjerovjesnik je, Allah mu mir i spas podario, pojasnio da su Bajrami simboli i znakovlja vjere: "Svaki narod ima svoje blagdane, a ovo je naš blagdan." (El-Buhari 909 i Muslim, 892).

Blagdan u islamu

Blagdan u islamu je dan u kojem se pokazuje radost zbog upotpunjenog i okončanog ibadeta, kao izraz zahvalnosti Allahu Uzvišenom na uputi i podršci u pokazivanju pokornosti Njemu. Propisano je da se na blagdan pokazuje radost, obveseljava, oblači najljepša i najotmjenija odjeća, čini dobročinstvo prema nevoljnicima, koristeći se pri tome svim dopuštenim sredstvima u pravljenju ambijenta veselja, radosti i blagdanske miline, prisjećajući se tako Allahovih blagodati i dobrote prema nama.

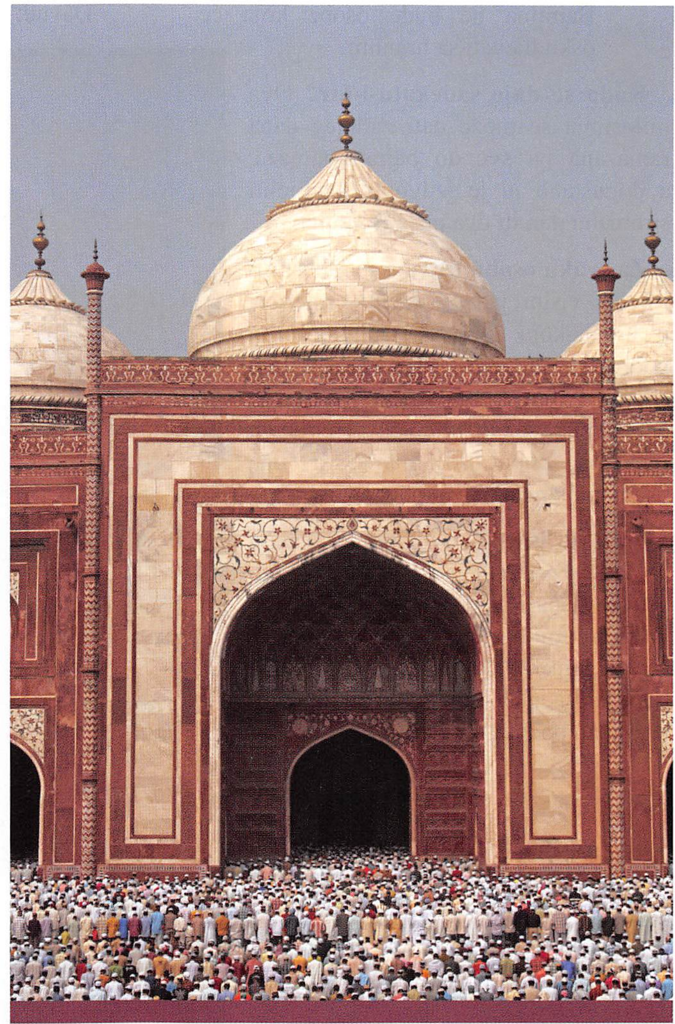
Muslimanski blagdani

Muslimani imaju samo dva godišnja blagdana u kojima se raduju, vesele i druže, te nije dopušteno određivati neki drugi dan za blagdan pored ova dva. To su Ramazanski bajram (*'Idu'l-fitr*) koji pada na 1. dan mjeseca ševvala, te Kurbanski bajram (*'Idu'l-adha*) koji pada na 10. dan mjeseca zu-l-hidždže.

Ramazanski bajram

To je prvi dan mjeseca ševvala, desetog mjeseca po islamskom kalendaru, koji slijedi odmah po završetku mjeseca ramazana, pa se zato na arapskom i zove *'Idu'l-fitr* – blagdan okončanja posta, jer muslimani u tom danu pokazuju svoju odanost i pokornost Allahu Uzvišenom jelom i pićem, isto kao što su Mu se u ramazanu pokoravali ustezanjem od jela i pića, zahvaljujući Allahu Svevišnjem što im je omogućio i dao snage da isposte ramazan. Uzvišeni je objavio: *Da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na Pravi put, i da zahvalni budete.* (El-Bekara, 185.).

Propisana djela na dan Bajrama?

1 **Obavljanje *bajram-namaza*,** a to je namaz kojeg potvrđuju šerijatski tekstovi i podstiču muslimane da u skupinama izađu da ga obave, vodeći žene i djecu na mjesto obavljanja bajram-namaza. On se obavlja u jutarnje vrijeme, kada sunce izađe i odskoči od horizonta za visinu koplja gledano bez pomagala, običnim posmatranjem, a može se obavljati sve do podnevlja.

Kako se obavlja bajram-namaz? Namaz se satoji od dva rekata u kojima imam uči Kur'an naglas, a nakon namaza obraća se prisutnima sa dvije hutbe. Bajram-namaz je specifičan po izgovaranju tebira nakon prvog, početnog tekbira. Propisano je izgovaranje šest tekbira prije nego imam počne učiti/recitovati Kur'an, ne računajući u ovaj broj početni tekbir. A na drugom rekatu, izgovorit će se pet tekbira nakon ustajanja sa sedžde, ne računajući tekbir koji je izgovoren pri podizanju sa sedžde.

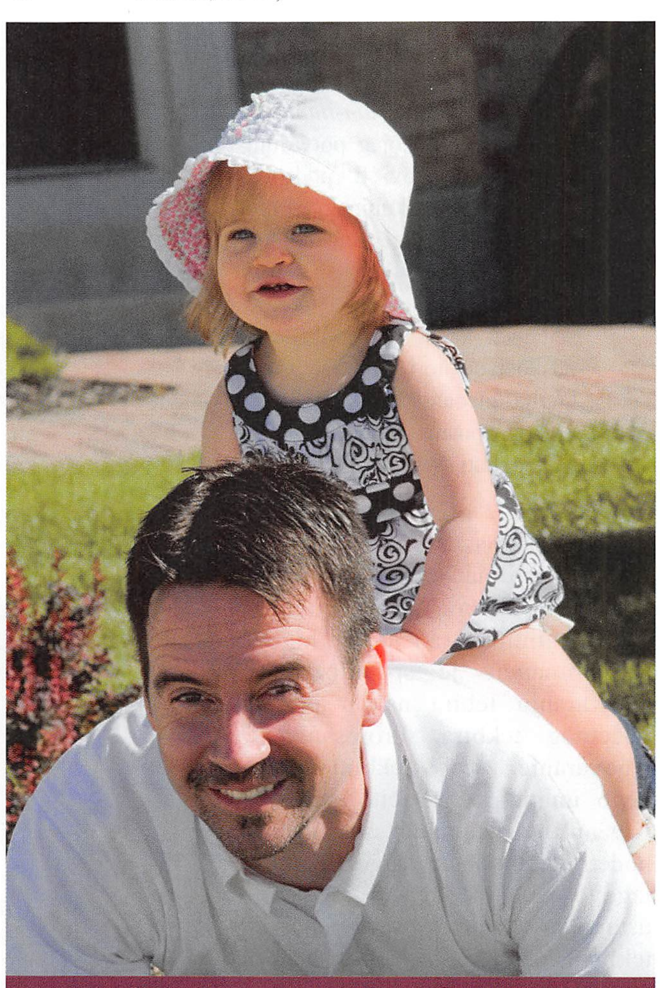
2 **Sadekatu-l-fitr** ***(milostinja radi okončanja posta)***: Allah Uzvišeni je obavezao svakog postača koji posjeduje hrane više od svoje potrebe za dan Bajrama, da od toga, u hrani koja se jede u tom podneblju, izdvoji sadaku za siromašne i potrebnike iz reda muslimana. Tako da na dan Bajrama ne bude osobe koja će oskudijevati sa hranom.

Kada se daje sadekatu-l-fitr? Ova milostinja se može dati zadnjeg dana ramazana pa sve do bajram-namaza, a dopušteno ju je izdvojiti i udijeliti siromahu dan ili dva prije Bajrama.

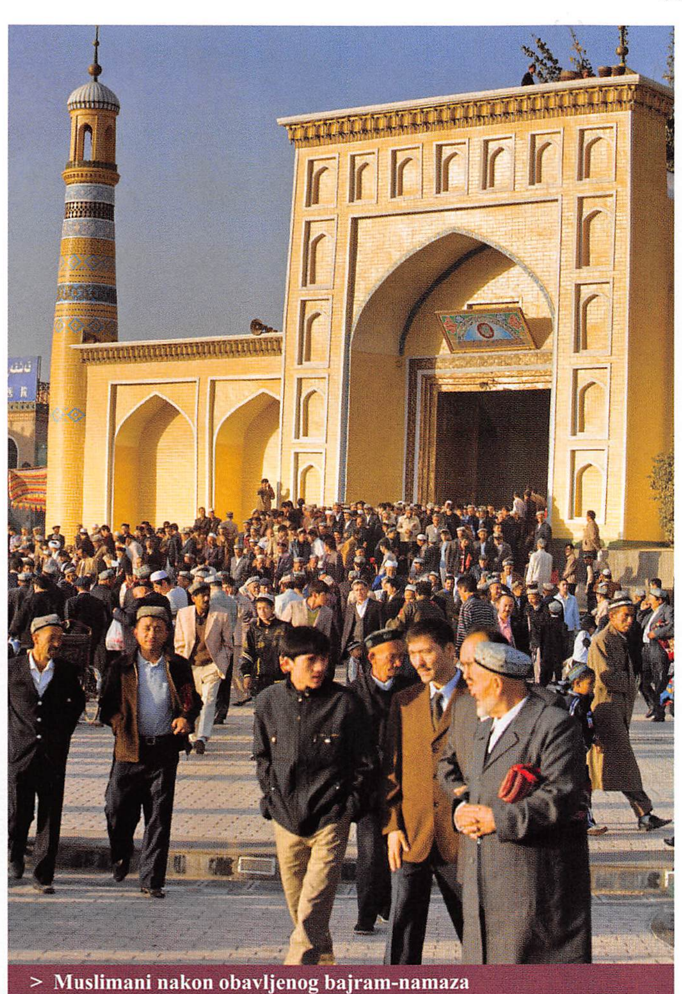
Za svaku osobu izdvaja se sadekatu-l-fitr u visini jednog *sa'a* – mjerice, u hrani koju koriste stanovnici tog područja, npr. riža, pšenica, datule i slično. Mjerica za sadekatu-l-fitr se danas može lakše odrediti savremenim mjerama poput kilograma, a ona približno iznosi oko 3kg.

Sadekat-l-fitr se izdvaja za svakog člana kojeg musliman izdržava: za suprugu, djecu i druge, a preporučeno je da se izdvoji čak i za nerođeno dijete u utrobi majke. Tako će za svakog člana udijeliti sadekat-l-fitr u visini *sa'a*, tj. približno po 3 kg za svakoga.

Sadekat-l-fitr je obaveza koju je naredio Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, pojasnivši smisao ove milostinje: "To je iskup i čišćenje posta od loših postupaka i nedolična govora, te (bajramska) hrana siromašnima; ko dadne sadekatu-l-fitr prije (bajram) namaza, to je ispravna sadaka, a ko ga dadne poslije (bajram) namaza, to je sadaka kao i svaka druga." (Ebu Davud, 1609)

3 **Podržavanje i pravljenje** ambijenta radosti i veselja, svim dopuštenim sredstvima, u porodici od strane njenih članova: odraslih, žena i djece. Oblačenje najljepše i najkvalitetnije odjeće, iskazivanje pokornosti Allahu Uzvišenom kroz jelo i piće, jer je na taj dan zabranjeno postiti.

> Muslimani nakon obavljenog bajram-namaza

4 **Propisano je učenje** tekbira s nastupom noći pred Bajram, kao i prilikom odlaska na mjesto obavljanja bajram-namaza, a završavaju se sa obavljanjem namaza, a sve to iz razloga manifestiranja radosti zbog uspješnog okončanja ibadeta posta i kao znak zahvalnosti Svevišnjem što nas je uputio i propisao nam post: *Da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na Pravi put, i da zahvalni budete.* (El-Bekara, 185.).

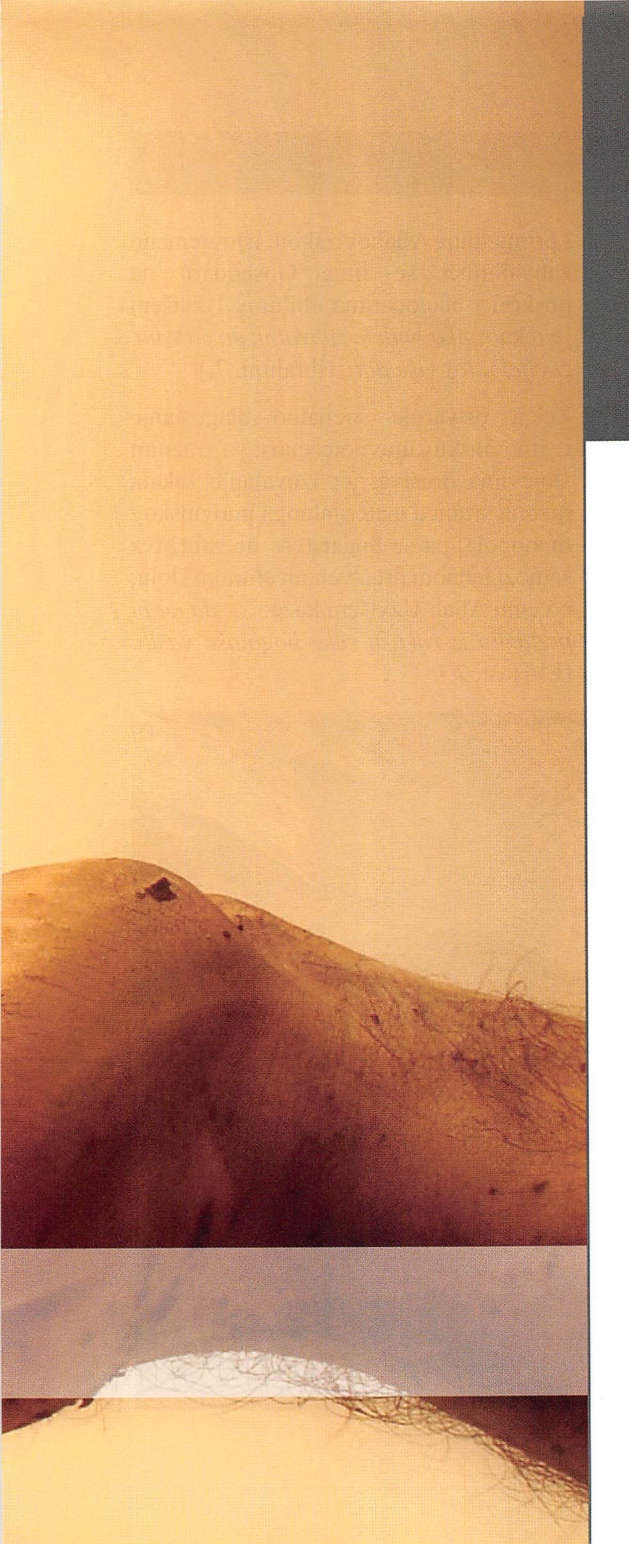
Kako glasi tekbir: *Allahu ekber, Allahu ekber, la ilahe illellah, Allahu ekber, Allahu ekber, ve lillahi'l-hamd.* (Allah je najveći, Allah je najveći, nema boga osim Allaha, Allah je najveći, Allah je najveći i Allahu pripada svaka hvala.).

Također se uči i ovo: *Allahu ekberu kebira, ve'l-hamdu lillahi kesira, ve subhanellahi bukreten ve esila.* (Allah je doista najveći, Njemu pripada velika hvala, slavljen neka je Allah jutrom i večeri.).

Muškarci će glasno izgovarati tekbire, ali bez pretjerivanja koje izaziva ometanje drugih, dok će žene tiho izgovarati tekbire.

Tvoj zekat

5

Zekat (obavezno godišnje izdvajanje dijela imovine od strane vlasnika *nisaba* - imovinske količine, mjere - u svrhe predviđene Šerijatom) je stroga vjerska dužnost koju je odredio Svevišnji, a treći je po redi od pet temeljnih islamskih dužnosti. Ko ne izvršava obavezu zekata prijeti mu se strogom kaznom, dok se veza sa muslimanima i njihovom zajednicom uvjetuje sa tri stvari od kojih je jedna i zekat. To su: pokajanje za prošle grijehe, obavljanje namaza i davanje zekata, o čemu se u ajetu kaže: *Ali ako se oni budu pokajali i molitvu obavljali i zekat davali, braća su vam po vjeri.* (Et-Tevba, 11.).

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Islam se temelji na pet stvari: ... obavljanju namaza i davanju zekata..." (El-Buhari, 8 i Muslim, 16).

Sadržaj odlomka:

Cilj i svrha zekata

Koja imovina podliježe zekatu

- Zlato i srebro
- Novac
- Trgovačka roba
- Poljoprivredni usjevi
- Stoka

Kome se daje zekat

Zekat

Zekat je neznatno izdvajanje imetka, naređen od Allaha Uzvišenog muslimanima, koji se dijeli siromašnima i potrebnicima radi udovoljavanja njihovih životnih potreba i kao prevencija neželjenim ishodima, te radi drugih ciljeva i intencija Šerijata.

Svrha i cilj zekata

Allah Uzvišeni je propisao zekat muslimanima radi mnogobrojnih ciljeva i plemenite svrhe, podsjećajući na neke od njih:

1 Ljubav prema imetku i želja za sticanjem blaga je urođena osobina čovjeka koja ga podstiče da čuva i škrtari, pa je stoga Šerijat naredio izdvajanje zekata s ciljem da očisti dušu od pošasti tvrdičluka i pohlepe, te je liši strastvene ljubavi i želje za dunjalukom i podavanja njenim prividnim ukrasima, Uzvišeni je rekao: *Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš.* (Et-Tevba, 103.).

2 Davanjem zekata ostvaruje se i oživljava princip međubratske ljubavi i povezanosti, jer je u duši ljudskoj usađena narav da voli onoga ko joj dobro čini. Iz tog razloga, članovi muslimanske zajednice žive u slozi i ljubavi, podržavajući jedni druge poput čvrsto izidane tvrđave pri čemu svaki kamen učvršćuje drugi, a uz to zekat doprinosi smanjenju kriminalnih radnji; krađe, potkradanja, obmana i prevara.

3 Zekat u pravom smislu riječi ostvaruje *ubudijjet* – predanost i pokornost Allahu i Njegovom nalogu, jer izdvajanjem zekata imućan čovjek izvršava vjersku dužnost i primjenjuje Allahov zakon, istovremeno zahvaljujući se time Gospodaru na opskrbi i blagodatima obilnim. Uzvišeni je rekao: *Ako budete zahvalni, Ja ću vam, zacijelo, još više dati.* (Ibrahim, 7.).

4 Zekat ostvaruje socijalno blagostanje i imovinsku uravnoteženost u raznim slojevima društva, jer izdvajanje zekata razbija krunicu materijalnog i imovinskog monopola, pa se bogatstvo ne zadržava samo u jednom društvenom elitnom sloju, o čemu Allah Uzvišeni kaže: ... *da ne bi prelazilo iz ruku u ruke bogataša vaših.* (El-Hašr, 7.).

> **Ljubav prema imetku je urođena osobina u ljudskoj duši, a islam poziva na pročišćenje duše i nevezivanje za imetak.**

Koja imovina podliježe zekatu

Zekat se ne daje na imovinu koja je potrebna čovjeku da se njome osobno koristi, kao što je kuća u kojoj stanuje, ma koliko dosegla njena vrijednost, niti na auto koje vozi, makar bilo luksuzno, a isti princip se odnosi i na odjeću, hranu i piće koji su mu potrebni za život itd.

Zekat je propisan na onu vrstu imovine koja izlazi iz okvira svakodnevnog korištenja i osobne potrebe, a ujedno se može uvećavati i rasti, kao:

1 Zlato i srebro koje ne koristi kao nakit ili ukrasno-odjevni predmet

Zekat na zlato i srebro je obavezan kada količina posjedovanog zlata dosegne *nisab* – mjeru na koju se izdvaja zekat, i još uz to prekogodini u posjedu, a računa se lunarna-hidžretska godina koja traje 354 dana.

Nisab za zlato i srebro je sljedeći:

Za zlato je 85 grama, a za srebro 595 grama.

Ako u vlasništvu muslimana prekogodini navedena mjera, dužan je od cijele količine izdvojiti 2,5% vrijednosti na ime zekata.

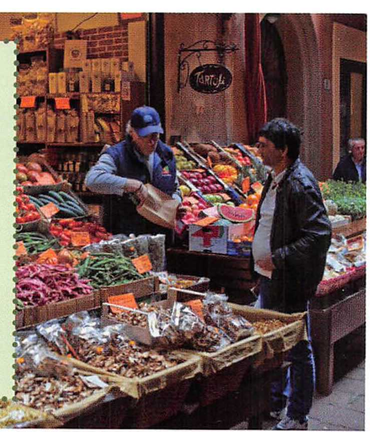

2 Novac u bilo kojoj valuti, bez razlike držao ga kod sebe ili na bankovnom računu

Nisab za novac je pretvorena vrijednost nisaba za zlato, tj. u vrijednosti 85 grama zlata kada se pretvori u određenu valutu. Stoga, ako u vlasništvu muslimana prekogodini novac u vrijednosti nisaba, izdvojit će iz njega 2,5% za zekat.

Primjer: Cijena zlata stalno se mijenja, pa ćemo pretpostaviti da je u vrijeme obaveze izdvajanja zekata na novac cijena jednog grama iznosila 25 dolara, tada će nisab za novac iznositi kako je opisano u nastavku:

25 $ (trenutna cijena zlata) pomnožena sa 85, jer nisab za zlato iznosi 85 grama, a nisab za novac je protuvrijednost zlata u valuti iz koje se izdvaja zekat. Proizvod množenja je 2125 $, što je vrijednost nisaba za novac u dolarima.

3 Trgovačka roba

Pojam trgovačka roba podrazumijeva sve ono što je pripremljeno za prodaju, nekretnine: zemljište, kuće, zgrade i slično, i pokretnu imovinu: prehrana, potrošni materijali i drugo.

Kako se izdvaja zekat na trovačku robu:

Vlasnik robe će sabrati vrijednost svega što prodaje po važećoj, sadašnjoj cijeni na tržištu u danu kada je nastupila zekatska obaveza, tj. nakon isteka jedne lunarne godine. Ako je vrijednost robe prešla vrijednost nisaba u novcu, iz svega će izdvojiti 2, 5% na ime zekata.

4 Poljoprivredni usjevi (žitarice, voće i mohunaste plodovi)

Allah Uzvišeni je objavio: *O vjernici, udjeljujte od lijepih stvari koje stječete i od onoga što vam Mi iz zemlje dajemo.* (El-Bekara, 267.).

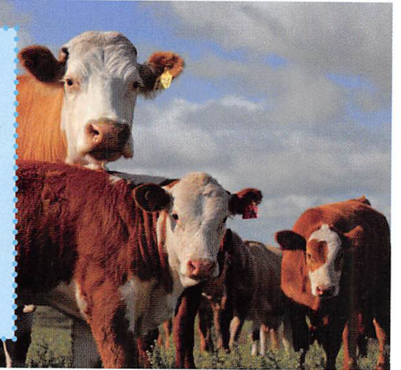
Zekat je obavezan samo na neke određene vrste poljoprivrednih usjeva, pod uvjetom da količinom dosegne *nisab* – mjeru na koju se izdvaja zekat.

Prilikom izdvajanja zekata na poljoprivredne usjeve, pravi se razlika na usjeve koji su zaljevani, đubreni i obrađivani u odnosu na one koji to nisu, pazeći na stanja i obaveze ljudi.

5 Stoka (kamile, krave, ovce i koze) Ako je stoka puštena na samostalnu ispašu pa vlasnik nema nikakvih obaveza u pogledu hrane, tada je dužan na istu izdvojiti zekat.

Međutim, ako vlasnik pribavlja i obezbjeđuje hranu za stoku u toku cijele godine ili veći dio godine, tada zekat na tu stoku nije obavezan.

Nisab za stoku i način izdvajanja zekata je opširna tema čije detalje možete potražiti u stručnoj fikhskoj literature.

Kome se daje zekat

Islam je precizno odredio kategorije ljudi kojima se može davati zekat. Dopušteno je izdvojiti cijelu vrijednost zekata samo jednoj navedenoj kategoriji ili ga podijeliti na više kategorija. Može se predati i humanitarnim organizacijama koje se bave raspodjelom zekata među muslimanima, a najpreče je da zekat bude podijeljen u lokalnoj zajednici.

Kategorije kojima se daje zekat:

1. **Prosjaci i siromasi,** a to su osobe koje oskudijevaju sa osnovnim i nužnim namirnicama za život.

2. **Prikupljači i distributeri** zekata kao vid naknade za svoj rad.

3. **Rob koji se želi iskupiti i platiti svoju slobodu,** otkupljujući sebe od svoga vlasnika, pa mu se davanjem zekata pripomaže kako bi što prije osjetio slobodu.

4. **Prezaduženim osobama koje nisu u stanju** vratiti dug, bez obzira da li taj dug nastao zbog interesa zajednice ili iz ličnih razloga.

5. **Borcima na Božijem putu,** koji se bore s ciljem zaštite vjere, domovine i drugih vrijednosti. Pod pojam borbe na Allahovom putu smatra se svaka stvar ili djelo koje doprinosi širenju islama i uzdizanju Allahove riječi, da samo ona bude gornja.

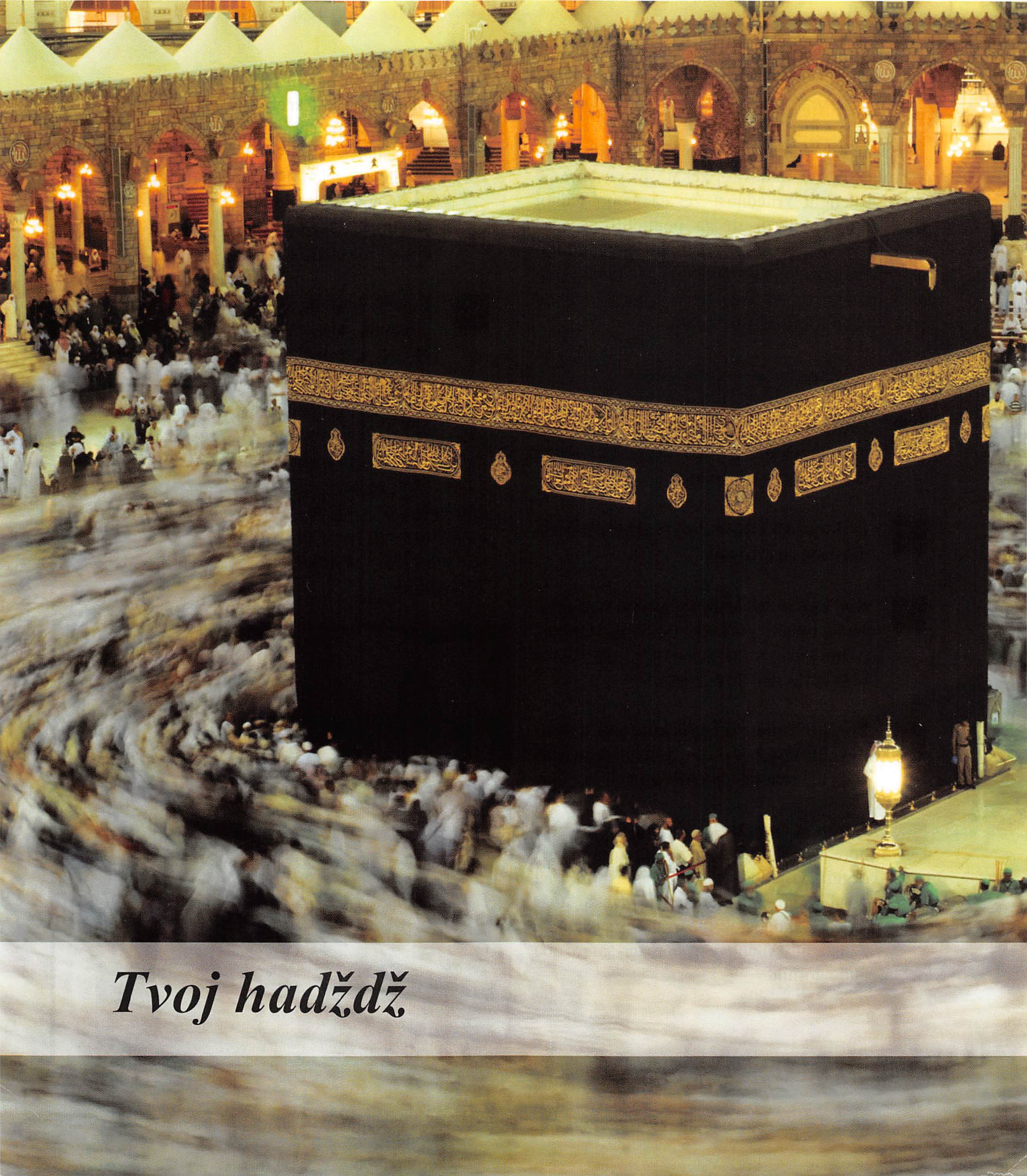
6. **Osobama čija srca želimo pridobiti,** a odnosi se najčešće na nove muslimane koji su tek prihvatili dini-islam. Ovoj kategoriji zekat ne izdvajaju pojedinci, već samo institucija ili predstavnici muslimanske zajednice koji mogu lahko odrediti prioritete pri dodjeli.

7. **Putnik koji je ostao bez sredstava** za povratak kući, pa makar bio imućan čovjek i posjedovao imetak na nekom drugom mjestu.

Allah Uzvišeni je u Kur'anu decidno uputio na kategorije ljudi kojima se daje zekat, rekavši: *Zekat pripada samo siromasima i nevoljnicima, i onima koji ga skupljaju, i onima čija srca treba pridobiti, i za otkup iz ropstva, i prezaduženima, i u svrhe na Allahovom putu, i putniku. Allah je odredio tako! - A Allah sve zna i mudar je.* (Et-Tevba, 60.).

> **Siromašni (*el-fukara'*) to su osobe koje oskudijevaju sa osnovnim i nužnim namirnicama za život.**

Tvoj hadždž

6

Hadždž – hodočašće u Mekki je peti temelj islama, a predstavlja jedinstven *ibadet* koji se manifestira tjelesnom, srčanom i novčanom pokornošću i odricanjem u ime Allaha Uzvišenog. Hadždž je obaveza koju je dužan izvršiti svaki imućan i fizički sposoban musliman i muslimanka, jednom u životu.

Allah Uzvišeni je rekao: *Hodočastiti Hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti; a onaj koji neće da vjeruje - pa, zaista, Allah nije ovisan ni o kome.* (Ali Imran, 97.).

Sadržaj odlomka:

Značaj Mekke i Mesdžidu-l-harama (Svete džamije)

Poimanje i definicija hadždža

Vrste mogućnosti u pogledu odlaska na hadždž

Uvjetovanje mahrema za odlazak žene na hadždž

Vrijednosti i koristi hadždža

Svrha i ciljevi hadždža

Umra

Kurbanski-bajram

- Propisana djela na dan Bajrama
- Uvjeti koje treba ispunjavati kurban
- Podjela kurbana?

Posjeta Medini – gradu Poslanika

Hadždž

Značaj Mekke i Mesdžidu-l-harama (Svete džamije)

Mesdžidu-l-haram (Sveta džamija) se nalazi u Mekki, na zapadu Arabijskog poluotoka. Za islam i muslimane on ima veliki značaj i položaj, od čega izdvajamo:

U njemu se nalazi Ka'ba Časna

Ka'ba je građevina u obliku kocke a nalazi se u središtu Mesdžidu-l-harama u Mekki.

Ona je kibla – pravac prema kojem se muslimani okreću u namazu i drugim *ibadetima* koje im je Allah Uzvišeni propisao.

Ka'bu su po Allahovoj zapovijedi sagradili Ibrahim i njegov sin Ismail, Allah im mir i spas darovao, a kasnije je njeno zdanje više puta prepravljano i obnavljano.

Allah Uzvišeni je objavio: *I dok su Ibrahim i Ismail temelje Hrama podizali, oni su molili: "Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš!"* (El-Bekara, 127.).

Naš vjerovjesnik Muhammed, Allah mu mir i spas darovao, učestvovao je sa mekkanskim plemenima u postavljanju Crnog kamena (*Hadžeru-l-esveda*) na njegovo mjesto u zidu Ka'be kada su Mekkelije obnavljale Ka'bu.

2 To je prva džamija – Boživji hram na Zemlji

Plemeniti ashab – drug Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, Ebu Zerr el-Giffari, Allah s njim bio zadovoljan, pitao je: "O Allahov Poslaniče, koji je Božiji hram prvi

> Vrata Ka'be na kojima su ispisani neki kur'anski ajeti

podignut na Zemlji?!", pa je Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, odgovorio: "To je El-Mesdžidu-l-haram (Ka'ba)!" Ponovo je pitao: "A poslije njega?!" Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, odgovori: "El-Mesdžidu-l-Aksa!" Ebu Zerr upita: "Koliki je (vremenski) razmak između njih?!" Poslanik reče: "Četrdeset godina. I još nešto, gdjegod da te zatekne namaz, obavi ga na tom mjestu, jer u tome je dobro." (El-Buhari, 3186 i Muslim, 520).

3 Uvećana nagrada za namaze obavljene u Mesdžidu-l-haramu

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, u vezi ovoga kaže: "Namaz obavljen u ovoj mojoj džamiji vrijedi kao hiljadu namaza obavljenih u nekoj drugoj džamiji, osim džamije Mesdžidu-l-harama. A namaz u džamiji Mesdžidu-l-harama vrijedi koliko sto hiljada obavljenih namaza u nekoj drugoj džamiji." (Ibn Madže 1406 i Ahmed, 14694).

4 Džamija Mesdžidu-l-haram je harem (sveto mjesto) Allaha i Njegovog Poslanika

Allah Uzvišeni je objavio: *"Ja sam primio zapovijest da se klanjam jedino Gospodaru ovoga grada, koji je On učinio svetim - a Njemu sve pripada - i naređeno mi je da budem poslušan."* (En-Neml, 91.).

Mekku je Allah Uzvišeni učinio svetom, zabranivši da se u njoj krv prolijeva – ratuje i ubija, da se nekome nepravda čini, love životinje, obaraju stabla ili čupa rastinje i biljke.

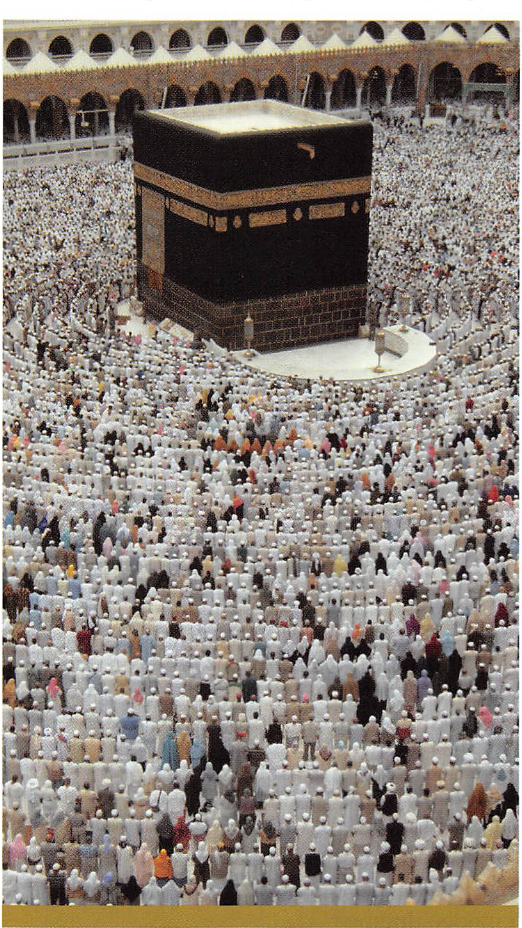
Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Doista je Allah Uzvišeni Mekku učinio svetom, a to nisu učinili ljudi; tako je čovjeku koji vjeruje u Allaha i Sudnji dan zabranjeno da u njoj prolijeva krv ili posiječe stablo." (El-Buhari, 104 i Muslim, 1354).

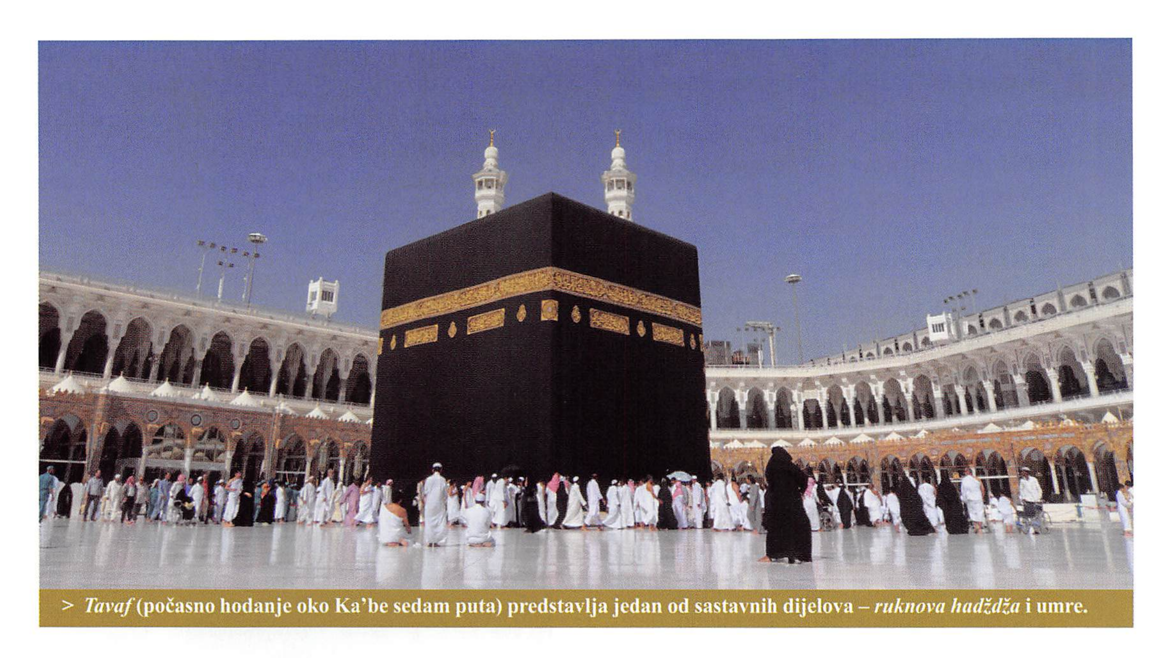
5 Mekka je najdraži grad Allahu Uzvišenom i Njegovom poslaniku Muhammedu, Allah mu mir i spas darovao

Jedan od drugova Allahovog Poslanika, Allah s njim bio zadovoljan, kazuje: "Vidio sam Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, kako stoji u El-Huzuretu (mekkansko naselje), govoreći o Mekki: 'Tako mi Allaha, ti si Allahov najbolji zemaljski predio i Njemu si najdraža. Da me iz tebe nisu prognali, ja te nikada ne bih napustio.'" (Et-Tirmizi, 3925 i En-Nesai, *Es-Sunen el-Kubra*, 4252).

6 Allah je naredio hadždž – hodočašće Svome Hramu svetom, svima koji imaju mogućnost da to učine

Allahov poslanik Ibrahim, Allah mu mir i spas darovao, po nalogu Svevišnjega, uputio je poziv za hadždž svim ljudima, pa su mu se ljudi u skupinama, sa svih strana svijeta, počeli odazivati. Hadždž su učinili svi poslanici kako nas o tome obavještava Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao. A Uzvišeni u Kur'anu govori o naredbi Ibrahimu, Allah mu mir i spas darovao, da pozove ljude na hadždž: *... i oglasi ljudima hadždž! – dolazit će ti pješke i na kamilama iznurenim; dolazit će iz mjesta dalekih.* (El-Hadždž, 27.).

> *Tavaf* (počasno hodanje oko Ka'be sedam puta) predstavlja jedan od sastavnih dijelova – *ruknova hadždža* i umre.

> Poimanje i definicija hadždža

Hadždž je namjera posjete Allahovog Svetog hrama radi obavljanja obreda hadždža, a sâm hadždž kao *ibadet* – obred sastoji od riječi i radnji koje nam donosi Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kao što je *ihram* – oblačenje posebne odjeće, *tavaf* – počasno kruženje oko Ka'be sedam puta, *sa'j* – hodanje između dva brežuljka Safe i Merve, *vukuf* – stajanje na Arefatu, *remj* – bacanje kamenčića (džemreta) na Mini i drugo.

Hadždž kao vjerski čin donosi raznovrsne blagodati, dobra i koristi ljudima poput oglašavanja Allahove jednoće – *tevhida*, oprost grijeha, međusobno upoznavanje i zbližavanje muslimana, učenje i saznavanje vjerskih propisa i mnogo drugoga.

Vrijeme hadždžda

Centralni dio radnji i obreda hadždža je između 8. i 13. dana mjeseca zu-l-hidždžeta. To je zadnji mjesec lunarne godine u islamskom kalendaru.

Ko je obavezan obaviti hadždž

Da bi hadždž nekome bio obavezan potrebno je da ispunjava neke uvjete: da je musliman, *mukellef* - šerijatski obveznik (razuman i spolno zreo) i da je u mogućnosti izvršiti ovu obavezu.

Poimanje mogućnosti u pogledu hadždža

To je sposobnost odlaska na hadždž u Mekku legalno, uz poštivanje pravne regulative, te obavljanje obreda hadždža bez poteškoća i velikog fizičkog napora, koji ne prelazi uobičajeni napor na nekom drugom putovanju, pod uvjetom sigurnosti života i imovine, te da materijalni izdaci za hadždž ne ugroze uobičajenu opskrbu čovjeka i opskrbu onih koje je dužan izdržavati.

> Vrste mogućnosti u pogledu odlaska na hadždž

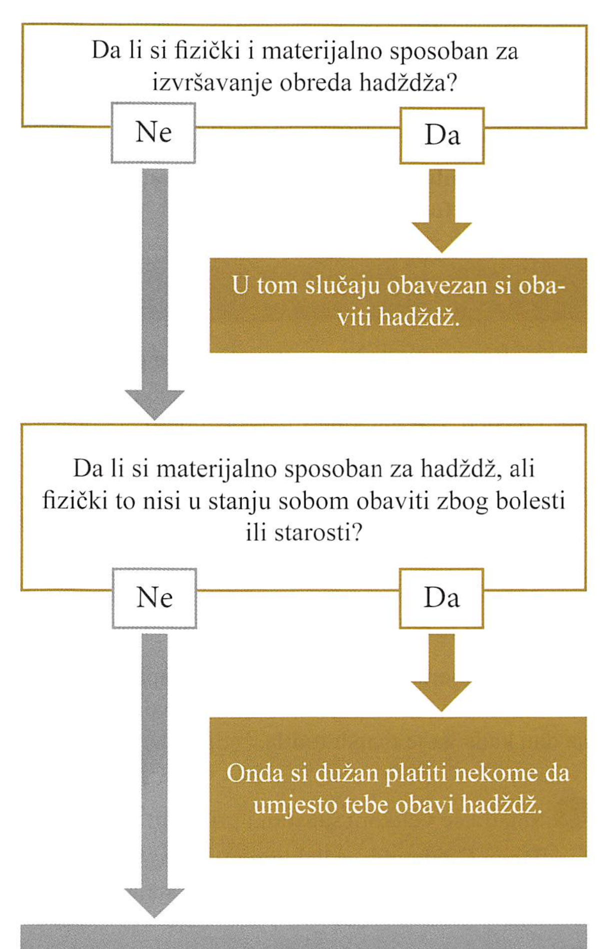
1. **Da je osoba sposobna i u mogućnosti samostalno obaviti hadždž,** tj. da fizički i materijalno može doputovati do Mekke sigurno i bez velikog napora. U tom slučaju, hadždž je obavezan za takvu osobu.

2. **Da je osoba sposobna i u mogućnosti obaviti hadždž uz pomoć drugoga,** a misli se na one osobe koje zdravstveno ili zbog starosti nisu u mogućnosti da lično izvrše obrede hadždža, ali imaju materijalnu mogućnost da plate nekome da umjesto njih obavi hadždž. I u ovom slučaju hadždž je obavezan ali uz pomoć drugoga, odnosno dužni su pronaći nekoga ko će umjesto njih obaviti hadždž.

3. **Osoba koja nije u mogućnosti da samostalno ili uz pomoć drugoga obavi hadždž,** pa u tom slučaju s takve osobe spada dužnost i obaveznost hadždža.

Naprimjer: Ko nema dovoljno imetka da, uz troškove hadždža, zadovolji i potrebe opskrbe sebe i svoje porodice, njemu hadždž nije obavezan.

Također nije dužan da štedi i izdvaja za tu svrhu, međutim, kada god postigne mogućnost i ostvari sposobnost za obavljanje hadždža, dužan je da ga i učini.

> Uvjetovanje mahrema za odlazak žene na hadždž

Obaveznost hadždža ženi uvjetovana je prisustvom *mahrema* (suprug ili muškarac s kojim žena, zbog krvnog srodstva ili srodstva po mlijeku, ne može stupiti u brak), kao dodatni uvjet na već spomenute, koji će biti u njenoj pratnji tokom odlaska na hadždž. To mogu biti: muž, otac, djed, sin, unuk, brat ili njegov sin, amidža, dajdža itd. (vidi str. 205)

Ako žena obavi hadždž bez mahrema, na način da je pri tome sigurna, njen hadždž je ispravan i ispunila je tu vjersku obavezu.

>Vrijednosti hadždža

O vrijednosti i koristi hadždža navodi se puno predanja, spomenut ćemo neke:

1. Uvršten je u najbolja i najvrednija djela. Kada su Allahovog Vjerovjesnika, Allah mu mir i spas podario, pitali koja su djela najbolja, odgovorio je: "Vjerovanje u Allaha i Njegovog Poslanika!" Pitali su: "A poslije toga?" On je rekao: "Borba na Allahovom putu!" Oni nastaviše: "A zatim?" Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas podario, odgovori: "Ispravno obavljen hadždž!" (El-Buhari, 1447 i Muslim, 83).

2. Hadždž je najveći skup za iskup od grijeha

Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas podario, rekao je: "Ko obavi hadždž a pri tom se ne ogriješi i ništa ružno ne kaže (*refes*: bestidan govor ili prilazak ženi), vratit će se (s hadždža) čist od grijeha kao na dan kada ga je majka rodila." (El-Buhari, 1449 i Muslim,1350).

3. Smatra se velikom šansom i prilikom za spas i izbavljenje od džehennemske vatre

Allahov Odabranik, Allah mu mir i spas podario, rekao je: "Nema dana u kojem Allah više oslobodi ljudi od džehennemske vatre, od Dana stajanja na Arefatu." (Muslim, 1348).

4. Nagrada za hadždž je Džennet. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, obavještava nas: "Za ispravno obavljen hadždž nema druge nagrade do Dženneta." (El-Buhari, 1683 i Muslim, 1349).

Navedene vrijednosti i koristi hadždža pripadaju doista onima koji su iskreni u svom *nijjetu* – namjeri, zatim su očistili svoju tajnu i od ljudskih očiju skrivenu stranu života, te dosljedno uzeli slijediti put Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao.

> Svrha i ciljevi hadždža

Hadždž ima velike ciljeve i plemenitu svrhu koji donose korist pojedincu i zajednici. Uzvišeni je, u kontekstu govora o obavezama hadžije i klanju kurbana, rekao: *Do Allaha neće doprijeti meso njihovo i krv njihova, ali će Mu stići iskreno učinjena dobra djela vaša.* (El-Hadždž, 37.).

O svrsi hadždža Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Tavaf oko Ka'be i između Safe i Merve, te bacanje kamenčića (na Mini), sve je to propisano radi uzdizanja Allahovog spomena (*zikrullah*)." (Ebu Davud, 1888).

Ovdje ćemo posebno istaći neke ciljeve i koristi hadždža:

> **Musliman koji želi obaviti hadždž i umru dužan je da nauči šerijatske propise vezane za te *ibadete*.**

1 Manifestacija pokornosti Allahu Uzvišenom i poniznosti pred Njegovom veličinom

Hadžije to pokazuju tako što odbacuju ugodnu i dragocjenu odjeću, a prihvataju *ihrame* govoreći kroz to o svojem siromaštvu (*fakru*) i ovisnosti o Allahu. Hadžije se odriču dunjaluka i onoga što ih s njime veže i odvlači od potpune predanosti Allahu Uzvišenom. Na takav način oni zaslužuju Allahov oprost i Njegovu neizmjernu milost. A zatim stoje na Arefatu, moleći i dozivajući Allaha Svemoćnoga, zahvaljujući Mu na nimetima i dobrima, proseći oprost za grijehe i sve postupke ružne.

2 Zahvala na *nimetima* – blagodatima

Obavljanjem hadždža zahvaljujemo Allahu Svevišnjem s dvije strane; zahvala na blagodati imetka i zahvala na blagodati zdravlja i fizičke sposobnosti tijela, a to predstavljaju dvije najveće blagodati koje čovjek uživa na ovome dunjalučkom svijetu. Putem izvršavanja obreda hadždža vjernik zahvaljuje Allahu Uzvišenom na tim dvjema blagodatima, tako što tijelo izlaže fizičkom naporu dok obavlja hadždž, a, s druge strane, troši novac u pokornosti – *ibadetu* svome Gospodaru i sticanju Njegove milosti i zadovoljstva. A sama zahvala na blagodatima je obavezna - *vadžib* kako po nalogu zdrave logike tako i po šerijatskom imperativu.

3 Okupljanje muslimana

Muslimani iz cijeloga svijeta okupljaju se na hadždžu, prilikom čega dolazi do upoznavanja i zbližavanja, te brisanju i gubljenju svih razlika: rasnih, nacionalnih, jezičkih, socijalnih i drugih. Tu se sklapa jedinstvo muslimanske riječi u najvećem svjetskom *kongresu,* gdje svi prihvataju dogovor o činjenju dobročinstva, njegovanju bogobojaznosti i međusobnom savjetovanju i preporučivanju istine i strpljivosti. Svrha hadždža je doista plemenita i veličanstvena jer usklađuje uvjete života zemaljskog sa uvjetima nebeskim.

4 Hadždž podsjeća na prizore Sudnjeg dana

Hadždž podsjeća muslimana na Dan susreta s Allahom Uzvišenim, jer odlaganjem svakodnevne i uobičajene odjeće i oblačenjem bijelih *ihrama*, koji podsjećaju na *kefine* – plahte u koje se umotava umrli, on predočava sebi sliku stajanja na Sudnjem danu, a dodatni dojam pojačava stajanje na Arefatu gdje pogled hadžije samo vidi skupine ljudi u istoj bijeloj odjeći. Takvo stanje poziva vjernika da ozbiljnije poradi na pripremi za taj veliki dan i ponese što bolju poputninu za susret sa Gospodarom svojim.

5 Manifestacija Allahove jednoće - *tevhida* i pokoravanja - *ibadeta* samo Njemu, riječima i djelom

Znak prepoznatljivosti hadžija je *telbija*: *Lebbejke, Allahumme, lebbejk! Lebejke, la šerike leke, lebbejke! Inne-l-hamde, ve-n-ni'mete leke ve-l-mulk, la šerike leke!* (Odazivam Ti se, moj Allahu, odazivam! Odazivam Ti se, Ti sudruga nemaš, odazivam Ti se! Doista sva zahvala i vlast pripadaju samo Tebi, Ti sudruga nemaš.) Telbija je simbol *tevhida* (Allahove jednoće) o čemu svjedoči izjava jednog od Poslanikovih časnih drugova koji opisujući Poslanikovu telbijju, Allah mu mir i spas podario, kaže: "Otpočeo je *zikr* (telbije, nakon oblačenja ihrama) sa *tevhidom* (priznavanjem da je Allah jedan)." (Muslim, 1218), tj. u svakom obredu hadždža isticao je *tevhid* – da je Allah samo jedan i da samo Njemu se ibadet čini.

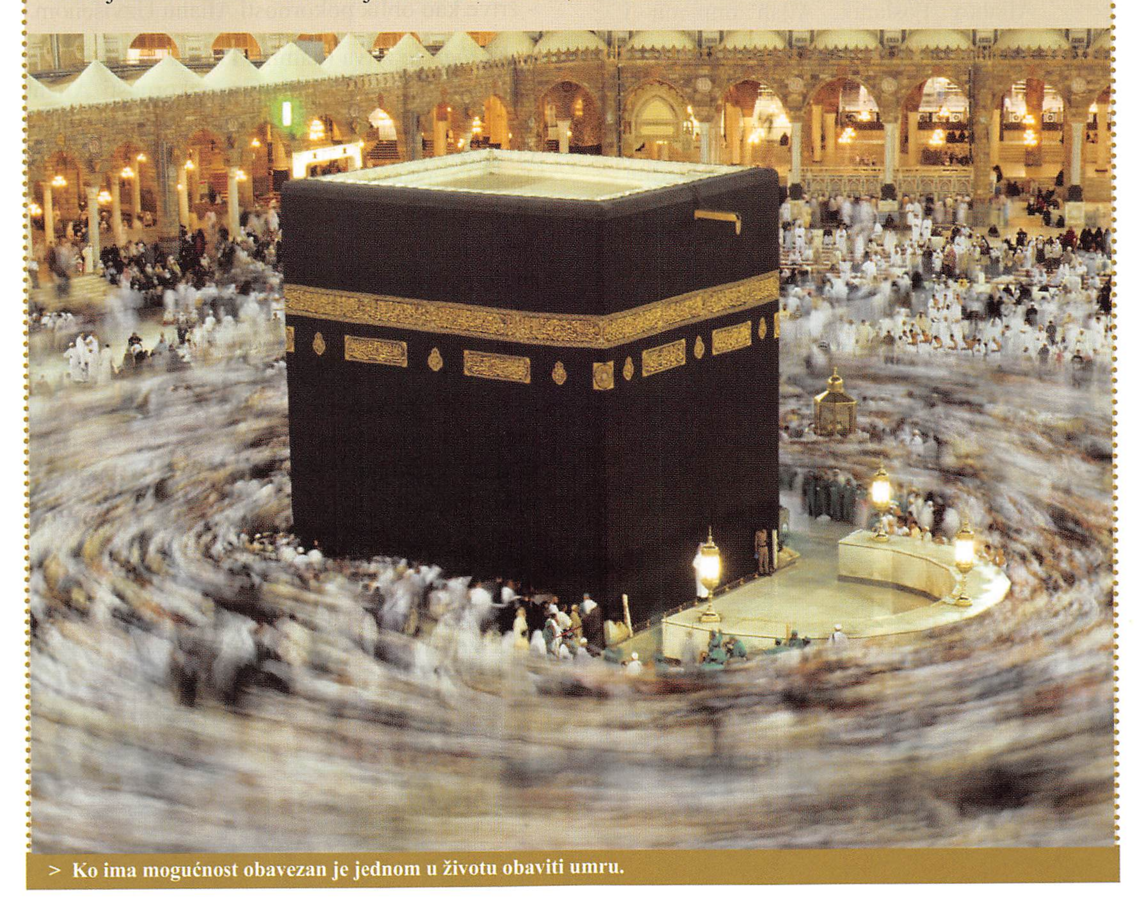
> Osoba koja obavlja hadždž ili umru dužna je učiniti sa'j (ciljano i određeno hodanje) između brežuljaka Safe i Merve.

> Umra

To je oblik *ibadeta* Allahu Uzvišenom koji se sastoji od oblačenja *ihrama*, *tavafa* oko Ka'be – sedam puta, sa'ja (hodanja između dva brežuljka Safe i Merve) – sedam puta, zatim potkresivanja ili brijanja kose (za muškarce).

Šerijatski tretman umre: Obavezna je - *vadžib* svakom pripadniku islama ako ima mogućnost da je obavi, jednom u životu, a pohvalno ju je ponavljati.

Vrijeme obavljanja umre: Dopušteno ju je obavljati tokom cijele godine, a u ramazanu ima posebnu nagradu, o čemu je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kazao: "Umra obavljena u ramazanu ima vrijednost hadždža." (El-Buhari, 1764 i Muslim, 1256).

> Ko ima mogućnost obavezan je jednom u životu obaviti umru.

Kurban-bajram

To je drugi Bajram muslimana koji pada na 10. dan mjeseca zu-l-hidždžeta (zadnji mjesec islamskog lunarnog kalendara). Kurban-bajram ima mnoge odlike, kao naprimjer:

1. To je jedan od najboljih dana u godini. Najbolji i najodabraniji dani su prvih deset dana mjeseca zu-l-hidždžeta. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, rekao je: "Nema dana u kojima je Allahu draže činjenje dobrih djela od prvih deset dana ovoga (zu-l-hidždžeta) mjeseca." Neko je upitao: "Čak i od borbe na Allahovom putu?!", a on, Allah mu mir i spas podario, uzvrati: "Da, čak i od borbe na Allahovom putu, osim (nagrade) čovjeka koji je svojim životom i cijelim imetkom izašao u borbu na Allahovom putu, pa ništa od toga dvoga ne vrati." (El-Buhari, 926 i Muslim, 757).
2. To je najznačajniji dan hadždža, jer se u njemu obavlja većina i najznačajniji obredi hadždža: tavaf, klanje kurbana, bacanje kamenčića na Akabi.

Propisana djela na dan Kurban-bajrama

Za muslimane koji nisu na hadždžu propisano je na dan Kurban-bajrama obavljanje istih radnji kao i na Ramazanski bajram (vidi 144 str.) izuzimajući *sadekatu-l-fitr* koja je vezana za post.

Kurban-bajram izdvaja se od Ramazanskoga po tome što je preporučeno prinošenje *kurbana* - žrtve kao oblik pokornosti Allahu Uzvišenom.

Kurban je žrtva (kamila, krava, ovca ili koza) koja se prinosi s namjerom pokornosti Allahu Uzvišenom, nakon obavljenog bajram-namaza (10. zu-l-hidždže) do akšama 13. dana mjeseca zu-l-hidždžeta. Uzvišeni je kazao: ... *zato se Gospodaru svome moli i kurban kolji.* (El-Kevser, 2.). Riječi Uzvišenog: *zato se Gospodaru svome moli*, po mišljenju komentatora Kur'ana odnose se na kurbanski bajram-namaz.

Šerijatski tretman klanja kurbana

To je potvrđeni sunnet onome ko ima materijalnu mogućnost da priušti kurban. Jedan kurban dovoljan je za jednog muslimana i njegovu porodicu.

Propisano je da osoba koja prinosi kurban prvih deset dana mjeseca zu-l-hidždžeta ne uzima ništa od svoje kose, brade i nokata, sve dok kurban ne bude žrtvovan.

Uvjeti koje treba ispunjavati kurban

1. **Da bude iz reda sitne ili krupne stoke**: kamile, krave, ovce ili koze, tako da nije ispravno prinositi kurban u drugim životinjama ili pticama.

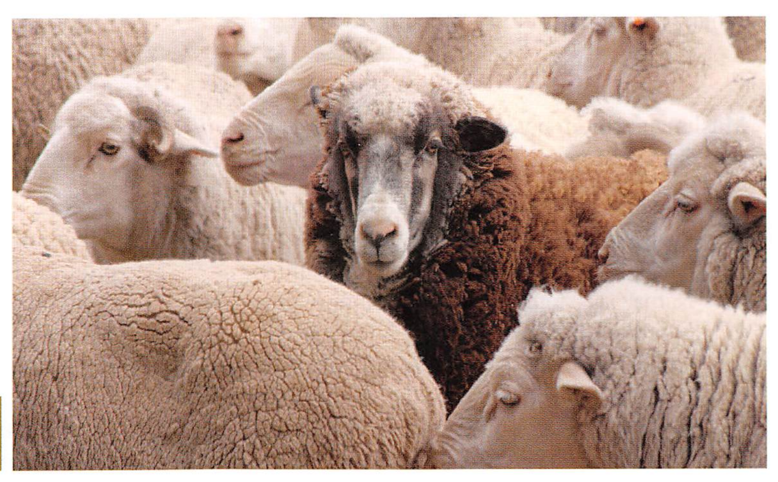
   Jedna ovca ili koza dovoljna je za jednog muslimana i njegovu porodicu. Dok kurban prinešen u kravi ili kamili dovoljan je za sedam različitih članova i njihove porodice.

2. **Pogodna starosna dob.** Tako ovce moraju imati najmanje šest mjeseci, koze godinu, krave dvije godine, a kamile najmanje pet godina starosti.

3. **Da životinja bude bez jasne i vidljive mahane.**
   Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Četiri životinje ne mogu u kurban: slijepa životinja, vidno bolesna, izraženo hromava i naoko iznurena životinja." (En-Nesai, 4271 i Et-Tirmizi, 1497).

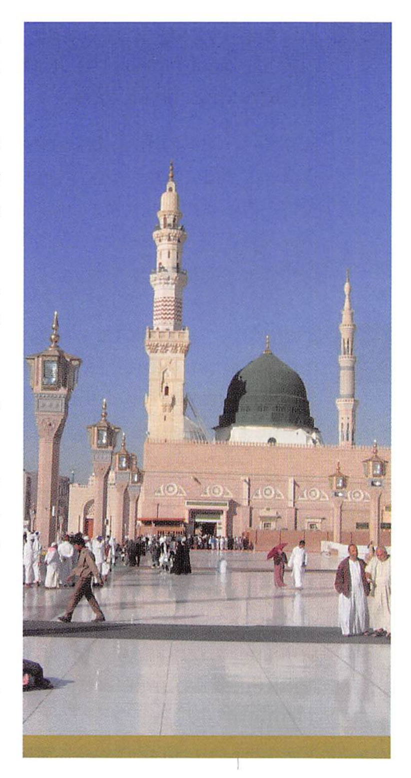
Kako se dijeli kurbansko meso

- Zabranjeno je prodavati bilo koji dio kurbana (za ličnu korist).
- Preporučeno je podijeliti kurban na tri dijela: trećinu za potrebe porodice, trećinu podijeliti kao *hediju* (prijateljima i komšijama), a trećinu podijeliti kao sadaku siromašnima.
- Dopušteno je dati novac i opunomoćiti osobu i ili humanitarnu organizaciju da u naše ime prinese kurban i podijeli ga potrebnicima.

> **Islam je uvjetovao da kurban bude bez mahana**

Posjeta Medine – grada Allahovog Poslanika

Medina – grad Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, u koji je Hidžru učinio iz Mekke nakon pritiska i uznemiravanja koje su mu činili mušrici.

Prva stvar koju je uradio Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, nakon iseljenja u Medinu, bila je izgradnja i podizanje džamije koja će postati centar znanja, misionarstva i širenja dobra među ljudima.

Posjeta džamije Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, je potvrđeni *mustehab* – veoma preporučeno i pohvalno djelo, bilo to za vrijeme hadždža ili u nekoj drugoj prilici.

Posjeta Poslanikove džamije nema nikakve veze sa obredima hadždža, niti ima nekih specifičnosti i posebnosti u pogledu vremena i doba posjete.

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Na put se ne sprema, radi posjete neke džamije, osim pri posjeti tri džamije: El-Mesdžidu-l-harama (u Mekki), ove moje džamije (u Medini) i Mesdžidu-l-Aksaa (u Palestini)." (El-Buhari, 1139, Muslim, 1397 i Ebu Davud, 2033).

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Namaz obavljen u ovoj mojoj džamiji vrijedi kao hiljadu namaza obavljenih u nekoj drugoj džamiji izuzev džamije Mesdžidu-l-harama." (El-Buhari, 1133 i Muslim, 1394).

Šta je propisano posjetiti u Medini

Musliman svojom posjetom Medini treba da ima *nijjet* da posjeti Džamiju Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, i da u njoj obavi namaz. Kada se nađe u Medini, lijepo je da posjeti i uradi sljedeće:

1. Da obavi namaz u Revdi, unutrašnji prostor Poslanikove džamije između Poslanikove odaje i minbera u prvom dijelu džamije. Namaz u tom prostoru džamije ima posebnu vrijednost, Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Prostor između moje odaje i minbera je jedan vrt (*revda*) od džennetskih vrtova." (El-Buhari, 1137 i Muslim, 1390).

2. Nazvati selam Allahovom Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao, tako što će otići do Poslanikova kabura, okrenut će se ka njemu, a kibla će mu biti za leđima, izgovarajući pristojno, tihim glasom: *Es-Selamu 'alejke, ja Resullallah, ve rahmetullahi ve berekatuhu! Ešhedu enneke kad bellagte-r-risale, ve eddejte'l-emane, ve hasahte-l-umme, ve džahedte*

Tvoj hadždž

fillahi hakka-l-džihad. Fe džezakellahu an ummetike efdale ma džeza nebijjen an ummetihi. (Allahov mir, o Allahov Poslaniče, Njegova milost i blagoslov na tebe. Svjedočim da si Poslanicu dostavio, emanet izvršio, ummet nasavjetovao i da si se istinski i predano, radi Allaha, na Njegovom putu borio. Neka te Allah nagradi najboljom nagradom od tvoga ummeta, onako kako je najbolje nagradio nekog poslanika od ummeta njegova.)

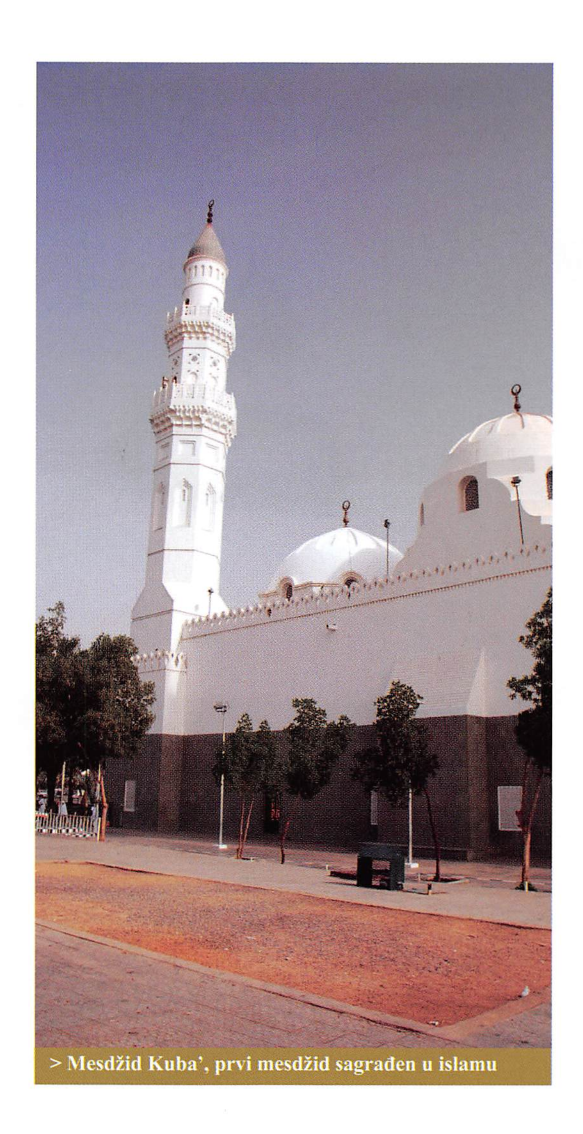
Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ko god mi nazove selam (nakon preseljena na ahiret), Allah će mi povratiti dušu kako bi mu na selam uzvratio." (Ebu Davud, 2041).

Zatim će se posjetilac okrenuti na desnu stranu, pa će selamiti Ebu Bekra, Allah s njim bio zadovoljan, Poslanikovog halifu i njegovog najboljeg druga.

Iza toga će se pomjeriti udesno, pa selamiti Omera, Allah s njim bio zadovoljan, drugog Poslanikovog halifu i po vrijednosti prvog ashaba iza Ebu Bekra, Allah s njima bio zadovoljan.

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, je najbolji čovjek, ali ne donosi korist i ne otklanja štetu, tako da nije dopušteno upućivati dove Poslaniku ili tražiti pomoć od njega, jer se dova, traženje pomoći i svi drugi oblici *ibadeta* upućuju Allahu Uzvišenom i samo radi Njega i Njemu čine.

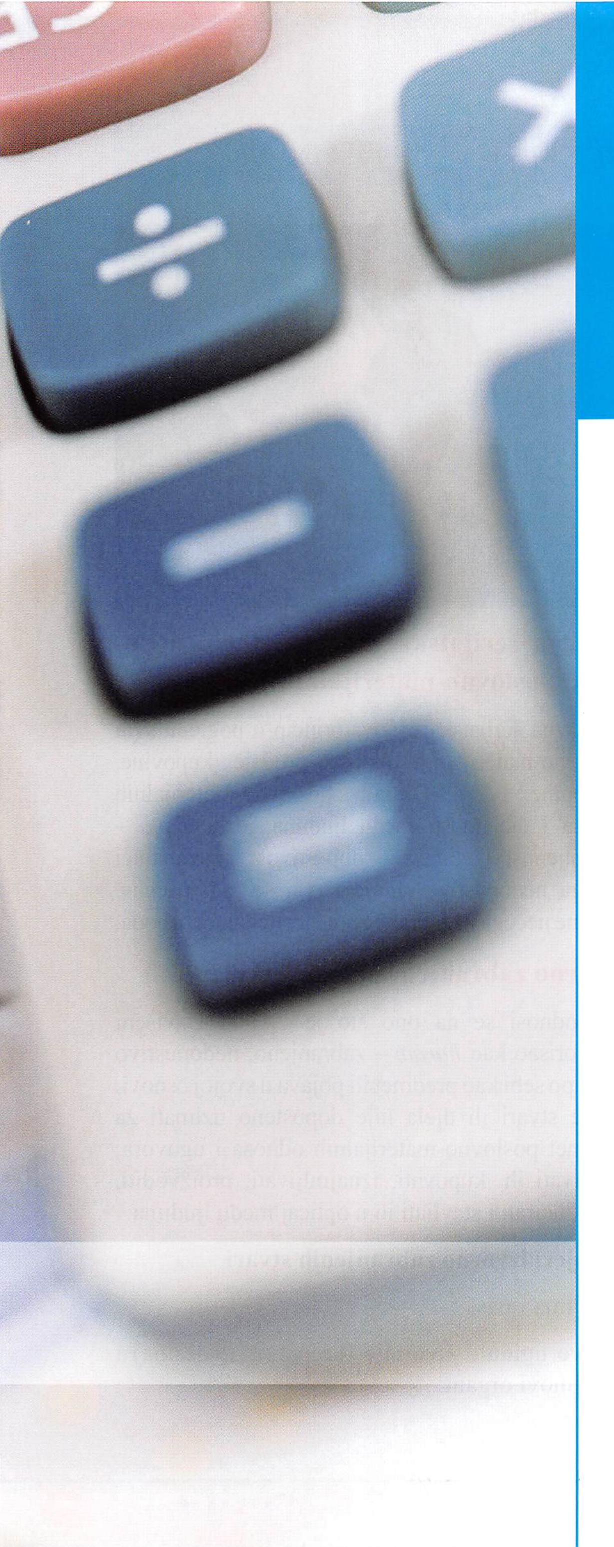
3 Lijepo je posjetiti i džamiju – Mesdžidu-l-Kuba', prvu džamiju koja je sagrađena u islamu, prije nego je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, sagradio svoju džamiju u središtu Medine. Allahov Poslanik je posjećivao i odlazio do ove džamije i u vezi toga je rekao: "Ko se očisti i uredi kod kuće, a zatim ode i klanja dva rekata (dobrovoljnog namaza) u Mesdžidu-l-Kuba', zaradio je nagradu kao da je umru obavio." (Ibn Madže, 1412).

> Mesdžid Kuba', prvi mesdžid sagrađen u islamu

Tvoji poslovni i materijalni odnosi

7

Islam je odredio i propisao kompletan skup propisa i zakona, koji održavaju i štite interes čovjeka i njegova poslovna, imovinska i stručno-interesna prava, bez obzira bio imućan ili siromašan, te imaju za cilj da održavaju kompaktnost i kohezivnost zajednice, njen napredak i razvoj u svim segmentima života.

Sadržaj odlomka

Polazna osnova/princip u Šerijatu u pogledu poslovno-materijalnih odnosa jeste dopustivost (*el-hill*)

Izvorno zabranjene stvari i radnje

Zabranjene stvari i radnje zbog posljedičnog ishoda

Kamata

- Zatezna kamata
- Kreditna kamata
- Šerijatski tretman kamate
- Opasnost i posljedice kamate na pojedinca i društvo

Obmana u kupoprodaji i neupućenost na mahanu robe

Nepravda i bespravno sticanje/uzurpiranje imovine

Kocknje i igre na sreću

- Pogubnost kockanja i igara na sreću za pojedinca i zajednicu

Islamska etika u poslovanju

- Emanet – povjerenje
- Iskrenost
- Temeljitost

Tvoji poslovni i materijalni odnosi

Allah Svevišnji je naredio čovjeku da se trudi u sticanju opskrbe na zemlji, što je jasno iz sljedećeg:

- Islam je zabranio prosjačenje i traženje od drugih sve dok čovjek može sobom privređivati. Upozorio je da oni koji traže od drugih, a sami mogu raditi, gube ugled i položaj kod Boga, a i kod ljudi. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Onaj od vas koji bude prosjačio od drugih, susrest će Allaha Uzvišenog a na njegovom licu neće ostati ni komadić mesa." (El-Buhari, 1405 i Muslim, 1040).

U drugom predanju Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, kazao je: "Koga zadesi siromaštvo pa se okrene ljudima, neće se riješiti siromaštva, a ko se okrene Allahu Uzvišenom, Allah će mu uskoro bogatstvo podariti." (Ahmed, 3869 i Ebu Davud, 1645).

- Sva zanimanja i djelatnosti; uslužna, proizvodna, ulagačka, su časna djela i poslovi kojih se ne treba stidjeti sve dok su okvirima poštenja i *halal* - dopuštenog poslovanja. Vjerski izvori nam prenose da su Božiji vjerovjesnici, Allah im mir i spas podario, radili i bavili se uobičajenim poslovima i zanimanjima kojim su se bavili i njihovi sunarodnjaci. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, kaže: "Nijedan poslanik nije odabran za poslanstvo, a da prije toga nije bio pastir ovaca." (El-Buhari, 2143). Vjerovjesnik Zekerijja bio je stolar. (Muslim, 2379). I svi drugi poslanici su radili slične poslove.

- Onaj ko s dobrom namjerom pristupa poslu, želeći time zadovoljiti svoje potrebe i potrebe svoje porodice da ne traže od drugih, te pomoći siromašnima i potrebnicima, imat će nagradu za za svoj trud i rad.

> Svaki dopušten – *halal* posao je častan rad kojeg se ne treba stidjeti

Polazna šerijatska osnova/princip u pogledu poslovno-materijalnih odnosa

Polazna šerijatska osnova/princip u pogledu svih poslovno-materijalnih odnosa; prodaje, kupovine, zakupnine i svih drugih poslovno-materijalnih odnosa i djelatnosti među ljudima, jeste *ibaha* – dozvoljenost i *dževaz* – dopustivost, izuzimajući iz toga nedopustive radnje i odnose radi načelne zabrane nečega ili zabrane zbog posljedičnog ishoda.

Izvorno zabranjene stvari

A odnosi se na ono što je Allah Uzvišeni kategorisao kao *haram* – zabranjeno, nedopustivo samo po sebi kao predmet ili pojava u svojoj osnovi. Takve stvari ili djela nije dopušteno uzimati za predmet poslovno-materijalnih odnosa i ugovora; prodavati ih, kupovati, iznajmljivati, proizvoditi, reproducirati i stavljati ih u opticaj među ljudima.

Primjeri izvorno zabranjenih stvari

- Svinja i pas.
- Sve uginule životinje (krepalina ili lešina) i njihovi organi.

- Sva alkoholna pića.
- Sve vrste droga i ono što ugrožava zdravlje..
- Sredstva za širenje nemorala i bestidnosti: audio i video materijali, internet portali i časopisi s nemoralnim, vulgarnim i pornografskim sadržajem.
- Kipovi i sve što se obožava mimo Allaha Uzvišenog.

Zabranjene stvari i radnje zbog posljedičnog ishoda

To su u osnovi dopuštene stvari ili radnje, ali su svrstane u *haram* – zabranjeno zbog načina na koji su stečene, u osnovi štetnog za pojedinca i zajednicu.

Razlozi koji neku stvar ili radnju u poslovno-materijalnim odnosima uvrštavaju u kategoriju *harama* – zabranjenog su sljedeći:

Lihvarstvo, obmana, neupućenost ili nepoznavanje mahane predmeta poslovnog-materijalnog ugovora, nepravda, kockanje i igra na sreću.

Pojasnit ćemo svaki uzrok pojedinačno:

> Lihvarstvo (kamatno poslovanje)

Lihvarstvo ili kamata, u arp. *er-riba*, je Šerijatom zabranjena povišica ili zarada, jer predstavlja očigledan primjer nepravde i izrabljivanja.

Postoji više vrsta kamate, ali najpoznatije i najraširenije u poslovno-materijalnim odnosima su kamata u zajmovima (kreditima) i zatezna kamata. Kamata se može definirati kao uvećanje povrata sredstava (novca ili robe) bez kupoprodajnog ugovora ili razmjene dobara različite vrste između poslovnih stranaka.

> Svaki zajam koji donosi određenu korist zajmodavcu je kamata

Zatezna kamata

To je uvećanje osnovnog duga po isteku roka za njegov povrat zbog finansijske nesposobnosti dužnika.

Primjer: Seid je pozajmio 1.000 $ od Halida koje će vratiti za mjesec dana. Nakon isteka roka za vraćanje duga, Seid nije u mogućnosti da izmiri dug, pa mu je Halid uvjetovao da novac vrati odmah ili nakon dodatnih mjesec dana, ali uvećan za 100 $, tj. sumu od 1.100 $. Ako ni tada ne bude u mogućnosti produžit će mu još mjesec dana uz dodatnih 100 $, pa bi tada vraćao 1.200 $, itd.

Kreditna kamata

A to je pozajmljivanje određene svote novca od osobe ili banke, pod uvjetom da nakon dogovorenog vremenskog perioda dužnik izmiri dug uz određenu procentualnu povišicu u korist zajmodavca, npr. 5%, više ili manje od toga.

Primjer: Čovjek želi kupiti kuću čija je cijena 100 hiljada, ali on ne posjeduje dovoljno novca, pa odlazi u banku i pozajmljuje 100 hiljada uz dogovor da vrati 150 hiljada u jednakim ratama u narednih pet godina.

Kamata je strogo zabranjena i ubraja se u velike grijehe, bez obzira da li se pozajmljeni novac uz kamatu koristi u finansiranju trgovine ili proizvodnje, za kupovinu životno-važnih nekretnina: kuće, placa i slično, ili se, pak, ulaže u potrošačke svrhe za komforizaciju života.

A što se tiče kupovine robe na odgođeno plaćanje, to je dopušteno ako roba ima određenu cijenu za gotovinsko plaćanje i fiksiranu cijenu za odgođeno plaćanje u ratama.

Naprimjer: Ako osoba kupuje neki uređaj čija je cijena 1.000 $ za gotovinsko plaćanje, a 1.200 $ ako se plaća na odgodu, u 12 mjesečnih rata po 100 $, koje će kupac isplaćivati prodavcu.

Šerijatski tretman kamate

Kamata je najstrožije zabranjena eksplicitnim kur'anskim i hadiskim tekstovima i jedan je od velikih grijeha. Nijednom prijestupniku šerijatskih zakona, Allah Uzvišeni nije zaprijetio ***objavom rata*** osim onima koji uzimaju i posluju s kamatom. U prethodnim vjerozakonima Svemogući je također zabranio kamatu, ne samo u islamu, međutim ti propisi su vremenom, kao i svi drugi u ranijim objavama, iskrivljeni i krivotvoreni. Allah Uzvišeni pojašnjava razlog uništenja i kažnjavanja nekih prеđašnjih naroda: *... i zato što su kamatu uzimali, a bilo im je zabranjeno.* (En-Nisa', 161.).

Kazna za kamatu

1. Onaj ko posluje s kamatom izlaže se ratu i sukobu sa Allahom Uzvišenim i sa Njegovim Poslanikom, Allah mu mir i spas darovao, određujući se kao neprijatelj Allaha i Njegovog Poslanika. Svemogući je objavio: *Ako ne učinite, eto vam onda, neka znate - rata od Allaha i Poslanika Njegova. A ako se pokajete, ostat će vam glavnice imetaka vaših, nećete nikoga oštetiti, niti ćete oštećeni biti* (El-Bekara, 279.). Spomenuti rat ima psihološke i fizičke posljedice na čovjeka. Doista ono što je danas ljude zadesilo od bolesti, jada, beznađa, briga, ..., sve su to rezultati spomenutog rata koji se odvija protiv svih onih koji krše Allahove propise, posluju s kamatom i podržavaju je, te prelaze granice koje je On Uzvišeni postavio. Naveli smo samo neke loše i pogubne posljedice kamate na dunjaluku, a šta tek takve osobe čeka na ahiretu.

2. Supštanje Allahovog prokletstva i ustezanje Njegove milosti od onoga koji radi s kamatom i podstiče kamatno poslovanje. Džabir, Allah s njim bio zadovoljan, prenosi: "Allahov Poslanik, Allah mi mir i spas darovao, prokleo je onoga ko uzima kamatu, posreduje u njoj, piše kamatni ugovor i svjedoči ga." (Muslim, 1598).

3. Na Sudnjem danu će onaj ko je zarađivao na kamati biti proživljen u najružnijem obliku, poput osobe koju je džin izbezumio: *Oni koji se kamatom bave dići će se kao što će se dići onaj koga je dodirom šejtan izbezumio.* (El-Bekara, 275.).

4. Novac zarađen na kamati količinski može odavati dojam mnoštva, ali je on u suštini ostao bez blagoslova Božijeg, te ne vodi sreći, zadovoljstvu i uživanju. Uzvišeni je objavio: *Allah uništava kamatu, a unaprjeđuje milosrđa.* (El-Bekara, 276.).

Pogubnost kamate za pojedinca i društvo

Islam je oštro osudio kamatu iz razloga što donosi i uzrokuje katastrofalne posljedice za pojedinca i zajednicu u cjelini. Navest ćemo neke:

1 Urušavanje raspodjele bogatstva i formiranje velikih socijalnih razlika između bogatih i siromašnih

Kamata doprinosi koncentraciji novca u posjedu male skupine ljudi, bez ikakvog udjela u njemu od strane ostatka društva. Takav odnos proizvodi nedostatke u sistemu raspodjele dobara u društvu, gdje jedna mala skupina na račun svih drugih članova društva postaje enormno bogata, a svi ostali grcaju u siromaštvu, bijedi i težačkom poslu. To je ambijent koji pogoduje ekspanziji neprijateljstva, mržnje i kriminalnih djela.

2 Pojava rasipništva i nerazmišljanje o štednji i racionalnoj potrošnji

Olakšan sistem kreditiranja daje hrabrosti mnogima da nekontrolisano i rasipnički troše, bez pomisli na štednju, jer jednostavno dolazi do zajma u svakoj prilici, ne razmišljajući o sadašnjosti, a kamoli o budućnosti, trošeći novac u komforizaciju života do te mjere da se zaduži za cijeli svoj život, gušeći se do starosti u otplati dugova i kredita.

3 Kamata doprinosi tome da imućnici, zbog lahkog profita na kamati, ne mare za općekorisnim ulaganjima u zajednici

Vlasnik novca u kamatnom poslovanju vidi dobru priliku za brzu i lahku zaradu, što mu odvlači pažnju od ulaganja u industrijskim, poljoprivrednim ili obrtnim projektima ma koliko oni bili korisni i potrebni društvu, jer sa sobom nose nešto rizika a to od ulagača iziskuje predan rad i značajan trud.

4 Kamata odnosi blagoslov imovine i izaziva ekonomske krize

Ekonomske krize i bankrot velikih privrednih organizacija, a i pojedinaca, uzrokovani su najčešće konstantnim kamatnim poslovanjem, što je zasigurno jedan znak Božijeg uništenja i prijetnje lihvarima. No, takvo nešto se ne dešava sa onima koji su daleko od kamate i još pomažu drugima: *Allah uništava kamatu, a unaprjeđuje milosrđa.* (El-Bekara, 276.).

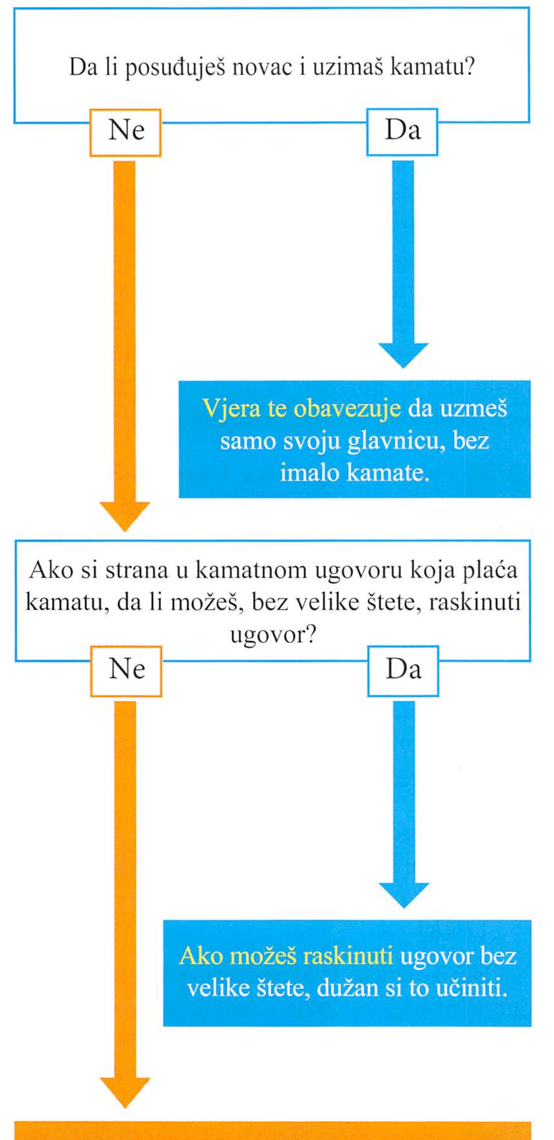
> Kamata je uzročnik propasti imetka i pojave ekonomskih kriza

Kakav je šerijatski tretman ako nemusliman prihvati islam, a prije toga se obavezao kreditnim ugovorom?

U vezi navedenog, osoba može biti u jednom od dva slučaja:

1. Da ta osoba uzima kamatu, tj. zarađuje i posluje s kamatom. U tom slučaju, prihvatanjem islama, ima pravo samo na glavnicu, bez uzimanja bilo čega preko toga, kako se naređuje u ajetu: *A ako se pokajete, ostat će vam glavnice imetaka vaših, nećete nikoga oštetiti, niti ćete oštećeni biti* (El-Bekara, 279.).
2. Međutim, ako taj novi musliman plaća kamatu, ostaju mu dvije mogućnosti:

- Ako može da prekine kamatni ugovor bez uzrokovanja velike štete, dužan je to učiniti.
- U slučaju da nije u mogućnosti prekinuti kamatni ugovor, osim da uzrokuje veliku štetu, tada će istrajati u ugovoru do njegovog okončanja, s čvrstom odlukom da to više neće ponoviti. Uzvišeni je rekao: *Onome do koga dopre pouka Gospodara njegova - pa se okani, njegovo je ono što je prije stekao, njegov slučaj će Allah rješavati; a oni koji to opet učine – bit će stanovnici Džehennema, u njemu će vječno ostati.* (El-Bekara, 275.).

> Obmana i neupućenost na mahanu robe

A odnosi se na svaki poslovni ugovor u kojem ima nekih nepoznanica, što može biti razlog za svađu i neslaganje između dvije strane, ili nanošenje nepravde jednoj od ugovornih strana.

Islam je, s ciljem preventivnog djelovanja i izbjegavanja nepravde i obmane, zabranio zavaravanje kupca ili sklapanje ugovora o predmetu prodaje, a o kojem kupac nema potpuno saznanje, čak i onda ako su ugovorne strane saglasne da pristupe potpisivanju ugovora uz ove propuste.

Primjeri prodaje u kojima postoji vid obmane i neupućenosti u nedostatke predmeta ugovora

1. Prodaja plodova prije sazrijevanja dok još nisu spremni za ubiranje, zbog mogućnosti njihove kvarnosti ili propadanja prije nego li uzriju.
2. Plaćanje određenog iznosa za robu u zatvorenoj ambalaži, ne poznavajući šta je u njoj: možda je neka dragocjena stvar, a možda i bezvrijedna. Isti slučaj je i sa prodajom onoga što ne posjeduje ili što se ne može isporučiti kupcu.

U kojim prilikama neupućenost u osobine robe utiče na kupoprodajni ugovor?

Ako neupućenost u osobine (mahane) robe nije predmetom i svrhom samog kupoprodajnog ugovora, već je njegova prateća stvar, te je zanemariva i neznatna, u tom slučaju neće uticati na ispravnost ugovora i svrstavati ga u *haram* – nedopuštene vrste poslovanja.

Dopušteno je, naprimjer, kupiti kuću iako kupac ne poznaje materijal od kojeg je napravljena, jer je ova neupućenost/nepoznanica neznatna, a uz to je samo prateća stvar, a ne predmet i svrha samog kupoprodajnog ugovora.

> Nepravda i bespravna zarada/uzurpacija tuđe imovine ili prava

Nepravda je najogavniji čin kojeg je islam zabranio, Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Nepravda je tmina/mora Sudnjega dana." (El-Buhari, 2315 i Muslim, 2579).

Prisvajanje tuđeg, otimanje ili uzurpacija je jedan od velikih grijeha, makar to bila i mala vrijednost, za koju Uzvišeni prijeti žestokom kaznom na ahiretu. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ko nepravedno prisvoji i koliko pedalj tuđe zemlje, na Sudnjem danu će biti natovaren za toliku mjeru sa svih sedam zemalja." (El-Buhari, 2321 i Muslim, 1610).

Primjeri nepravde i bespravnog prisvajanja tuđega u poslovno-materijalnim odnosima:

1 **Prisila:** Nije dopuštena prisila u bilo kojem obliku poslovanja, jer poslovni ugovori nisu valjani osim uz pristanak i zadovoljstvo obje ugovorne strane. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Kupoprodaja je ispravna samo uz dobrovoljni pristanak." (Ibn Madže, 2185).

> **Prisvajanje tuđega, makar i u maloj količini, predstavlja prestup i težak grijeh**

2 **Prevara i obmana s ciljem bespravnog sticanja koristi i imovine,** što je strogo zabranjeno kako nas obavještava Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao: "Ko nas vara, nije od nas." (Muslim, 101). Povod iskaza navedenog hadisa je događaj u kojem se navodi da je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, naišao pored čovjeka koji je prodavao hranu (žito) na pijaci, uskupljenu na kamari, pa je Poslanik gurnuo ruku u nju i osjetio vlažnost, te je upitao: "Vlasniče hrane, šta je ovo?!", a ovaj odgovori: "Nebo (kiša) ga raskvasilo." Na ove njegove riječi, Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, reče: "Zašto ga nisi stavio na vrh kako bi ljudi to mogli vidjeti?!", - dodajući: "Ko nas vara, nije od nas." (Et-Tirmizi, 1315).

3 **Pravna dovijanja s ciljem bespravnog uzimanja tuđe imovine,** tako što će svojom oštroumnošću i domišljatošću, pravnim putem, iako sudska presuda nepravdu ne može opravdati i ozakoniti, prisvojiti tuđe, koje mu ne pripada. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ja sam čovjek, a vi se tužite pred menom. Možda neko bolje iznese svoj dokaz od drugoga, pa na osnovu toga presudim u njegovu korist. A kome presudom dodijelim pravo njegovog brata, (koje mu ne pripada), neka ga ne uzima, jer sam mu time dodijelio dio džehennemske vatre." (El-Buhari, 6748 i Muslim, 1713).

4 Mito, davanje novca ili činjenje usluge kako bi putem toga ostvario pravo koje ne zaslužuje, iz reda je najvećih grijeha i najopakije nepravde. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, prokleo je davaoca i primaoca mita. (Et-Tirmizi, 1337).

Mito se nije raširilo u nekoj zajednica, a da to nije uništilo njenu državu i sistem, te usporilo napredak i razvoj.

Šta će uraditi osoba koja je prije prihvatanja islama bespravno uzela tuđeg imetka?

Ko prihvati islam, a kod njega se nalazi bespravno stečeni (*haram*) novac/imetak od krađe, prevare, obmane, ... dužan ga je vratiti vlasniku ako ga poznaje i ima mogućnosti za to, pod uvjetom da sebi time ne naškodi.

Tako će postupiti iako je taj imetak prisvojio prije prihvatanja islama, no i dalje je u njegovom posjedu i stečen je bespravno, a Allah Uzvišeni kaže: *Allah vam zapovijeda da emanete (povjerene stvari) vratite (ispoštujete) onima kojima i pripadaju.* (En-Nisa', 58.).

Međutim, ako nakon puno pokušaja ne utvrdi ili ne pronađe vlasnika, onda će taj imetak podijeliti u korisne i dobre svrhe.

> Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, prokleo je davaoca i primaoca mita.

> Kockanje i igre na sreću

Šta je kockanje ili igra na sreću?

Kockanje se odnosi na igrače, učesnike u igri, takmičare ili ulagače koji izdvajaju određenu sumu novca, pod uvjetom da onaj koji pobijedi uzima ulog izgubljenoga. Tako svaki učesnik u kocki ili gubi svoj ulog u korist pobjednika ili dobija ono što je uložio njegov protivnik.

Šerijatski tretman kockanja i igara na sreću

Islam je najstrožije zabranio kockanje i igre na sreću što se jasno vidi iz sljedećih ajeta i hadisa:

1. Allah je štetu i pogubnost kockanja i igara na sreću učinio velikom i daleko pogubnijom od prividne koristi koju čovjek priušti pobjedom na kockanju. Uzvišeni je objavio: *Pitaju te o vinu i kocki. Reci: "Oni donose veliku štetu, a i neku korist ljudima, samo je šteta od njih veća od koristi."* (El-Bekara, 219.).

2. Svemogući je opisao kockanje kao *ridžs* – odvratnost i poganluk zbog štete koju uzrokuje u društvu i životu pojedinca, naredivši da ga se klonimo, jer donosi mržnju, neprijateljstvo i odvraća od namaza i veličanja Allaha Uzvišenog. U Kur'anu se navodi: *O vjernici, vino i kocka i kumiri i strjelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite da biste postigli što želite.*

Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja molitve odvrati. Pa hoćete li se okaniti? (El-Ma'ida, 89.-90.).

> Kockanje vremenom prelazi u ovisnost

Štetne posljedice kockanja i igara na sreću

Mnogobrojne su štetne posljedice kockanja i igara na sreću, ukazat ćemo na neke od njih:

1. Uzrokuje neprijateljstvo i mržnju među ljudima, jer su učesnici – igrači u kockanju najčešće prijatelji i poznanici, pa kada god neki od njih pobijedi i uzme novac od drugoga, neminovno je da se pojavi mržnja, zavist i neprijateljstvo. Zatim, gubitnici pokušavaju da mu spletkama i na razne druge načine naude, jer im je on uzrokovao štetu i donio gubitak, baš kako nas Uzvišeni i obavještava: *Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju.* Pored toga, kockanje odvodi od vjere i čini da čovjek zaboravi na Boga: ... *i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja molitve odvrati.*

2. Kockanje odnosi novac, uništava imovinu i baca kockara u gubitak i nesreću.

3 Konstantno učešće u kockanju i igrama na sreću ima za posljedicu ovisnost o kocki. Ako se desi da čovjek zaradi na ovaj zabranjeni način, poželi da dodatno uveća svoju imovinu. U slučaju da izgubi, kockar poželi da povrati ono što je izgubio te se desi da ostane bez ičega. U oba slučaja, kockanje sprječava ljude da se bave korisnim poslovima i da pošteno zarađuju, što u konačnici narušava stabilnost cijele zajednice.

Vrste kockanja i igara na sreću

Teško je ukazati na sve vrste i oblike kockanja i igara na sreću zbog njihovog mnoštva danas. Ukazat ćemo na neke savremene oblike kockanja:

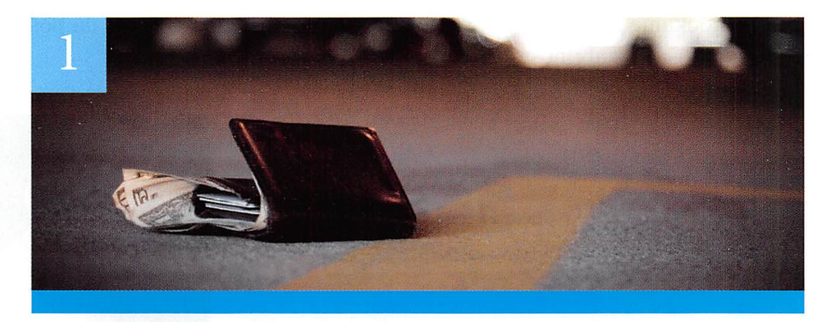
1. Svaka igra u kojoj je uvjetovano da pobjednik uzima novac od gubitnika, npr. igranje sa papirnim kartama, pri čemu svaki igrač ulaže sumu novca, a pobjednik na kraju uzima sve.
2. Klađenje na tim ili takmičara u nekim sportovima, pa ako pobijedi onaj na koga se kladio, dobija određenu sumu novca, a ako izgubi, gubi ono što je uložio.
3. Nagradno izvlačenje čiji fond se sakuplja od učesnika, npr. kupovina nagradnog bona od 1$, da bi, u slučaju izvlačenja na sreću dobio 1.000 $.
4. Svi kockarski aparati, elektronski i mehanički, ili oni na internet portalima koji ostavljaju mogućnost zarade ili gubljenja.

> Sve vrste kockanja i igara na sreću na kockarskim elektronskim ili mehaničkim aparatima su strogo zabranjene i spadaju u velike grijehe.

Islamska etika u poslovanju

Islam je proisao pravila i postavio načela poslovanja, pozivajući poslovne stranke da se pridržavaju određenih etičkih pravila u onome što rade:

1

Emanet – povjerenje

Povjerenje u svim poslovnim odnosima sa drugima, bilo da su to muslimani ili ne, jer najvažniji etički princip muslimana je dosljednost Allahovom zakonu koji podrazumijeva povjerenje:

- Allah Uzvišeni je objavio: *Allah vam zapovijeda da emanete (povjerene stvari) vratite (ispoštujete) onima kojima i pripadaju.* (En-Nisa', 58.).

- Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, uvrstio je pronevjeru i nepovjerenje u osobine munafika – licemjera, on je rekao: "Tri su znaka licemjera: kada govori, laže; kada obeća, ne ispuni i kada mu se nešto povjeri, on to pronevjeri." (El-Buhari, 33 i Muslim, 59).

- Svevišnji je kazao: *Ono što žele - vjernici će postići, oni koji molitvu svoju ponizno obavljaju i koji ono što ih se ne tiče izbjegavaju*

i koji milostinju udjeljuju i koji stidna mjesta svoja čuvaju - osim od žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovu, oni, doista, prijekor ne zaslužuju - a oni koji i pored toga traže, oni u zlu sasvim pretjeruju - i koji o povjerenim im emanetima i obavezama svojim brigu brinu. (El-Mu'minun, 1.-8.) .

Iz tog razloga Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, stavio je u položaj sumnje vjerovanje osobe koja izdaje povjerenje, on je rekao: "Nema vjere onaj ko nema poverenja – *emaneta*." (Ahmed, 12567).

- U Mekki su Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, prije poslanstva zvali *Es-Sadik El-Emin* (Iskreni i Povjerljivi), jer je on bio uzor povjerenja u međuljudskim odnosima i poslovanju s ljudima.

Sidk – iskrenost, istinoljubivost

Iskrenost i jasnost su dvije osobine koje islam traži i naznačava njihovu važnost:

- Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, govori o prodavcu i kupcu, pa veli: "Ako su iskreni i sve iznesu na vidjelo, njihova kupoprodaja bit će blagoslovljena, dočim ako prikriju i slažu, bit će im uskraćen blagoslov u kupoprodaji." (El-Buhari, 1973 i Muslim, 1532).
- Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Preporučujem vam istinit govor, jer istinit govor vodi u dobročinstvo, a dobročinstvo vodi u Džennet. Čovjek će konstantno govoriti istinu sve dok kod Allaha ne bude upisan kao istinoljubivi." (Muslim, 2607).
- Islam je osobu koja se lažno zaklinje s ciljem prodaje svoje robe, svrstao u velike grješnike, o čemu je Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, rekao: "Trojici se Allah neće ni obratiti na Sudnjem danu, neće u njih ni pogledati, niti će ih očistiti i bolna patnja će im biti dodijeljena..." – a jedan od njih je: "i onaj koji robu svoju prodaje lažnim zaklinjanjem." (Muslim, 106).

Temeljitost i predan rad

Obaveza svakog majstora ili radnika je da na najbolji način obavlja svoj posao, te da temeljitost i predanost budu njegova načela od kojih ne odstupa.

- Allah Svevišnji je propisao i odredio dobronamjernost, dobročinstvo i predanost prema svemu u ljudskom životu, pa čak i u onim situacijama u kojim se to čini nemogućim, kao što je klanje životinja ili ubijanje u lovu. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Allah je propisao dobročinstvo prema svemu, zato kada ubijate, učinite to na najbolji (najhumanij) način. I kada koljete, koljite na najbolji način, i naoštrite vaša sječiva pa olakšajte životinji koju koljete." (Muslim, 1955).
- Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, prisustvovao je jednoj *dženazi* (pokopu umrle osobe) pa je upućivao svoje drugove da lijepo urede *kabur* (raku) i da dobro okončaju pokop. Zatim se okrenuo prema njima i rekao: "Doista ovo ne koristi umrlome, ali Allah voli kada neko od vas nešto radi da to lijepo odradi." (El-Bejheki, *Šu'abu'l-iman*, 5315). U drugom predanju, navodi se: "Doista Allah voli kada neko od vas nešto radi da to na najbolji način uradi i upotpuni." (Ebu Ja'la, 4386 i *Šu'abu'l-iman*, 5312) (Vidi str. 221)

Tvoja hrana i piće

8

Hrana u islamu ima poseban položaj jer od nje ovisi uslišavanje *dove* i blagoslov – berićet u imetku i porodu.

Halal hrana podrazumijeva vjerom dopuštene vrste jela i ono što je zarađeno pošteno ili kupljeno pošteno stečenom imovinom, bez nanošena nepravde drugome ili prisvajanja tuđeg prava.

Sadržaj odlomka

Polazna osnova (princip izvornosti) u šerijatskom tretiranju hrane i pića

Žitarice i drugi poljoprivredni plodovi

Vino i alkohol

Droga

Plodovi mora

Kopnene životinje

- Šerijatski način klanja životinja
- Šerijatski tretman mesa u restoranima i trgovinama nemuslimana

Lov po pravilima Šerijata

Islamski bonton prilikom jela i pića

Tvoja hrana i piće

Polazna osnova (princip izvornosti) u šerijatskom tretiranju jela i pića

Polazna osnova u šerijatskom tretiranju hrana i pića ili stručno *princip izvornosti* jeste dopustivost (*ibaha*), što znači da su sve vrste hrane i pića u osnovi dopuštene, osim onoga što je Šerijat izuzeo kao *haram* – zabranjeno, bilo od jela ili pića, jer izaziva štetu kod čoveka; u njegovom zdravlju, ponašanju ili vjeri. Allah Svemogući podsjeća sve ljude da je zbog njih i za njih stvorio sve što vide na Zemlji, On je rekao: *On je za vas sve što postoji na Zemlji stvorio...* (El-Bekara, 29.).

> Žitarice i drugi poljoprivredni plodovi

Sve što ljudi siju, uzgajaju i sakupljaju od plodova domaćih ili divljih stabala, sa grmova, loza ili trava, gljive i svi drugi plodovi, dopušteno je koristiti za jelo. Iz ovoga se izuzima ono što je otrovno ili štetno za organizam i zdravlje, te ono što opija i omamljuje razum kao što je alkohol i droga, oni su zabranjeni jer opijaju i škode ljudskom tijelu.

> Vino i alkohol

To su sva pića koja djelimično ili upotpunosti odnose svijest, kako je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao: "Sve što opija je alkohol, a svaki alkohol je zabranjen – *haram*." (Muslim, 2003). U alkohol spada svako opojno piće bez obzira od čega je proizvedeno; voća kao što je grožđe, datula, smokva, maslina itd., ili žitarice kao što je pšenica, ječam, kukuruz ili riža, ili od nekog slatka kao što je med i slično. Svaki opijat koji utiče na svijest čovjeka spada u zabranjeno – *haram*, nebitno od vrste ili imena kojim se zove, čak i kada se dodaje u prehrambene artikle: čokolade, slatkiše, prirodni sok i slično.

> Islam čuva razum od svega što mu može naškoditi.

Čuvanje razuma

Islam je objavljen od Allaha Uzvišenog s ciljem da ostvari i štiti interese čovjeka na dunjaluku i ahiretu. Na prvom mjestu i prije svega islam svojim propisima čuva pet primarnih životnih vrijednosti: vjeru, život, razum, imetak i porijeklo.

Razum je preduvjet za *teklif* – šerijatsku obaveznost čovjeka ili pravnu odgovornost, s jedne strane, a glavna i najveća Božanska počast čovjeku i razlog njegovog odabira i uzdizanja nad svim drugim stvorenjima od strane Gospodara svjetova, s druge strane. Zato je Šerijat postavio mehanizam zaštite razuma od svega što ga može ugroziti ili umanjiti njegovu funkcionalnost.

Šerijatski tretman alkohola

Alkohol je jedan od velikih grijeha, a strogo je zabranjen u Kur'anu i Sunnetu.

- Uzvišeni je kazao: *O vjernici, vino i kocka i kumiri i strjelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite da biste postigli što želite.* (El-Ma'ida, 90.). Alkohol je okarakteriziran kao *šejtanovo djelo*, zato ga se treba kloniti ako želimo uspjeh i spas.
- Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Sve što opija je alkohol, a svaki alkohol je zabranjen – *haram*. Ko bude pio alkohol na dunjaluku, pa umre kao pijanica, neće piti (džennetsko) vino na ahiretu." (Muslim, 2003).
- Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, u kontekstu isključivosti između pijenja alkohola i istinskog vjerovanja – *imana*, rekao je: " ... i dok čovjek pije alkohol, u tom stanju on nije vjernik." (El-Buhari, 5256 i Muslim, 57).

- Islam je propisao šerijatsku kaznu za pijenje alkohola, što osobi nad kojom se izvrši ista kalja ugled i oduzima epitet pravednosti i povjerljivosti u svojstvu svjedoka na sudu.
- Notornom pijanici i onima koji se mogu svrstati u tu kategoriju zbog konstantnog konzumiranja opijata, ako umru u tom stanju, prije pokajanja, slijedi prijetnja i bolna kazna, o čemu nas obavještava Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, pa kaže: "Allah Uzvišeni se zaista obavezao da će one koji budu pili alkohol napojiti sa džehennemskom kapljevinom." (Muslim, 2002), a to je gnoj, prljavština i drugi iscjeci džehenemlija prilikom prženja i kažnjavanja.
- Prokletstvo koje izaziva konzumiranje alkohola ne obuhvata samo onoga koji pije alkohol, već i mnoge druge kategorije kako se navodi u hadisu: "Allahov Poslanik je zbog alkohola prokleo desetoricu: onoga ko pravi alkohol, ko pomaže u tome, ko ga pije, ko poslužuje, kome se poslužuje, ko ga toči, ko prodaje, ko se od njega hrani, ko ga kupuje i kome se kupuje." (Et-Tirmizi, 1295).

> Droga

Drogiranje, bilo putem korištenja prirodne ili sintetičke droge, injekcijom, ušmrkivanjem ili oralnim putem, po islamu se smatra velikim grijehom, jer pored štetnog uticaja na mozak i gubljenja svijesti, droga uništava nervni sistem čovjeka i uzrokuje mnoge druge nervne i psihičke bolesti. Allah Uzvišeni je rekao: *... i sâmi sebe ne ubijajte! Allah je, doista, prema vama milostiv.* (En-Nisa', 29.).

> Plodovi mora

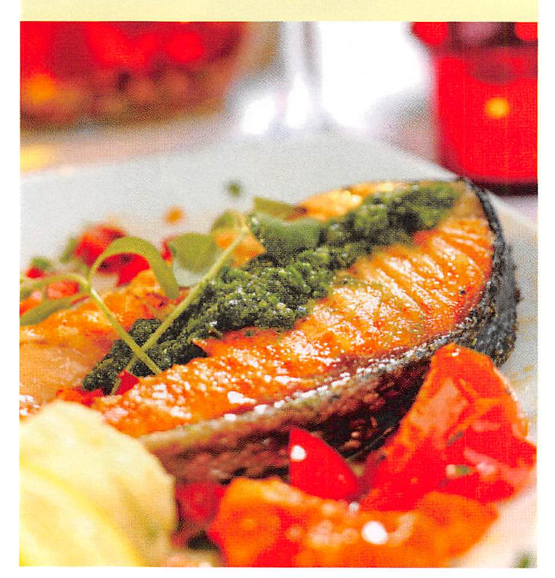
Pod pojmom *plodovi mora* misli se na sve ono što ne živi/ne nalazi se osim u vodi, a život istoga na kopnu se smatra izuzetkom.

Pojam *more* također podrazumijeva i sva druga vodena stjecišta: jezera, rijeke i slično, a izraz *more* je upotrijebljen jer predstavlja veliku vodenu cjelinu.

Svi plodovi mora, životinjskog ili biljnog svijeta, ako se upecaju, uberu ili pronađu mrtvi na obali mora, smatraju se *halalom* – dopuštenim, osim ukoliko štete ljudskom zdravlju.

Uzvišeni je rekao: *Vama se dopušta da u moru lovite i da ulov jedete...* (El-Ma'ida, 96.).

Pojam *lov* odnosi se na ono što je iz mora izvađeno živo, a pojam *jedenje ulova*, odnosi se na jedenje uginulih morskih plodova koje je more na obalu ili površinu izbacilo.

> Kopnene životinje

Da bi neka kopnena životinja bila dopuštena – *halal* za jelo, potrebno je da ispunjava dva uvjeta:

Koje su životinje dopuštene muslimanima za jelo?

U osnovi sve su životinje dopuštene muslimanima za jelo osim onih koje su vjerski tekstovi izuzeli i zabranili.

Po islamu zabranjeno je jesti sljedeće životinje:

1 svinju, jer se smatra u cijelosti nečistom po svojoj prirodi, o čemu se u Kur'anu navodi: *Zabranjuje vam se strv, i krv, i svinjsko meso, ...* (El-Ma'ida, 3.). U drugom ajetu stoji: *Reci: "Ja ne vidim u ovome što mi se objavljuje da je ikome zabranjeno jesti ma šta drugo osim strvi, ili krvi koja istječe, ili svinjskog mesa - to je doista pogano..."* (El-En'am, 145.). *Pogano*, tj. nečisto i zabranjeno.

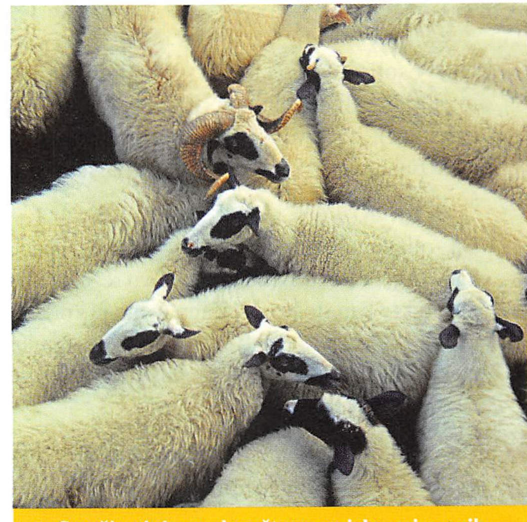
2 Sve zvijeri koje imaju očnjake za trganje, a odnosi se na sve životinje mesoždere, bili oni veliki kao što su lavovi, tigrovi ili mali poput mačke i slično. Pas također spada u ovu kategoriju.

3 Sve ptice koje imaju kandže za trganje (grabljivice), odnosno mesožderi iz reda ptica kao što su orlovi, sokolovi, sove i slično.

4 Insekti i kukci, jer se ne mogu šerijatski usmrtiti, sa izuzetkom skakavaca koji su dopušteni za jelo, kako nas obavještava Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao: "Dopuštene su nam dvije vrste uginulih stvorenja: kitovi i skakavci." (Ibn Madže, 3218).

5 Zmije, otrovnice i miševi, smatraju se zabranjenim za jelo i preporučeno je da se ubijaju. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Pet štetočina se ubija u Haremu (Mekke) i van njega; zmija, crnobijeli gavran, miš, bijesan (napasni) pas i jastreb." (El-Buhari, 3136 i Muslim, 1198).

6 Domaći magarac koji se koristi u selima za nošenje tereta i jahanje.

> Sve životinje su dopuštene za jelo, osim onih koje je Kur'an izuzeo, ukoliko se usmrte na šerijatski propisan način.

Vrste životinja dopuštenih za jelo muslimanima

Životinje koje je Allah Uzvišeni dopustio za jelo dijelimo na dvije vrste:

- Druga vrsta su domaće životinje koje može privesti, tako da su one dopuštene za jelo samo uz šerijatski način klanja.

- Divlje životinje koje žive slobodno u prirodi, bježe od čovjeka, te se ne mogu privesti i na uobičajen šerijatski način klati, one će nam biti dopuštene jesti ako ih na vjerom propisan način lovimo.

Šerijatski način klanja životinja

To je klanje *zebh* ili probadanje *nahr* koje zahtijeva određene šerijatske uvjete:

A to su:

1. Da osoba koja kolje životinju bude musliman ili sljedbenik Knjige (Jevrej ili kršćanin), da je dosegao dob razaznavanja i da puštanjem krvi životinje ima namjeru šerijatskog klanja.
2. Da alatka kojom kolje životinju bude namijenjena za tu svrhu čije sječivo reže i može pustiti krv kao što je nož. Zabranjeno je koristiti alatku koja će otežati ili mučiti životinju: elektrošoker ili neki tupi predmet kojim bi se životinja udarila i omamila.
3. Da prilikom povlačenja noža izgovori: *Bismillah* (U ime Allaha).
4. Da prilikom klanja životinje presiječe: jednjak, dušnik i dvije arterije, odnosno najmanje troje od četiri navedene stvari.

> Allah Uzvišeni nam je dopustio hranu (meso halal-životinja) sljedbenika Knjige: Jevreja i kršćana, ako su ispoštovana šerijatska pravila pri klanju.

Ako ovi uvjeti budu ispunjeni, priklana životinja je *halal* – dopuštena muslimanu za jelo. U slučaju da izostane neki od ovih uvjeta, meso životinje neće biti *halal* za konzumiranje.

Vrste mesa Meso u restoranima i trgovačkim radnjama

1. Ako klanje nije izvršio musliman ili sljedbenik Knjige, nego budista ili deklarisani ateista, to meso nije *halal*. Isti šerijatski sud se odnosi na restorane i trgovačke radnje u zemljama u kojima prevladava bezbožnički ili mušrički narod (koji nisu muslimani, a ni sljedbenici Knjige), sve dok se ne utvrdi suprotno.
2. Meso priklano na šerijatski način od strane muslimana ili sljedbenika Knjige, i ono je *halal* – dopušteno za jelo, jednoglasnim stavom uleme.
3. Meso životinje koja nije usmrćena na šerijatski način, već gušenjem ili elektrošokom, ali od strane muslimana ili sljedbenika Knjige, i ono je *haram* – nedopušteno za jelo.

4 Meso koje dolazi od sljedbenika Knjige ili se nalazi u njihovim trgovinama i restoranima, ali nismo sigurni na koji način je životinja usmrćena. U tom slučaju, držeći se principa izvorne dopustivosti hrane sljedbenika Knjige, smatrat ćemo da je to meso *halal*, ali treba paziti da se pri jelu istoga prouči/izgovori *bismila*, uz napomenu da je preče potražiti halal meso radi otklanjanja sumnje.

> Lov po pravilima Šerijata

Lov divljih životinja i ptica, koje ne možemo privesti i klati na uobičajen šerijatski način, dopušten je ako nisu iz roda mesoždera i grabljivica, npr. zečevi, gazele, divlje patke itd.

Da bi ulovljena životinja šerijatski bila dopuštena za jelo, potrebno je ispuniti neke uvjete:

1 Da je lovac musliman ili sljedbenik Knjige, ne bezbožnik ili idolopoklonik, da nije dijete koje ne raspoznaje svoje postupke ili bezumnik, te da je prilikom hvatanja plijena svjestan namjere o šerijatskom načinu lova.

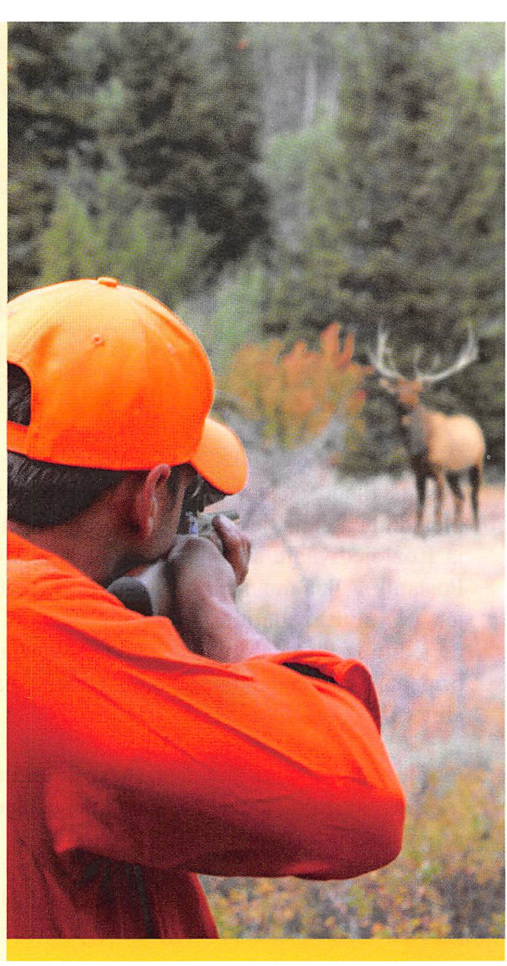
2 Da životinja ili ptica koja se lovi bude od onih koje se ne mogu jednostavno uhvatiti i privesti klanju, jer u slučaju da je to moguće, kao što su krave, ovce ili kokoške, ubijanje istih putem lova neće ih učiniti *halalom* – dozvoljenim za jelo.

3 Da predmet kojim se lovi bude ubojit kao što je strijela, metak, sačma i slično, jer lov tupim predmetom kao što je kamen neće ulov učiniti *halalom* osim da lovac zatekne ulovljenu životinju živu pa je na šerijatski načim usmrti, odnosno zakolje.

4 Da prilikom pucanja ili puštanja strijele iz luka spomene Allahovo ime, tj. izgovori: *Bismillah!* (U ime Allaha).

5 Ako lovac nakon ustrjela životinje, pronađe je još u životu, dužan je da je na šerijatski način zakolje.

6 Zabranjeno je ubijanje životinja, odnosno lov ako nije s namjerom korištenja ulova za ishranu, npr. da lovi iz zabave, razonode ili nekog drugog hira.

> Islamski bonton prilikom jela i pića

Allah Svemogući je propisao značajan broj pravila lijepog ponašanja i etike prilikom jela i pića, koji trebaju da ostvare određene ciljeve i manifestiraju Božanske mudrosti, poput podsjećanja čovjeka na Allahove blagodati i darove, zaštite od raznih bolesti, ukažu na nerazmetanje i oholost zbog užitaka hrane i pića itd.

Neka pravila islamskog bontona i etike pri objedu:

1. Zabranjeno je jesti iz zlatnog i srebrenog posuđa ili posuđa presvučenog sa ova dva plemenita metala, jer je to odraz pretjerivanja i ozlojeđivanje srca siromašnih. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ne pijte iz zlatnih i srebrenih pehara, i ne jedite iz posuđa od zlata i srebra, jer oni pripadaju njima na dunjaluku, a nama na ahiretu." (El-Buhari, 5110 i Muslim, 2067).

2. Pranje ruku prije i poslije jela, što se izričitije traži u slučaju kada na rukama ostane prljavštine ili ostataka hrane.

3. Proučiti/izreći *bismilu* prije jedenja ili pijenja, što znači: Blagoslov prizivam imenom Allahovim. Ako se desi da zaboravi ovo učiniti, onda će reći: *Bismillahi evvelehu ve ahirehu!*, što znači: U ime Allaha, na početku i na kraju jela.

Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, vidio je dječaka koji ne poznaje pravila ponašanja za jelom, pa mu je rekao: "O dječače, prouči bismilu, jedi desnom rukom i jedi ispred sebe." (El-Buhari, 5061 i Muslim, 2022).

4. Jesti i piti desnom rukom, Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ne jedite lijevom rukom, jer šejtan jede lijevom rukom." (Muslim, 2019).

5. Preporučeno je da se ne jede i ne pije stojeći.

6 Uzimati hranu iz posude ispred sebe, ne ispred drugih jer to je nekulturno, Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je dječaku koji je objedovao u društvu odraslih: "… i jedi ispred sebe."

7 Preporučeno je podići zalogaj koji je ispao, otkloniti neprijatnost s njega ako je moguće, a zatim ga pojesti, što predstavlja čin zahvale na blagodatima i čuvanje hrane.

8 Nehuljenje i neobezvrjeđivanje hrane. Hranu treba pohvaliti ili, ako se ne dopada, ostaviti i šutiti. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas drovao, nikada nije hulio hranu; ukoliko bi mu se dopala, jeo bi, a u drugom slučaju, ostavio bi je. (El-Buhari, 5093 i Muslim, 2064).

9 Umjereno jesti, bez pretjerivanja, jer prejedanje izaziva ljenost i uzrokuje mnoge bolesti. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas drovao, u vezi prejedanja je rekao: "Čovjek nije napunio goru posudu od svoga stomaka; dovoljno mu je nekoliko zalogaja koje će održavati. Ako već treba da jede, onda neka trećina (želudaca) bude za hranu, trećina za piće, a trećina (prazna) za lakše disanje." (Et-Tirmizi, 2380 i Ibn Madže, 3349).

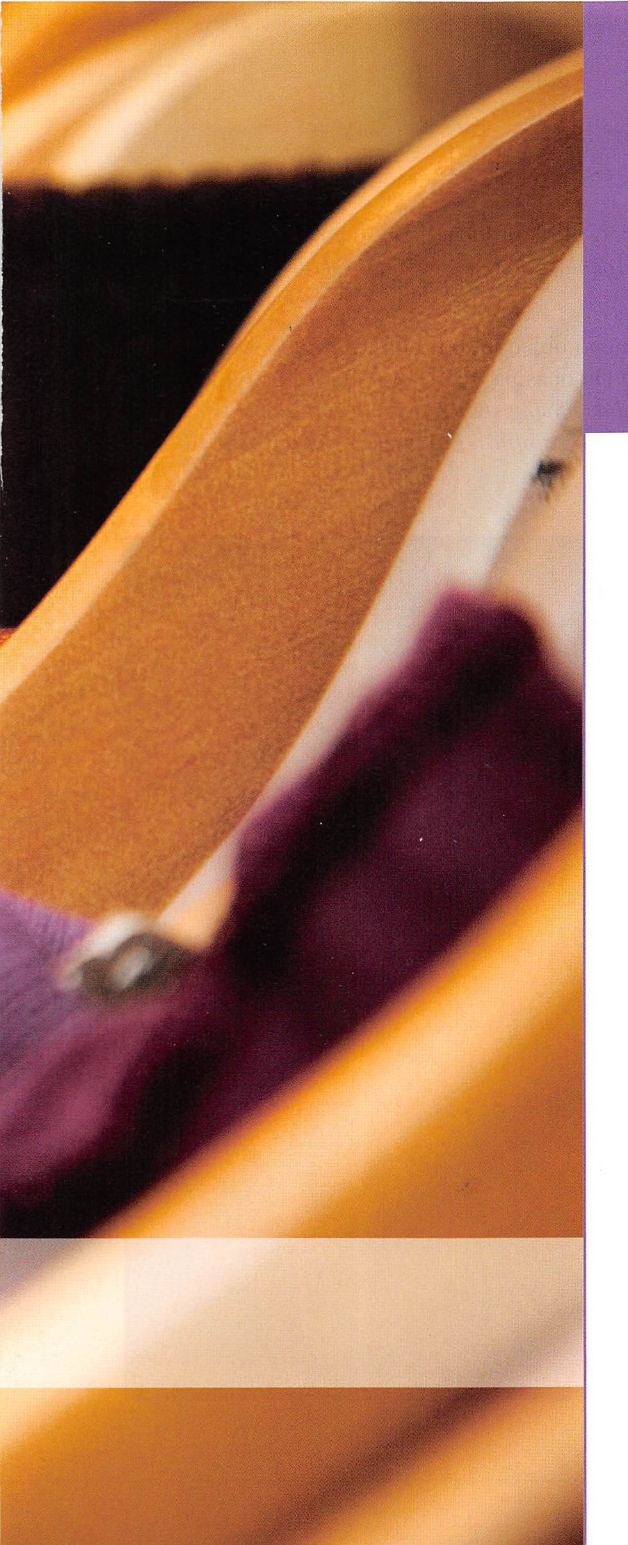
10 Po završetku jela, treba se zahvaliti i reći: *El-Hamdu lillah!* (Hvala Allahu), zahvaljujući Bogu na blagodatima hrane, koja je mnogima uskraćena. U zahvali se može dodati: *El-Hamdu lillahi ellezi at'ameni haza ve rezakani min gajri havlin minni ve la kuvve.* (Hvala Allahu koji me je nahranio i napojio bez truda i udjela moga.)

> Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Allah je zadovoljan Svojim robom koji pojede nešto ili se napije nečega pa se zahvali Allahu na tome." (Muslim, 2734).

Tvoja odjeća

9

Odjeća je jedna od Allahovih blagodati kojima je obdario ljude. Uzvišeni je kazao: *O sinovi Ademovi, dali smo vam odjeću koja će pokrivati stidna mjesta vaša, a i raskošna odijela, ali, odjeća čestitosti, to je ono najbolje.* (El-'Araf, 26.).

Sadržaj odlomka:

Odjeća u islamu

Zabranjena odjeća

- Odjeća koja odaje ili ne pokriva stidna mjesta
- Odjeća kojom se oponaša suprotni spol
- Odjeća koja je svojstvena nemuslimanima
- Odjeća kojom se pokazuje oholost i gordost
- Svilena ili odjeća ukrašena zlatom
- Odjeća pretjeranog raskoša čija kupovina spada u rasipništvo

Odjeća u islamu

Odjeća muslimana treba da bude čista i lijepa, naročito prilikom obavljanja namaza i susretanja sa drugim ljudima. Allah Uzvišeni je objavio: *O sinovi Ademovi, lijepo se obucite kad hoćete molitvu obaviti!* (El-'Araf, 31.).

Allah Uzvišeni upućuje čovjeka kroz Objavu da se lijepo oblači i vodi brigu o svome izgledu, jer i to spada u domen pokazivanja Allahovih darova kojima On obasipa Svoje robove. Milostivi je kazao: *Reci: "Ko je zabranio Allahove ukrase, koje je On za robove Svoje stvorio, i ukusna jela?" Reci: "Ona su za vjernike na ovome svijetu, a na onome svijetu su samo za njih." Eto, tako Mi podrobno izlažemo dokaze ljudima koji znaju.* (El-'Araf, 32.).

Odjeća udovoljava više ljudskih potreba:

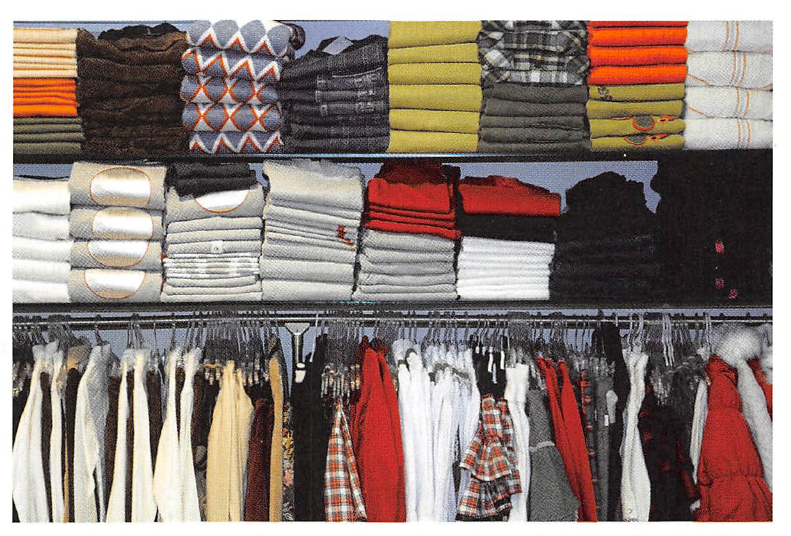
1. Skriva od pogleda određene dijelove tijela koji po ljudskoj prirodi i osjećaju stida zahtijevaju zaklanjanje. Uzvišeni je objavio: *O sinovi Ademovi, dali smo vam odjeću koja će pokrivati stidna mjesta vaša.* (El-'Araf, 26.).

2. Čuva ljudsko tijelo od toplote, hladnoće, neugodnosti i ozljeda. Toplota i hladnoća dolaze s promjenom vremena i klime, a neugodnosti i ozljede od nepažnje ili namjernog napada na tijelo. Svemilosni je u opisu odjeće rekao: *...i daje vam odjeću koja vas čuva od vrućine; a daje vam i oklope koji vas u borbi štite; i tako vam upotpunjava blagodat Svoju da biste bili poslušni.* (En-Nahl, 81.).

> Odjeća udovoljava više ljudskih potreba.

> Polazni princip za tretiranje pitanja odjeće i odijevanja u islamu

> Islam nije odredio posebnu vrstu odjeće za muslimane. Najbolje je nositi odjeću koja je uobičajena i prihvaćena u narodu i podneblju življenja, osim one koju je islam iz nekog razloga izdvojio i zabranio.

Islam je prirodna vjera, ne propisuje i ne postavlja šerijatske norme osim u korist čovjeka i radi njegovog interesa, što ne odudara od prirodnosti, ispravne logike i zdravog razuma.

Što se tiče šerijatskog normiranja u pogledu odjeće i odijevanja važi princip izvorne dopustivosti.

Tako islam nije odredio posebnu odjeću za svoje sljedbenike, nego je priznao i prihvatio sve vrste odjeće i načine odijevanja sve dok to služi svrsi i ostvaruje željene ciljeve bez oduzimanja ili dodavanja.

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, oblačio je odjeću koja je nošena u njegovo vrijeme, te nije zahtijevao neku posebnu vrstu odjeće, niti, pak, zabranjivao nešto od onoga što je inače korišteno u tu svrhu. Za odjeću, kao i za sve druge međuljudske odnose, važi princip izvorne dopustivosti – *el-ibaha*, što znači da u domenu odjeće i odijevanja nema zabrane (*harama*) osim uz tekstualni šerijatski dokaz.

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Jedite i milostinju dijelite, i odijevajte se bez razmetanja i pokazivanja oholosti." (En-Nesai, 2559).

Zabranjena odjeća

1. **Odjeća koja odaje ili ne pokriva stidna mjesta, tako je muslimanu obaveza – vadžib,** pokriti stidni dio tijela kako je Uzvišeni kazao: *O sinovi Ademovi, dali smo vam odjeću koja će pokrivati stidna mjesta vaša.* (El-'Araf, 26.).

Islam je odredio granice stidnih dijelova tijela (*avreta*) kod muškarca i žene. *Avret* muškarca je od pasa do koljena, a kod žene, pred muškarcima koji joj nisu *mahrem*, *avretom* se smatra cijelo tijelo osim lica i šaka.

Također nije dozvoljena tijesna odjeća koja odaje dijelove tijela, niti prozirna kroz koju se nazire tijelo. Allah Uzvišeni prijeti onima koji oblače prozirnu odjeću, o čemu Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Dvije vrste ljudi su od stanovnika Džehennema...", a jedna od njih je: "... i žene koje su odjevene, a opet nage."

2. **Odjeća kojom se oponaša suprotni spol,** a misli se da muškarci oblače isključivo žensku odjeću i da žene nose isključivo mušku odjeću. Islam je strogo zabranio takvo oponašanje svrstavajući ga u velike grijehe. Isto tako je zabranjeno oponašanje suprotnog spola u govoru, hodanju, pokretima i tome slično. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, prokleo je ženu koja nosi mušku odjeću i muškarca koji nosi žensku odjeću. (Ebu Davud, 4098). Također je prokleo žene koje oponašaju muškarce i muškarce koji oponašaju žene. (El-Buhari, 5546) *Prokletstvo* u ovim hadisima odnosi se na protjerivanje i udaljavanje od Allahove milosti.

Islam svojim nalozima želi da ličnost muškarca bude svojstvena i originalna, a također da ličnost i lik žene bude poseban i prepoznatljiv, što je logično, sasvim prirodno i prihvatljivo.

3. **Odjeća koja je stvojstvena nemuslimanima i oponašanje nemuslimana,** kao što je odjeća fratara i sveštenika, ili nošenje križa ili nekog jedinstvenog vjerskog simbola, - sve navedeno je zabranjeno koristiti u odijevanju, a Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ko oponaša neki narod, njima i pripada." (Ebu Davud, 4031). Pod ovu vrste zabranjene odjeće za muslimane spada i nošenje posebnih simbola i obilježja na odjeći ili u obliku privjeska koji ukazuju na neki neislamski ideološki pravac, vjersku zalutalu sektu, pokret i slično. Ovakva vrsta oponašanja ukazuje na slabost ličnosti, pomankanje samopouzdanja, etičku dezorijentiranost i nedovoljno uvjerenje u istinu koju dotična individua zastupa.

U oponašanje se ne može uvrstiti nošenje odjeće koja je inače rasprostranjena u narodu i koriste je i nemuslimani, jer je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, nosio odjeću koju su oblačili i *mušrici* – idolopoklonici Kurejšije, osim ako je nešto od toga bilo posebno zabranjeno.

4. **Odjeća kojom se pokazuje oholost i gordost.** Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas podario, rekao je: "U Džennet neće ući onaj ko u svome srcu bude imao i koliko trun oholosti." (Muslim, 91).

Iz tog razloga, islam je zabranio prepuštanje nogavica ili odjeće ispod nožnih članaka i nošenje odjeće koja se zbog dužine vuče po zemlji, ako je sve navedeno znak i postupak oholosti i uzdizanja nad ljudima. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, rekao je: "Ko iz oholosti

> **Zabranjeno je oblačenje specifične odjeće kojom se oponašaju nemuslimani i nošenje vjerskih ili idolopokloničkih simbola i znakova.**

Tvoja odjeća

vuče svoju odjeću po zemlji, Allah ga neće ni pogledati na Sudnjem danu." (El-Buhari, 3465 i Muslim, 2085).

Islam je zabranio nošenje *odjeće prepoznatljivosti (libasu šuhre)*, kojom čovjek postaje poznat u društvu, jer njegova odjeća izaziva priče i pažnju ljudi, nekada čak i ismijavanje zbog neuobičajene vrste ili boje njegove odeće, ili iz razloga što je dotična osoba nosi iz oholosti i manifestiranja veličine. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ko obuče odjeću prepoznatljivosti na dunjaluku, Allah će ga odjenuti odjećom poniženja na Sudnjem danu." (Ahmed, 5664 i Ibn Madže, 3607).

5 **Odjeća od prave,** prirodne svile i ona u kojoj ima zlata, zabranjena je po islamu za muškarce, a ne za žene. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, u vezi zlata i svile je rekao: "Ovo dvoje je zabranjeno muškarcima iz moga ummeta, a dopušteno ženama." (Ebu Davud, 4057 i Ibn Madže, 3595).

Što se tiče svile koja je zabranjena muškarcima, misli se na pravu prirodnu svilu koju proizvode svilene bube.

6 **Odjeća pretjeranog raskoša čija kupovina spada u rasipništvo.** Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, rekao je: "Jedite i milostinju dijelite, i odijevajte se bez razmetanja i pokazivanja oholosti." (En-Nesai, 2559).

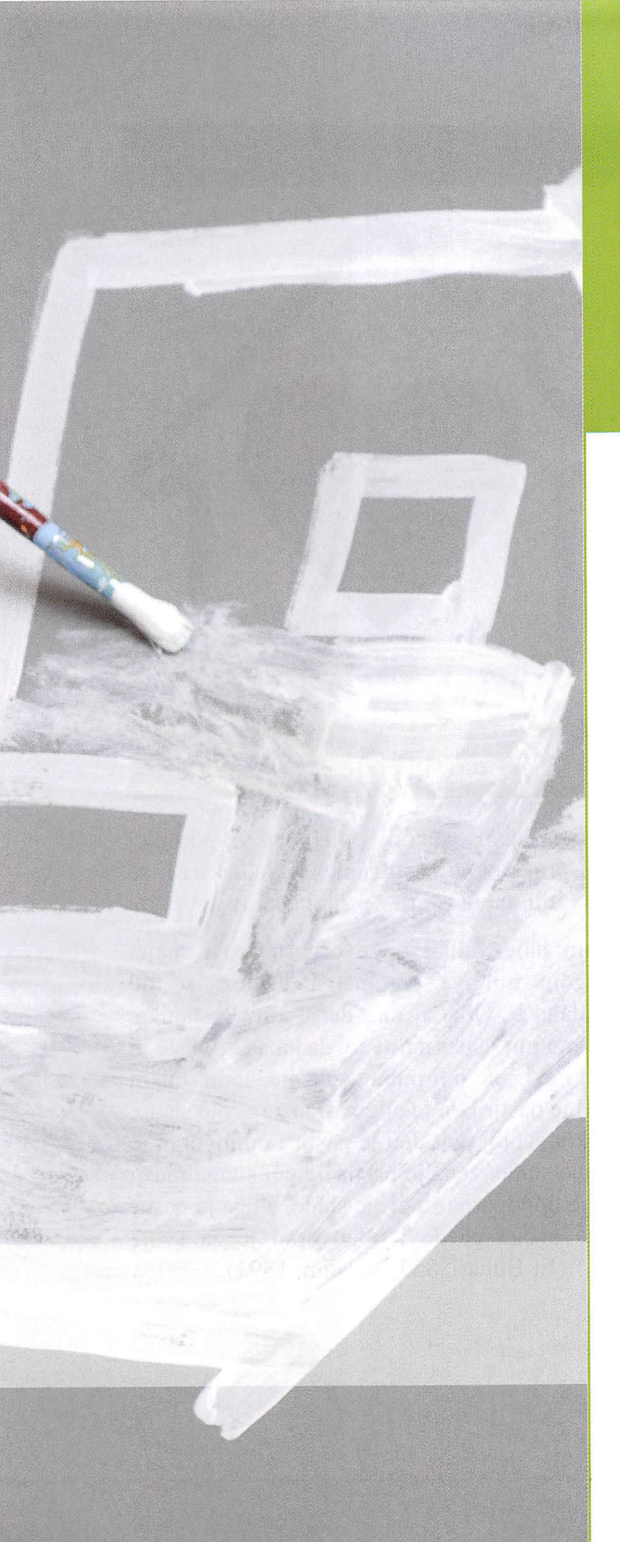
Granica rasipništva je različita kod svakog čovjeka; imućnik može da kupi odjeću koja cijenom ne odgovara siromašnom čovjeku, njegovom imovinskom stanju, mjesečnoj zaradi i materijalnim obavezama koje ima. S toga je kupovina određenog odjevnog predmeta rasipništvo za jednu osobu, a nije za drugu zbog razlike u njihovom imovinskom stanju.

> **Islam je zabranio rasipništvo u odijevanju, a mjerilo rasipništva razlikuje se od jednog čovjeka do drugog, ovisno o zaradi i materijalnim obavezama svakog pojedinca.**

Tvoja porodica

10

Islam ulaže maksimalan trud i napor u utemeljivanju i učvršćivanju porodice, njenom čuvanju od svega što bi joj moglo naškoditi i narušiti njene osnove. Kroz čestitost porodice osiguravamo i čestitost njenih članova, kao i cjelovite zajednice.

Sadržaj odlomka

Položaj porodice u islamu

Položaj žene u islamu

- Islam zahtijeva brigu o ženama
- Nema osnove za sukobljavanje spolova
- Vrste žena u odnosu na muškarca
- Pravila za uspostavu odnosa između muškarca i strankinje
- Hidžab – pokrivanje žene u islamu

Islamski brak

Prava supružnika

Višeženstvo – poligamija

Razvod

Prava roditelja

Prava potomaka

> Položaj porodice u islamu

Pažnja islama spram porodice se ogleda u sljedećem:

1 Islam potvrđuje i poziva braku i formiranju porodice. To čini jednom od najistaknutijih praksi poslanika, kao što kaže Poslanik, Allah mu mir i spas darovao: "...ali ja i postim i ne postim, klanjam i spavam i ženim se. Onaj ko ostavi moj sunnet, taj nije moj." (El-Buhari, 7446 i Muslim, 1401).

- Kur'an među najveće dokaze i blagodati ubraja ono što je Allah, dž.š., stvorio od smirenosti, naklonosti i milosti među muškarcem i ženom, pa Uzvišeni kaže: *...i jedan od dokaza njegovih je to što za vas, od vrste vaše, stvara žene da se uz njih smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost; to su, zaista, pouke za ljude koji razmišljaju.* (Er-Rum, 21.).
- Poziva na olakšavanje braka i pomoć onome ko želi da se ženi kako bi se zaštitio od nemorala, kao što Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Trojici se Allah, dž.š., obavezao pomoći...." - pa među njima spominje: "... I brak ko želi da sačuva svoju čednost." (Et-Tirmizi, 1655).
- Poziva mladiće, uz svu njihovu pohotnost i snagu, da se žene, jer u braku je smirenost i šerijatsko rješenje za uspostavu kontrole nad njihovim strastima i pohotnosti.

> **Kur'an ubraja i ističe slogu, naklonost i milost među supružnicima kao jednu od najvećih blagodati**

2 It Islam svakom pojedincu u porodici pruža puno poštovanje, svejedno da li se radi o muškoj ili ženskoj osobi:

Islam daje veliku odgovornost ocu i majci u odgoju njihova potomstva. Bilježi se od Abdullaha b. Omera, r.a., da je čuo Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, da kaže: "Svi ste vi pastiri i svi ćete biti pitani za svoje stado: imam (vođa) je pastir i on je odgovoran za svoje stado, čovjek u svojoj porodici je pastir i odgovoran je za svoje stado, žena je pastir u kući svoga muža i ona je odgovorna za svoje stado, sluga je pastir imetka svoga gazde i odgovoran je za svoje stado." (El-Buhari, 853, Muslim, 1892).

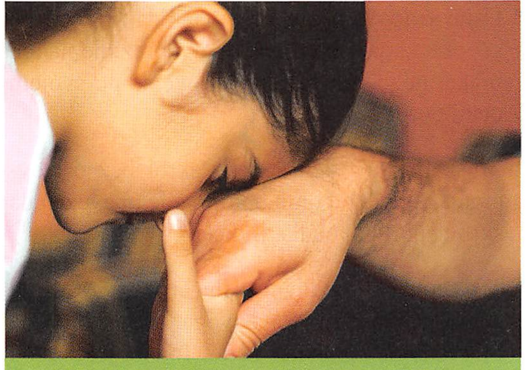
3 Islam uliva i princip uvažavanja očeva i majki, kao i vođenje računa o njima i poslušnost prema njima do njihove smrti:

Koliko god da je sin ili kći stari, obavezni su se pokoravati svojim roditeljima i činiti im dobro. To se stavlja u jednaku ravan sa robovanjem Gospodaru Uzvišenom. Zabranjuje se bilo kakvo prekoračivanje granice; u govoru ili postupku s njima, pa makar to bilo da se izgovori neka riječ ili izusti neki glas koji bi ukazivao na nezadovoljstvo njima. Uzvišeni Allah kaže: *Gospodar tvoj zapovijeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobročinstvo činite. kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: "Uh!" - i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim.* (El-Isra, 23.).

4 Poziva i na čuvanje prava sinova i kćeri, pravednost među njima u troškovima kao i svemu materijalnom i mjerljivom.

5 Propisuje svakom muslimanu održavanje rodbinskih veza, a to znači: dobročinstvo i vezanost čovjeka sa rođacima, po očevoj kao i majčinoj liniji:

Braća, sestre, amidže, tetke po ocu, njihova djeca, dajdže, tetke po majci i njihova djeca. To ubraja u najcjenjenija dobra djela, a upozorava na prekid rodbinskih veza ili hrđav odnos prema njima i to ubraja među velike prijestupe i grijehe. Poslanik , Allah mu mir i spas darovao, kaže: "U Džennet neće ući onaj koji je prekinuo rodbinske veze." (El-Buhari, 5638 i Muslim, 2556).

> **Islam odgaja na principu uvažavanja očeva i majki**

> Položaj žene u islamu

Islam je počastio ženu i oslobodio je robovanja muškarcu. Također ju je oslobodio toga da bude jeftina roba koja nema ni časti ni poštovanja. Primjeri prava vezanih za uvažavanje i čast žene:

- Islam je ženi dao njeno pravo nasljedstva, pravedno i časno. Nekada je njen udio jednak muškarčevom, a nekada je različit od njegova, shodno njenoj bliskosti i troškovima na koje je obavezna.
- Izjednačio je muškarca i ženu u mnogim različitim aktivnostima, u šta spadaju materijalni troškovi i poslovi. Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: - Žene su jednakopravne muškarcima." (Ebu Davud, 236).
- Ženi je dao pravo izbora bračnog druga i dao joj veliki dio odgovornosti u odgajanju potomaka. Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Žena je pastir u kući svoga muža i ona je odgovorna za svoje stado." (El-Buhari, 853 i Muslim, 1829).

- Ostavio joj je njeno ime i čast da se zove po svom ocu, pa ne mijenja svoje prezime nakon braka, nego zadržava ga i zove se po svojem ocu i porodici.

- Muškarca obavezuje da je skrbi bez prigovaranja, ako je od onih o kojima je obavezan da skrbi; supruga, majka ili kćer.

- Potvrđuje čast i odličnost služenja nezaštićenoj ženi, koja nema nikoga svoga, makar mu i ne bila rodbina i podstiče na to. To čini jednim od najboljih dobrih djela. Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Onaj ko skrbi o udovici i siromašnoj ženi je kao borac na Allahovom putu i kao onaj koji čitavu noć provodi u ibadetu i kao trajni postač." (El-Buhari, 5661., Muslim, 2982.).

Žene kojima islam potvrđuje skrb i brigu:

Majka: Bilježi se od Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: "Neki čovjek je došao Poslaniku , Allah mu mir i spas darovao, i rekao: 'Allahov Poslaniče, ko je najpreči mojem lijepom odnosu prema njemu?' Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: 'Tvoja mati.' Čovjek je pitao: 'A onda?' Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: 'Onda tvoja mati.' Čovjek je pitao: 'A onda?' Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: 'I opet mati.' Čovjek je pitao: 'A poslije toga?' Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: 'Onda tvoj otac.'" (El-Buhari, 5626 i Muslim, 2548).

Kćer: Bilježi se od Ukbeta b. Amira, r.a., da je rekao: "Čuo sam Allahova Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, da je rekao: 'Ko ima tri kćeri, ustraje s njima, hrani ih i poji i odijeva od onoga što ima, bit će mu brana od Džehennema na Kijametskom danu.'" (Ibn Madže, 3669).

Supruga: Bilježi se od Aiše, r.a., da je rekla: "Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: 'Najbolji od vas je najbolji svojoj supruzi, a ja sam najbolji svojim suprugama.'" (Et-Tirmizi, 3895).)

Veza između muškarca i žene u Šerijatu je veza nadopunjavanja gdje svako od njih popunjava propust drugog u izgradnji muslimanskog društva.

Nema prostora za sukob spolova:

Pojam sukoba među spolovima nestaje uspostavom muške kontrole nad ženama, kao što je bilo u nekim neznabožačkim društvima, ili izlaskom žene iz svoje prirode zbog koje je stvorena, kao što je u drugim zajednicama koje su daleko od Allahova zakona.

To se nikada ne bi desilo da nije bilo udaljavanja od Allahova Šerijata, kao što Uzvišeni kaže: *I ne poželite ono čime je Allah neke od vas odlikovao. Muškarcima pripada nagrada za ono što oni urade, a ženama nagrada za ono što one urade. I Allaha iz izobilja Njegova molite. - Allah, zaista, sve dobro zna!* (En-Nisa, 32.).

Svako ima svoje obaveze, zaduženja, odlike i svako teži Allahovoj blagodati i zadovoljstvu. Šerijat nije došao za račun muškarcima, ili za račun ženama, nego za račun čovjeka i muslimanske zajednice.

U islamskom načinu življenja nema mjesta sukobu i neslaganju spolova, niti ima ikakva značenja međusobnom nadmetanju za ovosvjetsku korist. Nema nikakve svrhe kritikovati samo ženu ili kritikovati samo muškarca. Nema svrhe ni pokušati omalovažiti ulogu jednog ili drugog, ili istraživati i iznositi nedostatke jednog od njih.

Sve to je besposlica, s jedne, i hrđavo razumijevanje islama, njegove suštine i uloge različitih spolova, s druge strane, a svi su obavezni da traže Allahovo, dž.š., zadovoljstvo.

Vrste žena u odnosu na muškarca:

Žena, u odnosu na muškarca, dijeli se na nekoliko kategorija:

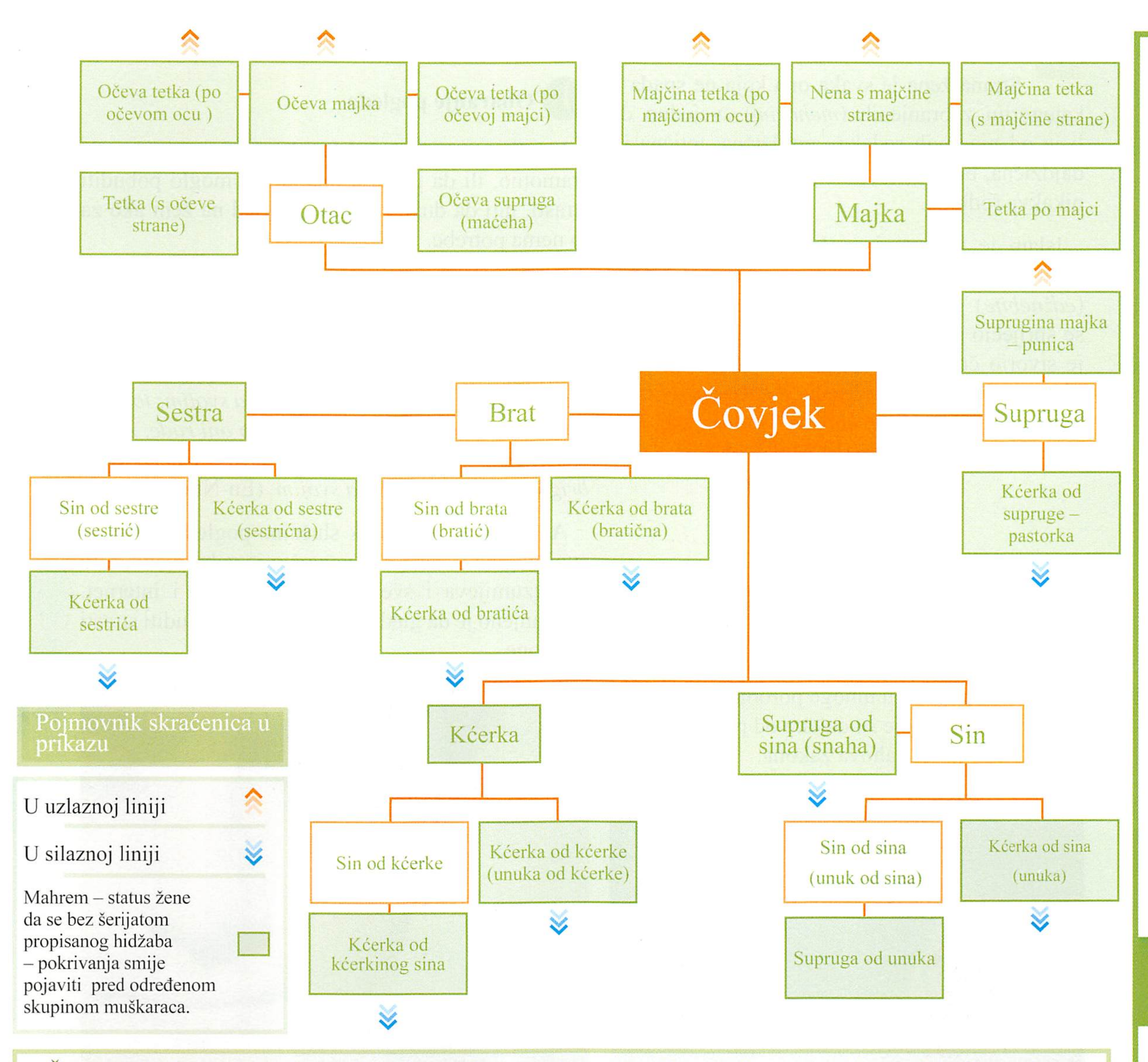
1 Da žena bude supruga:

Muškarcu je dozvoljeno da gleda i uživa u svojoj supruzi kako hoće, a to isto je dozvoljeno i ženi sa svojim suprugom. Uzvišeni Allah naziva supruga odjećom supruzi a nju naziva odjećom supruga, kao jedna krasna slika fizičkog, emotivnog i duhovnog povezivanja njih dvoga, pa kaže: *...one su odjeća vaša, a vi ste njihova odjeća.* (El-Bekare, 187.). (Pogledaj stranicu 211)

2 Da mu bude od onih koje su mu zabranjene

Od onih koje su zabranjene (*meharim*) misli se na one koje su muškarcu zabranjene da s njima stupi u brak, a to su:

1	Majka, nana, po ocu ili majci, i daljnje nane po uzlaznoj liniji.
2	Direktna kći, ili kćerka od sina ili kćerka od kćeri i dalje u silaznoj liniji.
3	Sestra, ili sestra po ocu ili sestra po majci.
4	Rođena očeva sestra, tetka, ili njegova sestra po ocu, ili sestra mu po majci, a u to spadaju i tetke očeve po ocu ili po majci.
5	Tetka po majci, ili njena sestra po ocu ili sestra po majci, kao i očeva tetka po ocu ili tetka po očevoj majci.
6	Kćerka rođenog brata, ili brata po ocu ili brata po majci, i dalje u silaznoj liniji, kao kći bratića.
7	Kćerka rođene sestre ili sestre po ocu ili sestre po majci, i dalje u silaznoj liniji, kao kćerka sestričine.
8	Supругina majka, bez obzira da li on sa suprugom živio u braku ili se razveo od nje. Njena majka je od trajnih *meharima* (zabranjenih za brak), a takav je slučaj i sa puničinom majkom.
9	Supругina kći koja nije od njegova potomstva.
10	Sinova supruga i dalje u silaznoj liniji, kao na primjer unukova supruga.
11	Očeva supruga i dalje u uzlaznoj liniji, kao na primjer djedova supruga.
12	Majka po mlijeku, a to je ona žena koja ga je dojila u prve dvije godine makar pet puta do sitosti. Islam joj je dao pravo na osnovu njena dojenja čovjeka.
13	Sestra po mlijeku, a to je kćerka one žene koja ga je dojila dok je bio malehan, kao što se navelo. Također, sva rodbina po mlijeku je jednako zabranjena kao i rodbina po krvi; tetka po ocu, tetka po majci, bratična, sestrična, po mlijeku.

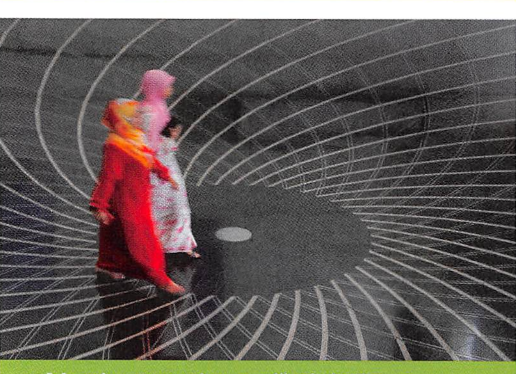
Ženama je dopušteno da pred osobama koje su im po šerijatu mahrem (osobe pred kojima nisu obavezne izlaziti sa hidžabom) izađu bez šerijatskog hidžaba – pokrivanja, pri čemu ne mora biti pokriven vrat, kosa, podlaktice itd., s tim da ne smiju pokazivati bestidnost ili prekoračuvati granicu dostojanstvenog i uobičajenog.

3 Da mu je žena strana

Strana žena je svaka ona koja ne spada u kategoriju zabranjenih (*meharim*) svejedno da li je od njegovih rođaka; amidžična, tetična ili dajdžična, bratova žena ili po tazbinstvu, ili nije nikakva rodbina.

Islam je uspostavio zakone kojima reguliše vezu muslimana sa ženom koja mu je strana (*edžnebije*) sa svrhom čuvanja časti i kako bi se spriječio šejtanski uticaj na čovjeka. Onaj ko je stvorio čovjeka najbolje zna šta je dobro za njega, kao što kaže Uzvišeni: *A kako i ne bi znao Onaj koji stvara, Onaj koji sve potanko zna, koji je o svemu obaviješten.* (El-Mulk, 14.).

Izvještaji i statistika svakodnevno potvrđuju silovanja i nezakonite veze koje pogađaju mnoge porodice i one zajednice koje su daleko od primjene Allahova zakona.

> Islam je uspostavio ograničenja kojima se kontroliše veza između muškarca i žene

Ograničenja veze muškarca i strane žene:

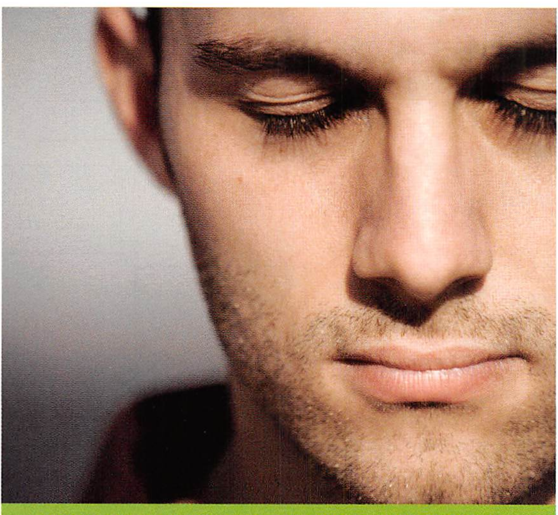

1 Obaranje pogleda

Musliman ne bi trebao da gleda ono što je sramotno, ili da gleda u ono što bi moglo pobuditi strasti, niti da duže zadržava pogled na ženi ako za to nema potrebe.

Allah naređuje i jednom i drugom spolu da obaraju pogled jer to je način na koji se čuva čednost i čast, kao što je gledanje bez ustezanja način da se zapadne u nemoral: *Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; to im je bolje, jer Allah, uistinu, zna ono što oni rade. A reci vjernicama neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim.* (En-Nur, 30.-31.).

Ako se desi da čovjek slučajno pogleda, treba da svoj pogled skrene od svega što je zabranjeno, a to podrazumijeva i sve vrste medija, kao i internet. Zabranjeno je da gleda sve ono što će pobuditi strasti i nagone.

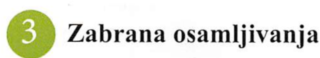

> Obaranje pogleda pred onim što je Allah zabranio je način očuvanja čednosti i časti

2 Ophođenje s obzirom i na lijep način

Ženi koja mu je strana, a i ona njemu, obraćat će se na pristojan način koji je daleko od bilo čega što bi moglo pobuditi strast, bez obzira na koji način.

- Uzvišeni Allah zabranjuje ženama koketiranje i višeznačan govor sa stranim muškracima, nego da pričaju jasno i nedvosmisleno, pa kaže: *...na sebe pažnju govorom ne skrećite, pa da u napast dođe onaj čije je srce bolesno, i neusiljeno govorite!* (El-Ahzab, 32.).
- Zabranjuje i izazovan hod i pokrete i pokazivanje nekih od tjelesnih ukrasa, pa kaže Uzvišeni: *...i neka ne udaraju nogama svojim da bi se čuo zveket nakita njihova koji pokrivaju.* (En-Nur, 31.).

3 Zabrana osamljivanja

Značenje osamljivanja (*hulveta*) je da se izdvoji muškarac sa ženom koja mu je strana na nekom mjestu gdje ih niko ne vidi. Islam zabranjuje osamljivanje jer to je način na koji šejtan djeluje i ostvaruje nemoral. Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "I neće se muškarac osamiti sa ženom a da šejtan ne bude treći s njima." (Et-Tirmizi, 2165).

4 Hidžab (pokrivanje)

Allah propisuje hidžab ženi a ne muškarcu zbog ljepote koju joj je dao i drugih zavodljivih činilaca, što je čini kušnjom muškarcu više nego je muškarac kušnja njoj.

Allah je propisao hidžab zbog nekoliko stvari, od kojih su i:

- Kako bi žena bila u mogućnosti da dostavi svoju poruku u životu, zajednici, na znanstvenom i praktičnom polju, na najbolji mogući način uz očuvanje svoje časti i čednosti.

- Smanjivanje mogućnosti nemorala a radi očuvanja zajednice, s jedne, i čuvanja časti žene, s druge strane.
- Pomoć onim muškarcima koji gledaju u ženu, da sačuvaju svoju čednost i da imaju kontrolu nad sobom, pa da se prema njoj ophode kao čovjeku koji ima sva prava kao i oni sami, a ne kao nešto što služi samo za podmirenje strasti i zabavu.

Granice hidžaba:

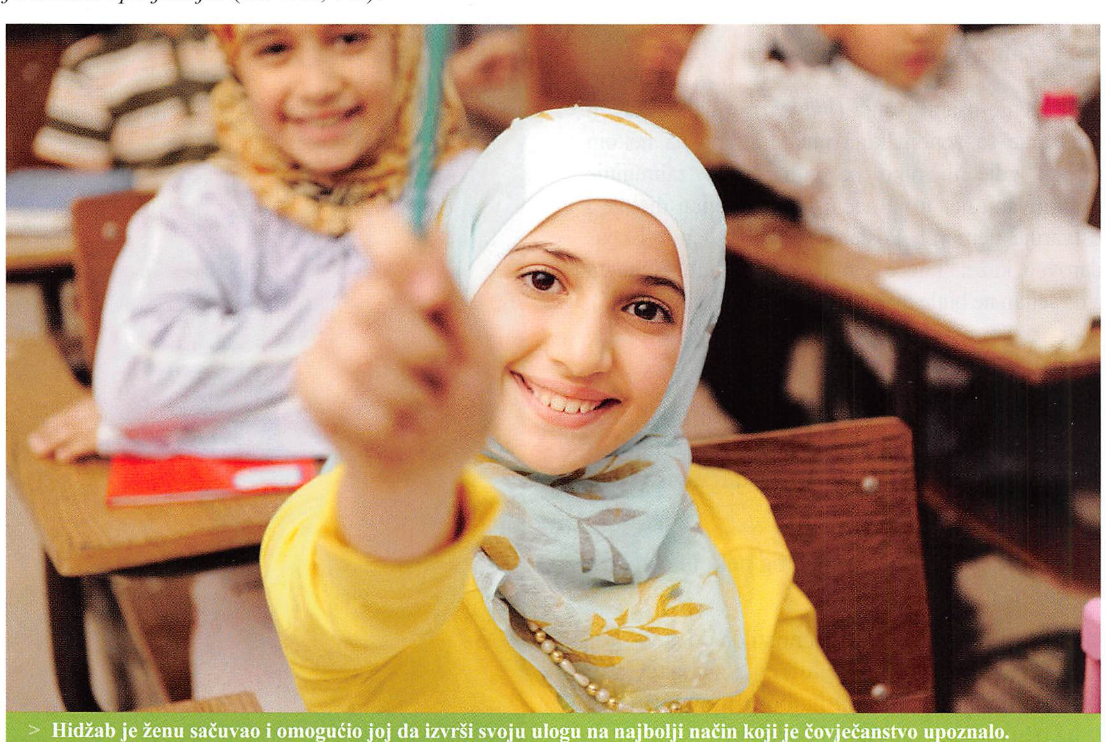
Allah je obavezao ženu da pred muškarcem koji joj je stranac, pokrije čitavo tijelo osim lica i šaka, kao što kaže Uzvišeni: *...i neka ne dozvole da se od ukrasa njihovih vidi išta osim onoga što je ionako spoljašnje.* (En-Nur, 31.).

Ukoliko će pokazivanjem lica ili šaka izazvati pohotu, tada treba da pokrije i lice i šake.

Ograničenja hidžaba:

Ženi je dozvoljeno da oblači raznovrsnu i raznobojnu odjeću ako ispunjava sljedeće uvjete:

1. Da joj hidžab pokriva ono što je obavezno sakriti.
2. Da je široka i komotna odjeća koja ne ističe tjelesne obline.
3. Da nije providna odjeća.

> Hidžab je ženu sačuvao i omogućio joj da izvrši svoju ulogu na najbolji način koji je čovječanstvo upoznalo.

> Brak u islamu

> Brak je jedna od najjačih veza koje islam potvrđuje.

Brak je jedna od najboljih i najjačih veza koju je islam potvrdio i učinio praksom poslanika (vidi 200 str.).

Islam vodi računa i o pojedinačnim dijelovima vezanim za brak, normama ponašanja i pravima supružnika a što bi moglo očuvati ovu vezu i omogućiti da se zasnuje uspješna porodica u kojoj će odrastati i razvijati se djeca duševno i duhovno jaka, vjerski odgojena i koja će imati istaknutu ulogu u svim oblastima života.

Od tih propisa su:

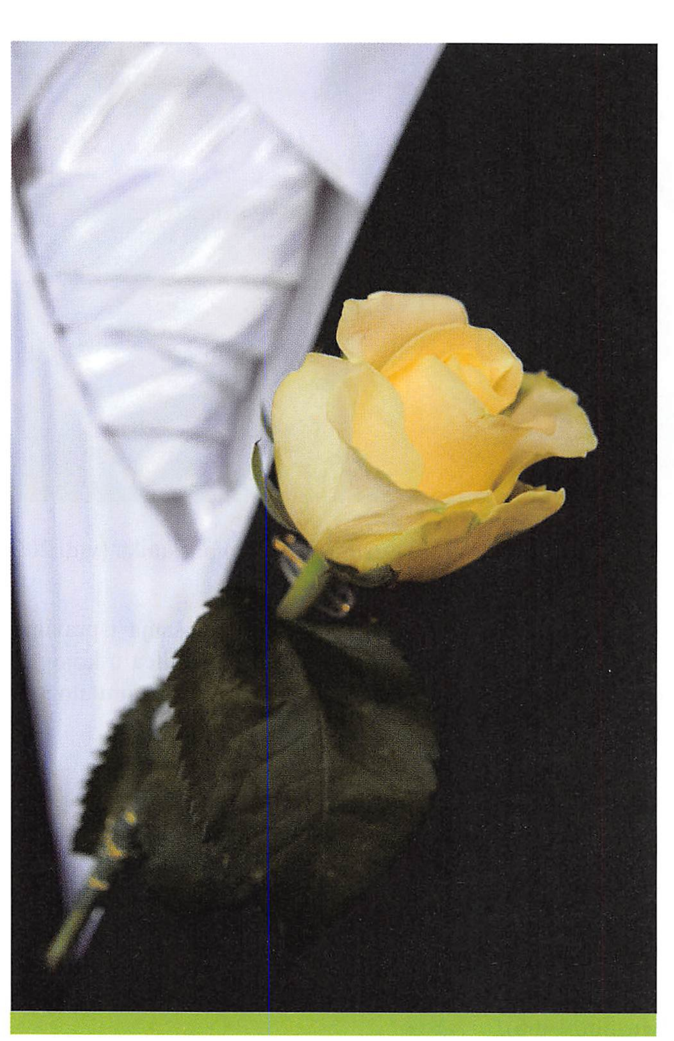
Islam određuje obavezne uvjete i suprugu i supruzi kako bi brak bio valjan i ispravan, a to su:

Uvjeti koje islam postavlja ženi-supruzi:

1 Da žena bude muslimanka ili kitabijka (kršćanka ili židovka) koja je ubijeđeni vjernik, ali nas islam podstiče da biramo muslimanku vjernicu, jer će ona biti čestita majka tvoje djece, pomagat će ti u svakom dobru, kao što Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Uzmi vjernicu i usrećit ćeš se." (El-Buhari, 4802 i Muslim, 1466).

2 **Da bude čedna i neporočna.** Brak je zabranjen s onom koja je poznata po svom nemoralu i bestidnosti, kao što kaže Uzvišeni: *...i čestite vjernice su vam dozvoljene, i čestite kćeri onih kojima je data Knjiga prije vas,* (El-Ma'ide, 5.).

3 **Da ne bude od *meharim* s kojima je zabranjeno stupiti u brak, kao što smo ukazali,** i da istovremeno ne živi u braku sa ženom i njenom sestrom, ili njenom tetkom. (Vidi str. 204)

Uvjeti islama za supruga:

Treba da bude musliman i u islamu je zabranjeno da se muslimanka uda za nevjernika, bez obzira koje vjere bio, da li sljedbenik Knjige (Jevreji i kršćani) ili ne, i islam potvrđuje pravo uzimanja muža ako ima jedno od dvoga:

- Postojanost u vjeri
- Lijep ahlak

Poslanik , Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Kada zaprosi neko od vas a zadovoljni ste njegovom vjerom i ahlakom, oženite ga." (Et-Tirmizi, 1084 i Ibn Madže, 1967).

> Prava muža i žene

Allah određuje i mužu i supruzi prava i obaveze i podstiče ih na sve ono što će unaprijediti bračnu zajednicu i očuvati je. Odgovornost imaju i jedno i drugo i oboje su obavezni da ne traže i ne očekuju od druge strane ono što ona ne može ispuniti, kao što kaže Uzvišeni: *One imaju isto toliko prava koliko i dužnosti.* (El-Bekara, 228.).

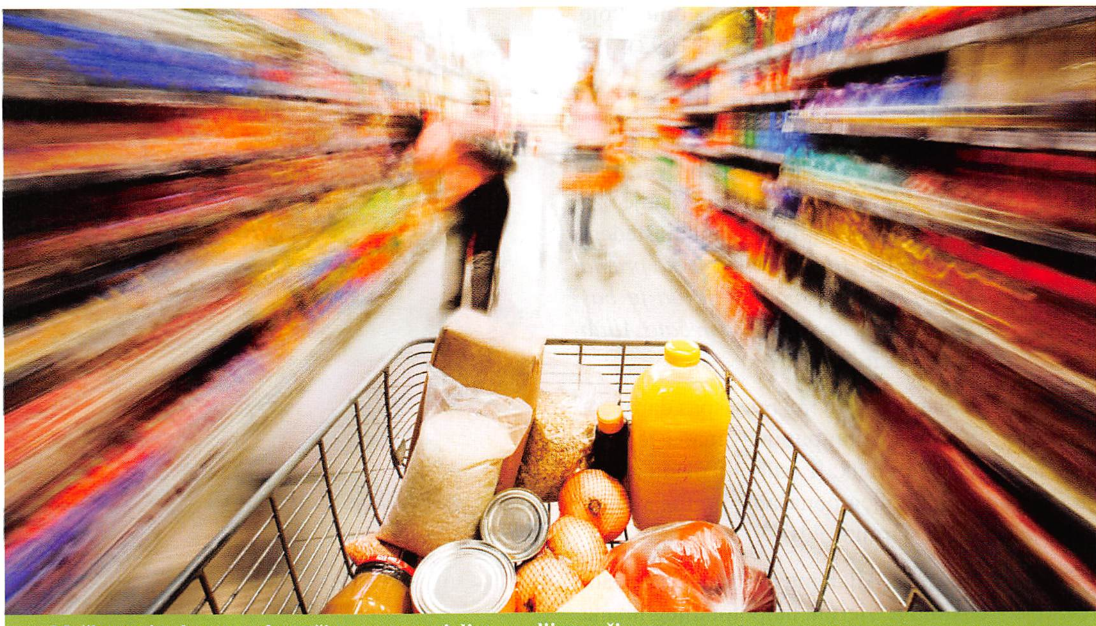
Neophodno je razumijevanje i praštanje kako bi život bio normalan i kako bi se formirala normalna porodica.

Prava žene

Izdržavanje i stan

- Muž je obavezan da troši na svoju suprugu obezbjeđujući joj hranu, piće, odjeću i njene potrebe, da joj obezbijedi odgovarajući stan u kojem će živjeti, makar bila i bogata.
- Visina troškova: Troškovi se određuju na osnovu primanja muža, bez rasipništva ili škrtarenja, kao što Uzvišeni kaže: *Neka imućan prema bogatstvu svome troši, a onaj koji je u oskudici - prema tome koliko mu je Allah dao.* (Et-Talak, 7.).

> Muškarac je obavezan da troši na suprugu i djecu na lijep način

- To trošenje bi trebalo da bude bez prigovora i pogovora i ponižavanja, nego kako to Allah kazuje, *na lijep način*, jer to nije darivanje nego pravo supruge koje ima kod svoga muža, i on treba da ga ispunjava na lijep način.
- Trošenje na suprugu i na porodicu je višestruko nagrađeno u islamu. Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Kada musliman potroši na svoju porodicu, nadajući se nagradi za to, to mu se računa sadakom." (El-Buhari, 5036 i Muslim, 1002).

Još je rekao: "I nećeš ništa utrošiti nadajući se za to Allahovoj nagradi a da nećeš biti nagrađen, pa čak i za zalogaj koji staviš u usta svoje supruge." (El-Buhari, 56 i Muslim, 1628).

Ko izbjegava trošenje ili škrtari a u mogućnosti je, taj čini veliki prijestup, kao što kaže Poslanik, Allah mu mir i spas darovao: "Čovjeku je dovoljno grijeha da je nemaran prema onim koje je obavezan izdržavati." (Ebu Davud, 1692).

2 Lijep odnos

Pod lijepim odnosom se podrazumijeva: lijep ahlak, blagost, nježan govor, opravdanje za grešku ili nedostatak od kojih niko nije pošteđen. Uzvišeni kaže: *S njima lijepo živite! A ako prema njima odvratnost osjetite, moguće je da je baš u onome prema čemu odvratnost osjećate Allah veliko dobro dao.* (En-Nisa, 19.).

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Vjernik najpotpunijeg imana je onaj koji ima najljepši ahlak, a najbolji među vama su oni koji su najboljeg ponašanja prema svojim suprugama." (Et-Tirmizi, 1162).

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Uistinu je vjernik najpotpunijeg imana onaj koji je najljepšeg ahlaka i koji je najobzirniji prema svojim ukućanima (supruzi)." (Et-Tirmizi, 2612 i Ahmed, 24677).

I rekao je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao: "Najbolji među vama su oni koji su najbolji svojim čeljadima, a ja sam najbolji svojoj čeljadi." (Et-Tirmizi, 3895).

Jedan od ashaba je pitao Allahova Poslanika, Allah mu mir i spas darovao: "Allahov Poslaniče, šta je neki od nas obavezan prema svojoj supruzi?" Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Da je hraniš kada i sâm jedeš, da je odijevaš kada sebi odjeću kupuješ, da je ne udaraš po licu, da je ne ružiš i ne izbjegavaš osim u kući." (Ebu Davud, 2142.).

3 Pravdanje i podnošenje

Neophodno je imati na umu prirodu žene koja je različita od prirode muškarca i nastojati

sagledati život sa svih strana. Niko nije pošteđen grešaka i trebamo nešto razumjeti i gledati s pozitivne strane. Uzvišeni Allah poziva na sagledavanje svih strana, pa kaže: *I ne zaboravite da jedni prema drugima velikodušni budete.* (El-Bekare, 237) a Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Vjernik ne treba da mrzi i prezire vjernicu; ako mu se ne sviđa neki njen postupak, ima drugi koji mu se sviđa." (Muslim, 1469).

Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, potvrđuje brigu o ženama i lijepo ophođenje prema njima, upozoravajući da je njena narav i emocije drugačiji od muškarčevih i da je ova različitost upotpunjavajuća za porodicu. To ne bi trebalo da bude uzrokom nesloge ili razvoda, kao što kaže Poslanik, Allah mu mir i spas darovao: "Budite obzirni spram žena jer je žena stvorena od rebra i nema načina da ga se ispravi. Ako uživaš s njom, uživaš uz iskrivljenost, a ako pokušaš da ga ispraviš, slomit ćeš ga, a lomljenje rebra je razvod braka." (El-Buhari, 3153 i Muslim, 1468.).

4 Noćenje

Muškarac treba da noći kod svoje supruge i to ne bi trebalo da bude manje od jednom u četiri dana, kao što je obavezan da napravi podjelu među svojim suprugama, na pravedan način, ako je oženjen s više od jednom.

5 Braniti je jer je ona tvoja čast

Kada čovjek oženi ženu, ona postaje njegova čast i obavezan je da brani tu čast, makar i po cijenu života, shodno riječima Poslanika, Allah mu mir i spas darovao: "Ko izgubi život braneći svoju porodicu, šehid je." (Et-Tirmizi, 1421 i Ebu Davud, 4772).

6 Da ne kazuje bračne tajne

Nije dozvoljeno muškarcu da kazuje o osobenostima svoje supruge i šta se desilo među njima, kao što Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Među najgore ljude kod Allaha na Kijametskom danu, spada onaj čovjek koji povjeri nešto svojoj supruzi i ona povjeri njemu, a onda on proširi njenu tajnu." (Muslim, 1437).

7 Nije dozvoljeno iskazivanje neprijateljstva prema supruzi i prekoračenje granica

Islam je, za rješenje problema, postavio neka ograničenja, od kojih su:

- Potrebno je voditi dijalog, savjetovati i opominjati kako bi se popravile greške.
- Dozvoljeno mu je da prekine razgovor, ali ne više od tri dana, a onda da napusti postelju ali da ne napušta i kuću.
- Aiša, r.a., kazuje: "Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, nikada nije udario ni ženu ni roba, osim kada se borio na Allahovom putu."

8 Podučavanje i savjetovanje žene

Čovjek je obavezan da naređuje i zabranjuje svojoj čeljadi, da vodi računa da ih dovede do džennetskih blagodati i da ih sačuva od Džehennema kroz podsticanje i naređivanje, zabranu i odvraćanje. Supruga treba, također, da vodi računa da savjetuje svog muža i da ga usmjerava onom što je korisno i dobro i da djecu odgaja na pravilan način. Uzvišeni kaže: *O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre.* (Et-Tahrim, 6.). Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, je rekao: "...čovjek u svojoj porodici je pastir i odgovoran je za svoje stado." (El-Buhari, 2416 i Muslim, 1892.).

9 Pridržavanje uvjeta supruge

Ako je žena uvjetovala nešto u čemu nema smetnje, prilikom ugovaranja braka, kao naročitu kuću ili troškove, i to muž prihvatio i potpisao, onda je obavezan da to i ispuni. Ovo je jedan od najvažnijih uvjeta da se ispune i da ih se pridržava. To zbog toga što je bračni ugovor jedan od najprečih i najvažnijih, kao što Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Najpreči uvjeti kojih se trebate pridržavati i opravdati ih su oni koji su vam dozvolili stidna mjesta." (El-Buhari, 4856 i Muslim, 1418.).

> Čovjek je obavezan da se pridržava uvjeta koje je supruga postavila prilikom sklapanja bračnog ugovora

Prava muža

1 Obaveza pokoravanja

Allah je čovjeka učinio jačim od žene, u smislu da je odgovoran za njene poslove, da je usmjerava i vodi računa o njoj, kao što su namjesnici obavezni spram svojih podanika, kroz ono što je Allah učinio da muškarac bude odličniji od nje i zbog onoga što mu je učinio kao materijalnu obavezu. Uzvišeni kaže: *Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato što oni troše imetke svoje.* (En-Nisa, 34.).

2 Omogućavanje mužu bračne postelje

Jedno od prava muža kod supruge je pravo na užitak i snošaj. Njoj je pohvalno da se, za tu priliku, dotjera i nakiti. Ako žena uskrati svom mužu snošaj, čini veliki prijestup, osim ako za to ima šerijatsko opravdanje; *hajz*-mjesečnicu, ramazanski post, bolest i slično tome

Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Kada čovjek pozove suprugu u postelju i ona odbije pa on zanoći srdit, proklinju je meleki sve do svanuća." (El-Buhari, 3065 i Muslim, 1436).

3 Zabrana ulaska onom za koga muž nije zadovoljan da ulazi u kuću

Pravo muža kod supruge je da ne pušta nikoga u kuću s kim on nije zadovoljan

Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ženi nije dozvoljeno da posti kada joj je muž prisutan osim uz njegovu dozvolu, niti da dozvoli ulazak nekome u kuću, osim uz njegovo dopuštenje." (El-Buhari, 4899).

4 Neizlaženje iz kuće osim uz dozvolu muža

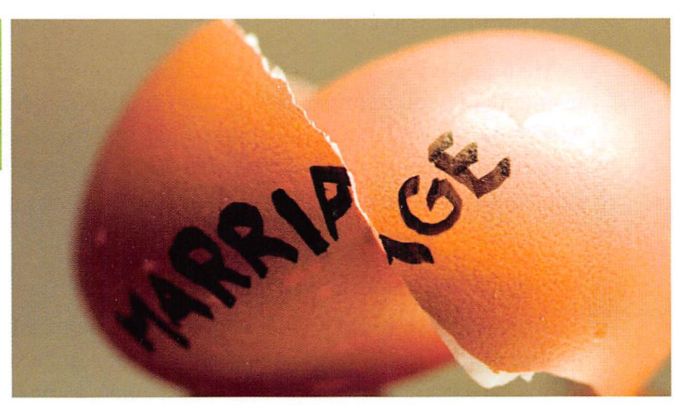
Jedno od prava muža kod njegove supruge je i da ona ne izlazi iz kuće osim uz njegovo odobrenje, svejedno da li je to naročita dozvola za određeni izlazak ili se odnosilo na dozvolu izlaska zbog njena posla ili potreba.

5 Supružino služenje muža

Ženi je pohvalno da služi muža u pripravljanju hrane i ostalih kućnih poslova.

> Razvod

> **Islam podstiče na bračnu vezu i njeno održavanje, ali je postavio i propise koji olakšavaju i legaliziraju razvod, ako je to nužno supružnicima**

Islam podstiče da bračni ugovor bude trajni i da se bračna zajednica učvrsti među supružnicima sve dok ih smrt rastavi. Allah brak naziva čvrstom obavezom i u islamu nije dozvoljeno ograničavati vrijeme završetka braka.

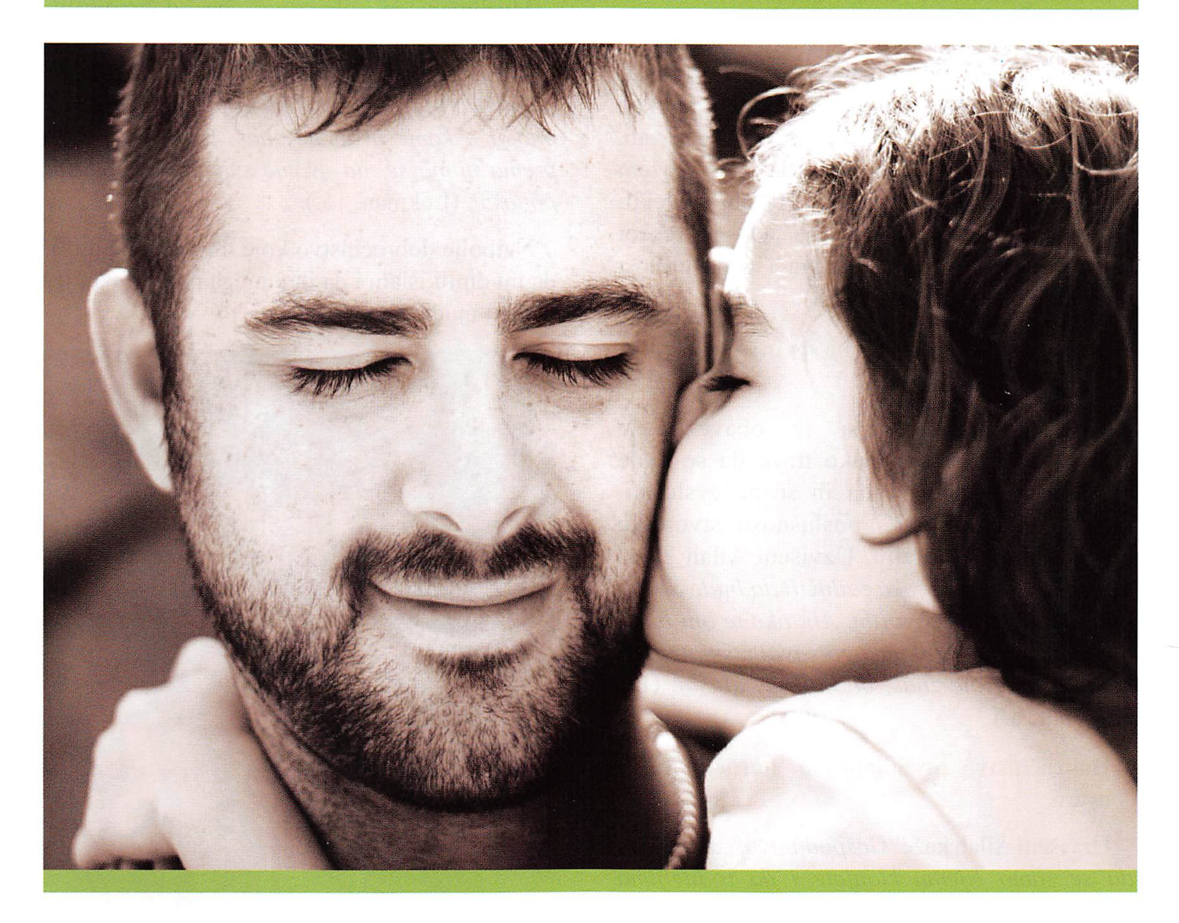
Međutim, islam, podstičući na to, vodi računa i o tome da ga propisuje ljudima koji žive na zemlji, koji imaju svoje osobenosti, svoju prirodu. Stoga im propisuje i način kako da se riješe ove obaveze, ako se oteža življenje, potroše sva sredstva za očuvanje zajednice. I u ovome se ophodi shodno stvarnoj situaciji i na pravedan način, i prema mužu i prema ženi. Često se među supružnicima pojave zadjevice i problemi što prouzrokuje nužnu rastavu braka, kao sredstvo za postizanje dobra i stabilnost porodičnu i društvenu i za jednog i za drugog supružnika. Taj brak nije ostvario ono što se od njega očekivalo i razvod je mnogo manji problem nego da njih dvoje nastave sa zajedničkim životom.

Iz ovog razloga je dozvolio razvod kao sredstvo da se oslobodi ove tjeskobe i kako bi svako od njih dvoga zamijenilo svojeg supružnika drugim s kojim bi moglo naći ono što nije imalo sa prvim. Na taj način bi se ostvarile i potvrdile riječi Uzvišenog: *A ako se njih dvoje ipak rastave, Allah će ih, iz obilja Svoga, neovisnim učiniti - Allah je neizmjerno dobar i mudar.* (En-Nisa', 130.).

Postavio je i mnoge zakone i ograničenja za razvod, kojim se on stavlja pod kontrolu, od kojih su:

- U osnovi Šerijat je odredio da je razvod u rukama muškarca a ne žene.
- Žena je u mogućnosti, ako ne može da živi sa svojim mužem, čak i ako on neće razvod, da traži razvod braka od sudije, a sudija može da proglasi razvod braka nakon uviđaja u opravdanost njenog zahtjeva.
- Dozvoljeno je povratiti ženu, nakon razvoda, do dva puta, ali ako je razvede i treći put, onda je ne može više ženiti sve dok se ona ne uda za nekog drugog čovjeka i s njim zasnuje stvarni brak.
- Šerijatski razvod braka je da se od nje razvede kada je ona čista, nakon mjesečnice, a da pri tome nije imao odnosa sa njom.

> Prava roditelja

Dobročinstvo prema roditeljima se smatra jednim od najboljih dobrih djela i djelom za koje će se imati najveća nagrada kod Allaha. Allah ga uporedo spominje sa robovanjem Njemu i tevhidom.

Poslušnost i dobročinstvo roditeljima čini jednim od najvećih uzroka za ulazak u Džennet. Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Otac je centralna džennetska kapija, pa ako hoćeš ostavi tu kapiju ili vodi računa o njoj." (Et-Tirmizi, 1900).

- **Opasnost od neposlušnosti roditeljima i hrđavog odnosa prema njima:**

Jedan od najvećih prijestupa oko kojeg se sve vjere slažu da ga treba izbjegavati i upozoravati na njega je hrđav odnos prema roditeljima, kao što je Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, rekao ashabima: "Hoćete li da vam kažem koji je najveći veliki grijeh?" Ashabi su rekli: "Naravno, Allahov Poslaniče." On je rekao: "*Širk*-pripisivanje Allahu druga i neposlušnost roditeljima." (El-Buhari, 5918).

- **Poslušnost njima u onome što nije grijeh prema Allahu:**

Poslušnost roditeljima je obavezna u svemu što traže, osim ako traže da se bude neposlušno Allahu. Tada ih se neće slušati, jer nema pokornosti i poslušnosti stvorenju u griješenju Stvoritelju. Uzvišeni Allah kaže: *Mi smo svakog čovjeka zadužili da bude dobar prema roditeljima svojim. Ali, ako te oni budu nagovarali da Meni nekoga ravnim smatraš, o kome ti ništa ne znaš, onda ih ne slušaj.* (El-Ankebut, 8.).

- **Dobročinstvo prema njima, naročito kada ostare**

Uzvišeni Allah kaže: *Gospodar tvoj zapovijeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kada jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: "Uh!" - i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim.* (El-Isra', 23.).

Uzvišeni Allah kazuje kako je obavezao i propisao čovjeku da bude pokoran roditeljima i da ih ne napušta i ne zapostavlja, naročito kada oni ostare i oslabe, makar se to pokazalo i sa protestnim uzdahom, bez ijedne progovorene riječi.

- **Roditelji nevjernici:**

Musliman je obavezan na dobročinstvo roditeljima, poslušnost i odanost njima, makar bili i nevjernici. Uzvišeni kaže: *A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovome svijetu, velikodušno ponašaj,* (Lukman, 15.).

Najbolje dobročinstvo koje im može učiniti je da im omili islam i da ih u njega pozove na lijep način i mudro.

> Prava potomaka

- **Izabrati dobru suprugu koja će** biti dobra majka je najveći i najbolji poklon koji otac može dati svojoj djeci.

- **Nazvati ih lijepim imenima** jer će to biti znak raspoznavanja potomaka.

- **Da ih lijepo odgoji i poduči ih** vjerskim osnovama i omili im ih. Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, je rekao: "Svako od vas je pastir i odgovoran je za svoje stado; namjesnik i upravitelj ljudima je pastir i odgovoran je za njih, čovjek je pastir nad svojim ukućanima i odgovoran je za njih, žena je pastirica u kući svog muža i njegovih potomaka i odgovorna je za njih. Tako, svi ste pastiri i svi ste odgovorni za svoje stado." (El-Buhari, 2416 i Muslim, 1829).

Roditelji počinju sa odgojem svoje djece krećući od najbitnijeg. Počinje tako što ga uči ispravnom vjerovanju koje je oslobođeno *širka* i novotarija, a onda ibadetima, naročito namazu, a onda ih podučavati *ahlaku* i pohvalnim osobinama i svemu što je pozitivno i dobro. To je nešto što je najbolje kod Allaha.

- **Dozvoljeno mu je da ih ne upotpuni,** ali mu nije dozvoljeno da ih u cijelosti zanemari. Potrebno je i obavezan je da ih sprovodi najbolje što je u mogućnosti. Allahov Poslanik , Allah mu mir i spas darovao, je rekao: - *Čovjeku je dovoljno grijeha da zanemari onog o kome skrbi.* (Ebu Davud, 1692)

Još je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao o skrbništvu i trošenju na kćeri, naročito: "Ko ima kćeri i skrbi o njima čineći im dobročinstvo, one će mu biti zaštita od Džehennema." (El-Buhari, 5649 i Muslim, 2629).

- **Pravednost među djecom,** muškom i ženskom, kao što Poslanik , Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Bojte se Allaha i budite pravedni među svojom djecom." (El-Buhari, 2447., Muslim, 1623.). Nije dozvoljeno davati prednost kćerima nad sinovima, kao što nije dozvoljeno ni davati prednost sinovima u odnosu na kćeri, jer to može uzrokovati probleme kojima samo Allah zna kraj.

Tvoj ahlak – pravila lijepog ponašanja

11

Ahlak u islamu nije luksuz ili nešto što upotpunjuje čovjeka, nego je to temeljni dio koji je vezan za vjeru sa svih strana. Ahlak u islamu zauzima vrlo visoko mjesto i položaj. To se očituje u svim propisima islama, pa i sâm Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, poslan je kako bi upotpunio i cjelovitim učinio lijepe osobine.

Sadržaj odlomka

Položaj ahlaka u islamu

- Ahlak je jedan od najbitnijih ciljeva poslanstva
- Ahlak je čvrsto vezan sa imanom-vjerovanjem i uvjerenjem
- Ahlak je vezan sa svim vrstama ibadeta
- Veličanstvena je nagrada i brojne su blagodati pripravljene od Allaha za lijep ahlak

Odlike ahlaka u islamu:

- Lijep ahlak nije odlika određene kategorije ljudi
- Lijep ahlak nije svojstven samo čovjeku
- Lijep ahlak je u svim porama života
- Lijep ahlak je u svim situacijama

Crtice iz života Vjerovjesnika, Allah mu mir i spas darovao:

- Poniznost
- Milost
- Pravednost
- Dobročinstvo, Plemenitost

Položaj ahlaka u islamu

1 To je jedan od najbitnijih ciljeva poslanstva Muhammeda, Allah mu mir i spas darovao, ljudima

Uzvišeni kaže: *On je neukima poslao Poslanika, jednog između njih, da im ajete Njegove kazuje i da ih očisti.* (El-Džumu'a, 2.).

Allah, kao blagodat, ističe da je poslao Svog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, da ih poduči Kur'anu i da ih pročisti. Pročišćenje je u značenju čišćenja srca od *širka* i negativnih moralnih osobina; varanja i zavisti, čišćenja riječi i postupaka od svega što je negativno. Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, jasno kazuje: "Poslan sam kako bih upotpunio plemenite moralne osobine." (El-Bejheki, 21301).

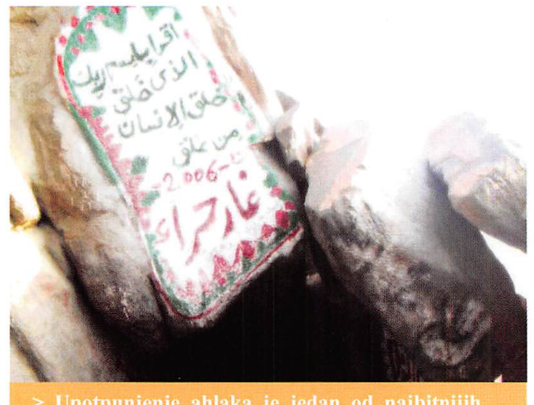
Jedan od najbitnijih uzroka poslanstva je uzdizanje i oplemenjivanje pojedinca i zajednice.

2 Ahlak je temeljni dio vjere i uvjerenja

Kada je Allahov Poslanik , Allah mu mir i spas darovao, bio upitan: "Koji je vjernik najboljeg vjerovanja?" Odgovorio je: "Onaj koji ima najljepši ahlak." (Et-Tirmizi, 1162 i Ebu Davud, 4682).

Uzvišeni Allah vjeru-*iman* naziva čestitošću, pa kaže: *Nije čestitost u tome da okrećete lica svoja prema istoku i zapadu; čestiti su oni koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet, i u meleke, i u knjige, i u vjerovjesnike.* (El-Bekara, 177.).

El-Birr - čestitost je jedinstveno ime za sve vrste dobra, bilo da se radi o ahlaku, riječima ili djelima. Stoga je Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao: "Birr je lijep ahlak." (Muslim, 2553).

> Upotpunjenje ahlaka je jedan od najbitnijih ciljeva poslanstva Vjerovjesnika, Allah mu mir i spas darovao.

Još je to očitije u riječima Poslanika, Allah mu mir i spas darovao: "Iman je šezdeset i nekoliko ogranaka; najbolji je riječi: *la ilahe illellah* - nema boga osim Allaha, a najmanji je ukloniti smetnju sa puta. A i stid je ogranak imana." (Muslim, 35).

3 Ahlak je vezan za sve vrste ibadeta - robovanja

Nećeš vidjeti da Allah naređuje neki *ibadet* a da ne ukazuje i na moralni plod tog *ibadeta* ili njegov uticaj na pojedinca i zajednicu. Primjeri ovome su mnogobrojni, od kojih su:

Namaz: *...i obavljaj molitvu, molitva, zaista, odvraća od razvrata i od svega što je ružno.* (El-Ankebut, 45.).

Zekat: *Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš.* (Et-Tevba, 103.). I mada je suština zekata dobročinstvo ljudima i samilost prema njima, on isto tako pročišćava duh od svih negativnih moralnih osobina.

Post: *Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se grijeha klonili.* (El-Bekara, 183.).

Cilj je *takvaluk* - svijest o Allahu kroz izvršavanje Njegovih naredbi i izbjegavanje Njegovih zabrana. Zbog toga Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Ko ne ostavi lažan govor i postupanje, Allah nema nikakve potrebe za tim da ostavi hranu i piće." (El-Buhari, 1804).

Na koga post ne ostavi traga, na njegov duh i ponašanje sa ljudima, taj nije ostvario cilj posta.

4 Velika nagrada i obilne blagodati koje je Allah pripravio za lijep ahlak

Dokazi o tome su mnogobrojni iz Kur'ana i Sunneta a od toga je:

- To je najteže djelo na Sudnjem danu koje će se vagati:

Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Nema ništa što će biti stavljeno na vagu a da će biti teže od lijepog ahlaka. Imaoc lijepog ahlaka će imati stepen stalnog postača i klanjača." (Et-Tirmizi, 2003).

- Lijep ahlak je jedan od najvećih uzroka ulaska u Džennet:

Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Ono zbog čega će najviše ljudi ući u Džennet je takvaluk i lijep ahlak." (Et-Tirmizi, 2004 i Ibn Madže, 4246).

- Imalac lijepog ahlaka će imati najbliže mjesto Allahovom Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao, na Kijametskom danu:

Kao što kaže Poslanik, Allah mu mir i spas darovao: "Najdraži i najbliži mjestom na Kijametskom danu, od vas, bit će mi onaj ko bude imao najljepši ahlak." (Et-Tirmizi, 2018).

- Imalac lijepog ahlaka će imati najbolji položaj u Džennetu, što garantuje Poslanik, Allah mu mir i spas darovao:

Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Tvrdim i garantujem kuću u okrajku Dženneta onom ko ostavi raspravu makar bio u pravu, kuću u centru Dženneta onom ko ostavi laž makar i u šali, i kuću u najboljem dijelu Dženneta onom ko bude imao lijep ahlak." (Ebu Davud, 4800.).

> Lijep ahlak je jedno od najcjenjenijih djela kod Allaha i čovjeku omogućava sreću i blagostanje.

Odlike ahlaka u islamu

Ahlak u islamu ima nekoliko osobenosti kojima se ova vjera izdvaja. Među njima su:

1. Lijep ahlak nije odlika određene kategorije ljudi

Allah je ljude stvorio različitih oblika i boja i različitih jezika. Učinio ih je jednakim na Svojoj vagi i niko nema prednosti ni nad kim, osim po količini *imana*, takvaluka i dobrote, kao što kaže Uzvišeni: *O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji.* (El-Hudžurat, 13.).

Lijep ahlak odlikuje vezanost muslimana sa svim ljudima, bez obzira da li bili bogati ili siromašni, ugledni ili ne, crni ili bijeli, Arapi ili nearapi

Ahlak sa nemuslimanima:

Uzvišeni Allah nam naređuje pozitivan odnos prema svima; pravednost, dobročinstvo, milost je moral muslimana koji on primjenjuje u svom ponašanju i govoru sa muslimanima i sa nevjernicima i vodi računa o tome da njegov lijep ahlak bude način kojim će on privući nemuslimane u ovu veličanstvenu vjeru.

Uzvišeni kaže: *Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vjere i koji vas iz zavičaja vašeg ne izgone - Allah, zaista, voli one koji su pravični.* (El-Mumtehine, 8.).

Allah nam zabranjuje prisnost sa nevjernicima i naklonost prema njihovom nevjerovanju i širku, kao što kaže: *...ali vam zabranjuje da prijateljujete sa onima koji ratuju protiv vas zbog vjere i koji vas iz zavičaja vašeg izgone i koji pomažu da budete prognani. Oni koji s njima prijateljuju sami sebi čine nepravdu.* (El-Mumtehine, 9.).

> Musliman se lijepo ophodi sa svim ljudima, bez obzira na njihovu rasu i vjeru

2. Lijep ahlak nije namijenjen samo prema čovjeku

Ahlak sa životinjama:

Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, nas obavještava o ženi koja je ušla u Džehennem zbog njena vezivanja mačke koja je zbog toga umrla od gladi, kao što nam navodi i drugi primjer čovjeka kojem je Allah oprostio grijehe zbog toga što je napojio žednog psa. Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Žena je ušla u Džehennem zbog mačke koju je vezala i nije je htjela hraniti niti ju je puštala da jede od zemaljskih plodova." (El-Buhari, 3140 i Muslim, 2619).

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Dok je čovjek išao svojim putem, ožednio je. Naišao je na bunar i spustio se u njega i napio se vode. Izašao je iz bunara i vidio psa koji je, od žestine žeđi, grizao zemlju. Čovjek je rekao: 'Ovaj pas je ožednio kao što sam i ja bio.' Spustio se u bunar i napunio svoju mokasinu vodom a onda je iznio i iz nje napojio psa. Allah mu je to prihvatio i oprostio mu." Prisutni su upitali: "Allahov Poslaniče, zar i za životinje imamo nagradu?" Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, odgovorio je: "Sve što ima jetru (dušu), za njega se ima i nagrada." (El-Buhari, 5663 i Muslim, 2244)

Ahlak kao čuvar okoline:

Islam nam naređuje unaprjeđivanje okoline, života i razvijanje civilizacijskih dostignuća uz vođenje računa o očuvanju ovih blagodati, a zabranjuje nam pretjerivanje i uništavanje dobara, svejedno da li se to odnosilo na čovjeka, životinju ili bilje. Takvo što je neprihvatljivo u islamu i Allah to prezire. On ne voli nered u bilo kojem obliku i dijelu života, kao što kaže: *A Allah ne voli nered!* (El-Bekara, 205.).

Briga i pažnja o tome dosežu toliko da Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, poziva muslimane i preporučuje im da čine dobro i siju zemlju čak i u najtežim okolnostima, pa kaže: "Kada bi nastupio Smak svijeta a u ruci nekog od vas bude sadnica, pa kada bi mogao da ne ustane prije nego je zasadi, neka učini tako." (Ahmed, 12981).

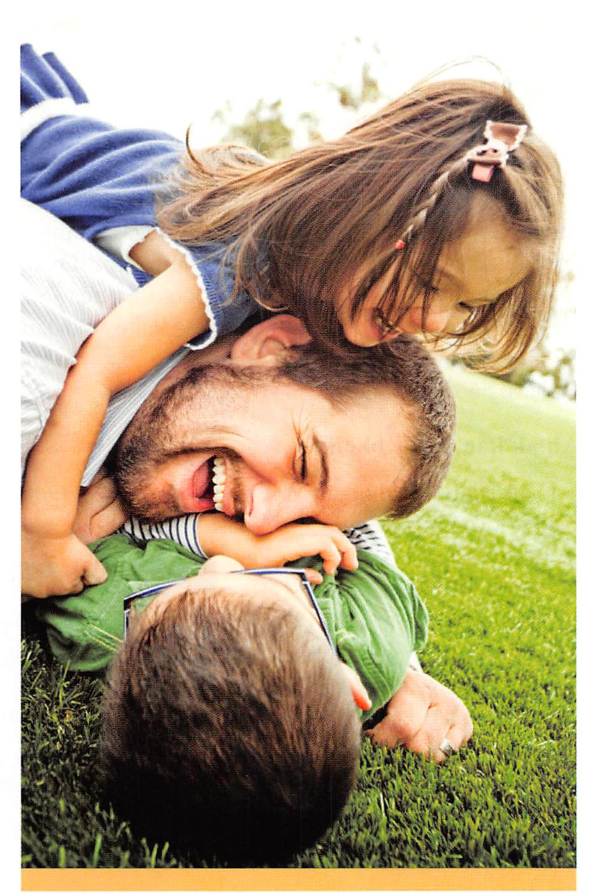

> Islam podstiče na očuvanje okoline.

3. Lijep ahlak je u svim porama života

Porodica:

Islam potvrđuje važnost ahlaka u okviru porodice među svim njenim članovima. Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Najbolji od vas je onaj ko je najbolji svojoj porodici, a ja sam najbolji svojoj čeljadi." (Et-Tirmizi, 3895).

- Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, koji je najbolji čovjek, radio je kućne poslove i pomagao svojoj čeljadi u svemu, bilo da je mali ili veliki posao u pitanju, kao što prenosi njegova supruga Aiša, r.a.: "Bio je na ispomoći svojoj čeljadi." (El-Buhari, 5048).
- Šalio se sa svojom čeljadi i igrao se s njima. Njegova supruga Aiša, Allah s njom bio zadovolja, prenosi: "Izašla sam s Vjerovjesnikom , Allah mu mir i spas darovao, na jedno od njegovih putovanja a bila sam djevojčurak, tanka i vitka. Rekao je ljudima: 'Istupite!' Onda mi je rekao: 'Hodi i ti da se potrkamo.' Potrčali smo i bila sam brža od njega. To mi nije spominjao sve dok nisam udebljala i otežala. Ja sam bila zaboravila na taj događaj i izašla sam s njim na neko putovanje. Rekao je ljudima: 'Istupite!' Oni su istupili, a meni je rekao: 'Hodi i ti da se potrkamo.' Potrčali smo i on je bio brži od mene. Nasmijao se i rekao: 'Ovo ti je za ono.'" (Ahmed, 26277).

Trgovina:

Može se desiti da želja za imetkom nadvlada čovjeka pa da prekorači granice i počini zabranjeno. Islam dolazi da potvrdi važnost takvog čega lijepim ahlakom. Od ovih potvrda je:

- Islam odvraća i zabranjuje prekoračenje granice i nepravdu na vagi. Prijeti za takvo ponašanje najtežim kaznama, kao što kaže Uzvišeni: Teško onima koji pri mjerenju zakidaju, punu mjeru uzimaju kada od drugih kupuju, a kada drugima mjere na litar ili na kantar - zakidaju. (El-Mutaffifun, 1.-3.).
- Podstiče na blagost i obzirnost u kupoprodaji, kao što Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Allah se smilovao čovjeku obzirnom kada kupuje i kada prodaje i kada presuđuje." (El-Buhari, 1970).

Zanatstvo:

Islam određuje i ahlak zanatlijama, kao i pravila ponašanja, od kojih je:

- Čestitost posla i proizvod u najkvalitetnijem izdanju, kao što Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Allah voli da kada neko od vas nešto radi da to radi na najbolji način." (Ebu Ja'la, 4386 i El-Bejheki, *Šu'abu-l-iman*, 5313).
- Pridržavanje dogovorenog roka sa naručiocima. Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Tri su obilježja *munafika*-licemjera..." pa spominje i: "A kada obeća ne izvrši obećanje." (El-Buhari, 33).

4. Lijep ahlak u svim situacijama

U islamu nema izuzetaka po pitanju ahlaka. Musliman je obavezan sprovoditi Allahov zakon i lijep ahlak čak i u ratovima i najtežim situacijama. Uzvišenost cilja ne pravda hrđav postupak niti pokriva grešku u njegovom ostvarenju.

Iz tog razloga islam je postavio pravila koja kontrolišu muslimana u njegovu ponašanju, pa čak i u neprijateljstvu i u ratu kako se ne bi povelo za srdžbom i udovoljenju lične mržnje i egoizma.

Ahlak u ratu:

1. Naređuje se pravednost prema neprijatelju a zabranjuje da im se nanese nepravda ili da ih se tlači:

Kao što kaže Uzvišeni: *Neka vas mržnja koju prema nekim ljudima nosite nikako ne navede da nepravedni budete! Pravedni budite, to je najbliže čestitosti.* (El-Ma'ide, 8). U značenju: - Nemojte da vas mržnja prema neprijatelju navede da pređete granicu i da budete nepravedni, nego se držite pravde u riječima i djelima.

2. Zabrana varanja i izdaje neprijatelja:

Varanje i izdaja je zabranjena čak i prema neprijatelju, kao što kaže Uzvišeni: *Allah uistinu ne voli vjerolomnike.* (El-Enfal, 58.).

3. Zabrana da se iskaljuje na leševima i da ih se kasapi i unakazuje:

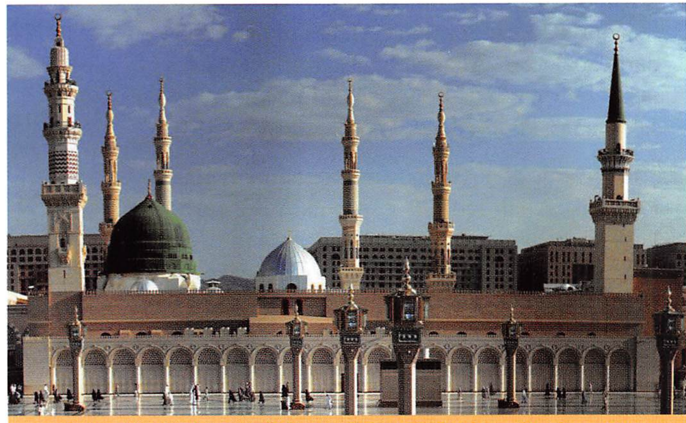
Zabranjeno je kasapiti umrle, kao što Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "I ne kasapite!" (Muslim, 1731).

4. Zabrana ubijanja civila koji nisu učestvovali u borbi te da se čini nered i uništava okoliš:

Imamo Ebu Bekra es-Siddika, Allah s njim bio zadovoljan, muslimanskog halifu i najboljeg ashaba koji ukazuje i savjetuje Usami b. Zejdu kada ga šalje kao vojskovođu u Šam: "Nemojte ubijati dijete, niti starca, niti ženu. Nemojte rušiti palme niti ih paliti. Nemojte sjeći drva koja daju plodove, ne koljite ovce, niti krave, niti deve, osim da biste se prehranili. Proći ćete pored ljudi koji su se osamili u ćelijama i bogomoljama. Pustite ih na miru i ostavite ih onome čemu su se posvetili!" (Ibn Asakir, 2/50).

Crtice iz života Vjerovjesnika, Allah mu mir i spas darovao, i njegov ahlak

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, je bio primjer najboljeg ahlaka do kojeg čovjek može dostići. Iz tog razloga Kur'an njegov ahlak naziva veličanstvenim. Aiša, Allah s njom bio zadovoljan, njegova supruga, nije mogla preciznije opisati njegov ahlak nego riječima: "Njegov ahlak je bio Kur'an." – u značenju da je bio praktičan primjer primjene kur'anskog nauka i ahlaka.

> Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, je bio najboljeg ahlaka

Poniznost:

- Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, nije nikome dozvoljavao da mu ustaje iz poštovanja prema njemu, nego je svoje ashabe odvraćao od takvoga čega. Ashabi, i pored svoje velike ljubavi prema njemu, nisu ustajali na noge kada bi ga vidjeli da dolazi. To samo zbog toga što su znali koliko mu je to mrsko. (Ahmed, 12345 i El-Bezzar, 6637).

- Adijj b. Hatim, Allah s njim bio zadovoljan, prije nego je primio islam je došao s uglednicima Arapa htijući da se upozna sa suštinom poslanice. Adijj priča: "Došao sam do njega i tamo zatekao ženu i djecu – ili dijete", - pa je naveo njihovu blizinu sa Poslanikom, Allah mu mir i spas darovao, i kaže: "Spoznao sam da on nije ni kao kralj ni kao car." (Ahmed, 19381).

Poniznost je moralna osobina svih vjerovjesnika.

- Sjedio je sa svojim ashabima kao da je jedan od njih. Nije sjedio na mjestu kojim bi se razlikovao od ostalih s kojima je sjedio, tako da neko ko ga nije poznavao, ukoliko bi došao u sijelo, ne bi mogao znati ko je od prisutnih Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, pa bi pitao: "Koji od vas je Muhammed?" (El-Buhari, 63).

- Bilježi se od Enesa b. Malika, Allah s njim bio zadovoljan, da je rekao: "Jedna od medinskih robinja bi uzela Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, za ruku i povela bi ga, a on bi je slijedio kuda bi ga vodila." (El-Buhari, 5724). Pod uzimanjem za ruku se misli na poniznost i prepuštanje mladom i slabom. To podrazumijeva i različite pokazatelje njegove, Allah mu mir i spas darovao, poniznosti, pa se navodi žena umjesto muškarca, robinja umjesto slobodne žene, i ona ga je vodila da joj učini neku uslugu.

- Alahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "U Džennet neće ući onaj u čijem srcu bude koliko i trun oholosti." (Muslim, 91).

Milost:

- Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Milostivima će se smilovati Svemilosni. Smilujte se onima na zemlji i smilovat će vam se Onaj na nebu." (Et-Tirmizi, 1924 i Ebu Davud, 4941).

Vjerovjesnikova, Allah mu mir i spas darovao, milost se pokazala u brojnim situacijama od kojih su:

Milost prema djeci:

- Neki beduin je došao Vjerovjesniku, Allah mu mir i spas darovao, i rekao: "Zar vi ljubite svoju djecu? Mi ih ne ljubimo." Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, mu je odgovorio: "Zar se može spriječiti da ti Allah iščupa milost iz srca?" (El-Buhari, 5652 i Muslim, 2317).

Drugi ga je vidio kako ljubi Hasana b. Alija pa je rekao: "Ja imam deset sinova a nikada nisam poljubio nijednog od njih." Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, rekao mu je: "Onaj ko nije milostiv neće mu se ni smilovati." (Muslim, 2318).

- Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, jednom je klanjao noseći svoju unuku Umamu, kćerku Zejnebe, r.a., pa kada bi išao na sedždu, spuštao bi je kraj sebe, a kada bi se podizao, uzimao bi i nju. (El-Buhari, 494 i Muslim, 543).

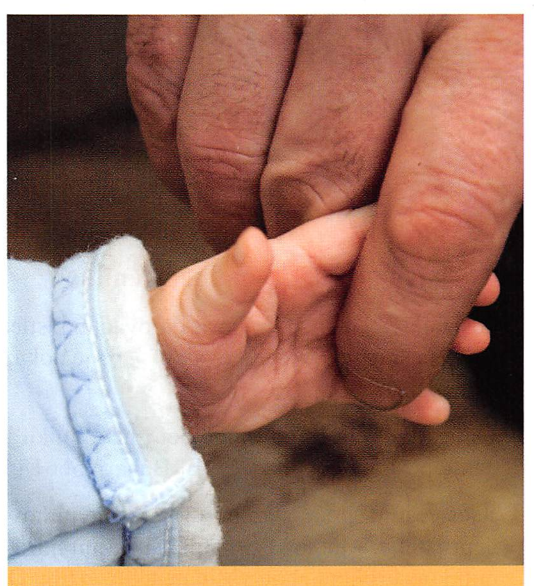
- Kada bi Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, započeo namaz i čuo plač djeteta, požurio bi da završi namaz. – Bilježi se od Ebu Katade da je Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, rekao: "Započnem namaz i hoću da ga oduljim a onda čujem plač djeteta i požurim sa svojim namazom jer ne želim da njegova mati brine." (El-Buhari, 675 i Muslim, 470).

Njegova milost prema ženama:

Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, podstiče na pažnju prema djevojkama i dobročinstvo prema njima. Govorio je: "Ko skrbi za ove djevojčice i čini im dobro, one će mu biti zaštita od Džehennema." (El-Buhari, 5649 i Muslim, 2629).

Čak insistira na vođenju računa o supruzi, pažnji spram njenih potreba i čuvanju obzira prema njoj. Naređuje muslimanima da jedni druge podstiču na to, pa kaže: "Preporučujte jedni drugima lijep odnos prema suprugama!" (El-Buhari, 4890).

Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, pokazuje sjajan primjer lijepog odnosa spram svojih supruga, tako da je kleknuo kod svoje deve i postavio koljeno tako da Safijja, r.a., stane nogom na koljeno i uzjaše na devu. (El-Buhari, 2120). Kada bi mu dolazila njegova kći Fatima, Allah s njom bio zadovoljan, on bi je uzeo za ruku i poljubio je, a onda je stavio da sjedne na mjesto na kojem je sjedio. (Ebu Davud, 5217).

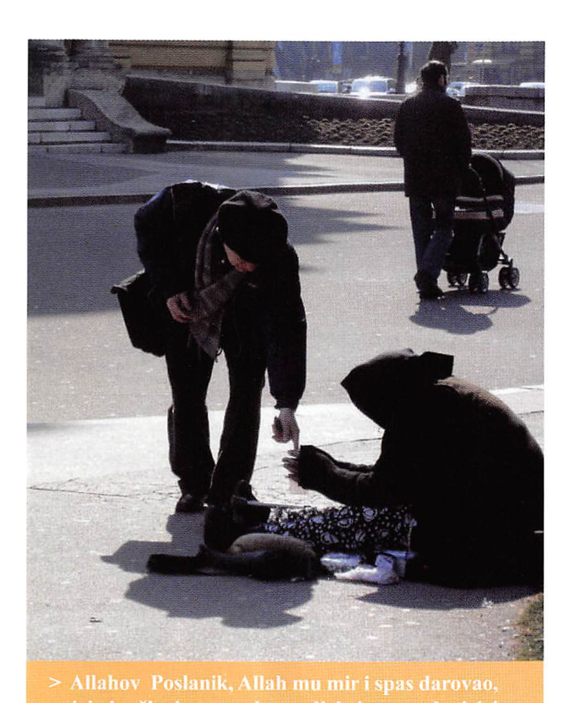

Njegova milost prema nemoćnim:

- Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, podsticao je ljude na brigu o siročadi i govorio je: "Ja i skrbnik siročeta smo u Džennetu ovako." – pa je pokazao kažiprst i srednjak, malo ih razdvojivši. (El-Buhari, 4998).

- Onoga ko vodi brigu o udovici i nevoljniku je učinio kao borca na Allahovu putu i kao nekoga ko danju posti a noću ibadeti. (El-Buhari, 5661 i Muslim, 2982).

- Saosjećanje spram slabih i uvažavanje njihovih prava je učinjeno uzrokom opskrbe i pomoći protiv neprijatelja. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Volite nemoćne! Bit ćete pomognuti i opskrbljeni zbog vaših nejakih." (Ebu Davud, 2594).

> Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, izjednačio je onog ko vodi brigu o udovici i siromahu sa mudžahidom na Allahovom putu

Pravda:

- Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, bio je pravedan, sprovodeći Allahov zakon, makar se radilo o najbližem srodniku, pokoravajući se Njegovoj naredbi: *O vjernici, budite uvijek pravedni, svjedočite Allaha radi, pa i na svoju štetu ili na štetu roditelja i rođaka.* (En-Nisa', 135.).
- Kada je jedan ashab došao da se zauzme kod Vjerovjesnika, Allah mu mir i spas darovao, da se ne kazni za krađu žena koja je bila uticajna u plemenu, Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Tako mi Onoga ko upravlja Muhammedovim životom, da je Fatima, kćerka Muhammedova, ukrala, odsjekao bih joj ruku." (El-Buhari, 4053 i Muslim, 1688).

Njegova milost prema životinjama:

- Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, podsticao je ljude na blagost prema životinjama i da ih se ne opterećuje preko mjere te da ih se ne uznemirava. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Allah je propisao dobročinstvo spram svega, pa kada ubijate, ubijajte obzirno, a kada koljete, činite to na lijep način. Neka neko od vas naoštri svoj nož i neka zakolje životinju." (Muslim, 1955).
- Jedan od ashaba priča: "Vidio je kako smo spalili mravinjak pa je rekao: 'Ko je ovo spalio?' Mi smo rekli: 'Mi smo to učinili.' On je rekao: 'Niko ne treba da kažnjava vatrom osim Gospodara vatre.'" (Ebu Davud, 2675).

> Kada je Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, vidio uznemirenost ptice i njeno traganje za ptičetom koje je uzeo jedan od ashaba iz gnijezda, rekao je: "Ko je uznemirio ovu pticu zbog njenog mladunčeta? Vratite joj njeno mladunče!"

- Kada je ljudima zabranio kamatu, počeo je od najbližih rođaka i zabranio mu kamatu. To je bio njegov amidža Abbas. Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao mu je: "Prva kamata koju ću poništiti je kamata Abbasa, sina Abdilmuttalibova, ona je u cijelosti poništena." (Muslim, 1218).

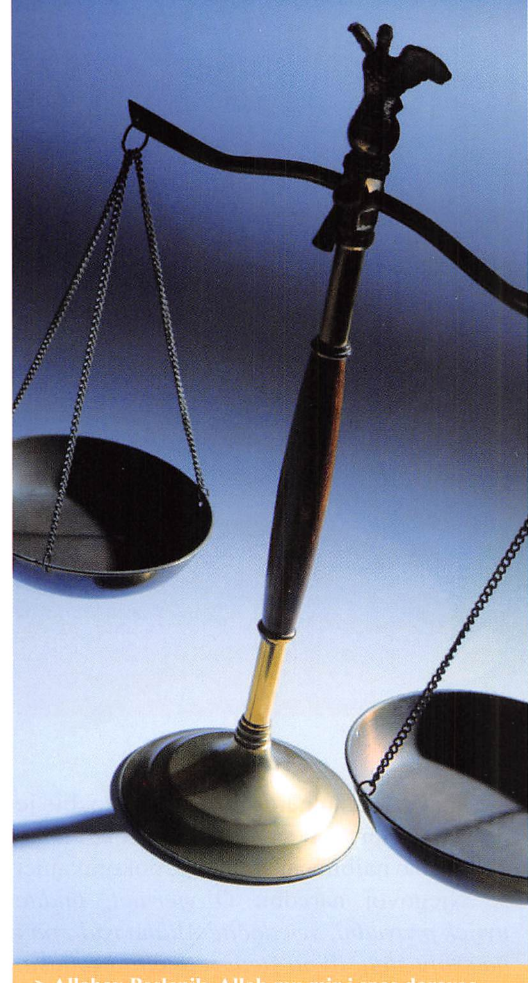
- Mjerilo koje je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, postavio u određivanju civilizacijskog dometa nekog naroda jeste mogućnost slabog i nejakog građanina da uzme svoje pravo od jakog i uticajnog, bez imalo straha i oklijevanja. Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, kaže: "Nije cijenjen onaj narod u kojem slabi ne može uzeti i podmiriti svoje pravo bez ikakve bojazni i ustezanja." (Ibn Madže, 2426).

Dobročinstvo i plemenitost:

- Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, bio je najplemenitiji i najdarežljiviji čovjek, a to je naročito dolazilo do izražaja u ramazanu kada bi mu dolazio Džibril. Džibril mu je dolazio svake ramazanske noći i ostajao do zore, a Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, pred njim je učio Kur'an. Kada bi imao susret s Džibrilom onda bi bio darežljiviji od plodonosnog vjetra. (El-Buhari, 1803 i Muslim, 2308).

- Nikada niko od njega nešto nije zatražio a da mu to nije dao. Došao mu je čovjek i Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, mu je dao stado ovaca koje je ispunilo prostor između dva brda. Taj čovjek se vratio u svoje pleme i rekao: "Ljudi, prihvatite islam jer Muhammed toliko dijeli da se ne treba bojati siromaštva." (Muslim, 2312).

- Jednom su mu donijeli osamdeset hiljada dirhema i on ih je istresao na prostirku, a onda se nagnuo i izdijelio ih. Nije vratio nijednog prosjaka a da mu nije dao dio toga. (El-Hakim, 5423).

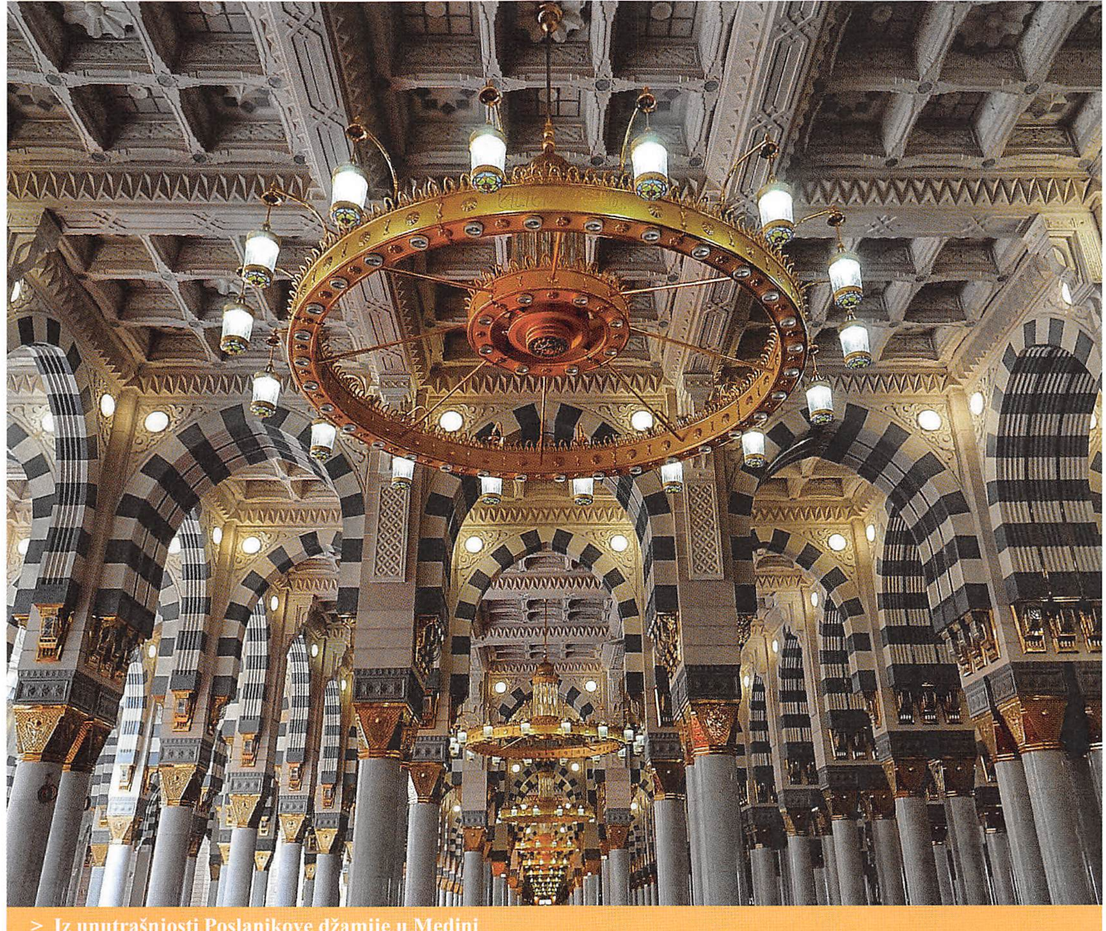
> Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, bio je najpravedniji čovjek, svejedno da li se radilo o rođaku ili neprijatelju.

- Neki čovjek mu je došao i rekao: "Nemam ništa, pa kupi nam nešto, a kada uzmognem, odužit ću ti se." Omer je rekao: "Allahov Poslaniče, Allah te ne duži nečim što ne možeš." Vjerovjesniku, Allah mu mir i spas darovao, to se nije svidilo, pa je čovjek rekao:

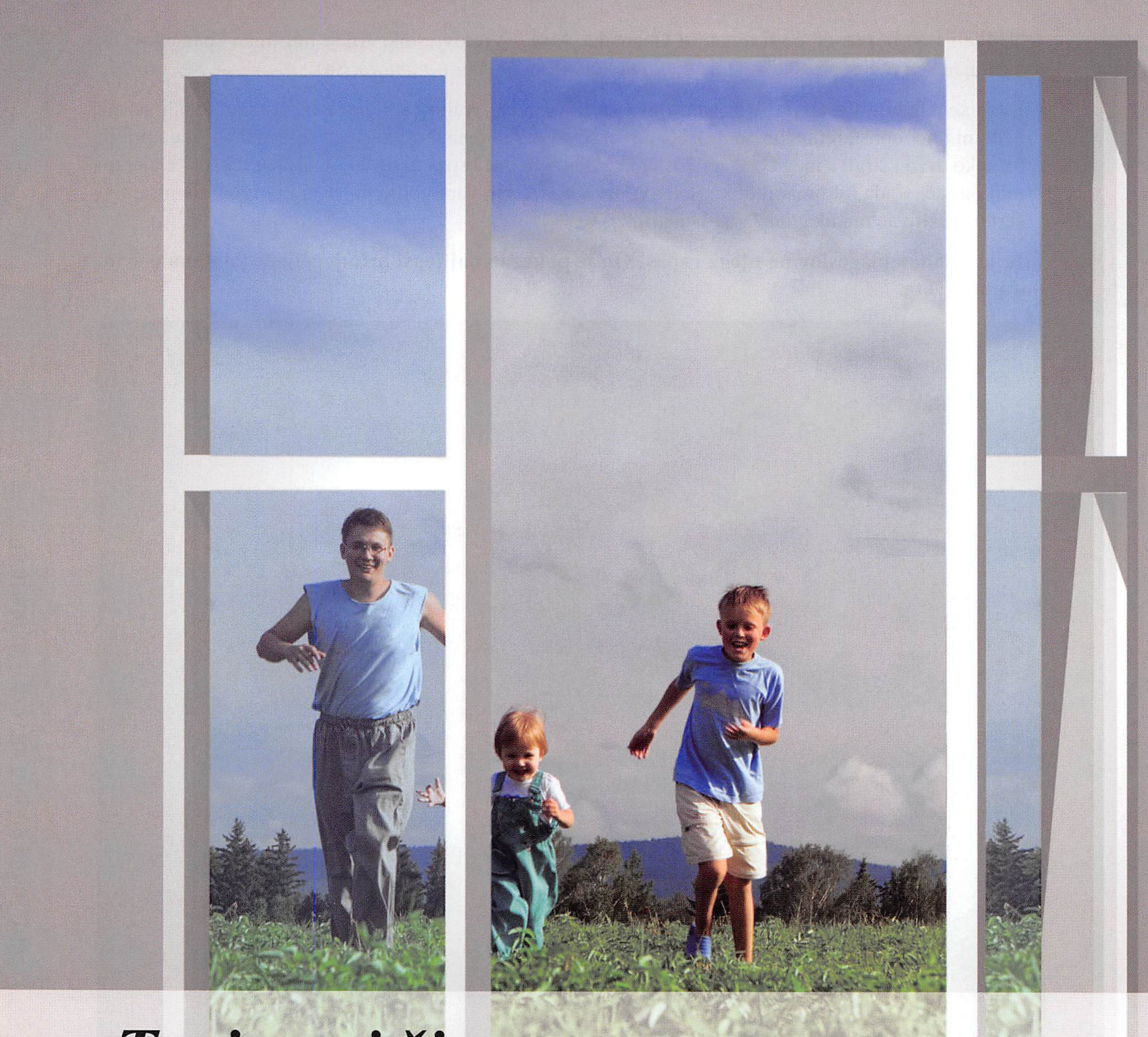
"Udijeli i ne boj se da će ti umanjiti Gospodar Arša." Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, nasmijao se i radost se očitovala na njegovu licu. (*El-Ehadisu-l-muhtare*, 88).

- Kada se Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, vratio sa pohoda na Hunejn, došli su mu beduini i novopostali muslimani tražeći da im se dâ dio plijena. Toliko su ga stijesnili da su ga pribili uz neko drvo i strgli s njega ogrtač. Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, je ustao i rekao: "Dajte mi moj ogrtač. Kada bih imao koliko je ovog drveća, sve bih vam podijelio, a vi bi vidjeli da nisam ni škrt, ni lažljivac ni kukavica." (El-Buhari, 2979).

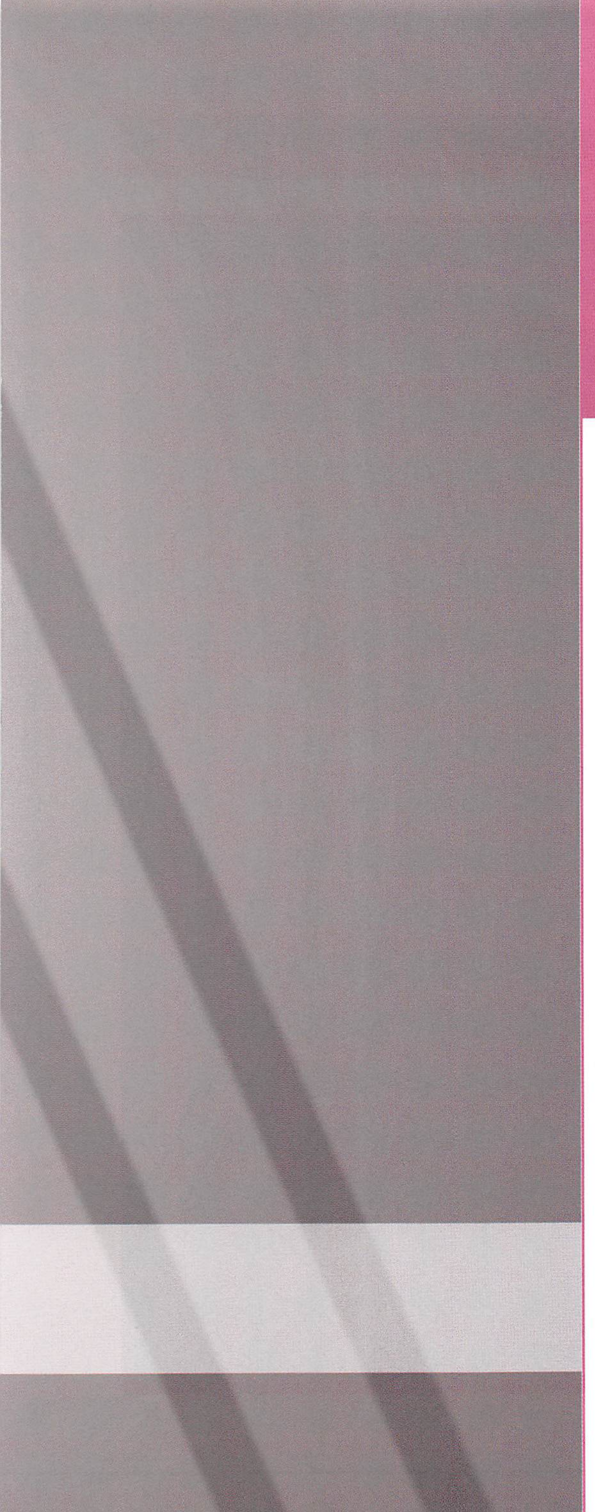
Da je Allahov blagoslov na njega i spas! On je pokazao najljepši primjer lijepog ahlaka u svim porama života.

> Iz unutrašnjosti Poslanikove džamije u Medini

Tvoj novi život

12

Trenutak prihvatanja islama za čovjeka je najvažniji trenutak u životu. To je ustvari njegovo novo rođenje s kojim je spoznao razlog svog postojanja u životu i saznao kako će da živi u skladu sa ugodnim pravilima islama.

Sadržaj odlomka

Kako se prihvata islam – ***ulazak u islam***

Pokajanje – ***tevba***

Zahvala na Božijem daru upute i pokajanja

Poziv u islam

- Važnost pozivanja u islam
- Karakteristike ispravnog poziva u islam
- Poziv najbližih

Tvoja porodica i kuća

Porodični život nakon prihvatanja islama

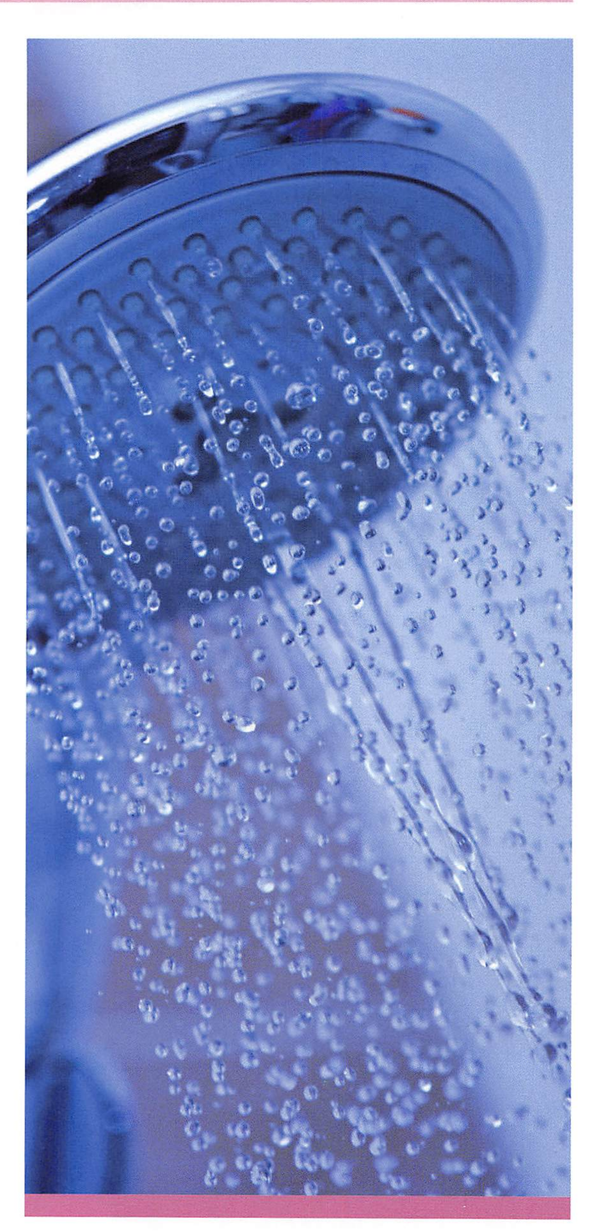
- Ako oba supružnika private islam
- Ako muž, bez supruge, prihvati islam,
- Ako supruga, bez muža, prihvati islam
- Prihvatanje islama od strane djece

Promjena imena nakon prihvatanja islama

Urođena potreba za higijenom – ***sunneu-l-fitre***

> Kako se prihvata islam – ulazak u islam

Čovjek postaje musliman ako svjesno, iz uvjerenja, izgovori šehadet (dva svjedočenja) poznavajući njegovo značenje. Šehadet glasi:

1. ***Ešhedu en la ilahe illellah*** (Nema drugog boga osim Allaha) – prvo svjedočenje, što znači: svjedočim s uvjerenjem da nema boga, kojem se s pravom klanja, osim Allaha, zato se Njemu klanjam, robujem i pokoravam, jer On sudruga nema.

2. ***ve ešhedu enne Muhammeden resulullah*** (I svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik) – drugo svjedočenje, što znači: svjedočim i priznajem da je Muhammed Allahov poslanik cijelome svijetu, pa se njemu pokoravam u onome što donosi od Boga, izbjegavajući ono što je zabranio, čineći ibadet Allahu Uzvišenom onako kako je On propisao i poslanik Muhamed u svojoj praksi – *sunnetu* pokazao i potvrdio. (vidi 40-48 str.).

Kupanje novog muslimana

Trenutak prihvatanja islama za čovjeka je najvažniji trenutak u životu. To je ustvari njegovo novo rođenje s kojim je spoznao razlog svog postojanja u životu. Propisuje se kao pohvalna radnja - *mustehab* osobi koja prihvati islam da se okupa, sapirući cijelo tijelo vodom, kako bi i svoju vanjštinu očistio i uredio nakon što je srce i dušu očistio od nečisti *širka* – bezbožništva i idolatrije.

Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, uputio je jednog od svojih drugova, koji je inače bio velikan među Arapima, kada je htio prihvatiti islam, da se okupa. (El-Bejheki, 837).

> Pokajanje – tevba

Pokajanje (arp. *et-tevba*) je iskreni povratak Allahu Uzvišenom nakon učinjenog grijeha, bio to grijeh nevjerstva ili nešto manje od toga.

Svaki musliman ima potrebu za pokajanjem i stalnim istigfarom (izgovaranjem zikra: *estagfirullah* /Bože, oprosti mi!/), u svakom životnom dobu i situaciji, jer čovjek po svojoj prirodi je sklon griješenju. Kada god pogriješi, vjera propisuje čovjeku da učini pokajanje i oprost zamoli od Boga.

Uvjeti ispravnog (kod Allaha prihvaćenog) pokajanja

Svako pokajanje, bilo ono za grijeh nevjerstva; *kufra* ili *širka*, ili neki drugi grijeh, treba da ispuni određene uvjete:

1 Odstupanje od grijeha

Pokajanje neće biti ispravno za grijeh u kojem se pokajnik još nalazi, ali je ispravno ako se desi da pokajnik ponovi grijeh za koji se ranije pokajao. Međutim, za svaki novi grijeh ili povratak u stari grijeh potrebno je učiniti novo pokajanje.

2 Žaljenje zbog ranije počinjenih grijeha

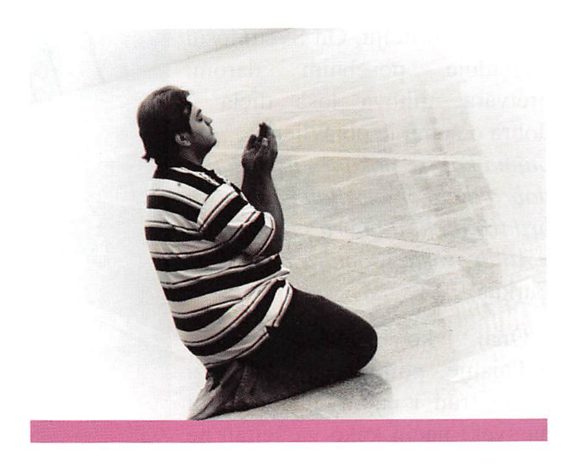
Pokajanje se ne može predstaviti stvarnim bez izražavanja žaljenja i tuge zbog ranije počinjenih grijeha. Također, nije se istinski pokajao onaj ko priča o svojim ranijim grijesima i diči se time, a u vezi toga Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Žaljenje je znak pokajanja." (Ibn Madže, 4252).

3 Čvrsta odluka o neponavljanju grijeha

Pokajanje neće biti ispravno ako onaj ko se kaje za grijeh i traži oprost, namjerava da ponovi taj isti prijestup.

Koraci ka ostvarenju ambicije

- Da se zarekne i čvrsto odluči da se neće vraćati na stari grijeh bez obzira u kakvim se okolnostima našao. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ko osjeti tri stvari, pronašao je slast vjerovanja - *imana*.", pa je od njih spomenuo i: "da prezire povratak u nevjerstvo (grijeh) kao što prezire da bude bačen u vatru." (El-Buhari, 21 i Muslim, 43).
- Izbjegavanje i udaljavanje od lokacija i ljudi koji mu uljepšavaju grijeh i loše utiču na snagu vjerovanja – *imana*.

- Konstantno upućivanje dove Allahu Uzvišenom s molbom za ustrajnost u vjeri sve do smrti, nebitno kojim jezikom molio ili na koji način. Navest ćemo neke kur'anske i sunnetske dove:
  - *"Gospodaru naš, ne dopusti srcima našim da skrenu, kada si nam već na Pravi put ukazao."* (Ali Imran, 8.).
  - "O Ti koji srcima upravljaš, učvrsti srce moje u vjeri Tvojoj." (Et-Tirmizi, 2140).

Šta poslije pokajanja

Kada se neko pokaje i pokloni Allahu Uzvišenom, On mu oprosti sve grijehe bez obzira na njihovu veličinu i brojnost, jer milost Svevišnjeg je sveobuhvatna i neizmjerna. Uzvišeni je objavio: *Reci: "O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti; On, doista, mnogo prašta i On je milostiv."* (Ez-Zumer, 53.).

Tako musliman nakon ispravnog pokajanja biva očišćen od svih grijeha. Štaviše, iskrene, potpuno predane Allahu koji ne prestaju da žale zbog neposluha prema Stvoritelju, On Svemilosni nagrađuje posebnim darom: pretvara njihova loša djela u dobra o čemu je objavljeno: ... *ali onima koji se pokaju i uzvjeruju i dobra djela čine, Allah će njihova hrđava djela u dobra promijeniti, a Allah prašta i samilostan je.* (El-Furkan, 70.).

Onaj ko učini ovakvo pokajanje, potrebno je da uloži veliki trud i napor, te se zaštiti na svaki način kako ga šejtan ne bi zaveo i uvukao u svoju spletkarsku mrežu, a time čovjek upropastio ono što je pokajanjem postigao.

Slast – užitak vjerovanja (imana)

Kod koga ljubav prema Allahu i Njegovom Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao, bude najveća vrijednost; ljubav prema drugima bude mjerena spram njihove pokornosti Gospodaru svjetova, ispravnosti vjerovanja i dosljednosti islamu, a prezir drugih samo zbog njihovog griješenja, neposluha Allahu Uzvišenom, nevjerstva i idolatrije, - tada će osjetiti slast i užitak vjerovanja u svome srcu kroz osjećaj blizine i smirenosti uz Allaha i ispunjavanja duše srećom zbog poznavanja i slijeđenja Allahove vjere i izlaska iz zablude na Pravi put. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ko osjeti tri stvari, pronašao je slast vjerovanja – *imana*: da mu Allah i Njegov Poslank budu draži od svih drugih; da voli čovjeka samo radi Allaha i da prezire povratak u nevjerstvo (grijeh) kao što prezire da bude bačen u vatru." (El-Buhari, 21 i Muslim, 43).

> Musliman će osjetiti slast vjerovanja – *imana* ako prezire povratak u nevjerstvo (grijeh) kao što prezire da bude bačen u vatru

> Zahvala Allahu na daru upute i pokajanja

Najbolji način na koji se musliman može zahvaliti Allahu Uzvišenom na ukazanoj uputi i pokajanju, jeste:

1 Postojanost u vjeri i strpljivo podnošenje svih prepreka na tom putu

Vlasnik vrijednog blaga pazi da ono ne bude dostupno i izloženo rukama lopova ili dato na raspolaganje rasipnicima, čuvajući ga od svega što bi mu moglo naškoditi. Islam je najveći božanski dar čovječanstvu, jer on nije pusti ideološki pravac ili hobi kojeg će čovjek upražnjavati kada mu se prohtije, već vjera koja uređuje svaki detalj, pokret i stanku u životu. Iz tog razloga Allah Uzvišeni naređuje Svome Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao, da se čvrsto drži vjere i Kur'ana, ne popuštajući ni za trun jer stoji na Pravome putu: *Zato se drži onoga što ti se objavljuje, jer ti si, uistinu, na Pravome putu.* (Ez-Zuhruf, 43.).

Musliman neće tugovati zbog onoga što trpi u ime Allaha, čuvajući svoju vjeru, jer to je Allahova zakonitost – *sunnetullah*, pa i oni bolji od nas bili su iskušavani, ali su trpili i nosili se s tim. Pred nama je primjer Allahovih vjerovjesnika, Allah im mir i spas podario, o čemu nam kazuje Svevišnji u Kur'anu. Na razne načine su bili iskušavani, ali nisu posustali, niti su vjeru prilagođavali pritiscima. Bilo je to Božansko ispitivanje snage njihove vjere i čvrstine njihovog uvjerenja. Zato budi poput njih, postojan u svojoj vjeri i moli Allaha Uzvišenog dovom Muhammeda poslanika, Allah mu mir i spas darovao: "O Upravitelju srca, učvrsti srce moje u vjeri Tvojoj." (Et-Tirmizi, 2140).

U tom smislu su i riječi Uzvišenog: *Elif-lam- mim. Misle li ljudi da će biti ostavljeni na miru ako kažu: "Mi vjerujemo!", i da u iskušenje neće biti dovedeni? A Mi smo u iskušenje dovodili i one prije njih, da bi Allah sigurno ukazao na one koji govore istinu i na one koji lažu.* (El-Ankebut, 1.-3.).

2 Ulaganje truda na širenju islamskog svjetla mudrošću i lijepim savjetom

To je jedan od najboljih metoda zahvale na Allahovom daru upute, a, s druge strane, predstavlja glavni uzrok postojanosti u Allahovoj vjeri, jer onaj ko je danima i noćima patio od opake bolesti, a zatim pronašao lijek i osjetio ljepotu zdravlja, žurno će i predano ulagati napor u širenju otkrivenog lijeka, naročito među svojim najbližima i prijateljima, a to ćemo pojasniti u nastavku.

> Pozivanje u islam – da'wa

Vrijednost i važnost pozivanja u islam

Pozivanje u Allahovu vjeru je jedan od najčasnijih poslova, najvrjednijih djela i najboljih *ibadeta*, koje je pohvaljeno u Kur'anu i Sunnetu, od čega navodimo:

1 **Pozivanje u Allahovu vjeru je put uspjeha i spasa na dunjaluku i ahiretu,** što potvrđuje kur'anski tekst: *I neka među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro, a od zla odvraćati - oni će šta žele postići.* (Ali Imran, 104.).

2 **Riječi daije – pozivača u islam su najbolje izrečene riječi i Allahu Uzvišenom najdraže,** kako je On i rekao: *A ko govori ljepše od onoga koji poziva Allahu, koji dobra djela čini i koji govori: "Ja sam doista musliman!"* (Fussilet, 33.). Doista ne postoje bolje riječi od onih koje pozivaju Allahu Uzvišenom, jer *daija* – pozivač u islam je vođa, napućivač i usmjerivač ljudi ka dobru, ka Allahu, Pravome putu i robovanju Gospodaru svjetova, izvlačeći ih iz okova idolatrije, praznovjerja i tmina zabluda u svjetlo vjere i spasa.

3 **Pozivanje u islam je znak izvršavanja Allahovog imperativa:** *Na put Gospodara svoga pozivaj mudro i lijepim savjetom, i s njima na najljepši način raspravljaj.* (En-Nahl, 125.).

Islamski *daija* – misionar obavezan je da poziva u vjeru Allahovu mudro, postavljajući svaku stvar na njeno odgovarajuće mjesto; poznavajući one koje poziva, šta im godi, za čim imaju potrebu, te koji savjeti i napute će kod njih imati najefikasniji uticaj. Također će voditi računa da s njima komunicira blago, na primjeren i uzorit način koji će im najbolje približiti i omiliti uputu.

4 **Da'wa – islamsko misionarstvo je zanimanje vjerovjesnika,** Allah im mir i spas darovao, na čelu sa našim poslanikom Muhammedom. Allah Uzvišeni poslao ga je kao svjedoka protiv ljudi, donosioca radosne vijesti vjernicima da su za njih Dženneti pripremljeni, te upozoravajući nevjernike i grješnike na vatru džehennemsku i patnju vječnu, nesnosnu. On je došao kao pozivač u dobro koji širi Allahovo svjetlo među pripadnicima ljudskog roda. Uzvišeni je objavio: *O Vjerovjesniče, Mi smo te poslali kao svjedoka i kao donosioca radosnih vijesti i kao poslanika koji opominje,*

da - po Njegovom naređenju - pozivaš k Allahu, i kao svjetiljku koja sija i obraduj vjernike da će Allah na njih veliku milost prosuti. (El-Ahzab, 47.).

5 **Islamsko misionarstvo – da'wa je dobročinstvo čija vrijednost stalno raste a nagrada se uvećava.** Onaj ko prihvati tvoj poziv u islam i pronađe uputu posredstvom tebe, imat ćeš njegovu nagradu; nagradu njegovog namaza, ibadeta, podučavanja i svakog dobra. Da li postoji veća blagodat od ove koju Allah Uzvišeni dariva *daiji* – pozivaču u vjeru Njegovu?! Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Ko pozove na dobro, bit će nagrađen kao i oni koji ga u tom dobru budu slijedili, a da njihove nagrade time ne budu umanjenje." (Muslim, 2674).

6 **Nagrada koja se daje daiji – pozivaču u islam vrjednija je od svakog dunjalučkog blaga,** jer mu je Allah Uzvišeni dodjeljuje, a ne ljudi, zbog toga je tako i velika. Darežljivi kada daje onome koga voli, daje bez mjere. Uzvišeni je kazao: *"A ako glave okrenete - pa, ja od vas nikakvu nagradu ne tražim, mene će Allah nagraditi, meni je naređeno da budem musliman."* (Junus, 72.).

Allahov Vjerovjesnik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Da Allah tvojim sebebom uputi jednog čovjeka bolje ti je od stada crvenih kamila." (El-Buhari, 2847 i Muslim, 2406).

Karakteristike ispravnog poziva u islam

Allah Uzvišeni je obilježio ispravni poziv u islam sa više karakteristika, po kojima se odlikuje od drugih poziva, a to su:

1 Pozivanje utemeljeno na znanju i jasnim činjenicama

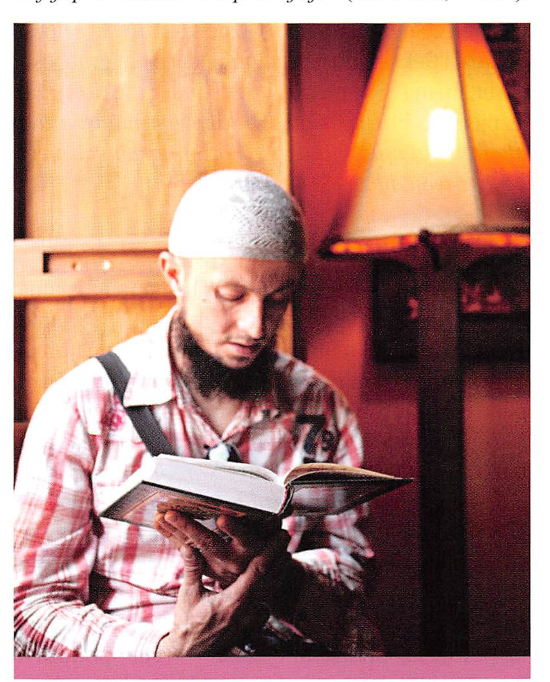
Islamski misionar – *daija* mora znati u šta poziva i šta govori, jer je Uzvišeni objavio u kontekstu pozivanja u islam: *Reci: "Ovo je put moj, ja pozivam k Allahu, imajući jasne dokaze, ja, i svaki onaj koji me slijedi."* (Jusuf, 108.), tj. Reci Vjerovjesniče: Ovo je moj put i moja uputa. Ja pozivam k njoj na znanju i jasnim dokazima, a tako postupaju i oni koji me slijede u širenju svjetla islama.

Nije nužno da musliman bude veliki znalac vjerskih propisa kako bi pozivao Allahovoj uputi. Svakim novim saznanjem nekog propisa u vjeri, on postaje obavezan da ga prenosi drugima. Kada nauči da *ibadet* pripada samo Allahu Uzvišenom, dužan je prenijeti tu činjenicu drugima. Kada se upozna sa ljepotama islama, prelazi mu u obavezu da o tome obavještava ljude, makar nove spoznaje bile samo poruke jednog ajeta, jer je Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao: "Dostavite od mene, pa makar i jedan ajet." (El-Buhari, 3274).

Ashabi – drugovi Allahovog Poslanika, Allah s njima bio zadovoljan, su prihvatali islam pred Vjerovjesnikom, Allah mu mir i spas darovao, a onda bi u nekoliko dana naučili osnove islama, pa ih širili među svojim suplemenicima i prenosili drugim ljudima. Iskreno su motivirali one s kojima su se susretali da prihvate islam, a najveći motiv su nudili kroz svoje besprijekorno visokomoralno ponašanje i odnos prema drugima, sve s ciljem da bi neko prigrlio spasonosnu uputu islama.

2 Mudrost u pozivanju

Uzvišeni je kazao: *Na put Gospodara svoga pozivaj mudro i lijepim savjetom, i s njima na najljepši način raspravljaj.* (En-Nahl, 125.).

Mudrost je prilagođeno postupanje u određenoj situaciji koje najbolje pogoduje datom mjestu i vremenu.

Ljudi su različiti i put do njihovih srca je također neujednačen. Svaki pojedinac poima, shvata i prihvata određenu poruku na sebi svojstven način, zato se od *daije* – pozivača u islam traži da pronađe pogodno sredstvo i koristi raznovrsne životne prilike u kojima više i efikasnije može da utiče na one kojima upućuje poziv islama.

Najvažnije u svemu tome je da poziv bude upućen blago, dobronamjerno, lijepim savjetom i kao znak milosti i ljubavi prema pozvanome. Prilikom uspostave komunikacije, treba voditi umjeren i dostojanstven dijalog koji neće uzburkati osjećaje i izazvati mržnju, jer Allah Sveznajući naznačava blagodat koju je podario Svome Poslaniku, Allah mu mir i spas darovao, u pozivanju i dostavljanju poslanice; dvije osobine važne za *da'wu*, a to su blagost i fleksibilnost. Međutim, da je bio grub, osor i krut, misija bi se našla u krizi i ljudi bi se razbježali iz njegove blizine: *Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbjegli bi se iz tvoje blizine.* (Ali Imran, 159.).

Pozivanje bližnjih

Koga Allah Uzvišeni počasti prihvatanjem islama, očekuje se od njega da tu ljepotu i dar ponudi svojoj porodici i najbližima, jer su mu oni najpreči, najvažniji i najdraži. U toj misiji potrebno je puno strpljivosti u podnošenju njihove reakcije, i korištenje svih raspoloživih sredstava mudrosti, kako nas Uzvišeni i upućuje: *Naredi čeljadi svojoj da namaz obavljaju i istraj u tome!* (Ta-ha, 132.). Neki islamski misionari budu prihvaćeni od strane nepoznatih ljudi, ali odbačeni od svojih najmilijih, te zbog toga tuguju i osjećaju nemir. No, pravi misionar je onaj koji koristi sva raspoloživa sredstva, ulaže trud, pokušava prevazići svaku prepreku i pokazuje kreativnost

u *da'wi*, moleći Allaha Uzvišenog da izvede na Pravi put one koje poziva, te nikada ne tuguje i ne gubi nadu u uspjeh čak i u najtežim okolnostima. Tako je postupao Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, u pozivanju svoga amidže Ebu Taliba koji ga je štitio od napada Kurejšija, ali ipak nije prihvatio islam. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, nije odustajao od poziva svoga amidže do posljednjeg trena, sve do Ebu Talibovog smrtnog hropca, govoreći: "Amidža moj, reci: *La ilahe illellah* – riječ kojom ću se zalagati za tebe na Sudnjem danu." (El-Buhari, 3671 i Muslim, 24). Ali, eto, on nije prihvatio poziv islama i umro je u nevjerstvu, pa je Svemogući objavio: *Ti, doista, ne možeš uputiti na Pravi put onoga koga ti želiš uputiti, - Allah ukazuje na Pravi put onome kome On hoće.* (El-Kasas, 56.). Misionar – *daija* će uložiti trud, pojasniti poziv, ukazati na Allahovu vjeru i put dobra, a sva srca ljudska su u Ruci Božijoj, On njima upravlja i koga hoće na Pravi put izvodi.

Novi musliman, od prvog časa prihvatanja islama, ima obavezu da održava i uspostavlja dobre odnose i lijepo se ophodi prema svojim najbližima, rodbini i prijateljima, bili oni muslimani ili ne, jer islam ne poziva u izolaciju i osamljivanje.

Dobar odnos prema drugima i ustrajavanje u najvišim normama lijepog ponašanja, najbolji je metod predstavljanja islama, vjere s kojom dolazi plemeniti Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, s ciljem da oplemeni ljudsku ćud najvišim vrijednostima.

Porodica i rodbina su prvi krug u kojem novi musliman treba da pokaže svoje lijepo ponašanje i dobronamjeran i plemenit odnos. (Vidi str. 185)

U nastavku prezentiramo neke vjerske propise za koje smatramo da će biti od koristi novom muslimanu u krugu njegove porodice.

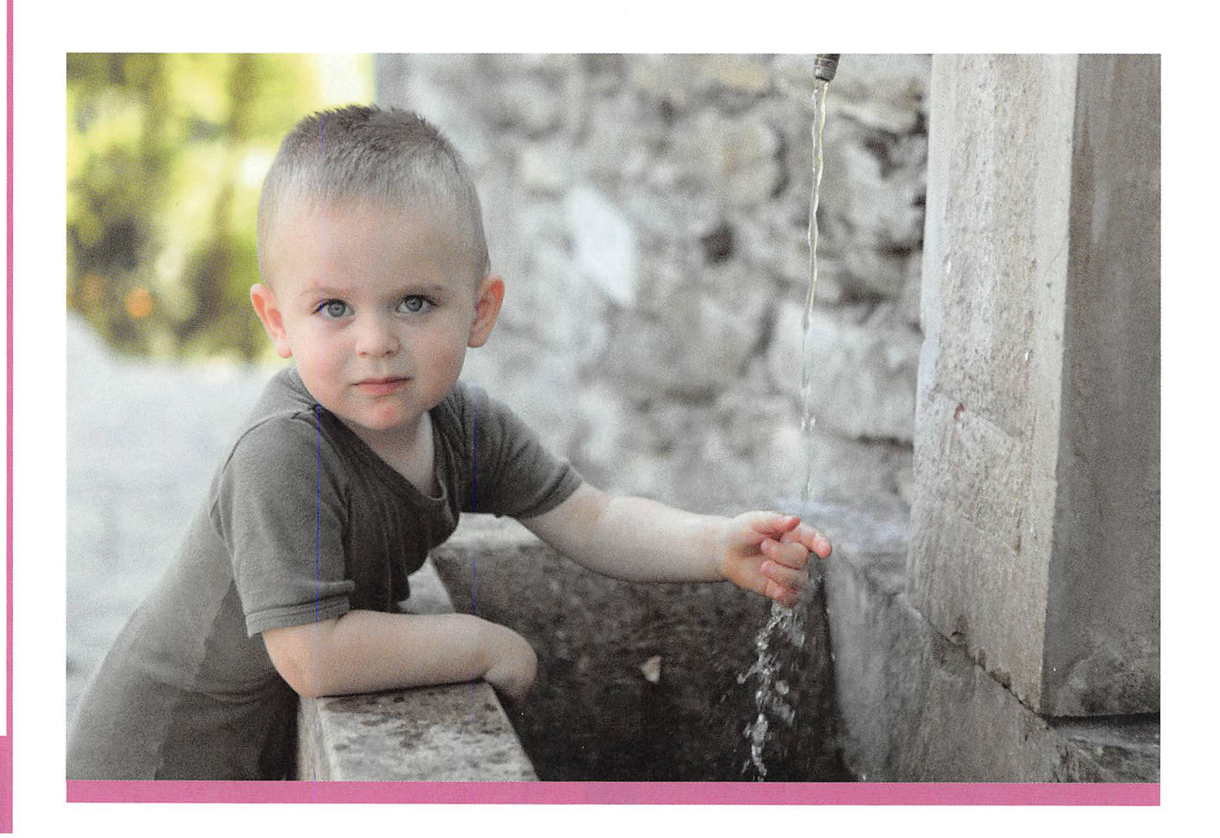

Prelazak djece u islam

Svako dijete se rodi u prirodnoj vjeri – islamu, jer su opredjeljenja za druge religije stvar uticaja životne sredine, roditelja i kućnog odgoja. Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Svako novorođenče se rodi u prirodnoj vjeri – islamu, pa ga njegovi roditelji učine Jevrejom, kršćaninom ili vatropoklonikom." (El-Buhari, 1292 i Muslim, 2658).

Umrla djeca nemuslimana na ovom svijetu bivaju tretirana kao nemuslimani, a Allah Sveznajući poznaje i javno i tajno, i nikome neće nepravdu učiniti, već će ih na Sudnjem danu iskušati, pa ko se od njih pokori, ući će u Džennet, a ko se ogriješi, ući će u Vatru.

Kada su Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas podario, pitali o umrloj djeci idolopoklonika, on je rekao: "Kada ih je Allah stvorio, On je znao šta će uraditi i šta bi uradili (da su živjeli)." (El-Buhari, 1317).

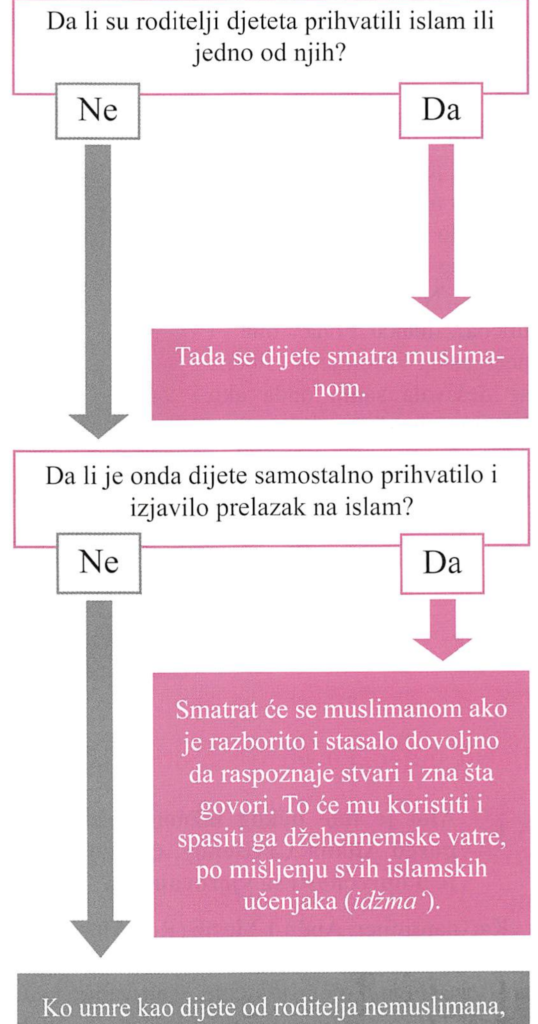

No, kada ćemo djecu nemuslimana tretirati kao muslimane na dunjaluku?

Da bismo utvrdili islam djeteta, ima više situacija:

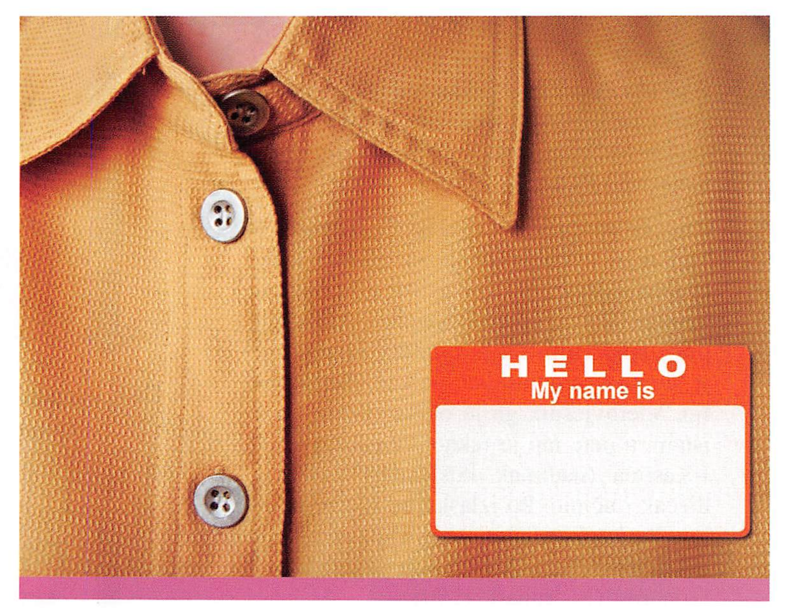
1. Ako oba roditelja ili jedan od njih prihvati islam, po Šerijatu djeca se tretiraju po vjeri svojih roditelja, odnosno po boljoj vjeri njegovih roditelja.

2. Ako islam prihvati dječak ili djevojčica koji nisu punoljetni, ali su odrasli i raspoznaju stvari tada se uvažava njihov islam, jer je u vrijeme Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, bio dječak Jevrej koji je služio Vjerovjesnika, pa kada se razbolio, Vjerovjesnik ga je obišao i pozvao u islam, a otac mu je rekao: "Poslušaj Ebu-l-Kasima (nadimak Poslanika)!", što je dječak i učinio. Po izlasku od njega, Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas podario, rekao je: "Hvala Allahu koji ga je izbavio iz Vatre." (El-Buhari, 1290).

> Da li je preporučeno mijenjati ime nakon prihvatanja islama?

U osnovi, ime se može zadržati nakon prihvatanja islama, jer u vrijeme ashaba, Allah s njima bio zadovoljan, nije bilo poznato da je neko mijenjao ime po prihvatanju islama. Nosili su svoja stara imena, makar ona bila i nearapska. Promjena imena se dešavala samo onda ako je ime imalo neko ružno značenje, što je jedini razlog za promjenu.

Ime se mijenja u sljedećim situacijama:

1 **Ako je ime nekog lažnog božanstva, pored Allaha Uzvišenog, čije značenje je u oprečnosti sa vjerovanjem.**

Kao naprimjer: Abdu-l-Mesih (Rob Mesije) ili Abdu-n-Nebijj (Rob vjerovjesnika) ili da ime nosi značenje koje isključuje vjerovanje kao: Šenuda, što znači sin božiji, uzvišen je Allah iznad onoga što Mu pripisuju.

Ili da ime čovjeka sadrži neku specifičnost koja pripada samo Allahu Uzvišenom,

kao naprimjer oslovljavanje čovjeka sa Meliku-l-muluk (Vladar svih vladara) i tome slično.

2 **Da ime čovjeka ima loše značenje koje je prezreno, omraženo ili potcijenjeno kod ljudi.**

Allah Uzvišeni je zabranio muslimanima ružna i gadljiva jela i pića, i sve drugo što ima epitet ružnoga i lošega u životu. Zbog toga je potrebno izbjegavati nadijevanje i oslovljavanje ružnim imenima i nadimcima. U Kur'anu je objavljeno: *... i ne zovite jedni druge ružnim nadimcima! O, kako je ružno da se vjernici spominju podrugljivim nadimcima!* (El-Hudžurat, 11.).

Kada je lijepo – pohvalno promijeniti ime

Ako se želi promijeniti postojeće ime u drago i vrijedno kod Allaha, kao Abdullah, Abdu-r-Rahman i imena u kojima se izražava *ubudijjet* – robovanje Allahu Uzvišenom, jer to su imena koja su posebno draga Milostivom, no to nema posebne veze sa prelaskom u islam.

- Dopušteno je inače promijeniti ime bez ikakvog razloga, naprimjer da nearapsko ime promijeni u arapsko koje ima lijepo značenje. Ovdje ćemo naglasiti da ovo nema vjersku vrijednost i podsticaj, niti je vezano za prihvatanje islama.

Da li vaše ime značenjem narušava islamsko uvjerenje i kosi se sa vjerom?

Ne

Da

Takvo ime se mora promijeniti jer se značenjem kosi sa islamom.

A da li vaše ime upućuje na neku vjersku nemuslimansku zajednicu ili je to specifično ime pripadnika neke religije pored islama?

Ne

Da

U tom slučaju potrebno ga je promijeniti da se ne desi poistovjećivanje s nemuslimanima.

Da li vaše ime ima ružno značenje?

Ne

Da

Preporučuje se promjena ružnog imena i odabir imena s lijepim značenjem što će bolje odgovarati i samoj činjenici prelaska u islam.

Ako vaše ime ne nosi ružno značenje, niti ima veze sa nekom religijom i značenjem se ne kosi sa islamom, onda ne postoji potreba da se mijenja, jer su mnogi prvi muslimani u vrijeme Objave zadržali svoja predislamska imena iako nisu bila ni arapska.
Dopušteno je bez razloga promijeniti ime, a to se preporučuje ako se odabire ime koje kod Allaha Uzvišenog ima značaj i epitet dragog imena kao imena Abdullah (Rob Božiji) i Abdu-r-Rahman (Rob Milostivog)

> *Urođena potreba za higijenom – sunenu-l-fitre*

> Islam zahtijeva od muslimana da bude najbolje uređen i dotjeran.

Šta je to urođena potreba za higijenom (*sunenu-l-fitre*)?

To su urođene osobine ili potrebe u čovjeku čijim udovoljavanjem musliman upotpunjuje svoju ličnost i lik: postaje najuređeniji i izgledom najbolji u društvu. S obzirom da islam poklanja veliku pažnju estetskoj dimenziji i dimenziji ljudskog savršenstva i potpunosti, on zahtijeva od muslimana da se odazove ovim prirodnim potrebama za higijenom, kako bi time ostvario duhovnu i fizičku ljepotu i sklad.

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Pet stvari je od *fitre* (urođene potrebe za higijenom): obrezivanje, uklanjanje dlačica s pubesa, potkresivanje brkova, sječenje noktiju i čupanje dlačica ispod pazuha." (El-Buhari, 5552 i Muslim, 257).

Obrezivanje je hirurško otklanjanje kožice ili kapice sa kupole – glave muškog spolnog uda, najčešće nekoliko dana nakon rođenja.

To je inače pohvaljen čin a svrstava se u *fitru* – urođene higijenske potrebe, a ima višestruke zdravstvene i higijenske koristi, s tim da musliman koji prihvati islam pa se iz straha ili drugog razloga ne obreže, nema nikakvog grijeha ili posljedice.

Brijanje pubesa je uklanjanje dlaka brijanjem ili na drugi način sa stidnog humka.

Potkresivanje brkova za one osobe koje puste brkove, što je inače dopušteno, s tim da islam preporučuje njihovo održavanje i potkresivanje iz higijenskih razloga.

Puštanje ili uzgajanje brade je u islamu pohvalan čin, a bradom se smatra predjel kože po viličnoj kosti i kosti brade.

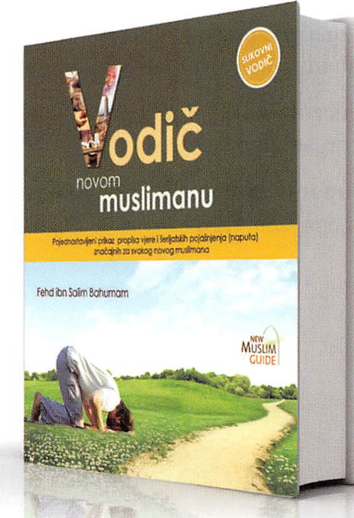
Uzgajanje brade podrazumijeva njeno puštanje, bez brijanja, slijedeći praksu Allahovog Poslanika, Allah mu mir i spas darovao, u tome.

Sječenje noktiju po potrebi je obaveza muslimana izbjegavajući da pod noktima nosi prljavštinu i za organizam štetne stvari.

Čupanje dlačica ili njihovo odstranjivanje na drugi način ispod pazuha sprječavajući da se s njih širi neprijatan miris.

Zaključak

Šta je tvoj drugi korak?

Iščitavanjem ove knjige napravio si prvi korak u spoznaji svoje vjere, preostaje ti da paziš na primjenu naučenog koje ćeš učiniti svojom životnom svakodnevnicom, jer znanje bez primjene samo je dokaz protiv i nesreća na Sudnjem danu.

Također ti spada u obavezu da istražuješ i saznaješ sve ono što te muči i traži odgovor u tvom novom životu, a to nisi pronašao u ovoj knjizi.

Svaki musliman, ma koliko bio snažan i velik njegov *iman* (vjerovanje), ima potrebu za povećanjem svoje upute – *hidajeta*. Otuda i nalazimo u najvrjednijoj suri u Kur'anu, Fatihi, koju musliman recituje/uči na svakom rekatu namaza, da stoji: *Uputi nas na Pravi put.* (El-Fatiha, 6.).

Zato se Allaha bojte koliko god možete

U ovoj knjizi, ali u svim drugim knjigama koje ti se nađu u rukama, nećeš pronaći odgovore i detaljna obrazloženja za svaku životnu situaciju u kojoj se nađeš prilikom komuniciranja i saradnje s drugima, zato se savjetuj s učenima i boj se Allaha koliko god možeš u tim prilikama, dosljedno slijedeći poruku Uzvišenog: *Zato se Allaha bojte koliko god možete.* (Et-Tegabun, 16.).

Druži se s braćom muslimanima i budi u njihovoj blizini

Upoznaj se sa svojom braćom u vjeri i druži se s muslimanima tako što ćeš posjećivati islamske centre i obilježavati s drugim pripadnicima islama vjerske blagdane i radosti, te radosti i veselja muslimanske zajednice i njenih pripadnika. Allah Uzvišeni je naredio najboljem robu, s najčvršćim imanom, da se druži i ustrajava u prijateljstvu s dobrima: *Budi čvrsto uz one koji se Gospodaru svome mole ujutro i navečer u želji da naklonost Njegovu zasluže.* (El-Kehf, 28.).

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, upozorio je na udaljavanje od zajednice muslimana jer to je put zablude i skretanja sa Pravoga puta, te prilika za šejtansko djelovanje, baš kao što je i odbjegla ovca lahak plijen za vuka.

Allahov Poslanik, Allah mu mir i spas darovao, rekao je: "Držite se zajednice, jer vuk napada onu ovcu koja se udaljila od svoga stada." (El-Hakim u *El-Mustedreku*, 567).

Iz gore navedenih razloga, druženje muslimana sa drugim vjernicima i njegova blizina s njima, smatra se najvažnijim razlogom upute, postojanosti u vjeri i svakog drugog dobra.

A šta tek reći za muslimana koji je na samom početku puta, doista on ima potrebu za društvom koje će ga razgovarati i čvrsto prihvatiti za ruku!?

Molim Allaha Uzvišenog da te uputi na svako dobro, podari ti uspjeh, učvrsti te u islamu i obaspe te blagodatima vidljivim i nevidljivim.

K.S.A - Riyadh
Tel : +96614486000 Fax: +96614482181
PO Box: 282221 Code: 11392

U.K - Birmingham
B11 1AR
Tel : +441214399144

www .newmuslim-guide.com
www .guide-muslim.com
info@modern-guide.com